PROPOVIJEDI

ZA SVE NEDJELJE U CRKVENOJ GODINI

KAKO IH JE GOVORIO SVOJIM UČENICIMA U SREDNJIM ŠKOLAMA

Dr IVO KRALJEVIĆ

KATEHETA U KR. REALNOJ GIMNAZIJI I KR. TRGOVAČKOJ AKADEMIJI U ZEMUNU

CIJENA K 4.

DJAKOVO 1914.

Za uspomenu od sestre
Dr Ive Kraljevića
Fana Ivanas rod. Kraljević
Zgb. 14. VII. 57.
31356
150-

PROPOVIJEDI

ZA SVE NEDJELJE U CRKVENOJ GODINI,

KAKO IH JE GOVORIO SVOJIM UČENICIMA U SREDNJIM ŠKOLAMA

DR IVO KRALJEVIĆ,

KATEHETA U KR. REALNOJ GIMNAZIJI I KR. TRGOVAČKOJ AKADEMIJI U ZEMUNU.

FSSPX
Kapela svetog Josipa, Zagreb

CIJENA K 4.

TISAK KRALJEVIĆ I DR. DJAKOVO.

BISKUPSKI ORDINARIJAT U DJAKOVU.

Nihil obstat!

Antun Akšamović, v. r.
cenzor.

Br. 426.|1914.

IMPRIMATUR!

Djakovo, dne 8. lipnja 1914.

Dr. Andjelko Voršak, v. r.
biskup, generalni vikar.

Dvije tri štiocu.

Mislim, da ne će biti na odmet, što sam se dao na posao, te objelodanio ove svoje propovijedi, kako sam ih kao kateheta svojim učenicima u srednjim školama izrekao..

Dao sam se na taj posao zato, da mi ne prodje u tutanj ovaj ponajvažniji rad katehete u srednjoj školi, a i zato, da idem na ruku i mladjemu drugu u toj službi, dok se i sam ne stavi na vlastite noge. Kako ne bi rekao, da imademo slično djelo u hrvatskom ruhu, to molim braću i drugove, da ga prime kao svoga prijatelja; pa kako su sadržane i propovijedi za sve nedjelje u crkvenoj godini i za one, koje znadu bivati sada i za vrijeme školskih praznika, to će jednako dobro doći i svoj braći svećenicima, kojima je u nedjelju tumačiti riječ Božju, zato neka ga i oni s jednakom ljubavi prime.

Jednu moram braći napose da stavim na srce. Po duhu crkvenih naredaba i uputa za propovijedi nema boljega ni svjetlijega oružja od onoga dvosjekloga mača riječi Božje, koja prodire do srdaca ljudskih najuspješnije. Zato sam ja u tima svojima propovijedima isključivo samo riječi sv. Pisma u potkrijepu mojim riječima navadjao i svagdje u zaporci spomenuo ono mjesto, gdje se ta riječ i prilika, u kojoj je izrečena od Božanskoga Spasitelja ili Apoštola, nalazi, tako da će i štioc samo sa sv. Pismom i sam laglje moći slijediti niz misli u tima propovijedima, a moći će tako svaku propovijed znatno i po potrebi produljiti.

Časti radi spomenuti mi je, da sam se u glavnom poslužio sa djelom O. Didona „Jesus Christ“, Paris, Plon. 1892., djelom, koje je i sam O. Didon želio, da se prevede na slavenski jezik, jer u listu na Th. V. (434.) veli „Ja sam uvjeren, da će taj narod, kome je vjera i kršćanstvo u krv prešla, sa korišću čitati veliku povijest o „Isusu“, (pa je šteta, što se to djelo počelo na hrvat-

sk i prevadjati, ali najedanput zapelo), a koju tu lijepu misao našao sam i drugdje.

Na koncu još jednu. Cvijetom omladine po današnjim prilikama smatra se mladež, koja polazi srednja učilišta, kao temeljnu pripravu za više nauke i zvanja. Njoj je vrijedno posvetiti svoj život i rad, nju je vrijedno prosvjetljivati i krijepiti vječnom istinom kršćanske nauke; jer ako nije vjerski prosvjetljena i ćudoredno uzgojena, slaba je nada i uzdanica narodu i čovječanstvu od nje; malo će iz knjige života naučiti, životarit će, ali ne će živjeti, rasti će, ali ploda ne će donijeti, radit će, ali ne će graditi, nego razgradjivati.

Hrvatskoj katoličkoj omladini, a napose mojim učenicima prikazujem ovo skromno djelo.

Dr Ivo Kraljević,
kateheta.

FSSPX
Kapela svetog Josipa, Zagreb

Na XVI. nedjelju po Duhovima.

Sv. Luka XIV. 1.—11.

Bogu dragomu zahvalimo iz dna duše svoje i srca svoga, što nam je udijelio tu milost te smo se uzmogli i opet sastati, da nanovo povedemo kolo sretnog i blagoslovnog rada, koji vas ima ozbiljno da pripravi za vaš budući život i djelovanje na slavu Božju, na korist patničkog nam naroda, te na spas duša vaših.

Kažem i opetujem, da se ponajprije Bogu zahvalimo na toj milosti, jer koliko je drugova vaših, koji se nisu bogme povratili i koliko je vršnjaka vaših, koji nisu ni zavirili u srednje škole? Pa ipak, i ako nije znanje ni samo posebi, ni po kršćanskom svaćanju cilj, kojega se na svaki način domoći imamo, nego li samo sredstvo do puno uzvišenijega cilja; i ako je istina, da površno znanje čovjeka više izobličuje, nego što li ga puko neznanje i neukost uz iole pošteno srce odvraća od njegove svrhe, to nitko živ poreći ne će ni ne može, da je znanje veliko blago i da je znati i umjeti, koliko i imati i da je čovjek neuk, barem danas, kao sakat i slijepac kod očiju.

Da nam ovaj školski rad bude što sretniji i blagoslovniji, ja sam po svojoj dužnosti kao vaš duhovni pastir prikazao na dan zaziva Duha Svetoga prvu svetu nekrvnu žrtvu za vas, za učitelje vaše i za se, i pomolio se Bogu, da nam svima dade žive vjere, taj najjači štit i potporu u životnoj borbi proti klonulosti duševnoj, i vruće ljubavi, to najjače poticalo na ustrajnost i požrtvovno djelovanje.

Svaki čovjek treba da radi. U svjetlu objave Božje vidimo, da se nitko te dužnosti osloboditi ne može, jerbo je svima u palom stanju naravi ljudske rečeno, da u znoju lica svoga imamo se prehranjivati i tko ne radi, neka ni ne jede. Plug u ropotarnici zardja, a onaj koji ore, taj se blišti. Tako i lijenčina omlitavi a radinu čovjeku i čelo i srce veselo.

U ime Božje dakle i veselo povedite kolo novog školskog rada!

Toliko riječi u ime pozdrava.

Dogadjaj, što nam ga današnje sv. Evangjelje pripovijeda, zbio se tri mjeseca pred slavnu muku i smrt Božanskog Spasitelja. Što su više slijepi vodje zaslijepljenog naroda progonili mržnjom i zlobom Božanskog Spasitelja i svjetinu od njega odvraćati nastojali, to je On sve više — bez ikakva traga klonulosti ili malodušnosti, koja bi Ga ipak sigurno znala snaći nakon tolikog neuspjeha, da je bio puki čovjek — prikupljao oko sebe sirotinju, slabe, nejake i prezrene, te medju njima nastavio svoje spasiteljno djelovanje. Protivnici Njegovi, Farizeji, nisu Ga ni na čas s vida puštali, nego su Mu svagdje zamku podmitali. Pozivali Ga evo k sebi i na gozbe, samo da Ga ma u čem ulove. Isus je išavao obično na njihov poziv, pun prikrivene zlobe i zloradosti. Sveti Luka nam je u današnjem Evangjelju zabilježio razgovor ovakovom jednom zgodom na gozbi. I tu je mudrost Božanska u svem sjaju zasinula; mogli su lahko i ti slijepi vodje progledati, da nisu bili slijepi kod očiju, kano što im je i sam Božanski Spasitelj to i u lice rekao. (Iv. 9, 41.) Ta duševna njihova zaslijepljenost, koja im je svjetlo razuma njihova potamnila, slegla im se i na srce, pa im i to okorila, tako da nisu više ni htjeli svjetla gledati, a za takovo duševno stanje i raspoloženje ni nema druge, do li one Isusove: „Et moriemini in peccatis vestris". — I umrijeti ćete u grijesima vašima! — (Iv. 8, 24.)

„I dogodi se, kad je Isus unišao u kuću jednoga od vidjenijih Farizeja u dan subotni i ondje jeo, da su ga ovi promatrali točno, . . ." — tako počimlje današnje sv. Evangjelje. Po ljudski govoreć čudit bi se mogli, što se Božanski Spasitelj nakon svega gorkoga iskustva s tima ljudima toga soja i druži i još im se odazivlje pozivu, da s njima zajedno jede. Božanski Spasitelj je znao, da ga oni ne zovu iz Bog zna kakove ljubavi i privrženosti, nego da ga mogu izbliza promatrat i možda u kojoj riječi ili činu ulovit, pa ga osvadit pred narodom. Ali Spasitelj, svjestan si svoga mesijanskog zvanja, kao obično tako i ovaj put nije se kratio da obći i sa okorjelim griješnicima, nebili i nje na pravu stazu priveo. „Ne trebaju zdravi liječnika" (Luka 5, 31.) i „Nisam došao na ovaj svijet, da zovem pravednike nego li griješnike" (Luka 5, 32.), govorio je Božanski Spasitelj, pa je prema tomu

i djelovao tako te je zamjenici svojoj, crkvi svojoj taj duh milosrdnosti namro. Nije dosta, da sam vidiš, nego da i budeš slijepome oko i sakatome ruka t. j. nije dosta, da se zakukuljiš u se, pa samo braniš od napasti, nego treba da se znadeš i usred napasti odhrvati zlu.

„I gle čovjek s vodenom bolesti stajaše pred njim . . ." nastavlja sv. Evangjelista. Sad bilo, da je sam taj bolestnik u tu dvoranu došao, bilo da su ga farizeji amo doveli, da vide, što će snjime Isus u Subotu učiniti, to svakako prisutnost toga čovjeka daje Božanskom Spasitelju u ovom slučaju svjedodžbu o silnom povjerenju u Njega, koji je tolikim i tolikim pomogao, a u drugom slučaju svjedodžbu čovjekoljublja i milosrdnosti, jer su znali, da će ga izliječiti, pa ma Mu onda i prigovarali, što tobože ne svetkuje Subote. Ali Isus, znajući njihove misli, okrene drugi kraj, pa ih stjera u škripac sa pitanjem: „Je li slobodno u Subotu liječiti?"

I prošle je Subote Božanski Spasitelj po pripovjedanju istoga sv. Evangjeliste Luke (13, 11—18.) izliječio u jednoj od njihovih sinagoga ženu, koja je osamnajst godina bolovala i sva zgrbljena bila, a predstojnik te sinagoge, da osvadi Isusa pred narodom, ko bajage stade svjetinu koriti, što dolaze u Subotu, da im se pomaže a ne u radne dane. Isus mu je tom zgodom i rekao: „Licumjerče, zar ne odvezujete Vi vola svoga i magarca od jasala, te ga vodite, da se napoji, a ova kći Abrahamova, koju je sotona svezanu držao za osamnajst godina, zar da ne smije biti riješena tih spona u dan Subotnji?" I postidješe se protivnici Njegovi, primjećuje sv. Evangjelista, a narod se uzradovao, što se tako slava Božja očitovala. Zato je Božanski Spasitelj i upitao te Farizeje: Jeli slobodno u Subotu liječiti? Ne kao da bi On sam dvojio, nego da ožigoše tu tjesnogrudnost farizejsku i da to pitanje konačno riješi i čudom potvrdi to riješenje; jer samo duševna zaslijepljenost i tjesnogrudnost farizejska mogla je tvrditi, da nije dozvoljeno bližnjemu u nevolji pomoći u dan subotnji, a ovamo, sami su znali, da Mojsijev zakon (5. knjiga Mojs. 22, 4.) bez ikakve iznimke, bio to subotnji ili drugi koji dan, dozvoljava i nalaže, ako na putu padne živinče bližnjega. da mu ga čovjek pomogne dići. Tu je misao Isus onako pregnantno izrazio, kad je još prve godine javnog svog djelovanja u Galileji jedne Subote izliječio čovjeka sa usahlom rukom (Mat. 12, 9—14.; Mark. 3,

1—6.; Luk. 6, 6—11.) pa kad su Mu Farizeji predbacili, On im je na to: „Tko od Vas ne bi ovcu, da mu u jamu pade, na dan subotnji izvukao? Pa valjda je čovjek vrijedniji od ovce?!" Pa i onom zgodom, kad su učenici Isusovi tu u Galileji u Subotu, koja je bila prva iza subotne godine (Mat. 12, 1.—8.; Mark. 2, 23—28.; Luk. 6, 1—5.) klasje medju dlanovima satirali pa žito jeli, te pošto je to sablaznilo stroge farizeje, koji su im to zamjerali, rekao im je na njihovo umirenje kako je i David, kad je bio gladan (I. kralj. 21. 1—6.), skupa sa svojim drugovima u kući velikog svećenika Abimeleha izjeo ono dvanajst ječmenih hljebova, što su samo svećenici Subotom smjeli jesti, pa neće valjda i njega da zbog toga odsude? Pa i svećenici u Subotu kad žrtvuju, zar ne rade? U ostalom nije čovjek zbog Subote, nego Subota zbog čovjeka, a On da je Gospodar i Subote. — Farizeji na to pitanje Isusovo, da li je slobodno liječiti, ništa nisu htjeli da odgovore. To je bila najgorja vrst šutnje. U njoj se krila sva njihova mržnja na Božanskog Spasitelja, kojeg su svojom šutnjom htjeli navesti tobože na grijeh; u njoj se krila gorda oholija, jer su više do sebe držali, nego li do načelnog pitanja; u njoj se krila skrajnja okorjelost, jer nisu htjeli da priznadu da su na krivom putu, niti su htjeli Isusu da dadu pravo. Isus da to pitanje jedanput za uvijek riješi, izliječi ovoga i pusti ga da ode. Farizejima mogla je sada pasti mrena, e al tko bi onda i bio slijep kod očiju?!

Božanski nam je Spasitelj tim svojim činom pokazao, da jesmo li si svijesni, da nam je namjera plemenita a čin po svojoj naravi dobar, da se ne damo zavesti od nikakvih formalista i zlobnika, nego da učinimo, što nam Bog zapovijeda i savjest nalaže.

* * *

I drugi dio današnjeg sv. Evangjelja dosta nam jasnu sliku daje o tima farizejima, koji su, kako je Isus i drugom zgodom rekao, tako rado otimali se o pročelje, šepirili se i prčili (Mat. 23, 5.—7.); ali kako svaka Isusova riječ krije u sebi vječitu istinu i stvara vječiti zakon, to se ni ovdje, kad im je Isus predbacio to njihovo jagmenje o pročelje, ne radi samo o tom, da im dade kakovu poduku o pristojnosti, nego s onima riječima: „Tko se podiže, ponizit će se, a tko se sam ponizi, podignut će se" stvorio je Božanski Spasitelj i zbilja vječiti zakon, koji je svojim životom,

svojim primjerom i svojim čitavim bićem potvrdio. Nitko se nije tako ponizio, kao On Bog, koji je snišao s neba i uzeo na se narav stvora svoga, i sve nevolje naše i boli na se primio te na drvetu križa Ocu nebeskome sebe za žrtvu prikazao; ali zato ni nitko nije, što no rekao sv. Pavao (Filiplj. 2, 9.), tako uzvišen kano On, kome se prigiblje svako koljeno na nebu i na zemlji. I nitko živ ne može da se izuzme od toga zakona, jer svaki onaj, koji se samo za svojom snagom, za svojom pameću zanese a ne traži nit se pouzdaje u Boga, nego sve više od Njega udaljuje, postaje sve bijedniji i bijedniji, dočim onaj, koji se sam odrekne sebe, koji svoju volju u volju Božju polaže, koji priznaje svoju bijedu i nevrijednost, postaje dionikom slave života Isusova, koja će ga uzdići nad sve slaboće ljudske. To je povijest čovječanstva. Tu je misao Isus izrekao, kada je ono u Duhu svetome uskliknuo: Hvala Ti, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si sakrio ovo od mudrih i razumnih, a objavio malenima (Luk. 10, 21.) Tu je misao i sv. Pavao ponovio (I. Kor, 1, 27.), kad je ono rekao, da je Bog izabrao ono, što je u očima svijeta ludo i nejako, da posrami premudre i jake.

* * *

Mladi moji prijatelji, dobra volja i pošteno srce više vrijedi, nego li ladno znanje i Bog zna kakova nadriučenost. Stoga i mi čistim srcem i dobrom voljom prigrlimo nauk Isusov i zakon evangjeoski, pa ga čistim srcem i drage volje i u život privedimo, da budemo tako i dionici slave Njegova života na vijeke, Amen.

Na XVII. nedjelju po Duhovima.

Sv. Mat. XX. 34.—46.

Dogodilo se ovo, što nam sveto Evangjelje danas pripovijeda, onih dana izmedju svečanog triumfa Isusovog u Jeruzalem i izmedju Njegove gorke muke i smrti. Tih dana je Božanski Spasitelj u predvorju naučavao i otvarao oči i zaslijepljenom narodu i slijepima vodjama njegovima. Sve dolazi da ga sluša. I stranci se jagme za Njim, da ga vide i čuju (Iv. 12, 20.). U Isusu se duh uzbudi, pa izreče onu istinu, od koje nema istinitije na ovomu svijetu: Ako zrno, kad padne na zemlju; ne istrune i na neki način ne umre, nikakova ploda od njega, ali ako umre, onda donosi stostruki plod (Iv. 12, 24.). U svetom svome Srcu osjećao je Božanski Spasitelj, da je na njemu sada da tu istinu svojim životom i svojom smrću potvrdi, pa i Synedrij pod predsjedništvom Kaifinim već je bio zaključio njegovu smrt, te su tražili samo legalnu krinku za tu smrt pred rimskom vladom. Treći dan već evo kako se daje slaviti kao obećani Mesija-Hosana sinu Davidovom klicali su mu, — a oni još nemaju te legalne krinke. Sve su škripali zubima od ljutosti; sastaviše odbor, da Ga pitaju; kojim pravom on se to daje od puka tako slaviti? A Isus će im na to: I ja ću vas nešto zapitati, pa ako mi odgovorite i ja ću vama kazati kojim pravom to radim. Krštenje Ivanovo jeli bilo od neba ili od ljudi? Recite mi! — Ne znamo, rekoše t.j. nisu htjeli da znadu, jer da kažu: od Boga je; rekao bi im, pa zašto mu nisu povjerovali? a da reknu: od ljudi je, kamenovao bi ih svijet. Pa tako ti slijepi i gluhi vodje naroda — a ta slijepoća i gluhoća jest i značajna i proročena kod toga naroda, (Iv. 12. 40.) — kad nisu razabrali ni čuli lavsku riku preteče Isusovog, nije ni čudo, da se oglušuju i Isusu samom i da u Njem ne vide obećanog Mesiju.

Kad su se udaljili ti napasnici, izreče Isus onu parabolu o zlopakim vinogradarima (Mat. 21, 33—46.), u kojoj je šibao

vjerolomstvo toga naroda, a protivnici Njegovi i ope Mu podmiću zamku i sa onim upitom: Jeli slobodno caru davati porez? (Mat. 22, 15.—22.) i sa onim glede uskrsnuća mrtvih i života preko groba (Mat. 22, 23—33.), pa kad je Isus i ovima i onima začepio usta, pristupi jedan od zakonoznanaca, pa ga upita: „Učitelju, koja je najveća zapovijed u zakonu?“ A Isus mu na to: „Ljubi Gospodina Boga svim srcem, svom dušom i svom mišlju svojom. To je prva i najveća zapovijed; a druga je ovoj slična: Ljubi bližnjega kao samoga sebe. O te dvije zapovijedi visi čitav zakon i proroci.“ A taj zakonoznanac, očevidno pristaša škole Rabi Hillela, zadovoljan tim odgovorom usklikne: „Dobro si rekao, Učitelju! Bog je jedan jedini i Njega treba da čovjek ljubi svom dušom svojom i svim srcem i svom snagom, a bližnjega kao samoga sebe, jer je to više nego sve žrtve.“ A Isus mu reče: „Nisi daleko od kraljestva Božjega.“ To jest, sama nauka i znanje, pa i krijepost vlastita, još ne otvara vrata kraljevstva nebeskoga, nego to je sve samo kao priprava za kraljevstvo Božje, u koje se vjerom ulazi i preporodom u Duhu svetome, (Iv. 3, 5.). Prije tog preporoda nismo nego samo sluge Božje, a poslije smo sinovi Božji i dionici kraljevstva Njegova. Prije tog ljubimo Boga sa svom snagom svoga bića, a poslije preporoda sa istim moćima doduše, ali uzvišenima i nadahnutima po Njegovom sv. Duhu, koji u čovjeku stvara one neizrecive osjećaje, što ih je sv. Pavao osjećao i koje tolikim žarom opisuje u poslanici na Rimljane na poglavju osmome.

Malo je čudnovato, da ti ljudi, koji su se čitavog života svoga bavili tumačenjem zakona i koji su znali cio Mojsijev zakon napamet, koji su znali koliko put koje slovo dolazi u tom zakonu, da ne znaju, koja je prva i glavna zapovijed u njemu. Jedni su držali za najpreču zapovijed onu o žrtvovanju, drugi onu o pranju prije jela, a svi skupa zapadoše u takovo cjepidlačarenje, da su duh zakona, što no im rekao Božanski Spasitelj, (Mat. 23, 23.) nogama gazili!

I danas se slično radi. Sve se istražuje, o svem se briga vodi; al ono, što je najglavnije, sve više ponestaje, a to je poštenje, ljubav do istine i pravde i srce, koje osjeća za bijedu i sirotinju. Badava ti znanje, badava ti Angjeoska rječitost, badava ti trapljenje, badava ti čudesa stvaraš, sve je to tašto i isprazno,

sve to ko praporac, koji odječi, ako nije u tebi one svete ljubavi, u kojoj se uvijek prava i živa vjera odrazuje. (I. Kor. 13.).

Sve što je Mojsijin zakon učio, sve što su proroci govorili, sve se to slijevalo u tu jednu jedinu riječ: Ljubav. Zato se ne smijemo čuditi, da je Bog i u starom zavjetu sa brda Sinaja to pod zapovijed zagrmio i da eyo i sam Božanski Spasitelj tu zapovijed naglašuje i ovdje u današnjem sv. Evangjelju i onom zgodom, kad je rekao učenicima svojima: „Novu vam zapovijed dajem, da se ljubite medju sobom, jer po tom će svijet poznati, da ste moji učenici“ (Iv. 13, 34.) i onom zgodom, kad je govorio: „Sve što žetite, da vam ljudi čine, činite i vi njima, jer to je sav zakon i proroci“ (Mat. 7, 12.), i da tu zapovijed ljubimac Njegov i apoštol ljubavi sv. Ivan tolikoput opetuje (I. Iv. 3, 14, i ib. 4, 11. 20. 21.), te da nam ju sv. Apoštol Payao toliko na srce stavlja. (Efez. 5, 42.) A ne smijemo se čuditi, što nam Bog ljubav, to najslobodnije čuvstvo srca ljudskoga pod zapovijed stavlja za to, jer je čovjek kao razumno biće i kadar Boga stvoritelja i gospodara svoga, izvor sve dobrote i blaženosti upoznati, a sposoban je i da Ga slobodnom svojom voljom i prizna i uzljubi kao svoje najveće dobro; ta to mu je i sasvim naravan cilj, a od toga cilja ne može ga nitko ni osloboditi, niti ga se može sam odreći, a da ne zataji i ne zaniječe vlastitu svoju razumnu narav; al pošto je po grijehu tako duboko pao, da je skoro s vida pustio i svoj izvor i svoj cilj, zato je nužno bilo, da mu Bog sam to u pamet dozove i na srce stavi. U ostalom kršćaninu čovjeku, živom vjerom prosvjećenom i milošću Božjom posvećenom, ljubav je duša njegove duše, nepresahnjivi izvor svega blaga i neprestano poticalo na sve veće usavršivanje i krilo i okrilje, koje ga diže do nebeskih vedrina. Ali kano što se jednim krilom ne možeš uzdignuti ni poletiti, tako isto do tih nebeskih vedrina ne možeš se uzdići jednostranom ljubavlju. Mnogi misle, da mogu Boga ljubiti, a da se ne brinu za bližnjega. Oni mole, vrše vjerske dužnosti, poste, daju i milostinju, a srca nemaju, ni opraštanja ni lijepe riječi za bližnjega svoga. Ali na taj način krnje oni i ljubav prama Bogu, jer: Tko ne ljubi brata svoga, koga vidi, kako će ljubiti Boga, koga ne vidi. Koji dakle veli, da ljubi Boga, a mrzi na brata, laža je, (I. Iv. 4, 20.) veli sv. pismo. Tko se ne veseli s veselim, a ne plače s tužnim; kome ne paraju srce jad i plač bližnjega, taj ni nema srca niti je u njem

prave ljubavi. Tako dakle ljubav prama Bogu i ljubav prama bližnjemu, dužnost prama Bogu i dužnost prama bližnjemu usko je i nerazdruživo spojena.

* * *

Mladi moji prijatelji, i naravnim načinom može čovjek doduše uvidjeti, da treba da ljubi bližnjega svoga, jer dostojanstvo ljudsko to traži i na jednoj i na drugoj strani; ali kad uočimo, da si to dostojanstvo naravi razumne nije čovjek sam dao, nego kao gotovu stvar našao, tako da, koji taj jedini razlog naravnoj toj dužnosti navadja, mora priznati, da zaboravlja na uzrok za tu pojavu, vidi dar, a ne će da vidi darovatelja, svojata stvoru, što je stvoriteljevo, pa i ako to sve s uma smetne, ali kad se zapita: A kako je s tom naravnom ljubavlju prama bližnjemu, onako, kako ju tumači bezbožac, materijalista, panteista, subjektivista, individualista, socijalista, egoista i drugih trista, onda će vidjeti, kako je na malen broj ograničena ta njegova ljubav prama bližnjemu. Tu nema ni govora, da će taj ljubiti i one, od kojih se ne nada, da će mu ljubav biti uzvraćena, a još manje one, od kojih ga čeka samo mržnja i progonstvo.

Samo iz ljubavi prama Bogu, mogu ljubiti bližnjega, koji je isto tako dijete Božje, isto tako krvlju Isusovom otkupljen, isto tako baštinik kraljevstva nebeskoga, kao što sam i sam.

„Blažen čovjek, koga Ti podučaješ, Gospode, i učiš zakonu Tvome“, veli psalmista. Zato cijenimo to i sretnim se scijenimo, što smo i mi dionici toga svetoga i pravoga nauka kao članovi svete i prave Njegove crkve, Amen.

Na XVIII. nedjelju po Duhovima.

Sv. Mat. IX. 1.—8.

Bilo je to prve godine javnog djelovanja Božanskoga Spasitelja, kad je ono gotovo sedam mjeseci evangjelizirao puk galilejski, koji je, što no rekao prorok (Isaj. 9, 2.), čamio u tmini i u sjeni smrtnoj. Čim je ono Nazaret za uvijek ostavio bio, kad su se tako nezahvalnima i nedotupavnima pokazali, te Ga nisu priznali za onoga, o kom je Izajija prorok prorekao (Is. 61, 1.), da će slijepima vraćati vid, hromima hod, mrtve uskrisivat i siromašnima evangjelje propovijedati; čim je dakle udaljio se iz toga grada, gdje je djetinstvo svoje proboravio i gdje je htjeo najprije poslije svoga krštenja u Jordanu da posije sjeme riječi Božje, pa kad su onolikom silom tražili, da se odma ovjerodostoji kojim čudom, kao što je ono u Kafarnaumu bio učinio, da i ovdje na svojoj domaji učini, (Luk. 4, 23.) sa suzama na očiju i sa onom izjavom: da ni jedan prorok nije čašćen na svojoj domaji, uputio se preko brda prama jezeru i nastani se u Kafarnaumu, koji je od tog časa postao grad Njegov, kano što veli sv. Evangjelje.

Genezaretsko jezero prava je krasota i dika Galileje. Oko njeg se nanizali kao galebovi bijeli gradovi: Kafarnaum, Betsajida, Julijas, Kersa, Gamala i drrugi. Od svih tih je mjesta danas još sama Tiberijada u životu ostala, a od Betsajide i Korozajina, koji je malo podalje od jezera, ni traga ni glasa, a Kafarnaum, taj grad Gospodinov, koji se je do neba bio uzdigao, kano što je rekao Božanski Spasitelj, kao da se zbilja na dno mora survao! (Mat. 11, 23.) Od čitavog tog grada kanda se još tragovi onoj sinagogi vide, što ju je bio sagradio onaj centurion, kog su zato i sami Židovi pred Isusom pofalili. (Luk 7. 5.) Taj grad, pošto je bio na glavnoj cesti, kuda su karavane prolazile i

na medji tetrahije, bio je zidom opasan, imao je vojničku posadu, porezni ured, carinaru i tu svoju glasovitu sinagogu. Tu je Isus više mjeseci svake Subote naučavao. Prvi put je bio Isus tu u Kafarnaumu, kad je ono na svom putu na vazmenu slavu u Jerusolimu prve godine javnog svog djelovanja onamo se navratio. Pa sad, kad je opet na dulji boravak došao, desilo se ono, kad je Isus u toj sinagogi propovijedao, da je medju svjetinom bio jedan bjesomučni, koji, kad Ga je spazio, zavapi bijes iz njega: Isuse iz Nazareta! Jesi li ti došao, da nas pogubiš? Ja znam tko si Ti. Ti si sveti Božji! — A Isus mu zaprijeti, da šuti i da izadje iz tog čovjeka. Bijes ga šopi o zemlju i izadje iz njega. I sve se začudilo i pitalo medju sobom: Tko je taj, da mu se i dusi pokoravaju? — (Mark. 1, 27. Luk. 4, 33.—37.)

Iz sinagoge zaputi se Isus sa četvoricom svojih učenika, galilejskih ribara: Simonom, Andrijom, Jakovom i Ivanom (Luk. 5. 1. i ss; Mark. 1, 16. 19. i ss.) u kuću punice Simonove i tu ju čudnovato izliječi od groznice, tako da je odmah ustala i podvorila ih. (Mark. 1, 29.—39.; Mat. 8, 14.—17.; Luk. 4, 38.—44.) I to se pronijelo gradom. Na večer, kad je sunce zašlo, a dan Subotnji se svršio, donesoše Mu razne bolesnike, a On ih sve redom poizliječivao. Tako je to bilo dan na dan po svima dekapolskim gradovima i po Galileji sve do Tyra i Sidona. On nije govorio ni djelovao kao Rabi Hillel ili Šamaj, nego kao onaj, koji ima sam u sebi vlast i ugled. (Mat. 7, 29.) Njega okružuju tri vrsti slušatelja: Učenici, puk i predstavnici oblasti. Učenici sve više uz njega prianjaju i sve ga više razumijevaju: puk ko puk, svagdje jednako i zdrava suda i jednako svagdje pada u jamu, ako ga slijepi vodje vode; a oblasnici ko oblasnici, svagdje prate nepovjerenjem čovjeka, koji je uzbudio mnijenje i zadro u samu savjest naroda. Izazivaju ga i zamke mu podmiću, laskaju mu i zastrašuju ga, od ničega ne predaju ni ne zaziru, da ga ulove i odsude. Uvijek je tako bilo i biti će. Onaj, koji hoće da popravlja svijet ili okolinu svoju, obično je žrtva toga naroda i okoline. Život Božanskog Spasitetja najjasniji nam je dokaz i primjer za to. I današnje nam sv. Evangjelje jasno prikazuje tu borbu Isusovu sa svojim protivnicima. Isus se baš bio vratio u Kafarnaum, kako izgledje iz okolice Gerazenske sa istočue obale, gdje je ono izliječio onoga bjesomučnjaka, koji je bio bič Božji za čitavu onu okolicu (Mat. 8, 28. i ss.; Luk.

8, 26. i ss.; Mark. 5, 1—10.), kad su se stanovnici ti nezahvalnima pokazali, te Isusa otpravili, što je četa tih bijesova, što je izašla iz tog čovjeka, uljezla u svinje i čitav im se čopor podavio. To će bit i danas razlog, zašto i naš svijet misli, kad susretne slugu Krstova, da mu ovaj nosi vremenitu nesreću. I onima je više bilo stalo do čopora svinja, nego li do zdrava čovjeka, kao što je i danas svijetu više stalo do vremenite, nego li do vječite sreće; a Bog dopuštajuć takove vremenite nesreće, kano da od vremena do vremena hoće da nam u pamet dozove i naše ništavilo i svoje svemogućtvo. Mene uvijek boli, kad slušam naše ljude govoriti: nemamo novaca, nemamo industrije, treba najprije dovesti narod do materijalnog blagostanja, mjesto da se govori: trebamo poštenja, treba marljivosti, treba da svaki u svome bude čovjek na mjestu, potpuno vješt svome zanatu i alatu, treba štedljivosti, trijezna života, medjusobne pomoći i ljubavi, vjere u Boga i ljude, jer ono uvijek vrijedi: nit pametnu teci, nit ludu i pijanu ostavljaj, i ona je vječita: da su sinovi ovoga svijeta pametnji u svojim poslovima od sinova svjetla i djece Božje. U ostalom nije sveta vjera, ni sv. mati crkva neprijateljica blagostanja i blaga, ako uz njega neprilijepiš srce svoje, nit je ona neprijatateljica napretka, jer je čovjek rodjen da napreduje i da se usavršuje; a pravi napredak i kultura rodjena je kćerka njihova.

Čim je dakle Isus vratio se u svoj grad, saletile Ga i opet sve tri vrsti slušateljstva. Kuća, u kojoj se Božanski Spasitelj nalazio, bila je prepuna svijeta. Isus se desio u gornjoj dvorani, gdje su Židovi običavali i moliti se i vršiti propise vjerske i zakonske. I dok je Isus bio u govoru, donesoše na nosilih bolesnika, pa kako se nisu mogli s njime proturati kroz svjetinu, popeše se izvanjskim stubama na krov, koji je bio ravan, otvoriše ga i spustiše u dvoranu. A Isus videći vjeru i njegovu i njihovu, reče: Sinko! opraštaju ti se grijesi tvoji! Kako je to zagonetno i tajinstveno za nas. Dolazi bolan, da nadje lijeka, a ono mu Isus vida rane duševne. O tu se nečuvenu riječ farizejska duša potepla. Šutili su, al u sebi govorili: to je hula proti Bogu. Tko može grijehe opraštati nego li Bog sam?!

Da je Isus bio puki čovjek, to bi imali pravo ti farizeji, što su se sablaznili, jer grijehe opraštati može zbilja samo Bog. Ali poslije ovolikih čudesa, što ih je na očigled počinjao, mogli su i ovako zaključiti: Pošto nitko ne može grijehe praštati doli Boga

samoga, a on evo grijehe oprašta, dakle je sam Bog. E da im nije zavist i zloba sputala i um i srce, al ovako nisu to mogli uvidjeti. Pa i danas, nakon tolikih vjekova, gdje je tolikim čudesima i dokazima osigurana ta vlast u crkvi Kristovoj, još se ipak nalazi ljudi, koji ne samo da ne će vjerovati u moć crkve, da može opraštati grijehe, nego će se uprav tako duševno potipati o taj nauk crkve.

Kada je Isus razabrao misli njihove, reče im: „Što smišljate zlo u srcu svome? Što je laglje reći ovako botesnome: Opraštaju ti se grijesi, ili reći: Ustani i hodi! Ali da znate, da sin čovječanski t. j. Mesija (Gen. 3, 15.) ima vlast opraštati grijehe, reče bolnome: Ustani i hodi!“ I on ustane i prohoda. Jasno je tu, da je Isus htjeo tim čudom dokazaii, da ima vlast opraštati grijehe, da je dakle pravi i živi Bog i Spasitelj naš. Pa sva sreća da je isto tako jasnim riječima predao tu svoju vlast i apoštolima, kad im je rekao: „Primite Duha svetoga! Kojima oprostite grijehe, bit će im oprosteni, a kojima zadržite, bit će im zadržani“. (Iv. 20, 22.)

* * *

Mladi moji prijatelji, tako je jedna od najvećih i najprečih istina, da Bog čovjeku oprašta grijehe i da je tu vlast dao i crkvi svojoj, tako zajamčena i čvrsta kano Božje prijestolje samo. Bez sakramenta pokore t. j. bez toga opraštanja grijeha bio bi čovjek plijenom zdvojnosti, a kraljevstvo zlobe i pakla brzo bi opet prevladalo u čovječanstvu. Ništa toliko čovjek ne treba, koliko milosrdja i opraštanja. Svijet ne zna ništa opraštati, ni ne oprašta. Jesi li jednom sudbeno poročan, nitko ti ne skide toga s ledja. Jedino vječiti izvor milosrdja i praštanja, koji je Božanski Spasitelj ispod drveta Križa za uvijek otvorio, taj čisti, ništi, pere za uvjek ljage na duši i grijehe roda ljudskoga.

I mi ćemo biti tako sretni, te ćemo ove nedjelje pristupiti k tome vječitome izvoru milosrdja Božjeg i opraštanja, pa sa živom vjerom te nadom i pokajanjem onoga rasipnoga sina u sv. Pismu (Luk. 15, 11.—12.) na koljenima zamolimo u Oca Boga nebeskoga milosrdje i oproštenje grijeha naših, Amen.

Na nedjelju XIX. po Duhovima.

Sv. Mat. XXII. 1.—14.

Kada je ono Božanski Spasitelj bio pozvan na gozbu onomu Farizeju, gdje je ono izliječio čovjeka od vodene bolesti i gdje im je očitao lekciju, da se ne otimlju o pročelje, onda je nadovezao domaćini i njegovim gostima: „Kada dajete ručak ili večeru, ne zovite prijatelje, ni rodjake, ni bogate susjede, da nebi vas možda i oni pozvali k sebi i tako vam vratili milo za drago; nego kad dajete čast, a vi pozovite sirotinju, uboge, kljaste i slijepe i bit ćete sretni, što vam oni neće moći uzvratiti, nego će vam se vratiti o uskrsnuću pravednih". A jedan će od prisutnih, kog je ta riječ Isusova tako dirnula, uskliknuti: „Ah, biago onome, koji bude blagovao hljeba u kraljevstvu Božjem!" (Luk. 14, 12.—15.) Nisu ni sanjali ti pobožnjaci, da je kraljevstvo Božje već tu medju njima eto i da je gozba mesijanska eto već ugotovljena, pa da nemaju, nego samo svoju savjest da pitaju, jesu li i oni pozvani, pa da se redaju za taj stol. Zato je Božanski Spasitelj s tom novom parabolom u današnjem Evangjelju, što no ju čitamo, htjeo im otvoriti oči.

Bit će prilike, da ću vam opširnije govoriti o parabolama Isusovim u opće, a kako sam vam spomenuo savez i priliku, u kojoj je Božanski Spasitelj izrekao tu parobolu u današnjem Evangjelju i kako joj je smisao očit i jasan, te kako je danas pričesni dan, te ćete i vi kao članovi kraljevstva Božjega pristupiti stolu Gospodnjemu, pa da vas se ni jedan ne nadje bez čistoga ruha duše i srca u času, kad vas Bog za svoj stol prima, naumio sam vam govoriti: što će to reći biti učenik Kristov, za njegovim stolom sjediti i njegovom se duševnom hranom pitati.

Sa onima riječima Isusovima: „Idite dakle i naučavajte svijet krsteći ga u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učite ga, da drži sve, što sam vam ja zapovjedio, i evo ja sam s vama

sve do konca svijeta". (Mat. 28, 19. 20.) nerazrješivo je spojena u crkvi Kristovoj učiteljska služba sa njezinom svećeničkom dužnosti. Nitko ne smije te dvije službe odijeliti; nitko ne smije kratiti djecu crkvi, da ju ona ne podučaje u spasonosnom nauku Boga i Spasitelja našega. Vi ni ne sanjate, kakav ljuti bojak ima da bije sveta mati crkva, da vas sačuva u imenu Gospodnjemu; vi ni ne sanjate, kako se svijet otimlje za vas, da vas istrgne iz krila sv. matere crkve i prevede u svoj tabor neprijateljski; vi ni ne sanjate, kako je školska soba ona bojna poljana, na kojoj će se odlučiti: ima li svijet da očuva kršćanski svoj biljeg, ili da ga satariše i nogom pogazi.

Nije ovdje mjesto ni vrijeme, da vam govorim, s kim ona to taj ljuti bojak bije, ni tko su njezini neprijatelji, ni s kakvim sve to sredstvima i oružjem oni gledaju da joj djecu otimlju — to, kad ponarastete i progledate, samo će vam se kazati — nego ću vam samo to reći, da je onima riječima Isusovima i crkva sama i svaki i nesetni njezin sluga i Apoštol Kristov dužan uz cijenu svakoga progonstva i same smrti one, koji su mu povjereni, i prosvjetljivati svjetlom nauka Isusovog i očuvati u imenu Gospodnjem, da im se imena ne brišu iz knjige vječnoga života.

Ono, što vam ja pola u šali a pola u zbilji običajem govoriti u školi, da ću, koji mi ne valja i koji je nepošten, na sudnjem danu reći Božanskom Spasitelju: Isuse Bože, briši ime toga iz knjige života, nije slušao mene, slugu Tvoga! ništa drugo ne znači nego li to, da štogod vam ja kao sluga Božji i svećenik sv. matere crkve govorim, ne govorim u ime svoje, niti svoju nauku, nego u ime Isusovo i nauku svete matere crkve, pa da onaj, koji hoće biti pravi učenik Isusov, treba da drage volje i sluša nauku crkve, u srce ju usadjuje, i po njoj vjerno živi. Drugima riječima: Što znači biti učenik Isusov? Znači to, da drage volje izabere za svoga učitelja Božanskog Spasitelja, da mu On i razum prosvjetljuje i savjest vodi i volju čeliči i život upravlja, da sve dakle, što je Isus naučavao, kao svetu istinu smatra, da sve, što je Isus zapovjedio, kao sveti zakon drži, da mu sve, što je On učinio, bude uzorom u vlastitom usavršivanju. Svaka riječ ljudska protivna riječi Isusovoj zabluda je i stranputica, svaki zakon ljudski protivan Njegovom zakonu stvara zlo, a svaki život u protivštini sa životom Isusovim gotova je propast.

Otvorite srca vaša, moji mladi prijatelji, Duhu Kristovom, da vam on bude vodićem i poticalom u svem djelovanju vašem.

Božanski naš Spasitelj i učitelj naš ostaje za uvijek čovječanstvu i svijetu ono, što je rekao i sam da je: Put, Istina i Život. Onaj, koji Ga ne zna, ne zna ni kamo ide, nit zna puta, čami u tmini i sjeni smrtnoj; a onaj, koji Ga je upoznao pa Ga ostavio, gotov je da zabludi, da oslijepi, da se izgubi.

Nikako znanje ljudsko ne može da nam otkrije naš vrhovni cilj, a kako da onda i uzmogne, da nam put tome cilju prokrči ?! Nikakovo mudrovanje ne može nam otkriti istinu Božansku, za kojom nam duša čezne, nikakova sila ljudska ni moć nije kadra da nas uzdigne do Boga, pa kako da nam onda i dade život, kojemu je samo Bog začetnik i vječiti podržavatelj.

Pravi učenik Kristov nikad ne da, da mu se nade izjalove, da mu snaga i volja za rad ne klone, jer mu je i srce i volja i razum ucijepljen na stablu žive vjere u Onoga, koji je sam život i snaga i nagrada. U svjetlu te žive vjere vidi i cijenu života i vrijednost življenja i rada, pa se veselo laća posla i veselo savladava sve poteškoće i svako breme.

U školi takova Učitelja lako ćete svaćat i život oko vas i vrijeme, u kojem živite. Vi ćete ljubiti taj život, .al ne ćete mu se bacit u vrtlog njegov. Vi ćete ga promatrati, al ne bez boli i samilosti. Vi ćete mu i služiti, al sa pregaranjem kao učenici Onoga, koji je sve došao da spasi i koji ima lijeka za svaku ranu i nevolju. U svijetlu nauka toga Božanskoga Učitelja svaćat ćete i svu borbu izmedju dobra i zla, koja nikad ne će prestati, dok je svijeta i vijeka, pa ćete kao pravi Njegovi učenici biti odlučni protivnici svakoga zla, ma u kakvom obliku vam se predstavilo; s njim nema nikakva pogadjanja ni popuštanja, pa ma ostali pod barjakom žive vjere i na strani dobra osamljeni tako, da nemate uza se ni ruke, u koju bi ga mogli neokaljana predati, i makar iskrvareni u njem i svoj pokrov našli. Sve druge protivštine, izmedju ljudi i ljudi, izmedju stališa i stališa, izmedju uka i neuka, izmedju naroda i naroda, izmedju znanja i vjere, izmedju koristoljublja i ideja, sve se te protivštine i borbe dadu savladati medjusobnim sporazumom i izgladiti; ali opreka izmedju dobra i zla, izmedju poštenja i nepošten.a, izmedju istine i laži, izmedju svjetla i tmine, izmedju Krista i Beliala nikad i ničim se ne da

premostiti. Sav cilj vašoj kršćanskoj naobrazbi ima da se u tome sastoji, da u toj neprestanoj borbi izmedju dobra i zla odlrvate se zlu a nadvladjujete u dobru. Pa znajte, u toj borbi nema nikakove stanke, jer kako veli sv. Pismo: Tko ne sakuplja, rasiplje, tko ne napreduje, taj nazaduje, ili kako veli veliki crkveni Otac (sv. Grgur Veliki): „Anima humana quasi navis est, contra ictum fluminis ascedens, uno in loco nequaquam stare permittitur, quia ad ima relabitur nisi ad summa conetur".

Istina Bog školovanje je samo šegrtovanje i priprava za ozbiljan život, al je i to istina, da ako je mladica u klici rastočena, nit je od nje šta, nit će biti kakva ploda od nje. Veliki ljudi već su za rana imali gotov cilj i plan životni. Eno Daniel O. Conel još je mladićem znao odlučno govoriti, da će veliki pokret i preokret proizvesti i što je rekao nije ni porekao. U Božjoj su ruci srca i misli srdaca naših i Bog je kadar da i od najuglednijeg od vas izabere si kao orudje svjetlo, da se i u našem domu i narodu razbuja život kršćanski i boj proti raznovrsnom zlu, što nam narod upropašćuje i ubija; ali uza sve to ne mogu da ovom zgodom nekako sa tugom u srcu ne spomenem i to, kako ginu i kao netragom prolaze ona vremena, kad se orila ona djačka: Hej veselo mili druzi, ugodno je naše žiće! Općenita je tužba, da danas više ni pjesma mladenačka nije tako čista, i da ne oduševljava ni njega samoga, ni onoga, koji ju sluša. Kano da joj sam izvor više nije tako čist i nepomućen. A ipak nema ništa strašnijeg ni odurnijeg, nego li mlado srce, koje nikad ne zapjeva, ili što je još gorje, koje, ako pjeva, sili te da plačeš i da te jeza hvata.

* * *

Braćo moja mlada! Što tko radi, pred njega pada, veli naša narodna poslovica. Istina je, čovjek se može i popravit s vremenom, ali puno toga više ne može ni uz najbolju volju popravit, što je učinio. Život je naš kao i rijeka, što teče i teče; sve. što joj je na putu, ruši i obara, pa bogme i mora sve to da na svojim ledjima i nosi. Dokle ? Dok tko ne izvadi, ili do

kraja toka svoga. Tako često i djela mladjih dana nepopavljiva su direktiva za život u starije dane, a bogme pod starost se čovjek jako teško mijenja. Giedajte dakle, da ne bude morala pitati starost, a gdje ti je bila mladost ? ! —

Ja sam uvjeren, da vaša mlada srca svaćaju : i što će biti učenik Kristov i koliko je to blago zvati se tim imenom i kolika je sreća živjeti životom dostojnim imena toga; i uvjeren sam, da ćete rado zasaditi u ta svoja srca ove riječi prijatelja i učitelja vašega, iz čijih ćete ruku doskora da primite u srca vaša zalog neizmjerne ljubavi Boga i Spasitelja, Učitelja i sveg Dobra našega, kome hvala i slava u sve vijeke, Amen.

Na XX. nedjelju po Duhovima.

Sv. Ivan IV. 46.—53.

Da u savez dovedemo ovu evangjeosku zgodu, moramo spomenuti, kako je ono Božanski Spasitelj — a to nam pripovijeda isti sv. Evangjelista Ivan na istome poglavju — kad je prolazio Samarijom na tome svome putu iz Judeje u Galileju, zaustavio se pred Sihemom na Jakovljevom zdencu i ondje poveo onaj razgovor sa ženom Samaritankom. Ime toj pokrajini potiče od Šamora, jednoga od sinova Kanaanovih (Gen. 10, 18.), a glavni joj grad Sihem, koga su Judejci posprdno zvali Sihar t. j. pijanica, prozvan po imenu nekoga poglavice plemena Hevejskoga, prostirao se izmedju brijegova Ebala i Garizima, kuda je vodila cesta od istoka pa sve do mora Sredozemnoga. Tu je ono Bog se ukazao Abrahamu i obećao dati njegovu potomstvu tu zemlju ; tu je ono Jakob na povratku iz Mezopotamije konakovao, tu se on odmarao, kupio zemljište, zdenac iskopao i potomstvu ga svome namreo. Tu je i Božanski Spasitelj jednoga se dana odmarao i poveo taj razgovor sa tom ženom iz prezrenog tog naroda. Taj prezir i neprijateljstvo od strane Judejaca potiče od vremena raskola iza smrti Salamunove, za Ezre i Nehemije proširilo se, a u Isusovo vrijeme bilo je tako veliko, da je Samaritanac značilo u ustima Farizeja isto, što i najgorji krivovjerac i najcrnji čovjek u njihovim očima. Tim su imenom oni i Isusa u času najveće mržnje počastili. (Iv. 8, 48.). Iz toga razgovora Isusovog sa tom ženom vidimo, da su i Samaritanci očekivali Mesiju (Iv. 4, 24.), pa kad im je ona dojavila, da dodju i da vide, nije li to Mesija, koji joj je sav život i prošlost njezinu otkrio, osvjedočili su se oni i sami o tome, (Iv. 4, 42.) da je On taj obećani

i baš u to vrijeme općenito očekivani Spasitelj svijeta. Sveti Evangjelista primjećuje, da se je Isus kod njih zadržao dva dana. (ib. 43.).

I to, što se je Isus razgovarao sa tom ženom i što je ht.eo da boravi medju tako prezrenima ljudima, dokaz je Njegova božanskog milosrdja. Rabini u vrijeme Isusovo ne bi htjeli pod nipošto javno i na ulici sa ženom razgovarati. Strožiji su dapače učili, da treba prije u vatru riječ zakona, nego li da ih priopčiš ženi. Zato i razumijemo, zašto sv. Evangjelje primječuje, da su se učenici Isusovi začudili (ib. 27.,), kad su Ga zatekli, gdje sa ženom razgovara, al Ga se nisu usudili ptiati, zašto i šta s njome govori. Njegovom djelovanju i milosrdju nema niti tko smije stavljati granice. Ta pala žena, ti prezreni ljudi čim su u većoj bijedi bili, tim su na neki način i imali veće pravo na Njegovo milosrdje i ljubav. On ih upravo voli, jer u Njega vjeruju, Njemu se pokoravaju i ne traže znakova ni čudesa kao što oni u Judeji i u Galileji, zato i primjećuje sv. Evangjelista, da je Isus i tom prilikom, kad je polazio iz Samarije u Galileju, sa nekom boli u srcu dozvao u pamet učenicima svojima onu istinu; da je pravi prorok samo na svome domaju i medju svojima bez časti i priznanja. (ib. 44.).

Kada je stupio Isus na Galilejsko tlo, izgledje da su se učenici Njegovi, koje je nedavno istom sebi prikupio, razišli koji u Kanu (Jakob i Juda), koji u Betsaidu (Filip), koji u Kafarnaum (Simon i Petar) a i Isus svratio se u Kanu, tamo gdje je sigurno još od onih svatova bila Bl. Dj. Marija kod Alfejevih. Brzo je pukao glas o Njemu po Galileji, a osobito po Kafarnaumu, gdje je sv. Petar i brat mu Andrija boravio. Govorilo se o Njemu čak na dvoru tetrarhe Iruda Antipe, kao što to evo današnje sv. Evangjelje pripovijeda, da je taj kraljev čovjek došao sa dvora Irudova zamoliti Isusa za pomoć bolesnome jedincu svome. Isus je znao, da taj kraljev doglavnik ne dolazi da u njemu traži Mesiju, nego da čudo i zdravlje za sina svoga nadje, zato Ga je s početka kao odbio. Ali kada taj bijedni otac sa povećanom boli stao Ga moliti, uslišao mu je Isus molbu te mu sluge još na putu veselu vijest dojaviše, da mu je sin živ i zdrav, pa povjerova on i sva kuća njegova.

Istina Bog, vjera tog kraljevog doglavnika nije bila ni iz daleka, što je bila vjera onoga kafarnaumskog stotnika, koji je

molio milost za slugu svoga i koji nije Isusa zvao u kuću da dodje i da položi ruke na tog slugu, nego kad je vidio, da je Isus spreman da će k njemu doći, zavapio je: „Gospodine, nisam dostojan, da udješ pod krov moj"; ali ipak vrijedno je da pohvalimo i toga oca i da u njemu vidimo, što je to srce roditeljsko i kako mu je sveta briga za rodjeno dijete svoje, te da i sa svoje strane uvidimo, što je dužnost djeteta napram roditelju svome.

Predbacuju školi, da ona rado otudjuje djecu roditeljskoj kući. Na žalost je dosta i istine u tome prikoru, jer često vidjamo, da se dijete, kad malo zaviri u školu, već stidi nekako svojih priprostih roditelja i ukućana. To je gadna crta osobito kod one djece sa sela. Nu to je, hvala Bogu, samo iznimka. Pravilo je, da čim čovjek više uči i znade, tim da bi mu i srce imalo biti više oplemenjeno a osjećaj nježniji. Četvrta zapovijed Božja, koju u školi i u crkvi čuje, uči ga, da treba da sluša, da ljubi i da štuje svoje roditelje, a ne da ih se stidi i da im se otudjuje. Kako na lahku ruku znade se odbit danas naš mladi čovjek od kuće svoje i odnemariti svoje, kano da nikad nigdje nikoga svoga nije imao. Prije je bila dika naša, da nam svijet ne ostavlja roditeljske kuće i majčina topla krila, a danas, čim malo zaviri u knjigu i u bijeli svijet, otepe se i odnemari svoje. Je li to zahvalnost za suze i probdivene noći u brigi za djetetom svolim? Može li pratiti blagoslov Božji tako odmetnog sina? Ili može li blagoslivati srce roditeljsko dijete svoje, koje mu pjeva: Moja mati, moja goropadi, već mi tvoja pridika dosadi! — ili koje kaže: Šipak mami, što u kolo brani, a dva tati. što stoji na vrati !? — Ne zna li jadno to dijete, da je pisano: da oko, koje se ruga ocu i prezire mater svoju, neka ga iskljuju vrani gavrani! (Pr. Sal. 30, 17.) i tko žalosti oca i ucviljuje: mater svoju, da će biti sramotan i nesretan (ib. 19, 26.).

Ali i s druge strane, nije sva krivnja ni na djeci. I roditelji često za malenkosti kunu i proklinju djecu svoju. „Idi k vragu" — „Vrag te onio" — „Neće kuga, da vas pomori" — i tako znadu blagoslivljati roditelji djecu svoju kod nas. I to ne valja. Djeca su veliki blagoslov Božji. Nikad ne bi smjeli roditelji na lahku ruku da ih kunu i da ih sablažnjuju. A koliko se u tom pogledu kod nas griješi? Svisnut bi morao čovjek i srce mu puca, kada na sve to zlo u narodu pomisli. Kune se Bog, kune

se sunce Božje, kunu se roditelji, proklinju se djeca, pa gdje će tu i biti blagoslova, gdje će tu i biti napretka, gdje će tu i biti života? A ipak ja mislim i uvjeren sam, da u vama svima srce želi i život i napredak i blagoslov sebi i narodu svom!

* * *

Mladi moji prijatelji! Pootkrio sam vam evo možda malo i previše crnu ranu na tijelu i duši naroda našega. Ovako dalje ne smije da bude. U velikom narodu mogu da pofale i skrenu s pravoga puta, pa još nije sve propalo; prenut će se drugi iza njih. Ali u malom narodu, kao što je naš, kad ga zlo saleti i sapne sa sviju strana, ne smije da pofali ni jedan naraštaj, jer bi ga i neprijatelji tako iznemogla mogli zaskočit i oboriti, a i sam bi mogao pod teretom tolikih zala klonuti i izgledati onako, kako sveto Pismo veli: „Nomen habes, quod vivas, et mortuus es“ t. j. kao živa sjena samo.

Nekad je ponos našega svijeta bio, da mladji poštiva starije, da stariji dobrim primjerom prednjače mladjemu, da će svoj za svoga u vatru i u vodu, da kraj s krajem veže u pregaranju i u radu, da ne bi obijao tudje pragove pod nipošto, da ne bi riječi svoje pogazio, da se nikomu ne bi namitao ni prodavao, vedra čela i poštene duše svagdje vidjen bio, Bogu i vjeri odan, a ljudskome zakonu poslušan i pokoran, zdrav na duši i tijelu; a sada ponestalo onog njegovog ponosa, otvorenim očima srće u ponor, klone ga se i oni, koji bi mu se morali smilovati i pomoći, da ga spase od propasti.

S narodom je kao i s pojedincem čovjekom. Kad ga samo led bije, a od nikuda ga sunce ogrije, brzo pada i lako postrada; al živ čovjek nikad ne smije da izgubi svu nadu, a dok se nada, nije propao. Eto vam iz te tmurne slike malo svjetle točke, pa ta nada, da nije još sve izgubljeno ni propalo, i to uvjerenje, da na vašim ramenima treba da se održi trošna zgrada našeg narodnog opstanka, časti i budućnosti, neka vam poda snage i volje za toliko nepregledno polje rada i pregaranja. Nit tu hasni kukat, nit je tu skrštenih ruku stajati. Svaki nas treba da za dvojicu radi, da iole popravimo, što je od preke potrebe, da se popravi, i da stignemo, gdje su drugi davno poodmakli. Patnja

i trud uvijek je radjala i radja dobrim plodom. Al patnja neskrivljena; ona, što nam ju Bog šalje, da nas iskuša, a ne ona patnja, što te snalazi s lijenosti, s nemara i s nepoštenja. Toj kanda nema lijeka. Spas naroda ne leži toliko u znanju, koliko u poštenju. A to se danas nekako izvrglo. Riječi: Bog, istina, pravda, duša, roditelji, djeca, poštenje, te kanda su izgubile pravo svoje značenje i vrijednost, a jesu li ti pojmovi jednom satarisani, onda pojedinci makar kao Fajetoni visoko letjeli, opalit će si krila o plamenu, koji suklja iz dvorova i potleušica naših. Zato, dok ste mladi, gradite na čvrstom temelju žive vjere, pregaranja, truda i poštenja, da kad ponarastete i sami ljudi postanete, uzmognete i djecu svoju i mladje svoje učiti, da na tom temelju grade i rade, Amen.

Na XXI. nedjelju po Duhovima.

Sv. Mat. XVIII. 33.—35.

Kad je ono Božanski Spasitelj sišao bio s brda preobraženja i još se nekoliko dana — sve do svetkovine sjenica (Iv. 7, 2.) — bio zadržao u Kafarnaumu, proboravio je većinom to vrijeme s učenicima svojima na samu. (Mat. XVIII. 1.). Rastjerao im je bio misli o nekakvom tobožnjem prvenstvu u Njegovom kraljevstvu, stavio im je na srce ijubav prema djeci (ib 10.), prema zabludjelima (ib. 12.) i prema uvrijeditelju (ib. 15.). Tom ga prilikom zapita sv. Petar: „Gospodine! Koliko puta treba da oprostim bratu svome, ako me uvrijedi. Je li dosta sedam puta?“ A Isus mu reče: „Ne sedam puta, nego sedamdeset i sedam puta“, t. j. uvijek, jer kraljevstvo je nebesko kao čovjek kralj, koji je stao da obračunava sa dužnicima svojima, kao što to pripovijeda današnje sv. Evangjelje.

Isus je običavao i najuzvišenije istine Božanskog nauka svoga u tako jednostavnoj paraboli t. j. prispodobi, gdje smisao usporedo teče sa slikom, tumačiti, tako da je i neuku u tako jasnoj slici smisao bio lako dokučljiv. U toj prispodobi o nemilosrdnom slugi pokazao je, da je jedna od temeljnih oznaka Njegova kraljevstva opraštanje i milosrdje.

Biti će još prilike, da ćemo govoriti o parabolama i o tom, što se sve razumijeva pod kraljevstvom Božjim u sv. Pismu; ovdje ćemo samo to spomenuti, da se pod tim kraljevstvom Božjim u glavnom razumijeva ono djelo Isusovo, koje je imalo da ispuni cio svijet pod imenom Crkve Njegove. Jasno se to vidi iz one primjetbe Evangjelista sv. Marka na poglavlju 1, 14. retku, gdje se veli, da je Isus, kad je čuo, da je sv. Ivan utamničen, zaputio se u Galileju, da propovijeda Evangjelje kraljevstva Božjega. To što i najmoćniji ljudi nisu kadri za čitava svoga vijeka da izvedu, da naime cio svijet povedu za sobom, to je

Isus u malo vremena u onom najzabitnijem kutu Izraelske zemlje učinio, kada je sebe svijetu objavio, kada je o svom božanstvu uvjerio nekoliko svojih vjernih učenika, i od njih učinio svoje apoštole, te po njima i s njima utemeljio to kraljevstvo svoje, koje ne zna za granice ni prostora, ni vremena. I čim nam više izgledju neznatna sredstva za to ogromno djelo, tim nam jasnije biva Njegovo božanstvo i božanstvenost njegova djela. — U tom kraljevstvu Božjem na zemlji ljubav je sve i sva, a ljubav se najviše očituje u opraštanju uvrijeda i milosrdja; taj dakle duh opraštanja i milosrdja ima da i vlada čitavim tim kraljevstvom. Učenici Isusovi, čeda svoga vremena, mislili su da su Bog zna što velikog učinili, kad su mislili, da je dosta, da oprostiš bližnjemu sedam puta. Nisu svatili, da se traži u tom kraljevstvu Božjem, da milosrdje bude bez kraja i konca, kao što je i ljubav sama. Otkako je Božanski Spasitelj rekao ove riječi u današnjem Evangjelju: „Tako će i Otac moj nebeski učiniti vama, ako ne oprostite od srdaca vaših bratu svome“ i otkako nas je naučio moliti da se molimo: „Oprosti nam duge naše, kao što i mi opraštamo dužnicima svojima“ (Mat. 6, 12.), ne smije čovjek više da bude neumoljiv, jer će nagaziti na neumoljivu pravdu. Istina je, da je čovjek u neku ruku rodjen nepomirljiv, i da mu je u tom pogledu najteže, da se nadvlada. Ako ne može, da se osveti, a ono čuva na dnu srca gorčinu i jad, pa čim mu samo padne na pamet, već mu se prelije čitavim bićem. Ali sve to badava. Ništa mu ne hasni, da se rita i kopita. Bog traži od njega tu junačku krjepost. Od razjarena lava traži od njega da bude krotko janje. Inače se ne može ni sam nadati oproštenju i milosrdju.

Nikad se nije čuo takav nauk. O čitavom poganskom svijetu mogu se reći one riječi pjesnika: Ne pozna smilovanja, tko se tako koči! Zub za zub, oko za oko, glavu za glavu, tko se ne osveti, taj se ne posveti, to je bio zakon ovoga svijeta prije toga kraljevstva Božjega. Istina Bog, i u starom je zavjetu (3. Mojz. 19, 18.) bilo zapovjedjeno, da čovjek ljubi prijatelja kao samoga sebe, al kako je izgledala ta zapovijed, vidimo iz onoga govora Isusovog „na brdu blaženstva“: „Čuli ste, rečeno je starima: „Ljubi bližnjega svoga, a mrzi neprijatelja (Mat. 5, 43.), a ja vam velim: „Ljubite neprijatelje svoje itd. . . .“

Kršćanstvo je istom, kao savršena objava Božja, podiglo

čovjeka do te najteže ali i najsladje dužnosti, da ljubi i neprijatelje, al mu daje snagu i milost za nju. Najtežja je to dužnost, jer se protivi pokvarenoj naravi našoj, a najsladja je, jer si pobjednik u najtežjoj borbi sa samim sobom. U svjetlu vjere lahko se čovjek savladava, jer uvidja pravu vrijednost i življenja svoga i života bližnjega svoga; u tom svjetlu uvidja pravo i vrijednost povjerenih mu tolikih naravskih i vrhunaravskih dobara. Bog je gospodar i ljudskoga života i svega, što mu je dao, da se čovjek njime služi, a on je samo upravitelj tih povjerenih mu talenata, kojima ima da promiče slavu Božju i spas svoj i bližnjega svoga. Pa ako on u svojoj sebičnosti sebe smatra isključivim gospodarom, pa ne obaziruči se ni na Boga ni na bližnjega grijesima svojima tovari dug na dug, kad prispije vrijeme obračuna, kako da isplati toliki dug ?! Nije li zaslužio, da i njega pravi Gospodar na vijeke upropasti? Ali i tu još može pomoći milosrdje Božje, samo ako uvidi nemoć svoju i zamoli Boga, da se strpi, da mu se smiluje, i ako sam ima srca za nevolju bližnjega, te ne bude naprama njemu onako nemilosrdan, kao što je bio taj sluga u ovoj današnjoj paraboli. Tu onda niti može niti se smije nadati oproštenju. Taj kontrast u današnjem sv. Evangjelju upotrijebio je Božanski Spasitelj da nam što bolje predoči milosrdje Božje i lahkoću, kojom i mi, jesmo li našli milost u Boga, možemo lahko da oprostimo uvrijede nanesene nam od bližnjega našega, koje su u tako malom razmjerju naprama našim grijesima vlastitima kao sto dinara prama deset tisuća talenata. E, al čovjek jest takav, da znade, istom što se je sam izvukao iz škripca, lukavošću i pretvaranjem sa svom bezobzirnošću za malenkost kakovu osvećivat se bližnjemu svome! Zato je i rekao Isus, da će tako i Otac Njegov nebeski učiniti onome, koji ne oprosti bratu svome od srca svoga. Kao da je s time htjeo reći: Ta u mome kraljevstvu, gdje odnošaj čovjeka prama Bogu nije više kao odnošaj sluge prama gospodaru, nego kao djece prama Ocu nebeskome i gdje su ljudi medjusobno braća, jer su svi sinovi toga Oca nebeskoga, kako bi se i moglo tako šta i dogoditi. Ali ako bi se ipak to dogodilo, onda da znade, da se taj sam i tuži i odsudjuje. Kad bi ljudi više o tom razmišljali, kako bi se lahko dalo živjeti u svijetu! Kako bi brzo procvalo obilje mira, ljubavi i sloge! Kako bi ljudi pomagali jedan drugome jaram i breme života

snašati! Kako bi svaki sam sebe najprije u prsa bio, prije nego što bi drugoga odsudio! Kako bi rado opraštao uvrijede bližnjemu, jer se i sam nada oproštenju od Oca nebeskoga!

* * *

Braćo moja mlada, jedno od najvećih zala, koje nas izjeda, jest upravo to naše gloženje i naša medjusobna nesloga te bezobzirnost naprama manjemu i slabijemu od sebe. Nigdje valjda na svijetu nema tolikog parbenja i vucarenja po sudovima, koliko kod nas. Sve je to znak, da nas još ni iz daleka nije prožela ova istina u današnjoj evangjeoskoj paraboli. Rekao je jedan stranac o nama, da ćemo se mi sami medjusobno izjesti. Tu je istinu i sv. Pavao rekao o Galaćanima, kada im ono piše: „Ako se budete medjusobno grizli i gložili, pazite da se ne izjedete!" Klonite se dakle pravdadjija i svadljivaca, pa se držte one opomene u sv. Pismu: „Uživajte u miru medjusobnom" (Mark. 9. 49.) i kako veli sv. Pavao: „Koliko je do vas stalo, sačuvajte mir sa svima. Ljubav spaja, a mržnja odvaja, to nek vam bude geslo u životu. Uvijek su samo složna braća kuću gradila, a nesložna su ju uvijek razgradjivala. Ljubav je temelj svakome napretku, a nikada mržnja. Mržnja je Satanova kći, a miroljubive nazivlje Božanski Spasitelj djecom Božjom". (Mat. 5, 9.).

Još na jedno veliko zlo u narodu našem hoću da vas tom prilikom upozorim, da i sami u to zlo ne upadate, i da koliko bude do vas, odvraćate ga od toga, a to je ona istina, koja se teško osvećuje našem svijetu, da lahkoumno pada u dug, tovari jedan teret na drugi, a dug je uvijek bio zao drug. A eto kako rade vjerovnici: prodaju i njega i ženu mu i djecu i tjeraju ga na prosjački štap. A jeli naš čovjek jedanput izgubio stid, izgubio je i vid i sve dublje srta u propast.

Vaša mlada srca i vaše mlade ruke neka ga odluče spasiti od te propasti, Amen.

Na XXII. nedjelju po Duhovima.

Sv. Mat. XXII. 15.—22.

Poslije, kako je Božanski Spasitelj bio uskrisio Lazara, zaključilo je vrhovno vijeće judejsko, da Isusa smakne (Iv. 11, 53.), pa evo već se je dao od puka u Jerusolimu slavit i dočekat kao obećani Mesija, a oni još nisu mogli, da nadju krivice na Njemu, t. j. zakonite krinke, da ga pred namjesnikom carske rimske vlasti optuže i na smrt predadu kao buntovnika proti državnoj vlasti. I tako je bilo u providnosti Božjoj pisano, da On, od čijega ugleda sve oblasti na svijetu žive, i koji je sve naše nevolje i boli na se uzeo i na drvetu križa Ocu nebeskome prikazao, i tu nevolju ima iskusiti, da bude kao buntovnik osumnjičen i optužen. S takovom vrsti tužbe mogli su sigurno računati na carevog namjesnika. Pa kad im nije uspjela ni ona interpelacija u hramu, gdje je zadnje dane kupio oko sebe svijet i otvarao im zaslijepljene oči, kojim pravom on to čini, da tu u hramu kupi oko sebe svijet i da se daje slaviti kao Mesija (Mat. 21, 23.) i kad je Božanski Spasitelj, pošto mu nisu htjeli po uvjerenju odgovoriti na Njegovo pitanje, da li je krštenje i djelovanje Ivana Krstitelja bilo od Boga ili od ljudi (Mat. 21, 25.), nastavio govoriti u onoj paraboli o dvojici sinova (Mat. 21, 28.—32.) i o onoj o zločestim zakupnicima vinograda (ib. 33.—44.), kako će se od njih kao nezahvalnika oduzeti kraljevstvo Božje i dati drugome, koji će bolje plodove donijeti, u svome bijesu skupili su se, da vijećaju, kako bi mu zgodniju zamku podmetnuli.

Njega, Riječ Božju, Mudrost očevu, da ulove u riječi, kolika preuzetnost! Al i to je bilo pisano u providnosti Božjoj!

I dogovorili su se ti najljući Njegovi protivnici, pristaše farizejske stranke, da pošalju Isusu nekoliko svojih mladih učenika u društvu sa pristašama herodijeve stranke, pa da ga pitaju,

što On misli o plaćanju poreza caru rimskome. Nisu mogli škakljivijeg pitanja naći. On, narod izabrani, koji je još neprestano sanjao i vjerovao, da će Mesija obnoviti sjaj kraljevstva Davidova, da plaća porez omraženom rimskom orlu, koji je tako duboko zadro pandže svoje u njegovo tijelo! To je bilo ruglo i nesnosni jaram. Što će On na to reći? Tu se mora u stupicu uvatiti. Jer ako rekne, da treba da plaćaju, onda bi Ga farizeji omrazili pred narodom, osobito pred onima Galilejcima, jer eto hoće i nadalje da ostanu u roblju cara rimskoga; a reče li, da ne treba da plaćaju, onda bi ga zgrabili herodijanci, kao pristaše vladavine cara rimskoga. I tako su već sigurni bili, da im ovaj puta ne će izmaći.

Da razumijete koaliciju tih dviju stranaka, farizejske i herodijanske, moram vam u kratko da spomenem njihov program, kako bi se to reklo danas. *Farizejska stranka* od hebreske riječi „faraš", što znači odijeljen biti, jer su se pristaše te stranke smatrali sasvim nešto drugo od obične svjetine, što se tiče ponašanja i točnoga vršenja Mojsijevog zakona, dok nisu zapali u ono cjepidlačarenje i licumjerje, u koje su kao Exo i Esoterici morali zapasti, zbog čega ih Božanski Spasitelj onako strašno kori (Mat. 23.). *Kao vjerska stranka vjerovala je u Boga*, u neumrlost duše (Mat. 22, 34.; Djela Ap. 23, 8.), u život preko groba i u obećanog Mesiju, samo su si toga Mesiju predstavljali previše karnalno, koji će naime obnoviti sjaj Davidova prestolja, nje same kao izabrani narod milovati, a sve druge u rog stjerati; a takovog Mesiju, koji je došao da oslobodi ne samo Judeje, nego sve narode, i to ne od jarma rimskoga, nego od ropstva duševnoga, te koji ne samo da nije jedan od njih niti se kod njih legitimirao, nego im skida krinku s lica, takovog Mesiju valja na križ, da na najsramotniji način pogine. *Kao politička stranka* mrzili su jaram rimski i svaku zgodu vrebali, da ga se otresu. *Herodijanska stranka nasuprot*, koja je istom za kralja Heroda nastala, kada je Menahem, jedan od najuglednijih članova Sanhedrina t. j. toga vrhovnoga vijeća Judejskoga priveo u tabor vladin jedno osamdesetoricu uglednijih gradjana, držala se više poganskog rimskog mišljenja i u vjeri i u polilici. Politička povijest puna je takovih sporazuma i medju najoprečnijim strankama, da poluče namjeravani cilj. Tako su se i tu farizeji, samo da uklone s puta omraženog protivnika, dali upreći u kola pristaša rimske vlada-

vine. Ta Božanski je Spasitelj i prorekao, da će se sva paklena sila sdružiti proti kraljevstvu Božjemu na ovome svijetu, a kamo li se ne bi sdružile dvije tri protivne stranke. Svejedno, kao što su se ono Irud i Pilat sdružili u neprijateljstvu proti Isusu, tako je uvijek bilo i bit će, da će se rdja s gvoždjem sdružiti i snaći. Ali zlato se ne boji rdje, niti istina laži, niti poštenje lukavosti i podmitanja. Ni tima mladima Farizejima nije pomogla ni lukavština ni laskanje pred Istinom Božanskom. Konačno ipak svako djelo dolazi na vidjelo, te istina prava svaku zamku satkanu od laži i nepoštenja kano paučinu kida. To nikad ne smije čovjek da pusti s vida. I magla može svjetlo sunca potamniti i laž može na čas istinu prikriti, ali konačno sunce maglu i istina laž tjera i raspršuje.

S onom riječi Isusovom : „Dajte caru, što je carevo, a Bogu, što je Božje", za uvijek je Isus medju kršćanskim svijetom u klici ugušio svaku bunu i prevrat proti zakonitoj vlasti, ali i za uvijek je u klici ugušio svaku tiraniju, jer je proglasio, da Bog ima prava, da duša pripada Bogu, da ličnost bitiše i da se ni najveći tiranin ne može popeti na dušu i okovati savjest kršćanina čovjeka. Zato, dok bude svijeta i vijeka, kadgod se čovjek od ugleda i oblasti bude htjeo izvrgnuti u tirana, uvijek će učenici Isusovi doviknuti mu, da je zabrazdio, i kadgod budu ljudi zlorabili slobodu pa ju neobuzdanu puste, da gazi zakon i pravo, uvijek će ti isti učenici Isusovi doviknuti im, da ne smiju toga raditi.

Tima riječima : „Dajte Bogu, što je Božje, a caru, što je carevo", Božanski Spasitelj upravo kao ono sa križa sve blagoslivlje. sve prašta, sve spaja, samo bunu proti zakonitoj oblasti i tiraniju nitko ne može spojiti sa Njegovim svetim naukom. Tima je riječima ujedno htjeo Božanski Spasitelj, da nam pravednost bude potpuna, označiti odnošaj kraljevstva nebeskoga i pravde Njegove naprama svjetovnoj vlasti. Jedna i druga vlast jest od Boga, i nema oblasti, koja ne bi od Boga dana bila. (Rim. 13, 1.; sv. Iv. 19, 11.). Razlika je samo ta gledom na njihovo porijeklo, što je crkvena vlast direktno božanskoga porijekla, a državna samo indirektno. Ona je direktno božanskoga porijekla zato, jer je Isus direktno označio i osobe (apoštole i njihove nasljednike) i mjeru vlasti (učiteljsku, svećeničku i pastirsku) i oblik vladavine, osnovao prvenstvo sv. Petra i njegovih

nasljednika (Mat. 16, 18.), dočim je državna vlast samo indirektno, jer je čovjek po svojoj naravi biće društveno (φύσει ζῶν πολιτικόν), tako da bez pomoći ljudske niti bi se mogao u životu održati, niti bi se duševno razvijao; a pošto je Bog stvoritelj naravi razumne ljudske, koja ga upućuje na zajednički društveni život, to je dakle sam Bog u posljednjoj liniji i začetnik uredjenog društvenog i državnog života. Tima je riječima: „dajte caru, što je carevo, a Bogu, što je Božje", ujedno Božanski Spasitelj odredio, da se više nikad ne smije rasplinuti, stopiti u jedno Njegovo kraljevstvo duhovno sa vlašću svjetovnom, nego da će ono usrijed nje i s njome živjeti često progonjeno i pobijano, a da se neće ni ne smije osvećivati, nego će uvijek propovijedati poslušnost onima, koji ne nose zabadava mač (Rim. 13, 4.), makar i imali prvi od njega da padaju.

Nemaju države i oblasnici većega prijatelja od Isusa, koji je rekao te riječi: „Dajte caru, što je carevo, a Bogu, što je Božje", i nema čovječanstvo veći zakonik, nego li je to njegov sveti evangjeoski zakonik. Pa ako čovječanstvo živi i ako se vlada po njemu, nikad sretnije i zadovoljnije! U tom zakoniku sadržana su pravila i za posjednika i za radnika, i za suca i za optuženoga, od poslušnosti tome zakoniku zavisi i plodnost pokoljenja i spas naroda, od poslušnosti tome zakoniku zavisi i blagoslov poduzeća i zadovoljstvo radnika, bez toga zakonika bratstvo, sloboda i jednakost medju ljudima isprazne su riječi, a ljudstvo se vraća natrag u tminu i sjenu smrtnu.

* * *

Mladi moji prijatelji, kada su ovi stari farizeji u današnjem evangjelju, da se sakriju za ledja mladih svojih učenika, poslali ove Isusu sa zadaćom, da mu podmetnu zamku i da ga ulove, kako su se ovi u svom krivom ponosu brzo snašli u toj nečasnoj i nepoštenoj ulogi! S kakovom su samo bezazlenošću tobožnjom znali prikriti i svoje lice i svoje mlado farizejsko srce! Nazivlju Ga najmilijim Mu imenom (Iv. 13, 13.), u zvijezde Mu kuju pravičnost i iskrenost, a ovamo sami najneiskrenije se vladaju. Kako je to gadno! Ja sam uvjeren, da je i vama takovo ponašanje odurno. Ali ne zaboravite, da uz ovaj krivi ponos

njihov, što su ga osjećali, kada su im stari tako tešku zadaću povjerili, da ulove Onoga, koga ni stari majstori nisu mogli uloviti, nisu imali ni kada, da razmišljaju, je li to lijepo, je li to plemenito, je li to pošteno, nego su se dali rabiti kao slijepo orudje, jer im je to laskalo, da ih stariji tako zrelima i mudrima drže.

Tako i danas svijet radi, da predobije omladinu za se. Laska joj i kadi govoreći: Ta što će ti tutorstvo Božje i crkve, što ti hasni trud i rad, kad se tako kratko samo živi; dobro i pošteno je ono, što tebe nosi, sućut je znak samo fizičke slabosti srca, jedanput se samo živi, i to časak mali, u ostalom mi smo davno potrnuli svjetlila na nebu, a u grobu i onako vlada samo vječiti mrak! —

Koliki se mladi ljudi dadu takovim i tim govorom zavesti na stranputice, pa rano ginu i propadaju. A znajte, da današnje naše površno vrijeme i vijek jatimice lovi u tu mrežu mladi svijet. One sovurage, što se kriju iza odžaka, evo na kakovu meku vataju u tu svoju mrežu mlada srca. Ističu tobožnju oprjeku izmedju vjere i znanosti, preporučuju lagana štiva, mjesto ozbiljnom naukom hrane ih površnošću, ili ih mame samo na kult sporta, predočuju samoubojstvo kao junačko djelo i potpuno pravo svačije, pošto da je život bar njegovo vlasništvo.

Dosta! Odvratite oči od te crne slike mladih zabludjelih ljudi i njihovih zavodnika, pa kadgod i kojigod vam htjeo da podmetne zamku s takovom mekom, sjetite se ove zgode u današnjem svetom Evangjelju, Amen.

Na nedjelju XXIII. po Duhovima.

Sv. Mat. IX. 18.—26.

Događaj, što nam ga pripovijeda današnje sv. Evangjelje, zbio se u Kafarnaumu, u „gradu Gospodnjem“ (Mat. 9, 1.). Tu istu evangjeosku zgodu pripovijeda i evangjelist sv. Marko (5, 21.—43.) i sv. Luka (8, 40.—56.). Oni spominju i ime toga „poglavice“, spominju, da je bio predstojnik sinagoge, da je bila kći jedinica i da joj je bilo dvanajst godina.

Ti predstojnici sinagoga nisu se baš odlikovali osobitom vjerom u Njega; to vidimo iz one zgode u sv. Evangjelju, što nam opisuje sveti Ivan na poglavju devetom, gdje pripovijeda, kako je Isus izliječio rodjena slijepca, pa kad je ovaj izrazio svoje uvjerenje, da je to samo čudom Božjim moglo biti, istjerali su ga napolje. A drugom zgodom, kad su ono poslali sluge, da Isusa dovedu iz hrama pred nje, pa kad su se ovi praznih ruku povratili i kao za ispriku, što Ga nisu doveli, naveli, da nikad nije ni jedan čovjek tako govorio kao On, dobaciše im ljutito članovi Sinedrija: „Jeste li Vi čuli, da ikoji od predstojnika i Farizeja u Njega vjeruje?“ (Sv. Iv. 7, 48.).

Pa ni vjera toga predstojnika sinagoge Jajira nije bila Bog zna kako velika, nego kad valjda ništa drugo nije pomoglo, onda ti evo njega k Isusu gdje se utiče za pomoć i to moli Isusa, da On sidje do njega, da položi ruku na kćer mu, koja je baš sada izdisala i da ju tako vrati životu. Ni iz daleka nije to bila vjera onoga kafarnaumskog stotnika, koji je rekao Isusu: „Reci samo riječ i ozdravit će sluga moj“. (Luk. 7, 7,).

Isus nije htjeo prekoriti toga predstojnika, da ga ne osramoti pred svijetom, svejedno kao što ono i sv. Payao, koji se čak i ispričava, što je oštro odgovorio predstojniku Sinedrija, koji ga je bio dao ćušiti, jer da je pisano, da poglavicu puka ne smiješ da kuneš (Djela Ap. 23, 5.), te je svom pripravnošću

pošao odma da utre suzu sa očiju zabrinutog oca i roditelja. Jedno i drugo ima i nama da služi kao primjer i da zakonitog poglavicu susrićemo sa dužnim poštivanjem i da ne oklijevamo bližnjemu priteći u pomoć, gdje mu možemo biti od pomoći. Svijet je obično pun riječi i obećanja, a spor u djelu, ili ako i pruži koru hljeba, najprije ju zamoči u jed, što no se kaže. Takav je svijet bio i bit će; al kršćanin čovjek, koga Bog uči, ne smije biti takav.

Sa Isusom podjoše i učenici Njegovi i kao obično podje za njim i mnoštvo svijeta. A medju tom svjetinom bila i neka žena, koja je dvanajst godina bolovala, pa je say svoj novac već razdala bila na lijekove i ljekare, al joj ništa pomoglo nije, pa je pomislila, ako se samo dotakne okrajka haljine Njegove, ozdravit će sigurno. Sveto Pismo ne spominje ime te žene, ali usmena predaja drži, da je to bila ista ona sv. Veronika, koja da je Isusu ubrus pružila, da si njime krvavi znoj sa čela obriše. Vjeri te žene jedino je ona ravna, što ju je pokazala ona žena Sirofeničanka, što je molila Isusa, da joj izliječi kćerku, koju je djavao mučio, pa kad ju je Isus kao tudjinku odbio, jer da nije dobro uzeti kruh ispred djece, pa ga dati psima, a ona će: „Da, Gospodine! ali i štenad jede od mrvica, što padaju od stola djece". A Gospodin joj reče: „Za tu tvoju riječ idi, izašao je djavo iz kćeri tvoje". (Mar. 7, 24.—30.). Nitko nije tako poniznim načinom istakao razmak, što ga dijeli od Božanskoga Spasitelja, nit je itko tako umiljatim načinom isprosio tako brzo pomoć kao što ta žena, čiju je skladnu riječ i odgovor Isus osobitim načinom pohvalio i nagradio.

To su dva primjera one žive vjere, o kojoj je Božanski Spasitelj rekao, da znade i gore prenašati s jednog kraja na drugi! (Mark. 11, 23.). Te žive vjere treba, mladi moji slušatelji, čovjeku, kad mu se nada izjalovi i snaga počimlje da jenjava, te vjere treba i vodjama naroda, kada vide, da je sve po zlu pošlo, te sa psalmistom vape: Defectio tenuit me pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam, te žive vjere treba cijelo čovječanstvo, kada na njegovim poljanama kukolj i drač tako nadjika, da izgledje da će ugušiti svu pšenicu, kad izgledje, da će zlo prevladati dobro, laž istinu, tmina svjetlo, nepravda pravdu Božju; te žive vjere treba i vaše mlado srce, to majušno more, da mu ladjica života i požrtvovnog rada sretno u luku spasa prispije.

Kad je Božanski Spasitelj sa tom povorkom stigao već blizu kuće toga predstojnika sinagoge, doletiše sluge i javiše, da je kći već umrla, a Isus reče tomu bijednomu ocu: „Ne boj se, samo ti vjeruj". I udjoše u kuću, a tu već oplakuju i nariču za pokojnicom. Bio je običaj kod Židova, da su i u kući najsiromašnijeg pokojnika barem dva frulaša najmili i jednu ženu, koja bi naricala, da se tako kao zatomi tuga i žalost. Ima i naših krajeva, gdje svijet a osobito ženski, što no veli narodna pjesma, tako znade kukat kano kukavica i preplitat kano lastavica, da bi srce i od kamena moralo pucati i mekano postati.

Isus samo što reče: „Ne tugujte i ne plačite, djevojka nije umrla, nego spava". I stadoše mu se podsmjehivati. A On uzevši sa sobom samo roditelje te apoštole Petra, Jakoba i Ivana, udje u sobu, gdje je ležala djevojka, uze ju za ruku te reče: Talita kumi, kano što je Evangjelista sv. Marko u aramejskom jeziku, t. j. u jeziku, kakvim su govorili Židovi palestinski u vrijeme Isusovo, zabilježio, a što znači: Djevojko, ustani! i taj čas usta djevojka i prohoda, a sve obuze veliki strah.

Božanski Spasitelj nazivlje i ovdje i kod smrti Lazareve smrt samo snom, iz kojeg ćemo se svi probuditi na život vječni. (Iv. 11, 11.). Pa kao što je ta svjetina ismjehavala Isusa, kad je smrt prispodobio samo sa snom, tako i danas svijet smiješnim sudi te dvije istine naše sv. vjere, uskrsnuće tijela i život preko groba. *A ipak istine, da ima Boga i života preko groba*, koje su istine ljudi od uvijeka uz visoke pritke usporedo u svima vjerskim i filozofskim sistemima — osim u grubom materijalizmu, koji i onako nije nikakav znanstveni sistem, jer je u svom principu protuslovan, jer pojam materije isključuje pojam vječnosti — odgajali, autohtone su t. j. samonikle u srcu čitavog čovječanstva od kako je svijeta i vijeka. Nije zlo trpiti siromaštvo, patiti se i umirati, nego je zlo ne znati, zašto se radjaš, zašto trpiš, zašto umireš, što će biti s tobom poslije groba? S tim se je pitanjem od uvijeke bavilo čovječanstvo, pa danas nakon dvadeset vijekova kršćanske objave uljudjeno čovječanstvo kršćanskom tom vjerom prosvjetljeno, jasno vidi i nepokolebivo ispovijeda vjeru u život preko groba, i da se ta vjera ne protivi ni razumu ni, prirodnom zakonu, ni svemogućtvu Božjem, a pravda Božja da ju upravo apsolutno i kategorički traži i nalaže. Razum nam kaže i priroda pokazuje, da se sve na novi žlvot iza zimskoga sna i

mrtvila budi i uskrisuje. Svemogućnost Božja nam jamči, da Bog, koji je svijet iz ništa stvorio, može i smrt u život probuditi. Ljubav Božja, koja je jedinorodjenog Sina svog poslala na ovaj svijet, da ga otknpi i spasi, i koja se htjela žrtvovat na križu, uskrsnućem svojim zajamčila nam je, da ima uskrsnuća i života preko groba. A pojam pravde, koja kaže, da dobro dobrim nagradiš, a zlo zlim kazniš, traži, da, pošto na ovome svijetu često se zlo bani i nepravda slavi pobjedu nad dobrim, mora joj se dati prilika, da ona makar preko groba svojom rukom nagradu i kaznu odmjeri svakome. (II. Cor. 5, 10.).

* * *

Mladi moji prijatelji, u sv. Pismu spominje se samo ovo troje da je Isus uskrisio: Mladića u Najimu (Luk, 7, 11.—16.), ovu kćer Jajirovu i prijatelja Lazara (Iv. 11, 11.). To troje i jest vrijedno uskrišivati, mlada čovjeka, kada duševno zamre, mladu djevojku i prijatelja. Starijeg je teško popravljat i iz mrtvila dizat. Neprijatelja još je težje, osobito ako je okorjeo i slijep kod očiju, onda što no reko Božanski Spasitelj, umrijet će u grijesima svojima. Al prijatelja, nikad ne smiješ da pustiš, da ti umre.

Gojite prijateljstvo i ne ubijajte mlade živote svoje; a crkvu, svetu majku svoju, koja i mrtve diže i ne da, da vam mlada srca zamru, ljubite i svim joj mladenačkim žarom odani budite, Amen.

Na V. nedjelju po Bogojavljenju.

Sv. Matej XIII. 24.—30.

Današnja nedjelja jest zapravo 24. nedjelja po Duhovima, ali znamo, da čitavo duhovsko doba broji dvadeset i četiri nedjelje, a ovamo do Došašća imamo još pune tri nedjelje, te se poslije 23. nedjelje umiću one nedjelje, koje su izostale izmedju Bogojavljenja i nedjelje sedamdesetnice, te se tako danas čita sv. Evangjelje od 5. nedjelje po Bogojavljenju, a slijedeće nedjelje će se čitati Evangjelje od 6. nedjelje, a onda istom od zadnje t. j. 24. nedjelje po Duhovima. To vam mora biti iz Liturgike poznato, jer se čitava crkvena godina i s njom sve nedjelje i svetkovine, t. zv. pomične, ravnaju prema uskršnjoj svetkovini, koja je stožerna u čitavoj crkvenoj godini. Pa kako se Uskrs ne slavi uvijek jednako, to kad je ranije, ima i manje nedjelja izmedju Bogojavljenja i uskrsnog doba, al zato ima više i to upravo za toliko, koliko je tamo otpalo, nedjelja od Duhova do nove crkvene godine. Ove godine ima dakle za dvije više. Toliko o samoj današnjoj nedjelji.

Evangjelje današnje sadržaje jednu od onih divnih parabola, koje je Božanski Spasitelj iz srca svoga izvadio i rodu ljudskome poklonio, a u kojima se najuzvišenije istine Njegova božanskoga nauka tako jednostavnim i lahkim načinom tumače, da ih i najpriprostiji čovjek lahko svatiti i razumjeti može.

Te evangjeoske parabole tako su lijepe, tako uzvišene, tako živahne i tako svježe, da su vječito mlade, da se svačije srce kadro na njima da ogrije, da pomladi, da se očeliči i nasladi. One su orisane savršeno lijepim bojama, a smisao im je tako dubok, da i najmisaoniji čovjek u njima uvijek i uvijek nove zrake otkriva, a i najnedotupavnijeg razblažiti znadu. Čim se istina u njima dublje krije, tim su i one uzvišenije, a čim su uzvišenije, tim je i slika savršenija.

Ništa se s tima evangjeoskim parabolama u nijednoj književnosti ne može usporediti. Indijske one bajke, kolikogod im je kolorit lijep i bujan, to ipak često, jerbo u svom panteizmu zamjenjuju Stvoritelja sa stvorovima, nekako nam izgledju i jesu nenaravne; a klasični grčki dialog sa svojom traženom i pomno izvještačenom zasukanošću odveć je ufitiljen, a da bi se mogao natjecati sa ljepotom i svježinom evangjeoskih tih parabola.Slike su im iz svagdanjeg žIvota, na domu, na polju, na moru, bez krivog nakita i uresa, sasvim obične, da te upravo začarava tim dublja i uzvišenija istina, što se u tako priprostom ruhu krije. Isus, Mudrost Očeva, Istina Božansku, prikazuje se u svakoj toj paraboli kao nedostiživi Učitelj roda ljudskoga, kome ih je i namienio i koje su ga kadre i pridići i spasiti, samo ne smije da ima oči, koje ne znaju gledat, ni uši; koje ne znaju slušati. (Mat. 13, 13.).

U ovoj paraboli, koju je sam Božanski Spasitelj rastumačio učenicima, kad su bili na samu (Mat. 13, 37.—43.), orisao je zametak, napredovanje, borbu i neprijateljstva, te konačnu pobjedu kraljevstva Božjega na svijetu nad kraljevstvom zla i sotone, te je ujedno i pokazao, da sluge Božji i ljudi od Božje strane ne smiju biti odviše zabrinuti, a još manje zdvajati, kao da bi ikad moglo zlo sasvim obladati dobrim te ga sasvim uništiti. Od kako je svijeta i vijeka, bilo je uvijek i bit će uz dobro i zla. Ali Božanski Spasitelj, koji je posijao dobro sjeme na njivi čovječanstva (Mat. 13, 37.) i koji je došao, da obori kraljevstvo zla i sotone (Mat. 12, 28.) te da utemelji kraljestvo Božje. brini se, da to sjeme riječi Božje i ta djeca kraljevstva Njegova (Mat. 13, 38.) rastu i napreduju (Mat. 4, 27.), te će na koncu i zasjati kao sunce u kraljevstvu Oca njihova. (Mat. 13,43.)

Otkale zlo na svijetu? Od uvijek se čovječanstvo bavilo tim pitanjem. Sav poganski svijet sa svojim dualizmom t. j. kao da bi uz počelo dobra, uz dobroga Boga, moralo biti i počelo zla ili zao bog, — kao što su i slavenski naši pradjedovi u to vjerovali, što se vidi još i danas iz one rečenice u narodu: Idi do zla boga, — nisu ni iz daleka mogli da si riješe to pitanje; jer zla kao bića nema, nego kao negacija dobra može opstajati na biću dobrome kao neko pomanjkanje, kao što je fizično zlo n. pr. slijepoća pomanjkanje vida, a moralno zlo pomanjkanje posluha apsolutnoj i nepromljenivoj volji, kao vrhovnom mjerilu moralnosti t. j. dobrine i zloće ljudskih čina. Objava nam Božja pokazuje jasno i kano ti prstom na izvor zla, na taj svojevoljni prestupak volje Bozje, na grijeh praroditelja naših, iz koga su kano izvora potekla sva fizička i moralna zla na svijetu.(Gen. 2, 17.; Rim. 5, 12.; Iv. 8, 44.; I. Iv. 3, 8.). Razum kršćanskom vjerom prosvjetljen. to jasno kao na dlanu uvidja. Zato i ovom drilikom kažem, scijenimo se sretnima, što smo dionici toga svjetla božanskoga nauka, koji nam svako pitanje na najveće zadoljstvo uma i utjehu srca rješava.—

Borba izmedju dobra i zla neukloniva je na ovome svijetu. To je ono, što sv. Pismo kaže: militia vita hominis super terram, da je borba čitav ljudski život na svijetu. To je ono, što Božanski Spasitelj kaže, kad veli, da nije došao na ovaj svijet, da donese mir, nego li mač (Mat. 10, 34.) i da se kraljevstvo Božje na silu mora osvojiti (Mat, 11, 12.) i da će samo oni spašeni biti, koji u toj borbi do kraja ustrajali budu. (Mat. 24, 13.). Pa u tom se i sastoji sva kršćanska naobrazba, da se u toj neprestanoj borbi izmedju dobra i zla, nadvladamo u dobru i da ne podlegnemo zlu, t. j. da budemo malo jače moralne petlje, nego li poganski svijet, koji je priznao svoju nemoć na usta svog najvećeg pjesnika u onima riječima: „Video meliora proboque, deteriora sequor". Nema stanke u životu kršćanina čovjeka; Bog ga je zamamio u nedogledne visine onom izjavom: Budite savršeni kao što je Otac vaš nebeski savršen (Mat. 5, 48.), ali mu ujedno i krila daje, da se može zanijeti u te visine, kano što to svjedoči sv. Pavao, kad ono veli Filipljanima, da se pouzdano nada, da će Bog, koji im je dao da započmu dobro, dati da i dovrše. (Filip. 1, 6.) Qui dat velle, dabit et posse. Vouloir c' est pouvoir! Ništa nije tako jako kano čvrsta volja ljudska, kada teži za apsolutnim dobrom, koje je svjetlom uma, vjerom prosvjetljenim, uvidio.

* * *

Mladi moji prijatelji, nema ruže bez trna, nema života bez borbe izmedju dobra i zla, nema pobjede bez boja, nema uživanja bez truda, nema zadovoljstva bez pregaranja i mirne savjesti, nema pšenice bez kukolja, drugima riječima: nije život ljudski na ovome svijetu u stanju domoglog se cilja, nego je naš

život i življenje ovdje samo putovanje k vječnome cilju, stadij borbe i pregaranja. Odbi od pobožnosti sablazni i poteškoće, pa si joj oduzeo, svaku zaslugu i pobjedu. Što bi bila čistoća srca bez napasti? Što bi bila blagost bez strpljivosti? Pa gdje bi bila veličina krjeposti i kruna njezina, kad bi ju odma nagrada uzastopce slijedila, a kazna opet za svako zlo djelo? Svaku veličajnu i plemenitu borbu mora da resi trnova kruna, ali i mora konačno da slavi pobjedu. Učite dakle pregarat od mladosti, „Beatus qui ab adolescentia portaverit jugum suum". — Blažen, koji je viko od mladosti svoje da u strpljivosti i pregaranju podnaša breme života, veli sv. Pismo. Tu pouku crpite iz današnjeg sv. Evangjelja ponajprije, a zatim iz one okolnosti, što domaćina u toj paraboli veli, da je neprijatelj čovjek, dok su sluge spavali, posijao medju pšenicu kukolj ; učite se, da baš često dremežljivost naša daje prilike neprijatelju, da nas zaskoči, da posije medju nas sjeme zla i kukolja. Mladost je vrijeme rada, a nipošto ne smije mlad čovjek podat se uemaru i dremežu. Nije život ljudski svetkovina kakova, nego radeni dan, što no veli pjesnik S. Gregorčić: „Nij mož' dolžan kar veleva mu stan, kar more to mož storiti je dolžan".

Taj neprijatelj naše svete vjere, kraljevstva Božjega i našega spasa, koji u mraku samo svoj posao obavlja i za vrijeme našega dremeža, prema onoj: reci mu, da ti ne rekne, nas sinove svjetla i djecu Božju zove mračnjacima, a sebe u smislu Lucifera, palog angjela, predstavlja kao lučonošu. Isus je bio svjetlo pravo, koje rasvjetljuje svijet (Iv. 1, 9.), On je ono svjetlo na prosvjetljenje našeg naroda (Luk. 2, 32.), On je onaj, koji radi po danu i na svjetlu i koji je i sam svjetlo svijeta (Iv. 9, 4. i s.), On nas je učio, da koji hoda po danu i radi u svjetlu, ne potiplje se (Iv. 11. 9.), On nam je rekao, da smo djeca svjetla ! — Pa kao što je taj neprijatelj i samog Božanskog Spasitelja, svjetlo svijeta, htjeo pokazati tobože kao da je u savezu sa Belzebubom (Mat. 12, 24.), kamo li neće nas sinove svjetla da prikaže mračnjacima. Pa kao što je Isusa od Betlehema pa sve do Kalvarije progonio, tako Ga i danas u djelu Njegovome, u baštini Njegovoj, u kraljevstvu Njegovome, u nama, sinovima svjetla, progoni i progonit će, dok bude svjetla i vijeka. Nu kako je Božanski Spasitelj zajamčio, da ni sva paklena vrata ne će nadvladati kraljevstva ni djela Njegova i kako je nama sinovima djela i kraljevstva

Svojega rekao, da se nemamo bojati, jer da je On nadvladao svijet, to nije dakle pogibelj za djelo Njegovo; ali kako je pogibelj za mnoge pojedince, da ih se zlo ne primi i da budu sa zlim iskorjenjeni i upropašteni, to nam je svima, napose starješinama, bditi, ali i svaki pojedinac ima budnim i otvorenim okom razlikovat pšenicu od kukolja, istinu od laži, dobro od zla, život od smrti, koju mnogi živi mrtvac ne može da razabere.

Teško onome naraštaju, o kome bude povijest morala izreći sud: da nije bio kadar da se u pregaranju, trijeznosti i budnom radu održi i sam u dobru i krov nad ognjištem, te je svojom mlitavošću, nemarnošću i dremežom pustio, da mu narodno i vjersko polje obraste gustim korovom, dračem i kukoljem, Amen.

Na VI. nedjelju po Bogojavljenju.

Sv. Mat. XIII. 31.—35.

Današnje sv. Evangjelje u najužjem je savezu sa Evangjeljem od prošle nedjelje. U onoj paraboli o pšenici i kukolju prikazuje nam sv. Evangjelje općenitu borbu kraljevstva nebeskoga na zemlji sa vanjskima neprijateljima, koji siju kukolj nevjere i nesloge i prikazuju nam, da je i individualni život ljudski na ovome svijetu neprestana borba izmedju dobra i zla, i da nema ruže bez trna, uživanja bez truda, pobjede bez borbe, zadovoljstva bez pregaranja, čistog znanja i savršene dobrote, jer je um ljudski ograničen i zabludi podvržen, a srcu ljudskome uvijek nešto treba, zadovoljno nikad posve nije, jednom riječju: nema pšenice bez kukolja; a u današnjem Evangjelju pokazuje nam se, da uza sve to, što je život pojedinca i crkve Kristove neprestana borba na ovome svijetu, to ipak i pojedinac i cjelokupna crkva iz te borbe pobjednicima izlaze objektivnom moću istine kršćanske vjere, koja u sebi poput gorušićnog zrna sigurnu klicu napredovanja i pobjede nosi, i subjektivnim blagim utjecajem Duha Svetoga i Njegove svete milosti, koja nam se dušom razlijeva, te nam poput kvasca prožimlje sve naše biće i djelovanje.

To maleno gorušično sjeme živa je slika svakog slabog početka svake dobre stvari. Pa kako je djelo Isusovo samo nastavak Njegova boravka na ovome svijetu — jer nebo će i zemlja proći, ali riječi moje ne će proći (Luk. 21, 23.) — *to je i sav život Njegov na ovome svijetu* kao i njegovo djelo živa slika toga gorušičnog sjemena. Kada se čovjek zamisli u otajstvo betlemskih jaslica i križa na Kalvariji, u otajstvo uboštva, poniženja, patnje, boli i smrti, pa se sjeti, kako je Božanski Spasitelj slavodobitnim uskrsnućem nebeskom veličinom porasao, kud će onda jasnije slike toga gorušičnog sjemena od Njegova života

na zemlji samog ?! — To je ono, što veli sv. Pavao, da se ponizio do smrti na križu, ali da je zato i uzvišen tako, da se Njegovom imenu klanja svako koljeno i na nebu i na zemlji. (Filip. 2, 8. i ss.)

I Apoštoli Njegovi živa su slika toga malenoga gorušičnog sjemena. Ljudi priprosti, bez ikakva znanja, bogatstva i slave i što no rekao sv. Pavao: Ono što je u očima svijeta ludo, izabrao je Bog, da potamni ono, što je u očima svijeta mudro; i ono, što je u očima svijeta nejako i slabašno, izabrao je Bog, da nadjača ono, što je u očima svijeta jako (I. Kor. 1, 27.). Goloruki, bez štapa, bez torbe, bez novca (Mat. 10. 10.), praćeni blagoslovom Božjim, sa oružjem oduševljenja (Luk. 10, 17.) i štitom živog osvjedočenja zašli kano ovce medju vukove (Mat. 10, 16.), pa da ih je tko zapitao, kamo to idu i da su mu odvratili: da idu osvajat svijet i predobivat ga za nauku Kristovu, koja je bila Židovima na sablazan a poganima ludost, (I. Kor. 1, 23.) zaista bi u očima svijeta taj naum izgledao smiješan, ali u malo vremena već je mogao sv. Pavao reći, da se vjera širi i pripovijeda po svemu onda poznatome svijetu. (Rim. 1, 8,)

Crkva Isusova, to djelo Njegovo, i kraljevstvo nebesko na ovome svijetu najbolja je slika toga neznatnoga gorušičnog sjemena, koje je u njoj izraslo do ogromnog stabla, koje je korjenje pružilo po cijelome svijetu, a pod čijom krošnjom, hvala Bogu, i hrvatski se narod i odmara i krijepi. Kad nzmeš u obzir, kako je malen broj bio učenika Isusovih, pa i ti su Ga koji zatajili koji izdali, a svi se kano ovce razbjegli (Mat. 26. 56.); pa kad umzeš u obzir silna progonstva i mačem i ognjem i perom i domaća neprijateljstva te vukova u ovčjoj koži (Mat. 7, 15.), što je crkva morala doživjeti, pa ipak ne samo da je odolijevala svima tima progonstvima, neprijateljstvima i sablaznima, nego je iza svake te borbe kao pomladjena i puna života i snage bila, tako da se je krošnja njezinog gorostasnog stabla sve više razgranjivala, a na njezinim granama sve je više ptica nebeskih, tih pravih velikana ljudskih, sa jakima ali izmorenim a često i slomljenim krilima gnijezda pravilo i odmora izmorenoj duši tražilo, eto ti najboljeg dokaza za božanstveno porijeklo sjemena toga gorušičnoga — crkve Kristove. Crkva prima rado i te velike ptice nebeske, kao i one malene i umiljne, pod okrilje krošnje svoje i to u rano jutro, kad nikakve sjene nema, i u kasno veče,

kad je kadra da dovati svojom sjenom i one, koji daleko od nje u danima života svoga lutaju i od nje se udaljuju. Blago i pojedincu i narodima, koji pod okriljem te krošnje žive i plodovima toga božanskoga stabla i krijepe se i oduševljuju se; jer je istina; da za kršćanina čovjeka vječite smrti nema, i da kršćanski narodi ne propadaju, dok su u istinu kršćanski te i žive kršćanski. Objektivnom istinom kršćanske vjere, koju nam sveta mati Crkva i čuva i navještuje, kadar je uz milost Božju i pojedinac i čitavi narodi, ma kako duboko pali, da se podignu, osove i uznapreduju.

Istina i čovjek jedno su za drugo i rodjeni. Naš narod sa onom svojom: Istina Bog, u najužji savez stavlja istinu sa Bogom, a Isus, Mudrost Očeva, Istina Božanska, i postao je čovjekom, da donese svijetu istinu (Iv. 18, 37.), On, koji i jest sama istina i život. Pa kada se čovjek pojedinac, ili čitavi narodi domognu te objektivne istine Božanske, pa si znadu još i svoje mišljenje i djelovanje prožeti kvascem Duha Kristova, onda su neodoljivi i neslomljivi. Ništa ne može Duhu nahuditi, nit ga oboriti. Svaki pojedinac, prožet Duhom Kristovim, div je i neoboriv. Tijelo je slabo, ali duh je bodar, pa pred Bogom i jest duh i volja, što vrijede. Ali kao što i kvasac ne uskisne i ne prožimlje tijesta, ako nema zraka, vode i topline, tako ni čovjek ni narodi, koji žele, da im mišljenje i djelovanje prožme Duh Kristov, ne smiju ni čas dati, da im duša i volja ohladi za istlnu i da im duša i srce bude bez zraka i rose milosti nebeske. Bez svjetla objektivne istine kršćanske i bez nutarnje snage Duha Kristova svijet i čovječanstvo, koje lahko zaluta na putu napretka uslijed nemoći razuma a prevelike moći strasti, koje ga znadu sapeti, ne bi moglo za vremena tu zabludu opaziti niti se izvesti na pravi put. Povijest nam to svjedoči u svima državnopravnima, medjunarodnima i društvenim pitanjima. Čovjek može utirati puteve napretku samo uz nesebičnu ljubav, nebrojene žrtve, te u znoju lica svoga i neprestanom pregaranju; ali za sve to nema čovjek sam u sebi bez Duha Kristova i bez svjetla objektivne istine snage ni poleta, jer čovjek ne može sam iz sebe bez toga kremena vjere i čelika Duha Kristova iskresati krjepost, snagu i pregaranje, ljubav i požrtvovnost.

* * *

Danas, gdje neprijatelj Crkve Isusove ne navaljuje više na nju kao na stup i pećinu Istine (I. Tim. 3, 15.) budući i sama sagradjena na pećini (Mat. 16, 18.) ni barutom toliko pa ni samim dinamitom, nego paklenom špekulacijom na čovječje slaboće kad rasklimavaju jedinstvenost i nerazrješivost ženitbene veze, kad vežu ruke i podvezuju krila djelatnosti crkvenoj, kad odgajaju ljude, koji tok svoga života bez Boga i bez Crkve Njegove počimlju, nastavljaju i završuju i sve novorodjene izume duha ljudskoga više na zator, nego li na korist čovječanstva upotrebljuju, onda i vaše, mladi moji prijatelji, mlade godine i vaše djakovanje treba da bude gorušično sjeme, iz kojega ima da iznikne i ponaraste golemo stablo, koje ima da donese obilan plod i po vas same i po sv. mater Crkvu i po milu domovinu. Nemojte, da vam prodje vrijeme u tutanj, a da si ne prosvjetite dovoljno um tim svjetlom objektivne božanstvene istine, a duh svoj ne okrijepite i ne začinite Duhom Kristovim, da u borbi i sa samima vama i sa svijetom (II. Kor. 7, 5.) izvojštite i sebi spas i idealima sretne domovine i čašćene Crkve, za koje vam ideale danas tako živo kuca mladjano srce vaše. Skupljajte svaku bratsku silu i prikupljajte je u snoplje jednodušnosti, a to snoplje vežite čvrstom vezom prijateljstva i ushita vaših mladjanih srdaca, pa ga pričvršćujte daškom i hukom poštene duše vaše, pa i znojem čela svoga, a pokadkad i biser-suzama, što ih znadu metati vesele oči, ali nikada ga ne oslinjujte slinom zlobe i zavisti ni žučju mržnje, koja izjeda, razdvaja, a nikad ne spaja.

Ne mirujte, dok ne naslažete čitave kamare od toga snoplja, i dok te kamare ne osigurate proti svakom požaru strasti, koje bi je mogle raznijeti, i proti vlagi nehatosti, od koje bi mogle istrunuti — jer Bog zna, hoće li drugi naraštaj naš i moći kupiti i vezati u snoplje na svom polju vjerskom i domovinskom. Zato, dok je doba još, radimo, da ne budemo morali samo pabirčiti, Amen.

FSSPX
Kapela svetog Josipa, Zagreb

Na nedjelju XXIV. po Duhovima.

Sv. Mat. XXIV. 15.—35.

Današnja nedjelja je zadnja nedjelja u ovoj crkvenoj godini, te se i čita evo sv. Evangjelje od zadnje nedjelje po Duhovima. To sv. Evangjelje sadržaje dvostruko proročanstvo Isusovo: o razorenju Jerusalema, i o koncu svijeta. Sv. mati Crkva čitajući to sv. Evangjelje na današnju nedjelju kano da hoće da kaže: Tijekom cijele godine bili smo živi svjedoci, kako je Božanski Spasitelj riječju i djelom živo nastojao, da izliječi od duševne zaslijepljenosti i okorjelosti srca i slijepe vodje i zaslijepljeni narod, koji nije u Njemu vidio jedini spas svoj od sigurne propasti, pa sada, kada to sve nije koristilo ni pomoglo i ako sa suzama na očima navijestio im je neminovnu propast; a kako je Jerusalem i narod izabrani živa slika cjelokupnog čovječanstva, koje je životom, djelovanjem i smrću Božanskog Spasitelja otkupljeno i na život pozvano, to kano da i njemu hoće da pokaže, što će se i s njime neminovno zbiti, ne bude li i ono upoznalo „dan pohodjenja svoga".

Kad je ono Božanski Spasitelj zadnjih dana pred svoju gorku muku i smrt dobacio u hramu samo slijepim vodjama naroda Izraelskoga onaj teški prikor, što zatvaraju vrata kraljevstva nebeskoga pred drugima, a ni sami ne će da unidju, i što prehadjaju i gore i prebradjaju i mora samo da i jednoga ulove za svoj zakon, a kad ga ulove, načine od njega sina paklenoga tri put gorjeg, nego što su i sami, i što daju desetinu od kopra i od peršina, a što je pretežnije u zakonu kano pravdu, milosrdje i vjernost nogama gaze i što cijede mast iz komarca, a devu čitavu gutaju i što čiste čašu iz vana, a iz nutra je puna otrova i nečistoće i što su kano okrečeni grobovi, iz vana čisti, a iz nutra puni gnjileži i nečistoće, i kad mu je sa suzama na očima izrekao ove riječi: Jerusaleme, Jerusaleme, koji ubijaš proroke i

zasiplješ kamenjem one, koji su tebi poslani, koliko puta sam hotio skupiti čeda tvoja pod okrilje svoje, kao što kvočka skuplja piliće svoje, a ti nisi htio; i evo će ti kuća ostati pusta! izašao je iz hrama, a za njim podjoše i učenici Njegovi (Mat. 23. do 24. 1.). Isus se uputio preko potoka Cedrona na brdo olivetsko i pod dojmom tih riječi zaustaviše Ga i pokazaše Mu velebnu zgradu hrama, kano da su mu htjeli reći: Taj hram zar da propadne skupa sa Jerusalemom, svetim gradom?! Ta onda je i narod izabrani i sam propao!

Nekoliko godina kasnije sv. Stjepan eno platio je glavom, što se usudio opetovati te proročanske riječi Isusove o razorenju hrama i svetoga grada (Djela Ap. 6, 13.), pa su i učenici Isusovi sve drhtali na tu pomisao, da bi to sve moglo propasti i da to baš On sam navješćuje, za kog su mislili, da će do vijeka produljiti život i svetom gradu i hramu Gospodnjem. A Isus samo što im je rekao. „Vidite li sve ovo? Zaista vam kažem, da ni kamen na kamenu neće od toga ostati". (Mat. 24, 2.) A kad je Isus sjeo na brdu olivetskom, zaokupiše Ga sv. Petar, Ivan i Andrija (Mark. 13, 3.) i počeše Ga zapitkivati, kad će to da bude i koji će biti znaci svega toga? Iza tih crnih misli i pretrpljenog prvog straha, kano da im je nada ulijevala u dušu sve više svjetla, u kojem su sve jasnije vidjeli pobjedu mesijanskog kraljevstva na ruševinama staroga vijeka i svijeta, i osjetiše se nekako užim vezom uz Njega privezani, čim Ga je više svijet prezirao i odbijao. I kad su tako dovoljno bili očeličeni i ojačani u srcu svome, onda otkrije Božanski Spasitelj ispred njihovih očiju svu koprenu, što se krila iza onih riječi, što ih je bio malo prije i u hramu izrekao: Evo će vam kuća ostati pusta! Rekao im je, da se ne dadu od nikoga zavaravati, jer će doći mnogi lažni Kristi i lažni proroci i zavarat će mnoge; al blago onome, koji se ne da zavarati, nego ustraje do kraja, vjeran jedinome svome Spasitelju, Mesiji i osloboditelju. To je ono, što je Božanski Spasitelj i na drugom mjestu rekao, da se ništa drugo ni ne traži od dobroga sluge, nego da bude vjeran (Mat. 25, 22.), a to je ono, što je rekao i sv. Pavao, da makar i angjeo s neba snišao, pa vam drukčije htio da govori i uči, ne vjerujte mu. (Gal. 1, 8.). Zatim im je Božanski Spasitelj rekao, da se ne boje ni ratova, ni glada, ni kuge, ni progonstva, ni smrti; sve to mora njegov vjeran pristaša da iskusi i podnese;

a kao znak propasti Jerusalema i hrama rekao im je riječima današnjeg Evangjelja: Kad budete ugledali sav taj užas i oskvrnuće i ogavlje na svetom mjestu da stoji, ono, što je bio prorekao Danijel prorok (9, 27.), onda znajte, da je blizu pred vratima propast i grada i hrama.

Istom što je Isus te riječi bio izrekao i istom što su Židovi sa onom: „Krv Njegova vrhu nas i djece naše“ (Mat. 27, 25,) prokleli sebe i pokoljenje svoje i istom, što su omastili ruke krvlju prvih učenika Isusovih, kad ali već koju godinu poslije rimski car Caligula (37.—41.) strogo namigne Židovima, da mu božansku čast iskazuju i da mu kip namjeste u hramu. Pa Židovima, kojima je već bilo ogavno i samo to, što su morali gledat koji put legije rimske s bojnim znakovima, s likovima careva i glavama životinjskima, to ogavlje na svetom mjestu i to oskvrnuće svetog hrama, nisu mogli više podnijeti. Osjećali su, da je svemu kraj sada i da se ispunjava proročanstvo Danijelovo. Iza toga bio im je sav užas razorenja kano da režeš po mrtvom tijelu bez duše, duša im i srce bilo odrvenilo i skamenilo se. Sad je nastao boj na život i smrt, koji nam opisuje Josip Flavij kao očevidac i živi svjedok toga boja. Čim su se Židovi pokušali oduprti toj naredbi cara Caligule, odmah su ih pritisli i u Aleksandriji i u Mesopotamiji i u Judeji. Poslije smrti Caliguline, kad su mislili malo da odahnu i kad su se skupili na vazmenu slavu u Jerusalemu, mala samo pobuna stajala ih je dvadesetak hiljada glava. Sad su vlast preuzeli u ruke Zeloti i u tom metežu redom su se dizali lažni proroci i tobožnji osloboditelji naroda svoga, ali svi su redom zlo i gorje prolazili. Povijest nam spominje nekog Jehošua, sina Ananusenova, takova kriva proroka, zatim nam spominje Barkokeba, Theodasa Judu Galilejca (Djela Ap. 5, 36. is.). Svi su ti silom htjeli glavom kroz zid, sve je nje oduševljavao duh mržnje, lukavstva, poniženе oholosti; svi su oni rado i gole grudi izlagali bodežu neprijateljskome, ali na njima prvima počela se osvećivat ona: „Krv Njegova vrhu nas i djece naše“. Uzalud ih Agripa nastojao miriti, dok nije upravitelj Sirije Caestius Gallus s vojskom došao i jedan dio grada u prah i pepeo obratio. To je bilo god. 65. Kad se on povratio s vojskom i narod se Israelski opet pobunio, posla car Neron vojskovodju Vespasijana sa 60000 vojske u Judeju, a kad je ovaj poslije smrti Neronove proklamiran

carem, posla on u proljeće g. 70. sina svoga Tita sa povećanom vojskom, te on stade opsijedati grad baš pred sam vazam, kad se ondje sakupilo od sviju strana na vazmenu slavu. Suvremenik Josip Flavije opisuje nam u svom djelu: o povijesti judejskoga rata u sedam knjiga sav taj užas i pokolj. Tu koje propade, koje u roblje odvedeno bude do milijun ljudi, a od hrama ni kamen na kamenu nije ostao. Samo tri tornja na tima zidinama, što su štitile taj hram, dao je sačuvat Tito, da pokaže potomstvu, kakve su utvrde znale rušiti rimske legije. Pa uzalud je Julijan Apostata htio da osujeti proročanstvo Isusovo o razorenju hrama za na uvijek, te dao Židovima i vlast i sredstava, da ga obnove, nije im pošlo za rukom. Odonda se Židovi razasuli po cijelom svijetu, poistovječeni sa neprijateljim kršćanstva živi su svjedoci povjesne istine kršćanstva. Sv. Apoštol Pavao pouzdano se nada (Rim. 11, 25.), da će i njima pasti mrena s očiju i sa srca i da će Bog i njih pomilovati, te kad svi narodi poprime vjeru, poprimit će ju i oni, „quia caecitas ex parte contingit in Israel, donec plenitudo gentium intraret et sic omnis Israel salvus fieret“.

Kao što se ispunio ovaj prvi dio proročanstva Isusova, što no je sadržan u današnjem sv. Evangjelju, tako će se sigurno ispuniti i onaj drugi dio o koncu svijeta, samo što mu nitko ne zna ni dana ni časa, ni sami angjeli na nebu ne znaju, kada će to biti, nego samo znade On i Otac Njegov nebeski. (Mat. 24, 36.). — Pa kao što se prije razorenja Jerusalema i propasti naroda Israelskoga javljalo puno lažnih proroka i lažnih Mesija, tako će i u velike biti tih lažnih proroka i lažnih Mesija u oči dolaska Božanskoga Suca i zavest će mnoge tako, da će mnogi otpasti od vjere. (II. Sol. 2, 3.). Osobitu protivštinu Bogu razvit će onaj „sin grijeha“ Antikrist, koga će Isus sjajem svoga dolaska i jednim dahom svojim pogubiti. I tada će na nebu i na zemlji biti silnih znakova i potresa, i u toj općenitoj katastrofi pojavit će se znak „sina čovječanskoga“ — po tumačenju svetih otaca križ — na nebu i sinut će Isus u svoj svojoj slavi i veličanstvu i poslat će angjele na sve četir strane svijeta i sabrat će izabrane sa sviju strana i odijelit će dobre od zlih kano što pastir dijeli ovce od jaraca. U tančine upravo pripovijeda sve te

riječi Božanskoga Spasitelja sv. Evangjelje (Luk. 21. i Mat. 24. i 25. pogl.), pa kako je Isus rekao za veću potkrepu „nebo će i zemlja proći, ali moje riječi ne će proći“ (Mat. 24. 35.), to imamo najbolje jamstvo od Njega samoga, da će se to sve i zbiti i da budni budemo, da kadgod pokuca na vrata života našega, da mu spremni otvorimo i srca i duše naše.

* * *

Vječita propast, ili vječiti život, — to je dakle zaključni čin velike svjetske drame. Nema potresnije misli, nego li je ta o posljednjima stvarima čovjeka i čovječanstva. Vječiti život ili vječita propast! — Veliko je milosrdje Božje, ali je i velika pravednost Njegova! Veliko je milosrdje Božanski Spasitelj iskazivao na svakome koraku svome narodu izabranome i gradu Jerusalemu, ali kad Ga je prezreo i odbacio, i ako sa suzama na očima navijestio mu je jasnima riječima propast, kad je rekao: Jerusaleme, Jerusaleme, koliko puta sam htio sinove tvoje okupiti kano kvočka što okuplja piliće svoje pod okrilje, a ti nisi htio, i evo će ti kuća ostati pusta!“

I pravedno je, da suze na očima milosrdja pravednost na svoj način utire!

Klasična ona izjava Isusova: „Od smokve naučite se prilici: Kad se njezine grane zazelene i pomlade, znajte, da je blizu ljeto, tako i vi, kad sve to budete opazili, znajte, da je blizu pred vratima“ i nas, mladi moji prijatelji, nuka na razmišljanje, da otvorenim očima u svijet progledamo, da ne budemo slijepi kod očiju, da znamo razabirat znakove vremena, da pod siguran krov spremimo za vremena sreću svoju vremenitu i vječitu, da ne damo, da nam ga bura strasti naše, nesloge, nepoštenja i nevjere iznad glava naših raznese, ili skupa s našima opačinama na uvijeke pokopa na vremenitu i vječitu smrt i propast našu; nego da se svaki nas u dobru, krjeposnu i poštenu životu svakom zlu snažno odhrvava i na tom sigurnom i solidnom temelju izgradimo vremeniti i vječiti spas i život, te zaključimo sa molitvom Marulićevom:

Spasi, Gospode, puk i blagoslovi,
Ne daj, da pogine, gor ga k sebi zovi!
Amen.

Na I. nedjelju Došašća Gospodnjega.

Sv. Luka. XXI. 25.—33.

S današnjom nedjeljom počimlje nova crkvena godina. Crkvena godina je živo ponavljanje svega onoga, što je Božanski Spasitelj djelovao za naš spas, počamši od utjelovljenja svoga pa sve do uzašća na nebo i poslanja Duha Svetoga, u toku od jedne godine, skopčano sa dijeljenjem milosti svakome i pojedinome članu crkve Kristove. Tako se u crkvi Kristovoj i ponavlja i nastavlja djelo spasenja našega. Ponavlja se u toliko, u koliko nam crkva u štivenjima evangjeoskih ulomaka po nedjeljama i svetkovinama malo po malo dozivlje u pamet čitav razvoj i tok našega spasenja i otkupljenja, a nastavlja se u toliko, u koliko crkva, kao zamjenica Isusova na ovome svijetu, onu svetu istinu, koju je On iz svoga Božanskog srca izvadio i rodu ljudskome poklonio i onu svetu milost, koju je na drvetu križa rodu ljudskome kao privrijedio i zaslužio, i nepogrješivo čuva i navješćuje i dijeli. U tom djelu spasenja našega obnašao je Božanski Spasitelj trostruku čast: Čast vrhovnog našeg svećenika, učitelja i kralja. Dužnost svećenikova je, da prikazuje Bogu žrtvu i da se moli za narod. Isus je prikazao sebe za žrtvu Ocu nebeskome, a molio se za sav rod ljudski u onoj „veliko-svećeničkoj“ molitvi, što nam ju je zabilježio Evangjelista sv. Ivan u pogl. 17., koja je uz onu molitvu „Gospodnju“ najuzvišenija i najsavršenija molitva, što se je čula na svijetu, koja se molitva osobito dopala velikome franceskome biskupu Bossuetu tako, te su mu je još pred smrt morali na glas čitati. Objektivno govoreć tom žrtvom Isusovom na križu i odviše bi bili otkupljeni i spašeni, jer Isus, budući druga osoba Božanska, nije ni morao toliko trpjeti i čak umrijeti na križu, jer je Božanska osoba kadra, da svakim svojim i nesetnim činom dade neizmjernu zadovoljštinu za naše grijehe, — to je jedna od onih dogmatičkih

istina, što slijede iz hypostatskog sjedinjenja druge Božanske osobe sa naravlju ljudskom, i jer je osoba princip, koji djeluje ; ali pošto je po grijehu razum čovječji potamnio, a volja sklona više na zlo postala, nego li na dobro, to je taj spasitelj i otkupitelj trebao, da i razum naš prosvijetli sigurnom i vječitom istinom i volji nam jakih poticala dade, da ju u toj sklonosti na zlo obuzdavamo i da joj zapovijedamo, da ono, što je svijetlom uma uvidjela kao dobro, to i prigrli i čini, zato je trebao Božanski Spasitelj da bude i naš vrhovni učitelj; a da se ona milost Božja i ova istina vječita ne satariše, utemeljio je Božanski Spasitelj Crkvu svoju, to kraljevstvo na ovome svijetu. Zato je ujedno i vrhovni kralj naš i, što no rekao sveti Pavao, vodja duša naših.

Toj trostrukoj časti u djelu spasenja našega odgovaraju točno tri one velike svetkovine u crkvenoj godini, stožerne zvane, a te su: Božić, Uskrs i Duhovi. Svaka od ovih triju svetkovina ima daljnju i bližnju pripravu. Daljnja priprava za Božić jesu ove četiri nedjelje došašća Gospodnjeg. O toj daljnjoj pripravi za Božićnu svetkovinu govori već crkveni sabor u Saragosi g. 380. Ovo vrijeme došašća Gospodnjega sjeća nas na one četiri hiljade godina, što no je rod ljudski po prilici očekivao obećanog Spasitelja. Da su Židovi u to baš doba očekivali obećanog Mesiju, vidi se odatle, što eno Simeon prorok moli Boga, da ne umre, dok ne vidi Spasitelja (Luk. 2, 22.—38.), vidi se i iz onoga razgovora sa ženom Samaritankom, gdje i ona veli, da zna, da će skoro Mesija doći (Iv. 4, 25.), vidi se i iz onog mnijanja u puku, da bi Isus mogao biti ipak onaj obećani Mesija, kad su ono govorili: „Mesija kad dodje, zar će On veća čudesa tvoriti nego li On tvori?“ (Iv. 7, 31.), vidi se i iz one prilike, kad su Židije Isusa saletili u trijemu Salamunovu na dan godišnjice posvete hrama, pa Ga zapitali: „Dokle ćeš mučiti duše naše? Ako si Ti Krist, reci nam jasno!“ (Iv. 10,24.), vidi se to i iz upita triju mudraca od istoka i iz odgovora, što su poglavice svećenički i književnici dali na pitanje Irudovo o tome (Mat. 2, 1.—12.). Ali ne samo da su Židije očekivali u to doba Mesiju, nego je to bilo poznato i medju poganskim svijetom, da iz Judeje ima da dodje netko, koji će obladati čitavim svijetom. Ta ideja Mesijanska mogla je lako biti Grcima i Rimljanima poznata, jer je sv. Pismo staroga zavjeta bilo već u trećem stoljeću

pr. I. za vladanja Ptolomejevića prevedeno na grčki jezik (LXX.), pa je ta ideja Mesijanska lako došla i u Sybiline knjige, odakle i onaj fragmenat u Virgilovoj Eklogi, da se ima roditi neko nebesko djetešce, koje će izmiriti nebo sa zemljom. Za tu ideju Mesijansku kod pogana (πεγή: izvor, otale pagus, paganus, kako su kršćani zvali ostatke nekrštenih, po selima rastrkane), svjedoči nam i Suetonius u životopisu cara Vespasiana i Tacit (Hist. 1. V. c. 13.), kad kaže: „Pluribus persuasio inerat, antiquis sacerdotum libris contineri, eo ipso tempore fore, ut valesceret Oriens, profectique Judaea rerum potirentur“.

Onoj dobi nevolje i tmine poganske zgodno odgovara ovo zimsko doba sa dugim noćima, kao što i simbolično odgovaraju ove rane „Zornice“ sinuloj zori Onoga, koji je svojim došašćem prosvijetlio svijet. „U tami poganskoga svijeta, koji je u sebi rastočen i razrovan, zasićen preživjelom se kulturom, lutao amo tamo bez cilja, sinu čovječanstvu žarko sunašce s nebeskih visina, iz kojih sidje na svijet Božji sin, da preporodi svijet duhom kršćanskih istina, da nas za uvijek privede u krilo spasonosne istine. Ogromno rimsko carstvo zaljulja se u svom temelju, uzdrma se u svom stožeru, mogućnici zadrhtaše, ali nevoljnici, siromasi, robovi ciknuše od veselja, jer su naslutili, da ta zora njima navješćuje dan spasenja i radosti“.

* * *

Za nas kršćane, a osobito za nas, mladi moji prijatelji, koji smo malo zavirili u povijest roda ljudskoga, nipošto ne smije da bude i taj stožerni povjesnički dogadjaj, došašće naime obećanog Spasitelja svijeta, samo kao kakav povjesnički dogadjaj, koji se zbio, pa prošao kao i mnogi drugi toliki dogadjaji. Na taj bi način po nas uzaludno bilo ono došašće Kristovo, kad se ne bi u svakome nas obnovio dolazak Njegov mističnim načinom u srcu i duši našoj onako, kako to veli sv. Pavao u poslanici na Rimljane (13, 11.—14.) što se i čita u današnjoj poslanici u sv. misi. Pa da se laglje uzmognemo obnoviti tim mističkim dolaskom Kristovim, sv. mati Crkva predočuje nam evo odmah na početku crkvene godine i drugi dolazak Isusov, kao božanskog Suca na koncu svijeta i na sudnjem danu.

S čovječanstvom je kao i s pojedincem, pa zato Crkva kao

s nekog pedagoškog razloga čovječanstvu u pamet dozivlje i na koncu crkvene godine i odma na početku evo tu istinu o sudnjem danu. Ali kakvim duhom ima da pojedinac i čovječanstvo ćeka taj konac svoj i sudnji dan, ne možebit u bespoličenju i prekrštenih ruku, nego u radu, u budnosti, u trijeznosti i poštenju, u djelima milosrdja i ljubavi, to se vidi iz sviju parabola i riječi Isusovih, što ih je u savezu sa proročanstvom o sudnjem danu izrekao. U priči o talentima rekao je, da će najžešći sud biti onom lijenom i zlom slugi, koji je zakopao svoj talenat, pa nije mario s njime da zaradi što (Mat. 25, 14.—30.). A jer ne znamo ni dana ni časa, kad ćemo pred sud Božji, zato je Isus i rekao, da budni budemo kao onaj domaćina, koji misli, da bi mogli ove noći lupeži doći, da mu kuću potkopaju (Mat. 24, 44.), te da budemo uvijek pripravni, kadgod pokuca Gospodin na vrata života našega, a ne kao onaj zli sluga, koji čim je gospodar izvukao pete, a on misli, da se ne će skoro ni povratiti, stao da se po kući razmeće, da se opija i nepošteno vlada (Mat. 24, 50.), ter je i prošao, kako se nije nadao. (ibid. 51.)

Evo kakav će sud izreći Božanski Sudac. Dobrima će reći: „Dodjite blagoslovljeni Oca mojega, primite kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta; jer bijah gladan, i nahranili ste me, bijah žedan, i napojili ste me, bijah gol i zaodjenuli ste me, bijah sužanj i otkupili ste me, bolestan i pohodili ste me;“ a ovi će Ga zapitati: Gospodine! Kada smo Te vidjeli gladna i žedna i gola i sužnja i bolesna? A On će im reći: Zaista vam kažem, štogod ste učinili jednome ma i od najmanje braće moje (Mat. 25, 34.), meni ste učinili. Drugima riječima: Iz ljubavi prama rodu ljudskome, sam je Bog s neba sišao i čovjekom postao, da nas otkupi i spasi, pa zato je i opet samo nesebična ljubav i milosrdje i s naše strane jedini zalog, da i im u Boga milosrdje i spas nadjemo.

Naučimo se dakle od maloći svoje, da u radu i pregaranju, u čestitosti i poštenju, u trijeznosti i nesebičnoj ljubavi, u požrtvovnosti i milosrdju vijek svoj provodimo, da i mi uzmognemo na sudnjem danu čuti iz ustiju božanskog Suca: Dodjite blagoslovljeni Oca mojega u kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta, Amen.

Na II. nedjelju Došašća Gospodnjega.

Sv. Mat. XI. 2.—10.

Odmah, kada je rod ljudski po grijehu praroditelja pao u nemilost Božju, izgubio pravo na vječni život, a zaslužio vječitu smrt, smilovao se Bog, te mu obećao onim riječima protoevangjelja (Gen. 3, 15.), da će pokoljenje ženino satrti zmiji zavodnici glavu i da će se osloboditi ropstva djavolskoga i vječite smrti. Zato se i slika B. Dj. Marija, majka Spasitelja, kao ona, koja je zmiji satrla glavu, a pod križem Spasiteljevim slika se obično mrtvačka glava u znak, da je Božanski Spasitelj svojom smrću i žrtvom na križu otkupio nas od vječite smrti i ropstva djavolskoga, u koje smo po grijehu pali bili. Ali nije odmah Bog poslao Spasitelja, nego je na neki način htio pripraviti rod ljudski na dolazak Njegov. Priprava ta bila je pozitivna i negativna. Pozitivno je pripravljao Bog rod ljudski tako, da se je objavljivao pojedinim patrijarsima i po Mojziji i prorocima čitavom narodu Izraelskome, da se tako održi vjera u pravoga Boga i nada u obećanog Spasitelja, koja se što tipima t. j. osobama ili stvarima u starome Zavjetu, što su slikovito predstavljale osobu Spasiteljevu ili Njegovu koju odredbu u Novome Zavjetu, što proročanstvima neprestano živom podržavala. Takova su proročanstva ono o preteči Mesijinom (Malah. 3, 1.; Isaj. 40, 3. ss.) o vremenu, kad će se roditi Mesija (Dan. 9, 24, ss.), o mjestu, gdje će se roditi (Mih. 5, 2.), da će se od djevice roditi (Is. 7, 14.), da će biti sin Božji (ps. 2, 7.). Negativno pripravljao je Bog rod ljudski tako, što su poganski narodi, prepušteni samima sebi dotle dotjerali, da su uvidjeti morali i sami, da nema čovjeku spasa, ako ga sam „Bog ili Bogom nadahnuti čovjek ne nauči, kako da se vladamo prema Bogu i prema ljudima“, kano što veli Sokrat kod Platona (Plato, Alcibijades, II.).

Uspomenu na tu pripravu za došašće Gospodnje slavi

Crkva u ove nedjelje došašća Gospodnjeg; pa kako Crkva, sveta mati naša, želi da se i mi tim došašćem Gospodnjim obnovimo i kao preporodimo, to nam evo i predočuje u ovima nedjeljnjim evangjeoskim štivenjima rad i djelovanje preteče Isusova, koji je tako žestoko, kao ričući lav opominjao puk na pokoru i nadom krijepio klonula srca i utiro put blizom Spasitelju i spasenju.

Bilo je to 27. godine poslije rodjenja Isusova. Ta je godina bila subotna godina. Te godine nit se je oralo, nit se je sijalo, a što je samo raslo, pripadalo je siromasima. Po subotama i svetkovinama narod je hrlio u sinagoge i slušao tumačenje zakona. Žezlo je već ispalo iz ruku Judinih, nade slabile a tuga ojačala, i u to vrijeme pojavi se preteča Isusov u duhu i sili Ilije proroka; sav mu život bio živa propovijed, a iz svake riječi izbijala nada i sokolenje: iznemogli osovite se, a vi oholi ponizite se; evo ga, tu je Onaj, koga svi očekujemo, evo ga jaganjca Božjeg, koji odnima grijehe svijeta! — Od sile njegove riječi i njegova duha još i danas nakon dvije hiljade godina skoro odjekuje evo i dolina Bet-Ainska i svaki kutić srca ljudskog, do kojeg je ta njegova živa riječ doprla. Sve k njemu hrli, da ga sluša i vidi. Pa koliko je bio strog naprama sebi, toliko je bio blag naprama svakome. Svi k njemu hrle i svi odlaze od njega utješeni. U njegovu životu i djelovanju bila je tolika snaga, da ga se i Irud na prestolju bojao (Mark. 6, 20.) i da su ga učenici njegovi već počeli držati za samoga obećanoga Mesiju. Pa zato je on, kad je već bio dopao tamnice, što je rekao Irudu, da ne smije živjeti sa ženom brata svoga; jer teško si ga šutećem Heliju, i teško li slijepima stražarima Siona i krivim prorocima, koji za volju puka pokvarenoga mirno motre bezakonja i govore: mirno je i dobro, gdje mira i dobra nema; i kad je već bio razjasnio učenicima svojima, kad su ga ono bili upozorili, da je njega sada svijet počeo ostavljati, otkako je Isus se pojavio, da tako mora i da bude, „jer On treba da raste, a ja treba da opadam“ (Iv. 3, 30.), da osvjedoči učenike svoje na vlastite njihove oči i uši, da je Isus pravi Mesija, poslao je dvojicu od njih, da ga zapitaju: „Jesi li ti onaj, koji ima poslan biti (Šiloh) ili drugog da čekamo“.

Sveto Pismo ne spominje nam, gdje da se je Isus onda nalazio, kada mu je došlo to poslanstvo Ivanovih učenika, ali iz

te okolnosti, što je Isus onda bio okružen mnoštvom puka, kao što to veli današnje sv. Evangjelje, i iz onog odgovora Isusovog: „Idite i kažite Ivanu što ste čuli i vidjeli: slijepi evo progledaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluvi čuju, mrtvi ustaju, a siromašnim se propovijeda evangjelje“, vidimo da je Božanski Spasitelj baš bio zaokupljen tima djelima milosrdja naprama raznovrsnoj ljudskoj bijedi.

Pitanje tih učenika Ivanovih bilo je sasvim jasno: jesi li ti Mesija ili nisi? I odgovor je bio isto tako jasan i ako indirektan. Mjesto da Isus kaže sasvim jednostavno: ja jesam, On se pozivlje na proročanske riječi Isajije proroka (35. 16.; 61, i ss.) osobito na ono mjesto, gdje on kaže: „Bog će sam doći i spasit će vas; tada će slijepi progledati, gluvima će se uši otvoriti, hromi će kao jelen poskakivati, a nijemi će progovoriti“ (Is. 35, 5. 6.). Na koncu mesijanskog djelovanja vrhovni svećenik najslužbenije i najsvečanije ponavlja to pitanje, kad ono veli: „Zaklinjem te živim Bogom, reci nam, jesi li ti Krist, Sin Boga živoga“, a Isus i opet potvrdjuje (Mat. 26, 63.), dakle nitko živ ne smije reći, da ga Judeji nisu mogli upoznati, i da bi imali prava i izlike još kakovog drugog Mesiju da očekuju.

Kao što je čitava pojava preteče Isusovog i djelovanje bilo neobično snažno i veličanstveno, a napose ova njegova zabrinutost, da učenike svoje na pravi put navede, a ne da sebe izbavi iz tamnice i sužanjstva, tako je i pohvala Isusova, što je čitamo u današnjem Evangjelju neobično velika o Ivanu. Čim su otišli ti učenici Ivanovi, poče Isus mnoštvu govoriti o njemu: Što ste izašli u pustinju da gledate? Trsku, kojom svaki vjetar ljulja? Ili što ste izašli da vidite: čovjeka u meke haljine odjevena? Koji se u meke haljine odijevaju, u kraljevskim su dvorovima. Ili možda proroka ste izišli da vidite? Da, ja vam kažem, on je i više nego li prorok“. Dok su drugi proroci samo proricali o Mesiji, i njegovo je samo rodjenje bilo proročeno (Mat. 3, 1.), a on ne samo da je o Isusu proricao i govorio, nego je prstom eno na njega pokazao kao na jaganjče Božje, koje odnima grijehe svijeta. Pa još dodaje Božanski Spasitelj o njemu i to da nema većega čovjeka, koga je majka rodila od Ivana Krstitelja. Takove pohvale nitko nije doživio iz ustiju Božanskoga Spasitelja!

* * *

Te riječi, što je Božanski Spasitelj izrekao u pohvalu Ivana Krstitelja, da nije trska, kojom vjetar ljulja i da nije mehkoputan, mladi moji slušatelji, vrijede i za svakog, koji hoće da kao vodja kakav u narodu i u javnosti djeluje i da krči put boljitku i utire staze napretku pravome. Bez te dvije glavne krijeposti, bez móralne jakosti i umjerenosti ili trijeznosti, ne bi se ni smjeo latiti toga posla. Duševno ili moralno jak jest onaj, koji ne će odma da klone, čim ga snadje koja nevolja, ili čim naidje na kakovu zapreku, a on da kopljem u koprive, a trijezan i umjeren je onaj, koji od dobara ovoga svijeta u toliko samo uživa, u koliko ga ne odvraćaju od njegova glavna cilja, a ni na čas neda da postane rob njihov.

Naše se doba ne može podičiti baš tima stožernim krjepostima: Moralnom jakošću i trijeznošću. Jedno i drugo i nama Hrvatima treba kano korica hljeba. Poštenje, značaj, moralna jakost, a nada sve trijeznost i pregaranje, to nas još može spasiti, jer što no veli sv. Pismo: Što je upropastilo Sodomu: „Ecce haec fuit iniquitas Sodomae: superbia, saturitas panis et abundantia, et otium ipsius et filiarum eius". (Ezek. 16, 49.).

Tu nam crnu i žalosnu istinu kaže i naš pjesnik Dr. F. Marković u svom idilskom eposu pod naslovom: „Dom i svijet" kad veli, da je našeg svijeta više poginulo od čaše neg od bojnog taneta — a baš im je svagdje na nišanu bivao — pa završuje:

„Oj pali braćo, duboko smo pali!
Manimo se čaše
Te zavodnice, stare guje naše,
Il nema spasa nam ni dovijek vijeka". — Moralno jaki i trijezni budimo, Amen.

Na III. nedjelju Došašća Gosponjega.

Sv. Ivan I. 19.—28.

Sasvim je zgodno, što nam sv. mati Crkva ovih nedjelja došašća Gospodnjega daje da čitamo ova štivenja evangjeoska, u kojima se opisuje život i djelovanje preteče Božanskog Spasitelja, jer ove nedjelje došašća i sjećaju nas na ono vrijeme priprave za dolazak Spasiteljev, a nitko nije tako snažno utirao put i pripravljao srca ljudska za Njegov dolazak kao sv. Ivan Krstitetj. U Evangjelju od zadnje nedjelje vidjeli smo, kako je On, zabrinut za dobro učenika svojih, a po njima i onih, koje će iza Njega oni naučavati i prosvjetljivati, poslao Isusu poslanstvo, da ga tako rekuć u ime čitavoga Staroga Zavjeta zapitaju: „Jesi li ti onaj, koji ima doći, ili drugoga da čekamo". Vidjeli smo, kako je Božanski Spasitelj riječima Isajije proroka na to odgovorio. U današnjem evangjelju sv. Ivan Evangjelista, nakon što je odmah na početku toga istoga poglavlja onako divotno i zanosno govorio o Božanstvu Isusovom i posvjedočio za Ivana Krstitelja, da nije on svjetlo samo, nego samo svjedok svjetla Božanskoga Spasitelja, nastavlja opisivati djelovanje preteče Isusova i njegovu veličanstvenu pojavu.

Sve hrli k njemu na obalu Jordansku u Betaniji i svi se vraćaju od njega utješeni i osokoljeni čak i prezreni carinari i rimski vojnici, kojima ništa nije bilo sveto do li grob. (Luk. 3, 12. i s.). Samo Farizeji i Saduceji, ti slijepi vodje naroda svoga, drže se nekako po strani te prezirno i izazovno promatraju i njega i njegovo djelovanje. Ali njima je rekao kao nikome drugome: „Gujsko leglo, tko je vama rekao, da bježite od skoroga zla, što će vas stići? Nego pokoru činite i vi i nemojte se tješiti time, što velite: imamo oca Abrahama, jer Bog može i od kamenja ovoga u pustinji stvoriti djecu Abrahamovu, nego znajte

sjekira je već zamanuta na sam korjen, pa svako drvo, što ne valja, podsjeći će se i u oganj baciti".

Uvijek je tako bilo i biti će, da kada se pojavi koji iz puka te snagom duha svoga, te umne i moralne sile, i nadahnuća nekog stekne ime glas i ugled u narodu, da svrati na se pozornost vlastodržaca. Sv. Ivan je pojavom svojom i svojim radom i previše uzbunio duhove medju Žudijama, a da to ne bi upalo u oči Sinedriju, vrhovnom vijeću Žudijskom u vjerskima a donekle i u autonomnima stvarima. Da je sv. Ivan bio u gradu, jednostavno bi ga pred sebe dali dovesti, kano što su ono bili slali po Isusa, da Ga dovedu (Iv. 7, 45.) i kano što su Mu zbilja sabrani sudili (Mat. 27, 1.). Al ovako u pustinji, kamo ga je duh njegov proročki u sili i snagi Ilijinoj odveo, čijim se i glasom i jekom rado nazivao, tu nije bilo druge, nego da se sami k njemu i oni upute, kad je i sve druge snagom riječi svoje i života svoga k sebi privlačio. Pravo rekav to vrhovno vijeće, sinedrij i'i sanhedrim zvano, imalo je i potpuno pravo da interpelira sv. Ivana, tko je on, što on tu radi i tko je njega tamo poslao. Ali kad se sjetimo, da je to donekle autonomno tijelo, što su im ga Ptolojemići u trećem stoljeću pr. Is. dali, u to vrijeme već bilo spalo na jako niske grane i postalo od njega ono, što veli Tacit, da bude u rukama rimske vlasti podatno sredstvo za podjarmljivanje — ut habeant instrumenta servitutis — i kad znamo, da su članovi toga vrhovnoga vijeća, kad se radilo da Isusa smaknu, pokazali se zbilja tobože više zabrinutima za carstvo Rimsko, nego li sam namjesnik rimskoga cara Pilat (Iv. 19, 15.), onda koligod su objektivno sudeć i imali pravo, da ga interpeliraju, vidimo ipak, da im nije ni savjest ni namjera najčišća baš bila. Ovamo su bili zabrinuti, da nije to možebito sam Mesija, kano što je i zbilja u puku se pronijelo mnijenje o njemu (Luk. 3, 15.), pa kako bi on to mogao pojaviti se bez njihova znanja i njihove dozvole; a s druge strane mislili su, da toga, koji ih je toliko u zabunu doveo i onako oštro ukorio, smetu i omalovaže kod puka. Tko si ti? glasilo je kratko i odmjereno pitanje. Sv. Ivan imao je sada da jasno izjavi, je li on običan čovjek, ili kakav poslanik Božji, pa neka se u tom slučaju ovjerodostoji i kaže, što mu je cilj poslanstva. Krist nisam t. j. obećani Mesija nisam. Dobro. S tim su bili poslanici zadovoljni. Pa jesi li Ilija? Nisam. Jesi li prorok? Nisam. Vidi se, da su

ti poslanici dobro poznavali sveto Pismo. Znali su, da je pisano, da će pred dolaskom Mesijinim Ilija doći (Malah. 4, 5.), pa i kad su učenici Isusovi o tom pitali Božanskog Spasitelja (Mat. 17, 10. i s.), zbilja je te riječi Isus upravio na Ivana Krstitelja, koji je u sili i duhu Ilije proroka djelovao. A pod „prorokom" ovdje, kad ga pitaju: Jesili ti prorok? mislili su na onoga proroka, koga spominje Mojsija (Deut. 34, 10.). Dobro dakle, nisi Krist, nisi Ilija, nisi prorok onaj veliki, pa što si? — „Ja sam glas vapijući u pustinji. Pripravite puteve Gospodnje, kano što reče Ilija prorok." Taj odgovor bio je čedan i jasan. Mogao se sv. Ivan predstaviti sa puno većom titulom. Mogao je reći „ Ja sam Angjeo Božji," kano što ga zbilja i nazivlje Malahija prorok (Malah 3, 1.) i kano što i zbilja te riječi i sam Isus na Ivana upravlja (Mat. 11, 10.), ali on pun čednosti predstavlja se sa onim puno poniznijim imenom, kako ga Isajija prorok na pogl. 40. (2.) spominje. Ali sad mu još nisu dali mira, nego ga stadoše motati: Pa što ti krstiš, kad nisi ni Krist ni Ilija, ni prorok? Vidi se i iz te izjave, da su dobro znali, da je pisano, da pripada pravo Mesiji, da krsti (Ezek. 36, 25.; Zakar. 13. 1.; Joel. 3. 18.). Krštenje ili polijevanje vodom kao simbol čistoće nutarnje nije bilo kod Žudija ništa nepoznatog i novog. (2. Mojs. 19, 10.; I. Cor. 10, 2.). Pa ni sv. Ivan nije neznam kakovo drugo značenje pripisivao svome krstu, jer sam veli: Ja krstim samo vodom, ali u vašoj je sredini onaj, koga vi ne znate, koji je moćniji od mene, kome ja nijesam dostojan ni da odriješim remena na obući njegovoj, taj će vas krstiti Duhom svetim i ognjem (Luk. 3, 16.).

I tako su se vratili ti članovi sinedrija neopravljena posla a sveti Ivan je i nadalje krstio i puk na pokoru opominjao, jer koga Bog svojom milošću štiti i narod svojim poštivanjem i povjerenjem zakriljuje, tome se ne može ništa zla dogoditi.

* * *

Dok su u to doba Farizeji zapali u cjepidlačarenje i na dlaku gledali slovo zakona da vrše i mislili, da je u tom njihovom poslu jedini zalog spasa, a Eseni opet po svome mislili, da je sav spas u propisanom pranju i čistoći vanjskoj i dok su i jedni i drugi zaboravili, da se uvuku u se, pa zarone u srce svoje i u dušu svoju zavire, pa da pokoru čine, sv. Ivan i životom

svojim cijelim i svakom riječju samo to i pripovijeda, jer bez pokore nema obnovljenja u duhu, ni popravka ni napretka. Da, mladi moji prijatelji, prvi korak popravku jest, da upoznamo svoju vlastitu krivnju i grijehe svoje, pa kako je Božanski Spasitelj i zbog naših grijeha udostojao se, da sneba snidje i čovjekom postane, te da sve naše nevolje i boli posveti i na drvetu križa Ocu nebeskome za žrtvu prikaže, i kako sveto i slavno porodjenje Isusovo i otajstvo betlehemske štalice ne smije da nam bude samo kao čin povjesnički, koji se zbio pa prošao, a da se njime ne obnovimo i ne preporodimo duševno, to ćemo i mi ove nedjelje obaviti sakramenat pokore sa svom iskrenošću mladih naših srdaca, da možemo svaki u sebi reći: Bože dragi i Spasitelju mili, kad Ti se nije moglo naći u čitavom Betlehemu mjesta, gdje da Te prečista Dijeva i Majka sveta rodi, u mom srcu evo i u duši mojoj hoću da Ti u svoj poniznosti svojoj pripravim stan i prebivalište, a Ti mi ga pomozi očistiti i oprati svetom pokorom, tim mističnim jezerom Betsede i tim najsigurnijim sredstvom spasa po riječima Tvoga svetoga preteče i po vlastitima Tvojima riječima:" Ako ne budete pokoru činili, svi ćete redom izginuti", (Luk. 13, 3.). Amen.

Na IV. nedjelju Došašća Gospodnjega.

Sv. Luka. 3, 1 — 6.

Toliko hiljada godina očekivao je svijet sveto i slavno porodjenje Spasiteljevo, pa evo u vrijeme najveće duševne bijede, kakvoj nije bilo para u svijetu, niti je može više biti, sv. Evangjelista Luka povjesničkim datumom i sigurnom rukom bilježi život i djelovanje preteče Spasiteljeva, koga svi vjekovi od onda potvrdjuju, a za koga onako lijepo veli sveti Pavao: „Kad se navršilo to vrijeme priprave, posla Bog sina svoga, rodjena od žene, pokorna zakonu, da nas, koji smo pod zakonom bili, izbavi i da mi postanemo djeca Božja". (Gal. 4, 4.).

Blažene oči, koje vidješe Njega, i uši, koje slušaše riječi Njegove, ali blago i nama, koji Ga očima vjere motrimo, riječi mu slušamo, u srce svoje sadimo i po njima živimo; jer kolikogod i bila velika nevolja ne poznati Spasitelja, to je još veća bijeda i neoprostiv grijeh upoznati Ga, pa Ga odbiti i ne nastojati, da uvijek uz Njega budemo.

O Bože i Spasitelju naš! Za otajstvo betlehemske štalice i jaslica, za otajstvo poniznosti i pokornosti u djetinstvu Tvome (Luk. 2, 52.), za otajstvo riječi Tvojih: „Lisice imaju duplja svoja i ptice nebeske gnijezda, a sin čovječanski nema kamo glave da skloni (Luk. 9. 58.)", za otajstvo osjećaja svoga, kada si se zgražao u duhu svome nad nevjerom svjetine (Iv. 11, 38.), za otajstvo muke i smrti Tvoje i gorkoga kaleža Tvoga, nedaj ni jednome od ovih Tvojih, da tako duboko pane i propane, a svima daj u narodu našemu, koji su Te upoznali, da Te sve više i više slave!

Nedokučivi su čovjeku putevi Božji! Ali, koji iole svaća riječi Božanskog Spasitelja, da bez volje Božje ni vrabac s krova, ni vlas s glave pasti ne može (Mat. 10, 29.), taj će i lahko uvidjeti, da se bez Božje volje ništa ne dogadja na ovome svijetu ni u malom ni u velikome. Najveći povjesni dogadjaj i stožer

čitave povijesti roda ljudskoga jest došašće „Sina čovječanskoga", sveto i slavno porodjenje Onoga, koji je bio „expectatio gentium" očekivan od sviju naroda, pa tko će i pomisliti samo da to došašće ne bi bilo po providnosti Božjoj pripravljeno i ravnano. I moćno Rimsko carstvo, i nemoć poganstva kao vjere, i grčka filozofija i povijest „naroda izabranoga" sve od vremena patrijarhe Abrahama, pa sve dok nije ispala vladalačka palica iz ruku Judina plemena i dok nije taj narod proigrao taj naziv izabranoga naroda, sve je to na svoj način doprinijelo svoj kamečak, da se izgradi ona pećina, od čijega vrutka svi piše, a ta pećina bijaše sam Isus Krist.

Ogromno Rimsko carstvo zavladalo je čitavim za onda poznatim svijetom, posagradilo na sve strane ceste i puteve, slalo na sve četir strane svijeta svoje pobjedonosne legije, da se tako laglje šire medje „kraljevstva Božjega" na zemlji, kad je stao Božanski utemeljitelj toga kraljevstva slati apoštole svoje u svijet sa riječima: „Idite i naučavajte cio svijet" (Mat. 28, 19.).

Nemoć i duševna bijeda, kakova je bila u svijetu prije dolaska Spasiteljeva i prije, nego što je čuo iz Njegovih ustiju nauku : da su svi narodi djeca jednoga nebeskoga Oca, da su svi ljudi medjusobno braća, da pred Bogom nema razlike izmedju Barbara i Grka, izmedju roba i gospodara, da dajemo caru, što je carevo, a Bogu Božje, nikad više ne može tako obladati svitom. Pojedinac i čitavi narodi kršćanski imaju u svetoj nauci Isusovoj i u svakoj riječi evangjeoskoj toliku moć istine i takovu snagu, da ma kako duboko pali bili, opet se mogu osoviti i podići. Zato se i dogodilo, kad su ne samo filozofi, nego i priprosti ljudi uvidjeli, da oni bogovi na Olimpu, sa svim ljudskim strastima i opačinama, ne mogu biti pravi bogovi i kad je poganstvo, kao zabluda ljudskoga uma, samo se rušiti počelo, da je sav taj potišteni svijet ciknuo od veselja, kad je čuo nauku, koja mu je raskidala lance ropstva i pridigla mu k zemlji oboreno čelo ravno u nebeske vedrine !

U isto to vrijeme, kada je Rimski orao razastro kreljuti svoje s jednog kraja svijeta na drugi i duboko zadro panže svoje u tijelo čitavog čovječanstva, a poganstvo čvrsto pritislo čovjeka uz ovu koru zemaljsku i kratilo mu vid u nadosjetni svijet; grčka filozofija upravljala je krila poletnijih duša, koje su nastojale, da riješe pitanja, s kojima se čovjek od uvijek bavio i da prokušaju

snagu uma ljudskoga, da prodru u bivstvo stvari, a ne samo pojava. Kroz čitavih šest vjekova prije Isusa neprekidna povorka tih filozofa rušila je i obarala sisteme predšasnika svojih. Istina Bog, u tom okršaju ljudskoga duha neke su istine pravi biser i drago kamenje namrijeli i kršćanstvu u baštinu, s kojima su se apoštoli i učitelji Bogom objavljenoga nauka uspješno služili, kad su njima samima svjetlo toga nauka objavljivali, ali sami ti filozofi Helade nisu mogli riješiti sva ta pitanja, s kojima se ljudski duh oduvijek bavio, na zadovoljstvo srca i uma, nego su nasuprot najveći od njih morali priznati nemoć ljudskoga duha i ograničenost ljudskoga uma. (Plato, Alcibiades II.). Nikad iz sviju tih sistema filozofskih ne bi mogao svijet čuti nauku o osam blaženstva, nikad nauku o poniznosti, pregaranju, požrtvovnosti i ljubavi prema neprijateljima, nikad po njima ne bi prestao u čovječanstvu onaj zakon: zub za zub, oko za oko, glavu za glavu; nikad ne bi se svijet pridigao po njima samima iz one tmine, u kojoj je čamio, i iz sjene smrtne, u kojoj se nalazio, ni iz one nemoći i bijede, kao ni iz one klonulosti, ravnodušnosti i zdvojnosti.

Kad je to troje svoju zadaću ispunilo: Rimsko carstvo, nemoć poganstva i filozofija Helade, i kad je već i u „narodu izabranom" sto i sto puta se čula i opetovala ona Gedeonova, kad mu se Angjeo pojavio, pa u ime pozdrava rekao : „Bog s tobom, junače!" a on će mu na to: „Da je Bog s nama, zar bi nama ovako zlo bilo? Gdje su ona čudesa, što su nam pripovijedali oci naši ?" (Sud. 6, 12.), kad su dakle nade se kao izjalovile a tuga sve obuzela bila, još je tinjao sjaj one zvijezde Jakovljeve, što ju je ugledao i navijestio sin Beorov, i kad je sav taj put svoj kao obišla, evo se i zbilja stala pomaljati na istoku i primamila sve te narode rimskog, poganskog, i grčkog svijeta, da se poklone Bogu i Spasitelju, čije je sveto i slavno porodjenje nad Betlehemskom štalicom navijestila u svem sjaju svome. Svi su se poveselili i njezinom tom sjaju i Onome, čije je sveto i slavno porodjenje navijestila bila, samo sam taj „narod izabrani", iz čije se sredine i rodio, od toga časa kao da se poistovjetio sa svima, koji se mrgode i na samu slatku tu usmenu, pa mu eno odma o glavi počeo da radi. Najveća nesreća po narod jeste, kada ne razumije i ne svaća poziva svoga i opredjeljenje svoje, koje mu je providnost Božja namijenila, pa počme mijenjati pravac i srkretati s pravoga puta i od pravoga poziva

svoga. Da je taj narod izabrani upoznao bio dan pohodjenja svoga i „ispunito ovo vrijeme svoje“ (Mark. 1, 15.), Bog zna kako bi danas svijet izgledao, a ovako puni strahopočitanja na koljenima zahvalimo Bogu, što nije još nas i naš narod zadesio pravedan bič srdžbe Božje, i molimo mu se vruće, da nam upravlja korake života našega sebi na slavu, a nama na spas.

Mladi moji slušatelji! Za koji čas ćemo pristupiti k oltaru Gospodnjemu i okrijepiti si dušu hranom nebeskom, pa sa ovim svetim uzbudjenjem srca svoga i sa živom vjerom vjerujmo i znajmo, da se približujemo stolu Onoga, koji je i nama raskovao lance ropstva djavolskoga, koji je i nas prosvijetlio i pridigao iz tmine i sjene smrtne, koji je i nama čelo k zemlji oboreno pridigao u nebeske vedrine, koji je i nas na zadovoljstvo srca i uma podučio, koji je i nama pravi cilj i opredjeljenje naše pokazao, koji je i za nas s neba snišao i u betlekemskoj se štalici rodio, koji je i za nas nevolju i uboštvo pretrpio, koji je i našim dušama sebe za hranu obećao i dao, koji napokon ni nas pokajne odbiti ne će a koji je pripravan i nama smilovati se i spasiti na vijeke, Amen.

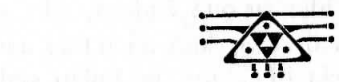

Propovijed na Božić.

Slava Bogu na visini (Luk. II. 14.)

Kako je duboko pao bio rod ljudski po grijehu praroditelja naših, kad mu je ono slika pravoga Boga i stvoritelja tamniti počimala i kad se ono stao sve više odaljivati od praobjave, te počeo zamnjenjivati stvorove sa stvoriteljem, povijest nam svjedoči; ali sam sveti Bog zna, kako bi bio još dublje pao, da se nije ono sa betlehemskih poljana stao razlijegati glas angjeoskih četa: „Slava Bogu na visini, a mir ljudima dobre volje“, kojima su riječima navijestili bijednom rodu ljudskom sveto i slavno porodjenje Boga i Spasitelja našega.

Slava Bogu na visini! ori se ovih dana iz hiljada i hiljada grla i milijuni srdaca življe kucaju,

Vasionim svijetom razliježe se pjesma radosnica, kojom su angjeoske čete pozdravile dolazak kralja ljubavi, mira i sreće na zemlji na mjesto mržnje, nepokoja i zlobe.

Slava Bogu na visini! neka mu pjeva sav taj rod ljudski, kojega sapinju verige tuga i nevolja, jer se i zadnja karika tih veriga o betlehemsku hrid razbila.

Slava Bogu na visini! neka mu pjeva kršćanska obitelj, jer je nju osobitim načinom posvetio i učvrstio.

Slava Bogu na visini! neka mu pjeva i nesetni pojedinac, jer mu je mir u dušu i u srce donijeo, mir, kakav svijet mu, ni itko na svijetu ne može dati.

Slava Bogu na visini! neka mu tepaju ustašca nevine djećice, jer je Božanski Spasitelj osobiti prijatelj malene nevinčadi.

Slava Bogu na visini! neka mu pjeva djevojačko srce i ženska duša, jer je nje osobitim načinom pridigao i njihovo dostojanstvo posvetio Božanski Spasitelj.

Slava Bogu na visini! neka mu pjeva i ona bijedna sirotinja, koja nema ni kuće ni kućišta, koja nema u svom skrovištu

da bi i jednom svjećicom okitila božićno drvo, jer je zbog nje upravo i sinulo sunašce s nebeskih visina, da ih svojim uboštvom ogrije i okrijepi, kano što veli hrvatska narodna poslovica: Da nije sirotinje, ne bi ni sunce grijalo!

Tô troje: malena djeca, žena i sirotinja, što je po sebi i po naravi njihovoj slabo i nemoćno, osobitim je načinom Božanski Spasitelj u zaštitu uzeo i na svoje srce privinuo. Kad su ono matere donosile djecu svoju Isusu, da ih blagoslovi, a učenici ko zabranjivali im, da Mu tobože ne dosadjuju: „Pustite malene k meni", rekao je Božanski Spasitelj, „i ne zabranjujte im, da dolaze k meni, jer je takovih kraljevstvo nebesko". (Mat. 19, 14.). I kad su se učenici Isusovi medju sobom prepirali. koji da je veći u kraljevstvu Njegovome, Isus dozva dijete i postavi ga medju njih i reče: „Zaista vam kažem ako ne promijenite svoje mišljenje i ne budete kano djeca, ne ćete unići u kraljevstvo nebesko. Koji god se dakle ponizi te bude kao dijete ovo, onaj je najveći u kraljevstvu nebeskome. I koji primi takovo dijete u moje ime, mene prima. A koji sablazni jednoga od ovih malenih, koji vjeruju u me, bolje bi mu bilo, da si objesi kamen vodenični o vrat i da se baci u dubinu morsku. Gledajte da ne prezrete jednoga od ovih malenih, jer vam kažem, da angjeli njihovi na nebesih uvijek gledaju lice Oca moga, koji je na nebesima". (Mat. 18, 1.—10.).

Tu ljubav prama djeci ostavio je Božanski Spasitelj u amanet zamjenici svojoj na zemlji, Crkvi svojoj, pa svaki onaj, koji vas odvraća od Isusa i sv. matere Crkve, bio to ma tko, nije vam prijatelj i ne misli vam dobro. Zato kažem, vi sa svoje strane budite odani Božanskom Spasitelju i svetoj njegovoj vjeri i Crkvi, pa mu iz punog srca i grla kličite: Slava Bogu na visini! —

Drugo, što .e po sebi nejako i slabo, rekao sam, to je žena. Znamo, kako je sav poganski svijet ženu smatrao manje ili više ropkinjom muža i kako još i danas žena čami u tom ropstvu, gdje nije doprlo svjetlo vjere kršćanske. U samom Židovstvu po talmudističkom tumačenju rabina glasilo je pravilo: „Prije baci u vatru riječi zakona, nego da je povjeriš ženi". (Joma, fol. 240. 2.).

One riječi sv. Pisma: „Biti ćeš podložna mužu, i on će ti biti gospodar" (Gen. 3, 16.), ne samo da je kršćanstvo u pravom

smislu rastumačilo (Mat. 19.; Marko 10, 8.; Efes. 5.), nego je tim, što je Blažena Djevica Marija dostojna bila, da postane Majkom Božanskom Spasitelju i kraljicom svih svetih, ženu na njezino pravo dostojanstvo podiglo i njoj najvažnije mjesto u obitelji opredijelilo. Ona i ima dakle najviše razloga, da mu kliče iz sveg srca: Slava Bogu na visini!

Treće, što je po sebi slabo i nemoćno, to je sirotinja. I da nikoju drugu pozitivnu ideju nije sveto i slavno porodjenje Isusovo donijelo svijetu, nego li tu, da je Božanski Spasitelj svojim uboštvom i kasnije svojim životom osobitim načinom prigrlio i na neki način upravo privilegirao sirotinju i kad se je htio da rodi u betlehemskoj štalici, i kad je ono rekao: „Lisice imaju duplja, a ptice nebeske gnijezda svoja, a sin čovječanski nema ni kamo bi glavu sklonuo" (Luk. 9, 58.), i kad je ono rekao, kako je teško bogatašu ući u kraljevstvo nebesko — ne zbog bogatstva samog, nego, ako prema onoj: „Gdje ti je blago, ondje ti je i srce tvoje", prilijepi srce svoje uz to pusto blago svoje, kano onaj bogati gavan u sv. Pismu (Luk. 16, 19.), i kad je pohvalio onu siromašnu udovicu, koja je dva novčića milostinje dala i rekao o njoj, da je više dala nego li svi drugi (Marko 12, 41.) — dovoljno bi bilo za misaonog čovjeka, da u tom djetešcu u jaslicama u betlehemskoj štalici vidi Boga i spasitelja roda ljudskoga.

Zato i velim, nitko ni nema toliko pravo ni razloga, kao to troje, djeca, žena i sirotinja, da mu kliču: Slava Bogu na visini!

Ali i onaj gordi gavan, koji se svaki dan u skrlet i svilu odijeva i uživa svega u izobilju na ovome svijetu, neka mu pjeva: Slava Bogu na visini! jer neka znade za ono: „Gospodnja je zemlja i sve, što je na njoj". (Ps. 23.).

Slava Bogu na visini! neka mu kliču i okrunjene glave na kraljevskom prestolju, jer pisano je: „Per me reges regnant et legum conditores iusta decernunt" — Po meni kraljevi kraljuju i zakonodavci pravdu kroje.

Slava Bogu na visini! otkida se i nama iz razdraganih grudiju, ruke nam se same sklapaju, a na usta navire molitva zahvalnica Bogu i Spasitelju, koji je na zemlju s neba sišao, da nam k zemlji oboreno čelo pridigne i uputi u nebeske vedrine

i da izbriše s njega za uvijeke žig vječnoga prokletstva i utisne biljeg sinova Božjih.

E, kada bi naši ljudi i vodje bar naroda našega od te vjere živjeli i tako svaćali sveto i slavno porodjenje Isusovo, ne bi se zlo ni zvalo, veseliji bi nam i Božić bio i sretnija bi nam i nova godina bila, a ovako nam je, kako smo zaslužili!

* * *

Nego mi, mladi moji prijatelji, vodjeni sretnom zvijezdom žive vjere naše pohitimo do Betlehemske štalice, padnimo na koljena, poklonimo se Božanskom Spasitelju našemn, te mu od srca prikažimo dare naše: Tamjan molitve duše i srca našega, molitve slavne i poklonstvene, molitve zahvalne i prosbene; zlato poštenja duše naše i mirodiju čistoga srca i nevina života, pa da u snu i na javi srce naše Boga slavi, i da nikad znalice i hotimice ne pružimo ruke svoje pomoćnice ikome, koji bi Isusu dragome u našem srcu i u našem bijednom narodu o glavi radio, Amen.

Na I. nedjelju po Bogojavljenju.

Sv. Luka 2, 41. — 52.

Sveto Pismo ništa nam ne pripovijeda iz malodobnosti Isusove, doli jedinu ovu zgodu, što ju čitamo u današnjem svetom Evangjelju. I u toj činjenici vidjamo svu ozbiljnost i vjerodostojnost pisaca tih svetih knjiga. Oni vole pisat, što no veli sv. Ivan Evangjelista: „Što vidjesmo očima svojima, što razmotrismo i ruke naše opipaše (I. Iv. 1, 1.) — što su dakle sami vidjeli i čuli, počamši od krštenja Isusova, pa sve do Njegova slavna Uzašašća na nebo (Djel. Ap. 1, 22.); a o djetinstvu Isusovom i njegovoj malodobnosti spominju samo malo, što su, kako veli sv. Luka na pogl. 1, 3. „ispitali" i što su mogli saznati od same prečiste Blažene Djevlce Marije, majke Božanskog Spasitelja.

Prelaz iz malodobnosti u mladenačku dobu važan je korak za svakog mladog čovjeka, i po roditelje njegove i obitelj, pa i po čitav narod. Danas baš u toj dobi mladić, kad zakorakne u život, što no bi rekli, obično je odaljen od roditeljske kuće i više izvrgnut pogibelji, koju u sebi krije taj važan korak u životu njegovom i po njega i po obitelj i po narod čitav, nego li što je prije bio, dok je u toj dobi roditeljska kuća brinula se za njegov odgoj i poduku i stališku naobrazbu. Danas su druga vremena i druge prilike. Koliko mladih živōta po zlu podje, pa i propadne, kad dodju u nespretne i tudje ruke. Kad to čovjek, koji se ovako dulje vremena školom i odgojem bavi, promisli, osjeća svu težinu odgovornosti za tolike mlade živote i toliku nadu roditelja i naroda. Kad vam to govorim, osjećam nekako veselje, što sam podučavajuć vas u vjerskim stvarima i upravljajuć kao duhovni pastir vaš korake mlada života vašega, možebit ipak koji taj put pomogao spasiti koga od propasti i pogibelji, u koju bi bio zagrezao, da nije u vaše srce palo sjeme riječi Božje, koja ima tu moć, da upravlja korake ljudske

na dobro. Moloh današnjeg modernog našeg vremena traži hekatombe žrtava mladih života i duševnih i tjelesnih, pa sretan onaj, koji prihvati prijateljsku ruku, koju mu živa vjera pruža. Svi smo mi slabi, osobito u nejačkoj i mladenačkoj dobi, svaki nas je više sklon na zlo, nego li na dobro po naravi paloj našoj; ali u tom se i sastoji zadaća kršćanskog odgoja, pa i odgojitelja, da pomogne mladome životu i da ga nauči, kako će u borbi životnoj i u toj njegovoj neprestanoj utakmicj domoći se mete i za obduljnicu veselje i radost na licu, što se je znao u dobru sačuvati i zlu se odhrvati.

Ono, što je bila rimskom mladiću toga virilis i što je mladom Izrajelcu bio naziv : sin zakona — Ben tora — po kojem je evo, kano što nam svjedoči današnje sv. Evangjelje, počeo da uživa prava i dužnosti zakona, to neka budu vama svima ove mlade godine vaše, u kojima se pripravljate za vaš budući život, gdjekoji i daleko od roditeljske kuće i oka očeva i srca materina, a gdjekoji i od rane mladosti i pun briga i bez toplog krila majčina i skrbi roditeljske za rana sam sebi više pripušten i tako još više izvrgnut pogibelji i propasti, prava škola kršćanskog svaćanja cijene i vrijednosti života i življenja, i prava škola poštenja i čestitostl, da danas sutra narodu svome, u kojemu ćete kao njegove vodje i prosvjetitelji, bilo to ma u kojem pravcu, pomoći, da se i on sav domogne jednom i zaogrne muževnom togom jednakosti sa naprednijima narodima i da kao član kršćanskih prosvjetljenih naroda u njihovo kolo, svjestan si i svojih prava i svojih dužnosti, ponosan i siguran za svoju budućnost pristati može. Pa hoćete li danas sutra da kao neki duševni vodje vodite i prosvjetljujete narod, i sami morate najprije da se u toj vašoj mladenačkoj dobi i pripravi za život u duševnom životu učvrstite.

Sav duševni život usredotočuje se u ove tri točke : u vjeri, razumu i savjesti. Vjera nas spaja sa Bogom živom vezom, od koga nas, što no veli sv. Pavao (Rim. 8, 35.), ništa na svijetu otrgnuti ne može ; razum nas spaja sa istinom, a savjest sa čestitosti, poštenjem i krjepošću. Ali nit je vjere bez milosti Božje, nit je istinita znanja i nauke bez muke, nit je poštenja i krjeposti bez neprestane borbe i odhrvavanja zlu. Zato, ako hoćete i sami da napredujete u duševnom životu, treba dobro da se oboružate proti svemu, što vam prijeti živoj vjeri, istini i krjeposti. Vaše je mlado doba kao ono Herkule na raskršću. Do žive vjere, istine i krjeposti vodi trnjem posuta staza, a široka je i ugažena cesta, što vodi u propast i mnogi t.j. većina njome hode veli i sam Božanski Spasitelj (Mat. 7, 13.). U naše doba nadrislobodoumlja na svakom koraku podmeće vam svijet i moderno društvo zamke i zapreke i živoj vjeri i pravoj istini i čistom krjeposnom životu. Sva atmosfera, u kojoj dišemo danas, puna je mijazma bezvjerja, laži historijske i poganosti srca. Bog dopušta, eto da i zlo ima svojih angjela i apoštola. Sretan onaj, koji može gaziti po zlu, a da se ne okalja. To je Božanski Spasitelj obećao svojim učenicima (Mark. 16, 18.), pa zato ne samo da ne trebamo zdvajat', nego na temelju riječi Isusovih, da je On nadvladao svijet, ništa se nema pravi učenik Njegov bojati na svijetu ni od duha svijeta ovoga i vijeka. (Iv. 15, 18, 20.)

* * *

Da vi znate, mladi moji prijatelji, kako vaše majke i oci, a osobito majke kažem, vruće se mole Bogu, da vas milost Božja ukrijepi u vjeri, da sretno napredujete u dobi i mudrosti i milosti kod Boga i kod ljudi, a nada sve, da čisto i neokaljano srce sačuvate, jednom riječju, da se sačuvate onakovi, kakovima vas želi da vidi majčina duša i zabrinuto srce njezino. To srce njezino i njezina želja neka vam bude kompas vašeg mladog života i rada.

Vi vidite u današnjem sv. Evangjelju zabrinuto srce majke Božanskog Spasitelja, pa vjerujte, sva su srca majčina skoro isto tako zabrinuta za dobro djece svoje. Pa ne smijete zaboraviti, da i srce majke Domovine i od briga i od veselja i od nade i želje žive zabrinuto kuca za vas, pa ju morate svojom čestitošću poštenjem i radom razveseliti, da ne klone i ne svisne od tuge. Ali ni svetu majku Crkvu, koja vas kao kvočka piliće pod okrilje svoje skuplja i brani od zasjeda neprijateljskih, ne smijete ni da zaboravite ni da je rastužite, jer ona, što znade kao nitko što ne zna raditi i postupati, da naime sve ostavlja, dok ne nadje i

na pravi put dovede i jednu samo zabludjelu ovcu, najprije i vidi pogibelj pravu i propast, pa najviše i osjeća tugu i žalost nad propašću djece svoje.

Po primjeru Božanskog Spasitelja, koji je evo rado vršio dužnosti svoje kao sin zakona, koji je rado boravio u kući Oca svoga, i koji je napredovao u mudrosti i dobroti i milosti kod Boga i ljudi, i vi veselo raširite krila svoga mladenačkog poleta za sve, što je puno žive vjere, istine, čestitosti i poštenja, pa sokolskim letom ustrajte u dobru, da vas blagosivlje i srce roditelja vaših, kojima ćete biti na diku, i srce majke Domovine, kojoj ćete biti na uslugu i spas, i srce sv. majke Crkve, kojoj ćete biti na čast i poštenje, Amen.

Na II. nedjelju po Bogojavljenju.

Sv. Iv. II. 1. — 11.

Od današnje nedjelje počamši pa sve do zadnje nedjelje u crkvenoj godini predočuje nam sv. mati Crkva u nedjeljnim evangjeoskim perikopama javno djelovanje Božanskog Spasitelja, tako da nam pruža potpunu sliku evangjeoske povijesti; ali i svaka ova nedjelnja perikopa omanju ali cjelovitu sliku te povijesti predstavlja.

Da razumijemo sliku današnjeg svetog Evangjelja, moramo spomenuti, kako je ono sv. Ivan Krstitelj i preteča Isusov pokrstiv Božanskog Spasitelja i prikazav Ga učenicima svojima sa riječima: Evo jaganjca Božjeg, evo koji odnima grijehe svijeta (Iv. 1, 29.) pribavio mu iz kola svojih učenika i prve pristaše. To su bili: Andrija i Ivan, pa drugi dan Simon, brat Andrijin, zatim Filip i Natanael Bartolomejev. Vjera tih učenika i njihova privrženost Isusu niknula je na svjedočanstvu Ivana Krstitelja, a ukorjenjena je odma, kad je ono Božanski Spasitelj očitovao svoje sveznanje Bartolomeju, kad mu je rekao: „Prije nego li te je Filip zvao, vidio sam te pod smokvom“, na što mu je Bartolomej odgovorio: „Učitelju, ti si sin Božji, ti si kralj Izraelski“ t. j. onaj obećeni Mesija (Iv. 1, 47.—50.): a Isus na to obećaje Bartolomeju i onoj nekolicini prvih učenika, da će biti svjedoci još većih i čudesnijih djela. Pa evo već treći dan iza toga izbora prvih učenika, prigodom svatbe u Kani Galilejskoj, nadala se je prilika, da učenike učvrsti u toj vjeri.

Iz te Kane Galilejske (što je bila tri sata hoda od Nazareta prema sjeveru za razliku od one velike Kane blizu Sidona) bio je rodom taj učenik Isusov Bartolomej (Iv. 21, 2.). Tu je stanovao i Alfej (Kleofas), brat sv. Josipa. Sinovi toga Alfeja zovu se u sv. Pismu braća Isusova (Iv. 7, 3.), od kojih su dvojica Jakob mladji i Juda Tadije bili kasnije i apoštoli Isusovi. Jedan

od te braće po imenu Simeon, koga i sveto Pismo spominje (Mat. 13, 55.), bio je po tradiciji baš mladoženja u tima svatovima. Otale nam jasno, kako da tu vidimo Isusa i Bl. Djevicu Mariju i učenike mu. Božanski Spasitelj ne odbija priliku, da prisustvuje tima svatovima, pa tim kao da je i htjeo potvrditi važnost i svetost ženitbene veze i pokazati, da je dozvoljeno čovjeku kršćaninu, da se pristojno i pozabavi i porazveseli. Jedno i drugo svjedočanstvo od velike je važnosti i za ono vrijeme i za sva kasnija vremena. Sva sreća, da je Božanski Spasitelj tako jasno i opetovano naglašivao bitna svojstva kršćanske ženitbe — jedinstvenost i nerazrješivost — (Mark. 10, 9.; Mat. 19, 6.) i sva sreća da je Isus i tom prilikom i drugom zgodom začepio usta i onima, koji su smatrali, da je grijeh i umjereno uživati od dobara ovoga svijeta (I. Timot. 4, 3. i s.), kao i onima, koji misle, da je samo uživanje na ovome svijetu sva svrha i cilj čovjeka. Sv. Luka evangjelista eno nam pripovijeda (Luk. 7. 33.—35.), kako je već onda izopačeno svijet o tome sudio, kad nam spominje ove riječi Isusove: „Došao je eno Ivan Krstitelj, nit je jeo, a nit je pio, a vi velite: Vrag je u njemu. Došao je sin čovječanski, pa on jede i pije, a vi kažete: Gle čovjeka izjelice i pijanice i prijatelja carinika i grješnika".

U toj stvari uvijek su ljudi u ekstremu zapadali. Bilo je uvijek ljudi sa prestrogim sudom u tom pogledu, ali još ih je više bilo onih preširoke savjesti. Medju one prve t. j. rigoriste broji povijest one krivovjerce odma u prvoj periodi crkvene povijesti, Montaniste zvane, medju koje je zapao bio i crkveni pisac Tertulijan († 240.). Pa i svi oni dualistički sistemi, koji su uz dobrog Boga i zlog boga vjerovali, kao Manihejci, Bogomili Katari pa i sami rigoriste današnjih Gutemplera, svi su ti u tom svaki dosta zabasali. Medju onima drugima bilo je već kod Grka i Rimljana Eudajmonista, pa i odma u prvoj periodi crkvene povijesti nalazimo već i u samom krilu crkve krivovjeraca te vrsti pod imenom Nikolajita i Balaamita, a jedno i drugo isto znači. (Grčki νικᾶν τὸν λάον i hebrejski „bal leam" znači isto, što su u staro vrijeme γνωρίζοντες značili, a u novije doba illuminati i današnji nadrislobodoumnici razne rafinerije). Svi ti skupa nisu znali, niti su htjeli da znadu, što je to patnja, pa kad su se ipak na nju u životu namjerili ili bi si život lahkoumno oduzeli ili bi si umjetnim sredstvima živce na veselost podraživali, te tako ni

iz daleka nisu svatili, da patnja čovjeka od kolijevke pa do groba kano vjerna sjena ima da prati, a kamo li da bi znali od nje i slatku patnju, kano ono neki izabranici Božji, napraviti. Ne vele badava kršćanski moraliste: in medio virtus t. j. izmedju ta dva ekstrema u sredini je krjepost. Sv. Pavao eno u poslanici Rimljanima čitavo poglavlje (14.) posvećuje tome pitanju. Zgodno veli i u starom Zavjetu Salamun: Sve u svoje vrijeme; ima vremena i da se veseliš i da tuguješ (Prop. 3.). Najbolje je držat se onoga, što veli sv. Pavao: „Veseli se sa veselim, a plači sa onim, koji plače". (Rim. 12, 15.); ali pošto čovjek ne može uvijek gospodovati sa svojim čuvstvima, to neka uvijek na umu ima ono, što veli sv. Pavao: „Kraljevstvo Božje ne sastoji se u jelu ni u pilu, nego u pravdi, u miru i u veselju u Duhu Svetome" (Rim. 14, 17.) i ono, što veli u sv. Pismu: „Ako si vesel, a ti pjevaj, ako si tužan, a ti moli". Ništa bolje ne odgovara dotičnome raspoloženju čovjeka, nego pjesma veselom srcu i molitva tužnom; pa prema onoj u sv. Pismu: da ili jeli ili pili ili veselili se, samo nek bude u Gospodu, i opet prema onoj sv. Pisma, da na jedan te isti izvor ne može da navire i slatka i grka voda (Jak. 3, 11.), ne bi nikad na usta kršćanina čovjeka iz njegovog kršćanskog srca, makar kako veselo ili tužno ono bilo, smjele navrijeti riječi bljutave pjesme, ni kletve. A to dvoje i jeste, što najviše pogani biće našega naroda. Bog nam je dragi dao tako lijepi jezik, da bi Ga njime sami angjeli na nebu mogli slaviti i hvalu mu pjevati, a mi mjesto da Ga njime dičimo, a ono više njime i svoje biće i Stvoritelja svoga i darovatelja tolikog blaga na najednostavniji način i bljutavom pjesmom i kletvom ružimo kao malo koji il nikoji narod na svijetu! Neprijatelj naš posijao je taj kukolj i korov medju naš narod; ali danas je preči naš posao, da ga čupamo i ne damo da nam sve narodno polje zarazi, nego li da tražimo pravoga krivca, koji je to pogano sjeme zasijao. Za taj posao traže se marljive i trijezne ruke, traže se srca, koja će zapjevati, a da i nije glava puna, prema onoj sv. Pavla, da kršćanin čovjek treba da se opija duhom, a ne vinom; jer kakav je čovjek, koji nikad ne pjeva? veli naš pjesnik, al još je gorji, koji, samo kad je pijan, pjeva!

* * *

Mladi moji slušatelji! Božanski Spasitelj izabrao si je jedne učenike već eno od sv. Ivana pripravljane na to, druge je sam od posla svakidanjeg odazvao, kao ono neke Galilejske ribare, pa i sv. Mateja (Mat. 9, 9.). Neke je, koji su se sami nudili i odbio, kao onog bjesomučnog Geražana (Mark. 5, 9.) i onoga, koji je uvjetno htio, da bude Njegov učenik (Luk. 9, 62.) kao i one, koji nisu htjeli, da se svega odreknu, pa da ga tako bez ikakva sustezanja slijede (Luk. 9, 57.—60.). Sv. Pavla je Božanski Spasitelj silom i kao ostanom izabrao, da mu bude orudjem izabranim, koje će Njegovo ime pronositi svijetom (Djela Ap. 9, 5. 15.). Mi smo svi po sv. Krstu pozvani, da mu budemo vjerni učenici, ali danas nije dosta, da se čovjek zakukulji u se kao puž u svoju kuću, nego treba da svaki nas, osobito kao sinovi naroda našega, koji je zaostao za drugima naprednijim narodima, zasuče rukave, pa da čupa korov, koji prijeti narodnom biću i vjerskom polju našemu, u pregaranju, u trijeznosti, a uz to ipak sa veseljem u Duhu Svetome. Eno već je mudri Salamun zgodno mladome čovjeku rekao: „Mladiću, veseli se u mladosti tvojoj, ali savjest i srce neka ti je čisto; pred očima imaj vazda djela tvoja i znaj, da će te Bog zbog svih djela tvojih pozvati na sud". (Prop. 11, 9.).

Nemojte slušati one, koji vam govore: Uživaj sad, dok si mlad, a kad ostariš, imat ćeš vremena, da i pokoru činiš. Kolika se kukavština i kolika neistina krije u tome i u takovim riječima, koje se na žalost često čuju u našem narodu! Nit si ti gospodar vremena, nit si ti siguran milosti Božje za pokoru u starim danima. Uostalom, znajte i to, nije crkva skup nemoćnika, koje pod večer života njihova sjena križa dohvati. Crkva te samo prima pod okrilje svoje, da ne svisnu i ne zdvoje, ali ona je svježa, puna života i rada košnica, u kojoj mir i veselje u Duhu Svetome ima da vazda vlada, Amen.

Na III. nedjelju po Bogojavljenju.

Sv. Mat. VIII. 1—13.

Obadva ova evangjeoska dogadjaja zbila su se neposredno iza toga, kada je Božanski Spasitelj sišao bio sa onoga brda „blaženstva", na kojem je kao proglasio svoj novi evangjeoski zakon. Sv. Matej u puna tri poglavja (5.—7.) spominje nam taj govor, na brdu zvani. Premda svaka riječ Isusova stvara zakon vječiti, al po ljudsku govoreć, taj je govor Isusov jedan od najvažnijih. Imat ćemo još prilike, da se sa ovoga mjesta njime malo pobliže u vjeri ukrijepimo, a za sada samo spominjem ono što sv. Ivan Evangjelista primjećuje, kad je Isus svršio taj govor: „Divio se svijet nauci toj, jer ih je učio kao onaj, koji ima vlast, a ne kao pisci njihovi i farizeji". (Mat. 7, 28. i s.).

Taj je svijet znao gladan i žedan slušati Isusa, i slušajući tako otvarale su mu se oči, osjećao je, kako mu teški kamen sa srca pada, kako mu se raskivaju lanci ropstva i kako mu postaje voljko pri duši. Pa u istinu, mladi moji prijatelji, nikad zahvalnijeg posla nego kad neukoga podučavaš, breme mu života olakšavaš i skidaš mu verige ropstva, u koje ga je tmina i smrtna čama okovala. Kažem, nikad zahvalnijeg posla, pa makar se i njemu dogodilo, da ga ti isti, kojima dobro čini, sutra na križ pribijaju. Zavesti je lahko svjetinu, al prosvjetliti ju i na pravi put dovesti, pa makar ti sav izubijan sa tog puta se povratio, to je posao!

Spominjem vam to odmah na početku govora, da si što življe predstavite taj svijet, koji ga je jatimice slijedio, kano što to spominje današnje sv. Evangjelje, ali i da si donekle predstavite srce Božanskog Spasitelja, kolikom je ljubavlju obuhvaćalo taj puk, koji ga je gladan i žedan slušao, jatimice slijedio; kom je na svakom koraku vidao rane tijela i duše, za kog je i sav život svoj na ovome svijetu žrtvovao. Ali spominjem

vam to i zato, da danas sutra, kad vi budete došli dotle, da vodite riječ u narodu svome, da ga prosvjetljujete, da mu vidate rane, da ne klonete i ne sustanete na pol puta, taknuti možda i žalcem crne nezahvalnosti, jer eto to je sudbina svakog dobrog čovjeka a apoštola i odgojitelja naroda napose, da bude i blagoslivljan i proklinjan, i čašćen i kudjen. —

Čim je Isus sišao dole s toga brda, eto odmah susreće bijedu ljudsku, neki mu se naime gubavac približi i reče mu pun vjere: „Gospodine, ako hoćeš, ti me možeš izliječiti." I u tom dogadjaju prikazuje nam se Božanski Spasitelj neobično veličanstven. Veli bo sv. Pismo: Isus ga se dotakne i reče mu: „Hoću. Budi čist". I ozdravi u taj čas. Samo mu još reče: „Gledaj da nikomu ne kažeš, nego idi i prijavi se svećeniku". Nit su smjeli ti gubavci dolaziti medju svijet, al on kao mislio si, ta ako mi Bog ne će pomoći, kud ću ići tražiti pomoći ?! Nit ga se smio tko doticati, al Božanski Spasitelj, život i zakon sam, nema, koji bi ga mogao spriječiti, da učini, što mu je sveta volja. Njega samog ni jedan ljudski propis ni zakon ne veže, al ovome gubavome zapovijeda, da se drži propisa, te da ide, da se pokaže svećeniku i da prinese dar, što Mojsijin zakon zapovijeda. Najgorja je vrst ljudi, koji samo hoće da naglašuju svoja prava, a dužnostima ne samo gdje mogu da se otimlju, nego i govore tako, kao da o kakovim dužnostima za nje ne može biti ni govora. Pravo i dužnost, to su dva pojma u korelativnom i najbližem odnošaju i u teoriji, ali i u životu kršćanina čovjeka i kršćanskih naroda treba da bude. Dapače prema onoj, kome je više dano, više će se i iskati od njega, i prema onoj: „Najstrožiji sud bit će onima, koji starješuju" (Mudr. 6, 6.), oni koji imaju najviše prava, moraju najviše pred očima imati i dužnosti svoje.

Nemojte si dakle predstavljati ove dane školovanja vašega samo kao vrijeme, u kojem se pripravljate za neki i tobožnji gospodski i lagani život, u kom ćete onda što manje dužnosti snašati a što veća prava uživati, jer s takovim mišljenjem i škola bi promašila cilj svoj i vi bi promašili život svoj ! —

Istina, često znadu roditelji govoriti: „Dat ćemo sina u školu, da on bar laglje živi i da se ne mora patiti kao mi" al vi sami tako ne smijete misliti, niti vam ta misao smije biti voditeljicom u vašem djačkom životu, sve ako se i zbiljam ne budete morali u vašem životu tako grbiti, kao roditelji vaši. Ja mislim,

da me i sad već razumijete, a kada dorastete i samo će vam se još i jasnije kazati. — Al toliko vam odmah i sad kažem: nemojte misliti, da čovjek, koji posveti život svoj i rad svoj, da drugome bude na korist i na spas, a ne samo da živi za sebe, da nikad nema u tom svome požrtvovnome životu i radu utjehe i uživanja duševnoga, nego da samo bere žuč i nezahvalnost. Eto u drugom dijelu današnjega sv. Evangjelja i suviše dokaza za to.

Kada je Isus došao u grad Kafarnaum, veli današnje sv. Evangjelje, pristupi mu neki stotnik i moljaše ga govoreći: Sluga moj leži doma bolestan i jako se muči. A Isus će mu nato: Ja ću doći i izliječit ću ga. Na to mu stotnik odgovori: Gospodine nisam dostojan, da unidješ pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će sluga moj. Jer i ja sam čovjek od vlasti, pa imam pod sobom vojnika i kad kažem ovome: idi tamo, to on ide, a drugome: dodji ovamo i on dodje, a slugi: učini to, to on i učini. Pa kad je Isus to čuo, začudi se i reče onima, koji su tu bili: Zaista vam kažem, u čitavom Izrajelu nisam našao tolike vjere. Sv. Luka nam to isto pripovijeda na pogl. 7. samo što on to pobliže opisuje, kako se sam taj stotnik nije ni usudio doći osobno pred Isusa, nego to Njemu po prijateljima poručio, koji ga Isusu preporučuju, jer da im je prijatelj naroda i da im je sagradio novu sinagogu. Sad bilo, da je sam on te riječi pred Isusom izrekao, bilo da ih je po poslanicima kazao, glavno je, da je Božanski Spasitelj neizmjernu radost osjetio zbog tako žive vjere toga čovjeka te ga je predpostavio čitavom Izrajelu, koji je samo bio željan da vidi uvijek novih čudesa i tražio novih dokaza i znakova od njega, da dokaže svoje božansko poslanje. Zato je Božanski Spasitelj i pohvalio tako živu vjeru toga stotnika, a Crkva mu je riječi njegove žive vjere i poniznosti ovjekovječila time, što ih svaki dan nebrojeno puta opetuje prigodom presvete Pričesti.

Taj stotnik, pa oni vojnici rimski, što no su u sv. Ivana Krstitelja išli tražiti savjeta i od njega puni utjehe odilazili (Luk. 3, 14.) i onaj stotnik, što je stajao pod križem Isusovim i zavapio bio: Zaista, to je sin Božji ! Svi ti dokazuju, da se i pod vojničkom odorom znade kriti mehko i puno žive vjere srce kršćansko. Iz povijesti našega naroda, čiji je veliki dio bio čitava života svoga vojnik i pod oružjem braneći zapad od osmanlijske

provalije, hiljade bi takih sjajnih primjera mogli znati, da je bilo koje ruke, koja bi nam to bilježila, i da to nije bilo onda nešto svakidanjeg i običnog. Današnjem bi to našem naraštaju, još više mladjemu pokoljenju, u kojem sve više zamire junačko srce, takovi primjeri znali osvježiti krv i uspomenu na vjeru i život pradjedova, te bi sa više mara prigrlili i njetili sveti plan domovinske i vjerske ljubavi, bez koje nam i narodno i vjersko polje sve se više u pusto garište pretvara. Uzdat se je u Boga, da unuci tih junačkih pradjedova nikad ne će pasti na prosjački i slijepački štap. A mi svi sagnimo šije i glave, te padnimo na koljena i vruće se molimo Bogu, da u neizmjernom svome milosrdju odvrati od nas sviju pravedni bič srdžbe svoje, koji smo zaslužili.

* * *

Mladi moji prijatelji! Mogao bi odmah da sa tima riječima i tom molbom zaključim i ovu moju propovijed, ali kako vas vidim klonule i zabrinute, pa kako to nije samo kod nas danas, nego i u čitavom svijetu kao da je ponestalo one žive vjere pradjedova kršćanskih naroda, i kako treba da se danas narodi kršćanski, pa i mi, i drugim oružjem a ne samo ubojitim bore, i kako je istina, što veli u sv. Pismu sam Božanski Spasitelj, da ako se samo i dvojica slože u nekoj poštenoj i pravednoj stvari, te štogod u srcu zamole u Oca nebeskoga, da će im se dati, to vam na srce stavljam, da budete medjusobno složni, da gojite u srcu svome taj duh uzajamnosti, bratske, ljubavi čestitosti, poštenja i pravednosti, pa ćete tima svojima složnima i poštenima redovima i na domu i na pragu svijeta i opet steći u svijetu i medju prijateljima vjere i poštenja počasni naziv: antemurale Christianitatis, predzidje kršćanstva, Amen.

Na IV. nedjelju po Bogojavljenju.

Sv. Mat. VIII. 23—27.

Taj isti evangjeoski dogadjaj pripovijedaju nam i sv. Evangjelista Marko (4, 35.—40.) i sv. Luka (8, 22.—25.). Naš Evangjelista sv. Matej dovadja tu zgodu u savez sa onim nizom čudesa, koja je Isus poslije govora „na brdu“ na očigled svjetine, koja ga je od toga časa neprestano slijedila, počinio. Jednoga dana, kada je Božanski Spasitelj na obali Galilejskog mora podučavao narod, nasta tolika stiska, da je Isus ušao u ladjicu i otale mnoštvu na obali u divnim parabolama govorio o svome kraljevstvu nebeskome, što ga je došao da utemelji na ovome svijetu, pa kad se je već smračilo, zapovijedi, da se prevezu preko na obalu Gerazensku. Učenici Isusovi bili su s njime u ladjici. Oni su do sada imali dosta prilike, da se dive i njegovom govoru i njegovim djelima, pa evo sad je došlo vrijeme, da pokažu, kakav je korjen zahvatila vjera kod njih samih. Spasi nas! Pogibosmo, stali su vapiti budeći Isusa, kad su se vidjeli u pogibelji na moru! A Isus ih ukori, što su tako malovjerni i utiša buru i valove.

Nikad bolje slike za to kraljevstvo nebesko, što je Isus na svijetu osnovao, za Crkvu Njegovu, od te ladjice na uzburkanom moru, u kojoj se Isus Spas nalazi, a kojoj bure i valovi sa sviju strana svijeta prijete. Koliko puta je izgledalo, kano da će ju bura i valovi uništiti, ali molitva i budnost onih, koji ne gube vjere u Božanskog Spasitelja svoga i Gospodara neba i zemlje, mora i valova, koji vape: Spasi nas Gospode! Izgibosmo! ne da, da ju ikoja bura upropasti.

U svoj poniznosti srca i duše svoje zahvalimo Bogu i Spasitelju našemu, što nam je udijelio tu milost, da smo se rodili u krilu matere Crkve, u kojoj Isus Krist Bog i Spasitelj naš, kralj sviju kraljeva i vodja duša naših, živi kraljuje i vlada, i koju je

zamjenicom svojom na ovome svijetu opredijelio, da po njoj vodi ljude i narode vječnome svome opredjeljenju i spasu. Tu svoju zadaću vrši Crkva time, što onaj sv. nauk, koji je Isus, Božanski njezin utemeljitelj, iz svoga srca izvadio i rodu ljudskome poklonio, nepogrešivo čuva, obećav joj Duha Istine, jer bi ljudi ko ljudi i taj nauk božanski u svojoj na zlo sklonoj narayi iskrivili, kano što nam to svjedoče nebrojni krivovjerci, koji su se iz krila same crkve rodili, počamši od onih Gnostika pa sve do najnovijih Modernista i ekskluzivnih individualista; a s druge strane predao je Crkvi svojoj tu nauku, da ju do konca svijeta naučava (Mat. 28, 19.), predao joj sveta sredstva milosti, po kojoj se na novi život preporadjamo i svaki se čas okova grijeha otresti i u djecu Božju pretvoriti možemo tako, da je potpuno opravdana ona izjava bogoslova: Extra ecclesiam cath. nulla salus, izvan crkve kat. nema spasa!

Sam sveti Bog znade, tko će se spasiti, mi ljudi to ne znamo, niti možemo znati; ali kako mi sigurno znamo, što spasava i što je Isus za naš spas naredio, naime istiniti nauk njegov i svetu milost, a dionici pravoga nauka Isusova i svete njegove milosti redovitim putem mogu biti članovi Crkve, te njegove zamjenice, to pravo velimo, kada kažemo, da se redovitim putem možemo samo spasiti, ako upotrebljavamo ta redovita sredstva spasenja. Izvanrednom milošću Božjom može se i svaki drugi spasiti. O tom nema nikakove dvojbe. Badava, tu ne vrijedi nikakov prigovor kao da bi crkva bila tim nesnosljiva prema inovjercima. Istina Bog, kršćanstvo je ljubav, ono je prava sloboda, pravo bratstvo i jednakost sviju ljudi pred Bogom, sve je to istina, ali je i istina ono, što veli sv. Pavao (II. Cor. 6, 14.): „Nemojte potezati jaram sa nevjernicima. Kakva može biti zajednica izmedju pravde i nepravde, izmedju svjetla i tmine, izmedju Krista i Beliala, izmedju vjere i nevjere?“ Drugima rječima: Uza sve to, što moramo kršćanskom ljubavi ljubiti ljude bez razlike i u svakom nazirati brata po Ocu nebeskome i jednaka obzirom na Božanskog Spasitelja i obzirom na pravo na život i spas; ali kad ne bi bilo ono, što mi smatramo redovitim sredstvom spasa, onda, štono veli sv. Pavao, bio bi Isus badava došao, badava naučavao sveti ovaj nauk, badava sredstva milosti ustanovio i badava na križu umro i badava Crkvu svoju svetu zamjenicom svojom postavio. Onda bi širom bila otvorena vrata onom vjerskom

nehajstvu, iz kojeg potiču toliki potoci i rijeke vjerskih zabluda, koje potkapaju temelj svakom pojmu prave vjere tim baš, što hoće da slože i izjednače, što se složit i izjednačit nikako ne dade. „Isus nije“, što no veli sv. Pavao, „Jest i Nije, nego samo jest u Njemu je“. (II. Cor. 1, 19.).

Svjetliji duhovi uvidjaju, da se približava vrijeme velikoj znanstvenoj sintezi i nadaju se, da će ju nedaleka budućnost skalupiti tako, da će sve ljudsko znanje i iznašašća naći svoju uzajamnost te svoj sklad i sjaj u vjeri božanskoj, koja je Crkvi Kristovoj povjerena, da je kao poklad nepogrešivo čuva i navješćuje; jer izmedju prave vjere i rezultata prave znanosti nikada nikakova protuslovlja ne može ni biti, pošto je Bog Istina, a istina se vjerzka ne može protiviti istini znanstvenoj jer je Bog začetnik jedne i druge.

Neprijatelji Crkve rado se služe tom taktikom, da ističu ta prividna protuslovlja izmedju vjere i znanosti, ili da nadomješćuju potrebu vjere sa ne znam kakovom učenošću i znanošću. Ali badava. Makar kolika i kakova iznašašća i napredak u znanosti bio, bez vjere, ostaje u srcu ljudskom onolika praznina, koja se nikojom učenošću, ni ničim drugim ispuniti ne da.

Kršćanstvo i kršćanska vjera nije djelo ljudsko, niti takovo djelo Božje, koje bi bilo predano u ruke ljudske, pa da se ne bi Bog više ni brinuo za to, nego je to takovo djelo Božje, koje nepromijenjeno i nepromjenljivo živi u Bogom utemeljenoj i od Njega samoga štićenoj Crkvi, ono je sam Isus, koji u punoći prosvjetne i posvetne moći u Crkvi i po Crkvi medju ljudstvom do konca svijeta živi i djeluje. Mi uvjereni. da se nalazimo u u sretnom posjedu ukupne objave kršćanske, kao kršćani katolici čvrsto stojimo na tom temelju, na kojem evo već skoro dvije tisuće godina stoji uljudjeno i prosvjetljeno čovječansto, a koje moderno bezvjerje nigdje još podrovati nije moglo ni ne će.

Teška mora mori i umara današnji svijet i društvo, koje osim svoje unutarnje nemoći i pokvarenosti još i nemirno i rascjepkano u svojoj sumornosti neprestano se pita sa prorokom: „Custos, quid de nocte? Custos, quid de nocte? — Stražaru, dokle će trajati ta nesnosna noć?“ (Is. 21, 11.), a Bog sam na usta proroka odgovara: Mene, izvor žive vode, ostaviše i kopaše si jame, jame razrovane, koje ni ne mogu držati prave zdrave vode, ni napitka! To odmetnuće od Boga i od prave

vjere i jest uzrokom svoj nuždi i nevolji našeg nemirnog i površnog vremena. Ako je tako, onda je i skrajnje doba, da se društvo ljudsko i uljudjeno čovječanstvo povrati Bogu i spasu svome, izvoru pravoga svjetla, prave istine, pravde, ljubavi, slobode i napretka, da se povrati Isusu, koji je pravi put, istina i život. (Iv. 14, 6.).

Cio naš život prava je i živa slika putovanja. Eno patrijarha Jakob veli: „Kratki su i zli bili dani putovanja moga" (1. Mojz. 47, 9.), a i Marko veli: „Tri sta goda, ja za malo hoda". Put naš je Isus. „Nitko ne dolazi k Ocu, do li po meni", veli Božanski Spasitelj sam, (ibid.). Ali na drugom mjestu veli Božanski Spasitelj: „Tko hoće mene da slijedi, neka uprti križ svoj na rame i tako neka me slijedi" (Luk. 9, 23.). Svladati sebe, učiniti da niži osjećaji budu poslušni višima, nije nipošto kukavština slomljene volje, nego nasuprot to je što Božanski Spasitelj tima riječima traži, to je ona snaga volje, kad stoji u skladu sa razumom, kršćanskom vjerom prosvjetljenim, koji sklad najviše i diže dostojanstvo i cijenu čovjeka. Mnogo trpiti i podnašati križ svoj, koji u nasledovanju Isusa nije ni tako velik — jer s njime breme postaje lakše, a jaram nije tako težak — to i jest ono, što svakog čovjeka čini čovjekom. Na zemlji ni nemamo očekivati kraj bolovima, nego treba srce ojačati, da boli bude kadro podnositi. Pa koji do kraja bude ustrajao, taj će i biti spašen.

Božanski naš Spasitelj i vodja duša naših nije samo put, on je i istina. Kao što je žalosno s pravoga puta saći, tako je i žalosno i pogibeljno od istine se odbiti. Isus, Mudrost Očeva, Istina Božanska, to je ona istina, u svjetlu koje sve ti je ostalo jasno i kano na dlanu, tako da ti potpuno zadovoljava i um i srce, jer ona ne prosvjetljuje samo, nego i oslobadja (Iv. 8, 32.).

Ali Isus nije samo put i istina, nego i sam život. Štogod jest, po Njemu jest, štogod živi, po Njemu živi, jer je sve po Njemu postalo (Iv. 1, 3.). „U tom se sastoji život vječni, da upoznaju Tebe, pravoga Boga, i koga si Ti poslao Isusa Krista", veli sam Božanski Spasitelj u onoj veliko-svećeničkoj molitvi, što nam ju je zabilježio Evangjelista sv. Ivan (17, 3.).

* * *

Mladi moji prijatelji! Jednom zgodom, kad je Božanski Spasitelj, po ljudsku govoreć, osobito bio razdragan, kad je ono jedan jedini puta i to na koncu svoga zemaljskoga života dao se slaviti i klicati si Hosana, pa kad su i neki od pogaua htjeli da Ga vide (Iv. 12, 20.), i kad su mu to dojavili, reče: „U istinu, u istinu velim vam, ako zrno pšenice padne na zemlju i ne umre na neki način, samo će ostati, ali ako istrune, obilnog će ploda donijeti". Danas u vrijeme modernog individualizma, te velike zablude Kantove filozofije, često se i kod naših mladjih ljudi opaža ta zaraza i neki separatizam, što je skroz protivno našoj slavenskoj naravi i biću, koje je uvijek njetilo zadrugarstvo i zajednički rad. Ne budimo kao ta pojedina zrna, koja su unapred odsudjena da propadnu. Veseli budimo, što smo u takovoj zajednici, kao što je Crkva Isusova; iz te zajednice crpimo načela vječite istine, pravoga puta i života, iz te zajednice crpimo i svu snagu, da dignemo i preporodimo bijedni naiod naš, koji nam kao svojim prijateljima vapije dan i noć: Miseremini mei, saltem vos amici mei — Smilujte mi se bar vi prijatelji moji i pomozite mi, Amen.

Na nedjelju sedamdesetnicu.

Sv. Mat. XX. 1—16.

Današnjom nedjeljom počimije po crkvenom kalendaru daljnja priprava za uskršnju svetkovinu. U samoj naravi i znamenitosti Uskršnje svetkovine opravdana je ovako velika priprava za samu tu svetkovinu. Uskrs je stožerna svetkovina cjelokupne crkvene godine. Povijest nam svjedoči, da nije uvijek jednako trajala ta priprava. Izrazi: Dominica in septuagesima, sedamdesetnica, dominica in sexagesima, quinquagesima, quadragesima, sačuvali su nam jasnu uspomenu, kad se pobožnost prvih kršćanskih vjekova nije zadovoljila sa četrdesetdnevnom pripravom za Uskrs, nego su neki već pedeset dana unapred, drugi šesdeset, a neki i sedamdeset dana počeli se pripravljat za tu najveću kršćansku svetkovinu. Tu su se zaustavili. Od vremena sv. Grgura Velikog (g. 604.) uvedeno je vrijeme posta i priprave za Uskrs čistom srijedom ili pepelnicom, što je danas po cijelom kršćanskom svijetu uobičajeno.

Toliko o značenju današnje nedjelje.

Da u savez dovedemo ovu evangjeosku zgodu, moramo spomenuti, kako je ono — štono nam pripovijedaju Evangjelisti (sv. Luk. 18; sv. Mat. 19: sv. Mark. 10.) — na putu, kad je Božanski Spasitelj po zadnji puta išao u Jerusalem, pristupio Mu neki bogati mladić, sin kakvog poglavice, pa Mu se izdaleka klanjao i pao pred noge Njegove te ga zapitao: Dobri Učitelju! što imam činiti, da se domognem života vječnoga? A Isus mu odgovorio, da se drži zapovijedi i da živi po njima. A kad mu je to kao malo bilo, i Isus mu rekao, da ako hoće da bude savršen, neka proda svoje imanje, razdijeli siromasima i neka onda dodje, pa da Ga slijedi: on nije poslušao taj savjet nego se okrenuo pa se vratio, jer mu je žao bilo odreći se blaga i bogatstva. Tada je Isus rekao učenicima: Vidite, kako će teško

bogataš uniči u kraljevstvo nebesko. Nije bogatstvo, kao što smo već jednom zgodom i rekli, direktna zapreka spasenju, nego prema onoj Isusovoj: Gdje je blago tvoje, tu je i srce tvoje; ako čovjek prilijepi srce svoje uz to pusto blago i bogatstvo, onda otale nastaju direktne zapreke, jer je takav čovjek i lakom i škrt i nemilosrdan, jednom riječju ne razumije uzvišenost onih riječi sv. Pisma: Melius est dare, quam accipere. Pa kad je to izgledalo učenicima malo previše, jer tko da će se onda i spasiti, ako je tome tako? Pa kad im je Isus pokazao, da to nije baš tako teško, i kad je iz upita Petrova: „A što će biti s nama, koji smo sve evo ostavili, pa pošli za Tobom?“ uvidio Isus, da još nije njihovo mišljenje uzvišeno nad svakim materijalnim probitkom štono bi rekli, i znajući za njihovo snatrenje o kakovom prvenstvu u tom njegovom kraljevstvu, što je došao, da osnuje, rekao im je s tim u savezu ovu današnju evangjeosku parabolu i završio ju sa riječima: da će u tom njegovom kraljevstvu mnogi posljednji biti prvi, a prvi posljednji, jer da je mnogo zvanih, ali malo odabranih.

U sv. Pismu često se kraljevstvo nebesko i milost Božja i stvar dobra i plemenita prispodablja sa vinogradom i lozom. Eno kod Izaj. 5, 4. prispodablja se narod izabrani vinogradu. Isus eno nazivlje sebe čokotom, Oca nebeskoga vinogradarom (Iv. 15, 1.); a na drugom mjestu nazivlje sebe čokotom a učenike svoje lozom (ibid. 5.). Ezekija prorok prispodablja čitav Jerusalem vinovoj lozi, koja je doduše najplemenitija medju drvećem: ali kada se osuši, nije za ništa, nego da se u oganj baci, jer ne možeš od nje ni čivije ni livče napraviti. Mnogi sveti Oci primjenjuju tu prispodobu i na stražare Siona i na svećenike Gospodnje prema onoj: corruptio optimi pessima. — Pa tako i je. Loza i vinograd i trebaju najviše i zraka i topline i njege i rada i milosti i rose nebeske, pa ako se sav taj trud izjalovi, i nije nego da se isčupa i u oganj baci. Mnogo sila i poslenika treba loza i vinograd. Pa pravi domaćina eto i jutrom rano i po čitav dan traži poslenike za taj svoj vinograd. U njem ima posla i za marljive trudbenike i za besposlene nadničare, pa pravi domaćina ne može da gleda, da i ovi stoje vas dan prekrštenih ruku i bez posla. U tom kraljevstvu nebeskom, u tom vinogradu Gospodnjem vlada zakon, da tko ne radi, nema prava ni da jede. Rad je u kršćanstvu stekao svoje pravo značenje i vrijed-

nost. Rad čovjeka diže, plemeni i čuva od mnogog zla i stranputica. Otkako je ono čovjeku rečeno, da ima u znoju lica svoga prehranjivat se kruhom, od onda nitko ne smije da se izuzme od toga zakona. Samo krivo bi bilo svaćati ovako, kako to hoće današnje površno vrijeme da svaća, kano da je samo rad ruku privredni i pravi rad, a duševni rad omalovažava. U kakovu bi duševnu bijedu morao svijet zapasti, kada bi to materijalističko svaćanje općenito prodrlo! Istina Bog, aristokracija zlata i danas više kano da vrijedi, nego li aristokracija duha; ali ima i danas dobrano svijeta, koji znade, da se vrijednost čovjeka ne mjeri po objamu tijela ni po posjedu zlata, nego po duhu i po dobroj volji i po krjeposti. Pa kako je kraljevstvo Božje na ovome svijetu, štono ga je došao da utemelji Božanski Spasitelj, više djelo, u kom se očituje milosrdje i dobrota, nego li puka pravda, to toliko nitko ne smije u njemu da bude besposlen i da po vas dan prekrštenih ruku stoji; to nema nitko ni prava da mrlja, ako je više upregnut pod jaram i teže breme života podnašati mora, nego li drugi, niti smije da zavidi bližnjemu, koji laglje u životu prolazi, nego li on.

Svi smo mi prije poziva od strane Božje kao oni besposleni radnici, što čekaju da ih domaćina pozove u vinograd svoj, pa jesmo li pozvani, nemamo nego da se odazovemo i da vjerni budemo u poslu svome; a kad smo sve svršili i uradili, što se od nas tražilo i što smo mogli, ne smijemo drugo da osjećamo u sebi, nego li zadovoljstvo to, da smo učinili, što nam je bila dužnost da učinimo — quod facere debuimus, fecimus, de caetero servi inutiles sumus — pa da ne tražimo sebi neku posebnu slavu za to, nego da i opet sa svetim Pismom kažemo: „Ne nama, Gospode, ne nama, nego imenu Tvome slava budi i hvala! — Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini Tuo da gloriam".

Istina Bog! jedni u životu laglje prolaze, drugi se trude dan i noć, svejedno kao i čitavi narodi, jedne maze, a druge svi, kao ono kad dohvate vola u kupusu, tuku. Ali ni tu nema mrmljanja, jer evo što suvereni gospodar radi, izjednačuje i onoga, što je samo jednu uru radio sa onim, koji je podnosio sav teret i žegu dnevnu. Taj duh očituje Božanski Spasitelj i onom zgodom, kada je sv. Petar zapitao ono Isusa, nakon što mu je bio rekao, da kad ostari, drugi će ga vodit, kamo ne bi htjeo baš

da ide, a ne kao u mladosti, kad je hodao, kud je htjeo i radio, što mu je volja bilo, a što da će biti sa Ivanom? — Hic autem quid? A što će biti sa ovim, Tvojim ljubimcem?! što se tebe tiče?! Ti ajde za mnom! a za ovog te ne budi briga! (Iv. 21, 18.—23.). To je i smisao onih riječi sv. Pavia, kad veli: da ne može lonac s lončarem da se prepire, zašto da ga je baš takvog napravio i baš za tu svrhu! i kad ono veli, da mističko tijelo Kristovo, kraljevstvo Njegovo na ovome svijetu, ima raznih uda, a sva skupa, i časnija i manje časnija, sačinjavaju jedno i nerazdjelivo tijelo. (Rim. 9, 20.).

Ni svi prsti na ruci nisu jednaki, ni svi ljudi ne radjaju se na svijetu jednaki, nit svi mogu živjeti jednako, ni jednako raditi, ni jednako dnevnu žegu podnositi, ni jednako breme života osjećati; bitno je da svaki bude na svom mjestu i da bude vjeran pozivu Božjem, bilo to kao Apoštol Kristov, bilo kao naučitelj, bilo kao gospodar, bilo kao sluga, bilo kao radnik od rane mladosti, bilo da ga sjena križa Spasiteljeva i u kasnoj uri pred konac dana života njegova stigne i zakrili.

* * *

Mladi moji prijatelji! Vaše mlado doba je zlatno, ako znate cijeniti rad u tom proljeću vašega života. Danas, vidite, neprijatelji Božji i društvenog poretka i dinamitom, štono bi rekli, vade i čupaju stožerne stupove kršćanskog i uredjenog društva ljudskog. Pri toj raboti sve se zemlja trese i ruje. Vodje naroda trebaju dobro zasukat rukave, da se te jamurine i rupage zatrpavaju i narod od propasti sačuva. Vi budite danas sutra od onih, koji će svojim poštenim radom i voditi narod k meti i spasu onom taktikom, štono ju preporučuje sv. Pavao (I. Kor. 9, 26.), kad veli, da se i on natječe, ali je i siguran, da će do mete doći, a ne da praznu slamu mlati; i koji će čuvati narodu stožerne stupove vjere i temelje kršćanske njegove naobrazbe proti samozvanim novotarima, koji tobože u ime nekog evolucionizma ruše i stare pojmove o vjeri, o Bogu, o narodu, o domovini, o domoljublju, a ne vide jadni. da to nije za nijedan organizam nikakov evolucionizam, ako rastepeš i uništiš bitnost stvari, ako korjen podsiječeš a lišće zalijevaš, nego je to smrt organizma

samog. Radite marljivo u svom mladom vijeku, podvostručite svoje sile mlade, jer kako smo zaostali, svaki bi nas za dvojicu barem raditi morao.

U tudjini radi naš čovjek kao vol. Kažu i govore oni, što su bili u Americi, da kod kuće svoje, kad bi bio naš čovjek i deseti dio samo radio, što tamo radi, često i što raditi mora, bio bi pravi goso. Istina Bog! Nije baš glavna crta našeg svijeta, da bi kod kuće bio jako marljiv i radin. Turčin ga za vrijeme od četiri stotine godina robovanja nije baš naučio radu i marljivosti. A baš dok je i granicu čuvao i lulu cmario, kako ga je carevina bila naučila, da ju u zubi uvijek drži, dok mu je duvan dala da sadi, nije mu trebalo Bog zna što drugo da radi. Ali danas prošla su ta vremena. Samo poštenim radom možeš stazom i bogazom napredovati, u svijetu promitati se i održati. Nije život ljudski praznik, nego radeni dan. Plug u ropotarnici zardja, a onaj, koji ore, taj se sjaji. Koji svoj plug i posao prepušta tudjinu, za godinu dvije morati će mu ustupiti i djedovinu. Amen.

Na nedjelju šestdesetnicu.

Sv. Luka VIII. 4,—15.

Sveto Evangjelje od prošle nedjelje završuje sa riječima: „Mnogo je zvanih, ali je malo odabranih“ t. j. od strane milosti Božje svi su zvani — jer to znači ovdje riječ „mnogi“, kao ono analogno i na onom mjestu u sv. Pismu, sv. Pavao veli: „kao što su nepokornošću jednoga mnogi (t. j. svi) postali griješnici, tako i pokornošću jednoga mnogi (t. j. svi) postaju pravednici“ (Rim. 5, 18.); kao i na onom mjestu sv. Pisma, gdje sam Božanski Spasitelj veli: „To je krv moja novoga Zavjeta, koja će se proliti za mnoge (t. j. za sve) na oproštenje grijeha“ (Mat. 26, 28.); — a u današnjem sv. Evangjelju u ovoj paraboli o sijaču i sjemenu pokazuje Božanski Spasitelj, da i ako smo svi od strane milosti Božje pozvani na spasenje, to da je nužno i vlastito naše sudjelovanje i nastojanje oko spasa, jer da imamo sami pripraviti tlo srca našega za tu milost Božju i spasonosno sjeme riječi Božje. Toje i nauk Crkve, izražen na saboru tridentinskome (sess. VI. c. 3.), da milost Božja ne sili nikoga i da volja čovječja može i odbijati spasonosne opomene i ustrajati u nepokori prema onima riječima Božanskog Spasitelja: Jerusolime! Koliko puta sam htio sinove tvoje okupiti, ali ti nijesi htio. Eno i u onoj paraboli o talentima pokazao je Božanski Spasitelj, da Bog svakome daje prema svojoj svetoj volji dovoljno milosti, samo se i od čovjeka traži, da sudjeluje uz nju i da je ne primi, štono veli sv. Pavao u tutanj. (1. Tim. 4, 14.).

Ova se parabola razlikuje od drugih, što ju je sam Božanski Spasitelj učenicima još pobliže rastumačio, kad se svjetina razišla i kad su ga zapitali, što ona znači.

Božanski Spasitelj tu prispodablja sebe sa sijačem, a riječ Božju sa sjemenom. Nikad ljepše prispodobe za jedno i za drugo. Štogod čovjek sije i radi, sve to nekako smrti naginje, te prije

ili poslije propada (Djela Ap. 5, 39.), jedino što Bog posije i uradi, to je od trajne vrijednosti (ibid. 39.). To i sam Božanski Spasitelj jasnima riječima kaže, kad ono veli, da je kraljevstvo Božje kao kad čovjek baci sjeme u zemlju, pa ma onda i spavao i ništa se ne brinuo više, ono uhvati i klicu i tjera i raste, pa što Bog posije i hoće da raste, nikoja ruka ne može zatomiti (Mark. 4, 26.)

Riječ Božja, osobito živo sjeme riječi Božanskog sijača, donijelo je čovječanstvu takovih plodova, koje ni jedna ruka, ni sva paklena sila više u srcu čovječanstva ugušiti ne će, ni ne može. Makar svijet kako duboko pao, nikad ne će tako duboko pasti, ni tako zagreznuti u tminu i u sjenu smrtnu kao što je ono čamio prije dolaska Božanskog sijača riječi i nauka božanskoga. Po toj riječi upoznao je čovjek vrijednost života i življenja svóga, po tom nauku oslobodilo se čovječanstvo veriga i okova duševnih, u svijetlu toga nauka upoznalo je jasno živoga Boga i Oca svoga nebeskoga, u tom svjetlu odrazila se jasno slika i prilika Božja na njemu, iz toga sjemena riječi Božanskoga Spasitelja iznikla su ona dobra i blaženosti, što ih nabraja sv. Pavao (Gal. 5, 22.): „Ljubav, veselje, mir, ustrpljivost, dobrota, blagost, velikodušnost, krotkost, vjernost, čednost suzdržljivost i čistoća". To su stvari, veli sv. Pavao, koje nitko ne može sapeti — Adversus huiusmodi non est lex — ali ipak samo onaj, koji to sve svati, nadodaje sv. Pavao (ibid. 24.), taj će dragovoljno i na križ pribiti svoje strasti i opačine, pa sa Isusom samo i Njegovim Duhom svetim živjeti.

Znati dakle treba samo silu sjemena riječi Božje i na sebi okusiti plodove njihove, veli i sam Božanski Spasitelj, ako hoćeš da upoznaš zapravo tu nauku i da uvidiš, „da li je ova nauka od Boga ili ja sam od sebe govorim". (Iv. 7, 16. i s.). — „Mea doctrina non est mea, sed eius, qui me misit; si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscet de doctrina, utrum ex Deo sit, an ego a me ipso loquar".

Nitko ne može ljepše rastumačiti značenje te parabole o sijaču i o sjemenu, nego što je to sam Božanski Spasitelj u današnjem sv. Evangjelju rastumačio. Puno ima ljudi, koji sliče onom sjemenu, što je palo na put i bude pogaženo te ga ptice nebeske pozobaju, jer je njihovo srce kano ugažena cesta, na kojoj se natječu ljudske strasti i opačine, pa tu riječ Božja

nikako ne može da korijena uhvati. I puno ima onakovih, koji su kao ono drugo sjeme, što je palo na vlažni kamen, te čim je izniklo, odmah se i posušilo, jer oni žive po svojoj volji, po svojim krivim načelima, u koje su se upleli kao pile u kučine, pa nit žele, da ih tko vadi iz njih, nit da ih dira u njihovom tobožnjem miru. Pa kako je baš to sjeme riječi Božje „dvosjekli mač, što prodire do same srži i srca i duha" (Hebr. 4, 12.), to pogotovo ne će ni da čuju ni da znadu za njega, pa im se događja onako, kao što je rekao Isaija prorok, kad se potužio Bogu, da ga nitko ne sluša, da su slijepi kod očiju i da im je odrvenilo srce, da ne vide i da ne osjete, pa se tako ni spasiti ne mogu (Iv. 12, 37.—40.). A puno ih je i takovih, kojima trnje odviše velikih zemaljskih briga, bilo to da previše u velikom siromaštvu žive, ili u obilju plivaju, zaguši i ono malo sjemena riječi Božje, što je u njihovo srce palo. „Siroma čovjek, gotov vrag", veli naša napaćena sirotinja, i pravo kaže. Svakom mora služiti i nikom ne može da ugodi, pa mu se već i srce sledi i otupi, pa ako baš i ne kunu dan porodjenja svoga, a ono, što no veli sv. Pismo, i ukrast će i krivo će se zakleti imenom Gospodnjim! „Siromaštva ni bogatstva ne daj mi Bože, daj mi samo što je potrebno za život moj, da se ne bi možda zasitivši se svega zanijeo, te rekao: Tko je Gospodin? ili oskudicom natjeran, da ne bi krao i krivo se kleo imenom Boga svojega". (Proverb. 30, 7.—10.). Izgleda, da je previše veliko bogatstvo i uživanje još veće trnje, koje guši sjeme riječi Božje u srcima svijeta, koji se računa medju naobražene i odijeljene od prostog puka i sirotinje. Ti misle, da je vjera samo za prosti puk, da ga drži na uzdi, a oni traže u drugom čemu duševnog užitka i napitka. Osobito današnji vijek histrionizma pun je ljudi, koji se pitaju tima surogatima na mjesto zdrave duševne hrane. I za životinjom znadu suze roniti, a bijeda im ljudska ne para srca, niti s njom imaju samilosti, po onoj našoj: Sit gladna ne razumije.

Četvrti dio istom čovječanstva kao da je spreman i pripravan, da otvoti srce svoje sjemenu riječi Božje i da mu u strpljivosti i poštenom radu stostrukim plodom urodi.

* * *

Mladi moji slušatelji ! „Koji je od Boga, riječi Božje i sluša“, veli Božanski Spasi.elj (Iv. 8, 47.) i vi ste po milosti Božjoj djeca Božja,a i hvala Bogu sinovi ste naroda, koji je za čast i slavu Božju, za krst časni i slobodu zlatnu, potokom lijevao krv svoju, pa se živo nadam u Boga, da vaša mlada srca, niti su kao ugažena cesta, niti su od kamena, niti su trnjem i korovom zarasla, nego su kao ono čestito tlo, u kojem sjeme riječi Božje ne će biti badava i ututanj posijano.

Velika je nesreća ne znati za to sjeme riječi Božje, ali je još veća primiti ga u srce svoje, pa dati, da ti zamre, da ga vrane pozobaju, da ga kamen i trnje uguši.

Kao što je dužnost Crkve, da naučava riječ Božju (Mat. 28. 19.), tako je i dužnost vjernika, dakle i vaša, da je slušate. Ona tješi u nesreći, u neznanju podučava, podučenog ukrjepčuje, slabog diže, jakog sili na ustrajnost, grješniku je melem, a pravedniku utjeha i sreća, Amen.

Na nedjelju pedesetnicu.

Sv, Luka XVIII. 31.—43.

U današnjem Evangjelju vidimo Božanskog Spasitelja, gdje po zadnji put ostavlja Galileju i ide sa čitavom karavanom Galilejaca prama Jerusolimu na zadnju vazmenu slavu. Bilo je to već poslije, kako je uskrisio Lazara i kako su članovi vrhovnog vijeća pod predsjedništvom Kajfe bili zaključili, da Isusa smaknu. Od tog vremena, veli Evangjelista sveti Ivan (11, 54.), Isus nije htio javno da medju Žudijama boravi, nego ode u grad, koji se zvaše Efrem i tamo je boravio sa učenicima svojima. Pa kako je blizu bila vazmena svetkovina (ibid. 55.), pošlo je iz tih krajeva mnogo svijeta, pa i Isus podje najprije do Betanije, a odande i u Jerusolim (Iv. 12, 1.).

Galileja je vidjela Isusa, gdje je ponajprije budio i prosvjetljivao svijet i puk, koji je čamio u tmini i u sjeni smrtnoj, kao što je i bilo prorečeno (Mat. 4, 16.). Tu je Isus izrekao u onom govoru „na Brdu“ svoj evangjeoski zakon, tu je Isus udario temelje svome kraljevstvu nebeskome (Marko 1, 14.) i one galilejske ribare sebi za apoštole odabrao (ibid. 16.), tu je Isus sv. Petru dao prvenstvenu vlast (Mark. 16, 13.), tu se Isus na brdu Taboru preobrazio i da je odmah sa tog brda u tom preobraženom stanju ostavio ovaj svijet i uzašao Ocu nebeskome, ništa bitnoga ne bi uzmanjkalo djelu spasenja našega. Ali bila je volja Očeva, da Jaganjče Božje bude za nas žrtvovano ; a kako je ono sam Isus rekao : „Non capit prophetam perire extra Jerusalem„ — jer prorok ne može da pogine izvan Jerusalema (Luk. 13, 33.), to je Jerusalem imao da vidi, gdje gine za naš spas.

Pa sad, kad su se približavali Jerusalemu, nisu se mogli učenici otresti nekoga neizvjesnoga nemira i straha. Znali su Ga u više zgoda tamo u pogibelji, pa su sad išli za njim tihi, puni strahopočitanja i bojazni, kano što primjećuje Evangjelista sveti

Marko istom tom zgodom (Marko, 10, 32.). Isus je u dvije prilike natuknuo im bio o svojoj smrti. Prvi puta bilo je to odma iza kako Ga je bio Petar priznao Mesijom, sinom Boga živoga (Mat. 16, 21.). Drugi puta bilo je to, kad su silazili sa brda preobraženja (Mat. 17, 22.), a treći put evo ovom prilikom u današnjem sv. Evangjelju. Prvi put ono Petar ni da čuje o tome, pa ga je Isus morao ukoriti za to, drugi put, veli sv. Evangjelista, snuždili su se na te riječi, a treći put, sad evo veli sv. Luka, da oni od svega toga nisu ništa ni razumjeli, kad im je govorio o smrti svojoj, pa makar im i bio uvijek naglašivao tom prilikom, da će treći dan i uskrsnuti.

Otkale to nerazumijevanje? Apoštoli su bili čeda svoga vremena, pa su upravo kao i drugi njihovi savremenici, koji su vjerovali u Mesiju, snovali o nekakovom sjajnom Mesijanskom kraljevstvn, ali u svojoj tjesnogrudnosti svaćali su ga sasvim obično i samo za njih, pa znajući, da je pisano, da će Mesija na vijeke živjeti, nisu im se sve do uskrsnuća Isusovog nikako mogle oči otvoriti, da uvide i da razumiju ono, što im je Isus i rekao bio: „Zar nije trebalo tako da bude, da Mesija najprije trpi, pa onda da unidje u slavu svoju?“ (Luk. 24, 26.). Evo nam dokaza za to. Baš na tom istom putu, kad su te karavane Galilejaca pred Jerihonom stigle Isusa i njegove učenike, dogodilo se ono, da je tom prilikom Salome, mati dvojice apoštola, zamolila Isusa, da dade, da ova dva sina sjede u kraljevstvu Njegovome jedan s desne, a drugi s lijeve strane. (Mark. 10, 35. Mat. 20, 20.), na što su se naśla ostala desetorica uvrijedjena. Isusa je žalostila ta njihova sićušnost, pa im je poštenu lekciju dao, da u njegovom kraljevstvu nije tako kao kod svjetovnih vladara, nego tko hoće, da bude prvi i veći neka bude sluga drugima, jer ni On da nije došao, da Mu svijet služi, nego da On služi svijetu i da dade život svoj za otkup i spas svijeta (Mat. ibid. 28.).

Jeriho je bila zadnja štacija za odmor karavanama do Jerusalema. Pred ulazom u grad susretoše na putu prosjaka — sv. Marko ime spominje, zvao se Bartimeo (Mark. 10, 46.) — slijep od poroda. To ti je živa slika našega života na ovome svijetu. Kudgod se makneš, svadje te nevolja ljudska zaokružuje; ali to je često i na korist samih nevoljnika, i na spas putnika na tome svijetu, koji vjeruju u providnost Božju. Slijepoća i siromaštvo,

kud će veće bijede na svijetu? Ali taj slijepac Bartimeo, crv reko bi, koga je svatko mislio da smije zatipati i pogaziti i sam je pomoću Božjom progledao i dao je priliku apoštolima, da i njih Božanski Spasitelj izliječi od duševne slijepoće, u kojoj su se još nalazili i sami. Jer kad je ta svjetina tuda sa Isusom prolazila i on saznao, da je On tu, Isus iz Nazareta, sav sretan i blažen od silnog ufanja, da će i njemu slijepcu pomoći, kao što je tolikima pomogao, stao je vikati: Isuse, sine Davidov, smiluj mi se! Svijet ga je počeo ušutkivati, ali on nije izgubio nade, što je polagao u to slatko ime Mesijino. Isusa gane nevolja toga bijednika, pa mu pomogne i slijepac progleda, a svjetina udari u hvalu i slavu.

Kako je dobro znati slatko ime Isusovo! Ako se i sav svijet ogluši na vapaj bijednika, ne oglušuje se srce Božanskog Spasitelja. To i je pravi značaj i duh kršćanstva. Ljubavi treba, da čovjek osjeti svu bijedu socijalnu. Pa ni sama bijeda i sirotinja više ne traži od čovjeka, Ne traži danas kršćanin siroma čovjek, da ga kao ono u vrijeme rimskih careva na državni trošak hrane i omamljuju — panem et circenses — niti mu je i danas pomoženo sa kakovim palijativnim sredstvima, da se od dana do dana prehrani, nego, kažem, ljubavi i srca traži od društva ljudskoga i od pojedinaca, kojima je Bog više dao na ovome svijetu.

* * *

Mladi moji prijatelji! Za učenike Isusove, kao i za nas, leži u tima proročanskim riječima Božanskog Spasitelja o Njegovoj gorkoj muci i smrti na križu i o Uskrsnuću najače poticalo na živu vjeru i ljubav prama Bogu i Spasitelju svome. Vjere za to treba, jer kako bi lahko bili mogli podvojiti o Njegovom Božanstvu, kada su ga vidjeli, gdje sramotnom smrću nakon kratkotrajne slave, pogiba, da im nije sam Božanski Spasitelj u pamet dozvao, da se to mora zbiti, da po tom istom slavno unidje u slavu svoju. Poganima bilo je to ludost, veli sveti Pavao, da vjeruju u Njega kao Boga, koga je Pilat, njihov sudac, mogao

dati na križ propeti (I. Cor. 1, 23.). Ali baš za to, jer je Isus u više zgoda o tom i s učenicima govorio i s drugima, kao ōno s Farizejima (Iv. 2, 19.) i s Nikodemom (Iv. 3, 14.); zato ujedno u tom i leži i za njih i za nas najači motiv za ljubav prama Božanskom Spasitelju, koji se htio toliko poniziti i najsramotniju smrt na križu podnijeti, da nas otkupi i spasi.

Tom živom vjerom i ljubavlju oboružani nemojmo se ni oglušiti bijednoj sirotinji našoj, još podosta slijepom i zaslijepljenom narodu našem, nego mu kao njegovi prijatelji i vodje od mladih nogu, pa sve do groba vjerno služimo i pomažimo, pa ma nas kakovih žrtava stajalo, jer se samo s velikim žrtvama velike stvari i uspjesi polučuju, Amen.

Na I. nedjelju u korizmi.

Sv. Mat. IV. 1.—11.

Čistom srijedom ili pepelnicom počelo je sveto korizmeno vrijeme. Taj dan sv. mati Crkva posiplje vjernicima glavu pepelom i dozivlje im u pamet one riječi: „Spomeni se, čovječe, da si prah i u prah ćeš se pretvoriti“ (I. Mojs. 3, 19.) kao da tim hoće, da pozove kršćanina čovjeka, da se zamisli i sjeti svoga porijekla, svoga otkupljenja i svoga vrhunaravskoga cilja, koji se samo poniznošću i ozbiljnim kajanjem za grijehe svoje i pokorom postizava. Poniznost ništi onaj razmak, koji po naravi i po zakonu dijeli čovjeka od čovjeka, a kajanjem i pokorom obnavlja se čovjek i preporadja novim duševnim životom.

Misao, da se čovjek kaje za grijehe svoje i da pokorom ublažuje pravedni bič srdžbe Božje, tako je stara kao i prvi vjerski osjećaj kod ljudi; pa ta je misao odavna već post, kao jedno od tih sredstava za pravu pokoru, ne samo kao dietetiku tijela nego i duše smatrala i uključivala. Na propovijed Jone proroka eno i Niniva je postila (Jon. 3, 7.). Iz one parabole o farizeju i carinaru vidimo, da je u starom Zavjetu post bio sasvim običajan. Sv. Ivan Krstitelj živi je primjer staroga posta. Pa i samog Božanskog Spasitelja vidimo evo u današnjem sv. Evangjelju, gdje se u pustinji postom i molitvom pripravlja za djelo spasenja našega; zato Crkva na tu uspomenu i naredjuje ovaj korizmeni ili četrdesetdnevni post, koji je tekom vremena obzirom na naše slaboće doduše ublaživala, ali duh onaj i misao, koji se u tom korizmenom postu krije, ostaje isti.

Bila je to ista ona pustina judejska, u kojoj je Božanski Spasitelj više puta potražio samoću (Iv. 11, 54.), i iz koje je s jedne strane mogao gledati, kako svjetina hrli dole u dolini jordanskoj svetom Ivanu, koji je kod Betanije krstio i puk opominjao na pokoru, a s druge strane mogao je s tih golih

bregova promatrati sveti grad i kalvariju, koja Ga je kao žrtva za čovječanstvo željno izgledala.

Za mnogog je velikana pustinja i samoća prag djelatnoga života. U samoći duša razgovara s Bogom. Mojsija eno na brdu Horebu razgovara s njime. Ilija eno na potoku Karitu, sv. Ivan na obali Jordana, sv. Pavao u Arabiji (Gal. 1, 17.), sv. Bazilij, sv. Ivan Zlatousti, sv. Jeronim i drugi velikani, svi su ti potražili samoću, da im se duša u razgovoru s Bogom očeliči i pripravi na velika i nesebična djela. Božanski Spasitelj nije tražio samoće, da mu se duša razgovara s Bogom, jer je Njegova duša uvijek na ovome svijetu već bila u stanju blaženosti i gledala Božansku Njegovu osobu, nije potražio samoće kao ljudi što ju traže, da izbjegne napasti, nego da se s njome sukobi i da je nama na utjehu nadvlada.

Napast, to je zamka, klip, zapreka bačena izmedju naše volje i dužnosti; volje, koja ima da djeluje, i dužnosti, koja je cilj našeg djelovanja. Napast ili kušnja može doći iz nutarnjosti naravi naše, kojoj se ne mili pregarati, tugovati, ne će joj se žrtava ni boli, ili iz vana. Božanski Spasitelj, budući prava osoba Božanska, nije u nutrinji svojoj apsolutno ni mogao imati kakove sklonosti na grijeh, zato je napasnik djavao, koji je i prvoga čovjeka naveo na grijeh time, da prestupi volju i zapovijed Božju, pa da se uzoholi i ravan u gospodstvu postane Bogu, i Isusa htio navesti najprije, da se nasiti na način po njemu predložen, a protivan volji Božjoj, zatim da ga navede na oholost i na gospodovanje nad drugim.

Istina Bog, Isus nije mogao griješiti, ali gladovao bogme jest, i trpio boli i žalostio se i do dna popio kalež muka. Drugima riječima: Isus nije bio samo pravi Bog, nego i pravi čovjek. Isus dogmatički znači: druga Božanska osoba, koja je čovjekom postala, t. j. druga Božanska osoba, koja se hipostatski sjedinila sa naravlju ljudskom. Pa kad je Isus ogladnio, mislio je sotona, sad je najbolja prilika, da ga napadne. Kako se često ljudi za volju kruha, časti i dostojanstva bacaju vragu u torbu, kako li često pogaze obraz i poštenje. Toga je uvijek bivalo i bit će. U takovim prilikama treba da se uvijek sjećamo ove današnje evangjeoske slike, pa da pomislimo, da je sve blago ovoga svijeta naprama blagu krjeposti i poštenja male cijene, te da je krjepost i pošteni obraz vrijedniji nego li i sam

život, koji je u službi nepoštenja i zla crnji i gorji od same smrti. Istina, nužda Boga ne moli, ali obično i redovito je, da je ta nužda, kojom ljudi hoće da pred svijetom ispričaju svoj nepošteni korak, umišljena i nikad nije tako velika, da bi se i u savjesti opravdati mogla. One riječi Božanskoga Spasitelja: „Ne živi čovjek samo od kruha, nego od svake riječi, koja proizlazi iz usta Božjih", pokazuju, da u takovoj prilici nužde i nevolje tjelesne nikad ne smijemo s uma smetnuti i duševnu stranu i hranu, nego prema onoj Isusovoj: Tražite najprije kraljevstvo nebesko i pravdu njegovu, a ostalo će vam se nadodati, jer zna Otac vaš nebeski, da vam sve to t. j. jelo i hrana i odjelo, treba, (Mat. 6, 32.), nikad ne zdvajajmo ni ne prodajimo duševna dobra za zdjelu leće.

Kad čovjek jedanput dvaput u životu i svlada napast nipošto neka ne miruje, jer evo kako i sotona iz jedne napasti vodi čovjeka u drugu, i to sve jaču iza jače i gorju iza gorje. Istina je, otkako je Božanski Spasitelj nadvladao napast djavolsku i oborio sotonino kraljevstvo, a utemeljio nebesko, nema nikakove oblasti djavao nad čovjekom kršćaninom, sve dok mu se opire, ali ako, štono veli naš narod, sam mu dušu zapiše i skoči mu u torbu, e onda bogme ni ne pusti ga tako lako iz svojih pandža.

Osobito ova druga vrst napasti, koju je Božanski Spasitelj htio da doživi na ovome svijetu, od velike je opasnosti po ljude. Svaki bo čovjek želi, da se ističe, da se pokazuje, da mu se drugi dive. Pa kad je sotona ponudio Isusu, da skoči dolje sa vrh hrama, jer da će ga, ako je sin Božji, angjeli dočekati na ruke, da gdje ne zapne i ne ozlijedi nogu svojih, na to ga je htio nagovoriti. Ali Božanski Spasitelj odbija i tu napast jasnim riječima sv. Pisma: „Ne napastuj Gospodina Boga svoga" (5. Mojs. 6, 16.). U takovom preuzetnom ufanju krije se velika oholost, jer čovjek tude traži, da Bog njemu za volju mijenja naravski zakon i da od njegove osobe pravi središnju os, oko koje se ima svijet okretati. Mnogi zaglavljuju u toj preuzetnosti i oholiji, pa je i tim pad dublji, čim je veća nadutost.

Božanski Spasitelj, koji se dao bičevati, trnjem kruniti i na križ pribijati, dao se evo i od sotone ovako nosati i napastovati. Vrhunac napasti za čovjeka sastoji se u tom, da pokazuje svoju moć nad drugima i da mu se drugi klanjaju. Premda ni

cio svijet nije po izjavi Spasiteljevoj (Mat. 16, 26.) vrijedan duše i jednoga čovjeka, to se ipak svijet i za jako malu cijenu baca u naručje napasniku djavlu. Pri toj vrsti napasti, gdje je djavao tražio od Isusa, da On, koji je došao da otkupi rod ljudski od njegove vlasti i njegova duha laži, pretvaranja, himbenosti i lukavosti, ako hoće da zagospoduje svijetom, sklopi kao ugovor s njime i s tim njegovim duhom da ujedini i složi duh svoj istine, pravde i poštenja, i da tako kužnim svojim dahom u korjenu i cvijetu okuži i sapne duh Njegova kraljevstva, nije mogao više Božanski Spasitelj trpiti napasnika svoga, nego mu skine krinku s lica, nazove ga pravim imenom i otjera.

* * *

Mladi moji prijatelji! Prvi čovjek podlegao je napasti djavolskoj, a osvetnik angjeo s gorućim mačem otjera ga u nevolju i patnju tako, da mu se raj pretvorio u dolinu suza. Isus, Božanski naš Spasitelj, nadvladao je napast djavolsku riječima: Odlazi sotono! riješio nas progonstva, a angjeli nam Božji pretvaraju ovu suznu dolinu opet u raj, nama, koji odbijamo djavolski način, kako da se domognemo kruha, koji ne napastujemo Gospodina Boga svoga, nego se njemu, jedinome pravome Bogu klanjamo i njemu vjerno služimo. Bogu služiti znači isto, što i kraljevati, zato i veli Vječita Mudrost: „Tko nadvlada, tom ću dati, da sjedi na prestolju mome, kao što je i mene, koji sam nadvladao, Otac moj posadio na svoje prestolje“, Amen.

Na II. nedjelju u korizmi.

Sv. Mat. XVII. 1.—9.

U evangjelju od prošle nedjelje vidjeli smo Božanskog Spasitelja u pustinji, gdje je nama za utjehu nadvladao napasnika djavla, a danas Ga vidimo u svem svome sjaju i slavi preobražena na „svetom brdu“, kao što to sv. Petar, svjedok Isusova preobraženja, nazivlje brdo Tabor u svojoj II. poslanici na pogl. 1, 18. Pa da je Isus odma s ovoga brda preobraženja uzašao Ocu svome nebeskome, ništa ne bi nedostajalo za naše spasenje, dogmatički govoreći, jer Isus nije morao toliko trpiti i na križu umrijeti, da nas otkupi i spasi, i jer je eno već u Galileji proglasio svoj evangjeoski zakon na „brdu blaženstva“, izabrao si tamo učenike i apoštole i evo malo dana pred preobraženje u Cesariji Filipovoj proglasio sv. Petra temeljnim kamenom Crkve svoje, koji ni vrata paklena nadvladati ne mogu ni neće. Ali bilo je u providnosti Božjoj drugačije odredjeno. Onaj, koga je sveti Petar tih dana po objavi Božjoj (Mat. 16, 17.) upoznao kao sina Boga živoga, imao je da ispije do dna kalež muke i da svu našu nevolju i bol posveti i na drvetu križa Ocu nebeskome prikaže.

Odma iza toga priznanja Petrova, da je Isus obećani Mesija i sin Boga živoga, pootkrio je Isus učenicima svojima zastor, iza koga su mogli uvidjeti, što Ga još sve čeka u ovoj dolini suza, kako Mu je poći u Jerusolim, da ondje trpi i umre (Mat. 16, 21.). To se osobito Petru nevjerojatno činilo, tako da se usprotivio i samoj pomisli na kakovu smrt Njegovu. (Mat. 16, 22.). A ipak je tako imalo da bude. Pa Isus videći jako ožalošćene svoje učenike, poče im govoriti o svome uskrsnuću i svojoj slavi (ibid. 27.); a da i njih osokoli, reče im, da nekolicina od njih sami ne će smrti vidjeti, dok ne ugledaju sina čovječanskoga u njegovoj slavi (ibid. 28.). „A šest dana poslije toga uze Isus Petra, Jakoba i Ivana i povede ih na goru visoku i preobrazi se pred njima“, kao što to veli današnje sv. Evangjelje.

Sveto Pismo ne spominje, koje je to brdo bilo, ali usmena predaja sa sigurnošću drži, da je to bilo brdo Tabor, na kojem je sv. Helena, mati cara Konstantina, podigla tri crkvice Isusu, Mojsiji i Iliji na čast i slavu, kao što to spominje povjesničar Nikefor Kallisto. To brdo, koji sv. Petar nazivlje: ἅγιον ὄρος (Hagion horos) (II. Petr. 1, 18.) misli i sv. Jeronim, kad ono u svom listu Marcelli piše, da je naumio, da posjeti „sveto brdo", i veli: „pergimus ad tabernacula Salvatoris". To brdo Tabor bilo je sveto brdo Galilejcima, isto onako kao Morija Judejcima i Garizim Samaritancima. Odaljeno je šest sati hoda od Kafarnauma prama jugozapadu, visoko je 610 metara iznad površine sredozemnog mora.

Ova ista trojica, sv. Petar, Jakob i Ivan, bili su svjedoci evo i slave Isusove i njegove gorke muke na maslinskoj gori, pa u jednoj i drugoj prilici očituju svu slaboću ljudsku. Njih obuzimlje i tu i tamo drijemež, pa istom kad su se prenuli, razabrali su, što se to oko njih zbiva. U tom sjajnom oblaku ukazaše im se Mojsija i Ilija i razgovarahu sa Isusom.

Ta dvojica predstavnika staroga Zavjeta, ukazaše se ovdje, da potvrde, da se zbilja sav zakon Mojsijin i svi proroci stiču u Isusu i u njemu istom ispunjuju, kao što to lijepo sv. Pavao u poslanici Hebrejcima na pogl. 9. raspravlja i tumači.

Ali još kao da je jedan razlog, zašto se ova dvojica baš, Mojsija i Ilija, u času Isusova preobraženja učenicima ukazuju, a to je taj, da uvide, da uza sve to, što će Isus, koga su malo prije i sami Bogom priznali, i sad se evo o tom još više uvjeriti mogli, trpiti i na križu umrijeti, dočim su ona dvojica nestali sa ovoga svijeta, a da nijesu morali naravnom smrću umrijeti, jer Mojsija jednostavno nije se ni vratio sa brda Nebo u ovu dolinu suza, a Ilija se na vatrenima kolima uznijeo ravno u nebo — da je ipak uza sve to On onaj Mesija i pravi otkupitelj roda ljudskoga, koji je morao da bude i pravi Bog i pravi čovjek u jednoj osobi, jer je samo kao Bog mogao dati neizmjernu zadovoljštinu Bogu Ocu za grijeh čovječanstva, ali ujedno, pošto je čovjek skrivio, to je taj spasitelj i morao biti pravi čovjek, da kao član roda ljudskoga i u njegovo ime Bogu zadovoljštinu dade. Da nas je samo Bog otkupio, mi Ga ne bi mogli svatiti, nit pojmiti, a ovako uvidjamo, da puki čovjek nije nas mogao otkupiti, nužno je dakle bilo, da spasitelj bude pravi Bog i pravi čovjek, pa makar se

mi svi kao ono sv. Petar i u samoj misli opirali na prvi pogled takovome Bogu, koji trpi, pati i umire za naše spasenje.

U svjetlu Isusova preobraženja vidimo i mi jasno, tu istinu, a vidimo ujedno i riješeno ono pitanje, s kojim se i sv. Pavao bavio (I. Cor. 15, 51.), kako će i naša tjelesa u slavi nebeskoj u životu vječnome steći preobražena svojstva, sasvim izuzeta od ovih fizičkih zakona, kojima su danas podvržena.

Pa pod dojmom tolikoga sjaja i blaženstva usklikne sveti Petar: Gospodine, dobro nam je ovdje, ne silazimo dolje, ostanimo ovdje! — I opet prave slike čovjeka. Gdje mu je dobro, tu bi se htio čovjek do vijeka da nastani, a gdje mu je trpit i nevolje podnašat, tu mu se ne mili boravit. I sasvim naravski. Kad se nabodeš na trn, ne ćeš uskliknuti od veselja, nego ćeš zajaukati od boli; ali ipak bez pregaranja i boli nema ni života ni pobjede, a bogme ni bez ljestava križa nema ni života vječnoga. Badava, taj put nam je Isus pokazao: „Kojigod hoće, da mene slijedi, neka se sam zataji, neka uprti križ svoj na rame i tako neka me slijedi". (Mat. 16, 24.). To je vječita istina. Pa makar taj put bila po volji Božjoj i sama smrt, imamo da Ga slijedimo, jer svi, „koji hoće da pobožno žive sa Isusom, moraju da trpe". (II. Tim. 3, 12.).

Preobraženje ovo Isusovo nije ništa nuzgrednoga i nesvatljivoga u životu Božanskoga Spasitelja, ali potpuno ga pojmiti i svatiti može tek čovjek, koji je dobrano dotjerao u svetosti i pravednosti života. Duša Isusova, pošto je bila već na ovome svijetu u stanju blaženosti i gledanja bivstva Božjega, ona je sve više, što se Isus ponizavao, svojim sjajem izbijala i tijelo svetošću i blaženošću prožimala. Donekle i u razmjernoj mjeri psihološki je to zakon i kod ljudi, kojima duh gospoduje nad tijelom. Često susrećemo ljude, kojima duševnost čitamo na licu i koji snagom njezinom i sasvim već iznemoglu snagu tjelesnu na okupu drže. Za pokojnog velikog papu Leona XIII. kažu, da je tako bilo s njime. A i nasuprot je istina, da često susrećemo ljude lijepe tijelom i uzrastom kao Adonise, ali jer u njima nema duševnosti one, koja bi u skladu bila sa ljepotom tijela, više te oduravaju i odbijaju. nego li te pretežu i osvajaju.

Kod Božanskog Spasitelja baš u času, gdje se on najviše ponizuje i, kano što veli psalmista, kao crv poništuje (psalm. 21, 7.) najače se i sjaji božanstvo u njemu. Eno u času, kad

kao kakav grješnik traži od Ivana Krstitelja da ga krsti, otvaraju se nebesa, da ga slave kao sina Božjega, pa i ovdje, šest dana iza toga, kako im je govorio o svojoj muci i smrti, opet nebesa svjedoče, da je sin Božji; na zadnjoj večeri ponizuje se, te redom pere noge dvanajstorici, pa i samom izdajniku svome i odma za stolom naredjuje presveto otajstvo, taj najveći dar i dokaz ljubavi Božanske napram bijednom rodu ljudskome; na križ Ga pribijaju, a On sve k sebi privlači i izmiruje nebo sa zemljom. Ni običan čovjek nije nikad tako velik, nego kad se sam ponizi i kad dobrim nadvlada zlo.

Istom onom odvažnošću i odlučnošću, kojom je Božanski Spasitelj išao u susret slavi svojoj i preobraženju svome, stupao je i dolje u dolinu suza, gdje ga je čekala Kalvarija i smrt. I mi, okrijepljeni čvrstom vjerom, da nam je ova dolina suza samo put do nebeskog Tabora, odlučno i hrabro stupajmo po stazi poštenja, čestitosti, marljivosti i rada za ideale svoje kršćanske i narodne, da i dostojni budemo te slave nebeske, koju je Bog obećao svima, koji ga ljube i njegovu volju izvršuju.

* * *

Kolika razlika, mladi moji slušatelji, izmedju slike u današnjem sv. Evangjelju i one u zadnjem Evangjelju. Tamo pustinja i napasnik djavao, ovdje sjaj preobraženja i blaženo uživanje. Pa koliko i izgledala ta slika različna, znajmo i vjerujmo, da je u najužem savezu. Nema preobraženja bez savladjivanja napasti, nema pobjede bez borbe, nema pravog uživanja za kršćanina čovjeka, ako ne podigne u srcu svome tri ona sjajna čadora, u kojima kraljuje živa vjera, ufanje i ljubav. Sv. Petar, koji je samo malo okusio toga uživanja i blaženosti, kako je bio sretan i veseo, a mi koji živimo od te vjere i kojima nije taj dogadjaj samo zbio se pa prošao, svim bićem svojim budimo vazda uz Gospodina, u veselju i u tuzi, u radu i odmaranju, u mladosti i u starim danima živoga svoga, pa ćemo uvijek moći u sebi opetovati one riječi sv. Petra: Gospodine, dobro nam je ovdje! I zaista uz Boga i s Bogom suze se u biser pretvaraju, crni krušac sladak je kao med, trnje je mekano kao mekani dušeci, patnja je slatka, a pregaranje i križ ljestve su samo za nebeski Tabor, Amen.

Na III. nedjelju u korizmi.

Sv. Luka, XI. 14.—28.

Sva čudesa, što ih je Božanski Spasitelj počinjao, dadu se svesti na ove četiri vrste: Čudesa, što ih je počinjao na prirodi, kao ono kad je vodu pretvorio u vino (Iv. 2, 1.—11.); kad je jednom riječju utišao oluju na jezeru (Mat. 8, 23.—27.); na bolesnicima, kao ono kad je izliječio slijepa od poroda (Iv. 9, 1.—38.); na mrtvima, kad je ono uskrisio Lazara (Iv. 11.) i na nečistima dusima, kao ono, što nam pripovijeda sv. Marko na pogl. 1, 5, i 9., te se tako pokazao gospodarom i prirode, života i smrti i duhovnog svijeta. Božanski Spasitelj i sam se pozivao na ta čudesa, kao na dokaz svoga Božanstva, kad je ono rekao Žudijama: „Djela, koja ja tvorim u ime Oca mojega, ona svjedoče za mene". (Iv. 10. 25.),

Kako je za nas sv. Pismo historijski izvor, to je za nas zajamčena historijska istina samih tih dogadjaja. A da su ti dogadjaji čudnovati bili i prava čudesna djela t. j. djela svemogućnošću Božjom, a ne naravskim silama učinjena, o tom se možemo i sami svojim umovanjem osvjedočiti. Jer premda ne poznajemo sve prirodne sile i zakone, po kojima one djeluju, to ih ipak dovoljno poznamo tako, te se na toj sigurnosti i uvjerenju, da nam je ta spoznaja istinita i prava i osniva sav naš društveni i moralni život. Dok ovim svijetom vlada ovaj red i zakon, koji nam je znan, dotle ne može biti, da bi se moglo učiniti, da naravskim načinom netko povrati jednom riječju slijepome vid i zdravlje i mrtvome život. Ali da Bog to može učiniti, koji je gospodar i prirodnih sila i zakona, nitko, koji vjeruje u Njega, ne može ni posumnjati. Pa kad je i taj puk Galilejski, koji je na svoje oči vidio tolika čudesa u Isusu upoznao i „sina Davidova", kano što to veli Evangjelista sv. Matej (12, 23.), onda su protivnici Isusovi, farizeji, poslužili se najgadnijim sredstvom mržnje, klevetom, pa da Ga omalovaže pred pukom. stali su govoriti :" Taj pomoću Belzebuba, poglavice djavolskoga, izganja vragove" (Mat.

12, 24.). Na tu klevetu dolično im je i odgovorio Božanski Spasitelj: „Svako kraljevstvo u sebi rascpjepkano, od kratkog je vijeka.“ Kako možete tako zaslijepljeni biti i okorjeli, te se protiviti očitoj istini i tvrditi, da ja pomoćju vražjom vragove izganjam, to bi sotona sam meni pomogao, da rušim njegovo kraljevstvo i vlast, a tako ni po vašem shvaćanju sotona nije lud. Po grijehu praroditelja naših svi smo pali pod vlast djavolsku, jer je on zapravo i zaveo i obladao čovjeka. a Božanski Spasitelj i jest došao na svijet, da nas otkupi od tog ropstva djavolskog i da skrši sotoninu vlast, pa tim, sto je očito „prstom Božjim“ kao što veli današnje sv. Evangjelje, obarao kraljevstvo vražje dokazao je, da je došao, da utemelji kraljevstvo svoje, kraljevstvo Božje na ovome svijetu. Takovom logikom, štono bi rekli, i vječitom istinom stjerao je Božanski Spasitelj svoje protivnike, ali zaslijepljeni i okorjeli kako no su bili, niti ih je razoružao niti ih je popravio. Tu vrst grijeha, protivljenje očitoj istini i ustrajanje u nepokori, nazvao je Božanski Spasitelj grijesima proti Duhu svetome, koji se ne će oprostiti, ni ne mogu oprostiti ni na ovome ni na drugome svijetu, jer se njima direktno odbija i sama milost oproštenja. Oni su nazvali Isusa i pijanicom i drugom carinara griješnika (Luk. 7, 34.), predbacivali su mu, da krši propise o subotnom počinku (Iv. 5, 10.), da huli na Boga (Mat. 9, 3.). I sve to, rekao je Božanski Spasitelj, svaki grijeh proti Sinu Božjemu, oprostiti će se čovjeku, ali grijeh i uvrijeda proti Duhu svetomu, kao što je to bilo. kad su se oni usudili da djela Njegova Duha pripisuju drugovanju sa vražjim duhom i poglavicom vražjih duhova Belzebubom, takvom grijehu nema oproštenja. Smrt takova čovjeka, koji se protivi očitoj istini i ustraje u nepokori, ništa ne može više mijenjati, ona samo udari pečat vječnosti toga okorjelog duševnog stanja, koje ostaje nepromijenjeno i u životu preko groba, u vječnosti.

Taj Belzebub, poglavica djavolski, nitko nije drugi, nego pogansko božanstvo bel-zebud, „branič od muha“, čije je svetište bilo u Akaronu, filistejskom gradu (4. knjiga kraljeva, 1, 2.), čijom zaštitom su mislili Filistejci, da će se obraniti od silnih onih i opasnih muha i otrovnih kukaca. Pa kako su Židije u svakome poganskome idolu vidjeli vraga, kome se zapravo pogani u njemu klanjali, i kako su im baš Filistejci jedni od najopasnijih i najomraženijih poganskih neprijateljskih naroda bili, to

su baš i u njihovom tom idolu Belzebudu Akaronu i vidjeli, najcrnijeg vraga i kao kneza vraškoga sama. Da je zaklinjanje nečistih duhova (Exorcizam) bio poznat i u st. Zavjetu, vidi se to i iz današnjeg Evangjelja, gdje Božanski Spasitelj kaže, da će tima zaslijepljenima farizejima sami njihovi sinovi, koji takodjer pomoću Božjom izganjaju vragove, biti suci, a poznato je to i iz svjedočanstva Josipa Flavija (Antqu. III. 2, 5.).

Da ih još više osvjedoči Božanski Spasitelj o tome, da je on došao na ovaj svijet, da obori kraljevstvo i vlast sotone i da utemelji kraljevstvo Božje na ovome svijetu, rekao im je onu jasnu istinu: Kada jaki čuva svoj stan, sigurno je i u redu sve, što ima. A kad jači dodje, te ga nadvlada, onda bogme zlo po onoga. Kao da im je htio reći: Eto to vam je najbolji dokaz, da ja nisam s djavolom ni njegovim duhom u savezu, nego s Bogom, kad istjeravam djavle i prstom Božjim rušim i obaram njegovu vlast. Tu sad nema pogadjanja. Ili ćete samnom ili s njime. Tko nije samnom, proti meni je, i tko ne sakuplja, rasiplje. Tu nema sredine. Dvije nam se zastave u vječnost viju. Zastava Isusova i zastava protivnika njegovih. I zaista Isus je razdijelio svijet u ta dva tabora: u sinove Božje i u sinove svijeta ovoga (Luk. 16, 8.). To je on i potvrdio u govoru onom oprosnom na zadnjoj večeri (Iv. 16, 20.), kad je ono rekao, da kad u jednom taboru vlada veselje, u drugom da vlada plač, i obratno. Naši su predji, hvala Bogu, uvijek se nalazili, otkako su sv. krst primili, boreć se za krst časni u taboru, u kojem je pobjedonosna zastava križa. To nas je, hvala Bogu i u životn održalo. U novije vrijeme neprijatelji naši htjeli bi nas odvratiti od te povjesne tradicije naše, pod izlikom, da su nova vremena i novi duh, koji traži, da se sasvim prekine sa dojakošnim našim tradicijama i životom u ime tobožnje neke nove evolucije u narodnosnom pogledu, koja s vjerom da nema ništa zajedničkoga. To bi bila za nas smrt, a ne kakova tobožnja evolucija, jer odstrani ono, što je bitno u organizmu, nisi mu nego zadao smrt. —

Vjerni ostanimo toj zastavi Kristovoj, koja se vije samo u njegovoj pravoj Crkvi, kupimo se oko nje u složne redove, odbacimo stari jal i neslogu, od koje je uvijek domovina naša krvarila, zapamtimo ove riječi današnjeg svetog Evangjelja, da je svako kraljevstvo, koje je u sebi rascjepkano, od kratkoga vijeka

i ne zaboravimo onu našu: „Kad se bratske sile slože, i olovo plivat može“, pa ćemo i kao katolički narod i veselije se dati moći na posao za slavu Božju i za korist mile nam domovine.

* * *

Mladi moji slušatelji! Odma na početku današnjeg svetog Evangjelja čitamo, da kad je Božanski Spasitelj izagnao iz toga bjesomučnog čovjeka, koji je bio nijem, nečistoga duha, odmah je i progovorio taj nijemi. Živa slika čovjeka, koji je u vlasti nečistoga duha, protivna Duhu Kristovom. I slijep je kod očiju, štono je rekao Božanski Spasitelj o svojim protivnicima, i nijem je, da se sve pjeni od zlobe i mržnje. U svjetlu žive vjere istom čovjek progleda pravo i razumije sve i podnijet sve može i najgorje nepravde i najcrnje klevete, pa kao što kažu, to i jest najbolji znak velike duševne jakosti poštena čovjeka, da i najcrnje podvale i klevete mirno trpjeti može. Pa kad je čovjek tako stekao svjetlo žive vjere i osjetio slast Božanskog nauka i života po vjeri i toj nauci, onda ne samo da sve jasno vidi i da sve podnijeti može, nego je i pripravan dobro za zlo vraćati. blagosivati one, koji ga progone, zagovarati ih kod Boga i ljudi, blagim govorom svojim stišavati gnjev i srdžbu neprijatelja svoga i pokazati mu put i povesti ga do samoga raja nebeskoga.

Slijepoća duševna veliko je zlo i nevolja ljuta, ali još kao da je veća nijem biti, pa ne moći i ne htjeti govoriti, kad bi trebao i morao riječ svoju uložiti. Od te slijepoće i nijemosti samo Isus i Njegov Duh oslobadja. pa zato uvijek tim duhom dišite, da vam mlado srce uvijek uzmogne zadrhtati na svaku nepravdu i zloću bližnjemu nanesenu i da vam uvijek sućut osjeti s onim, koji nevolju trpi, i da ste spremni za njega, što no se veli, riječ uložiti i obraniti ga. Naš je narod još dosta i slijep i nijem i nejačan, a vi kao budući vodje njegovi oštrite za rana vid svoj u svjetlu žive vjere i čeličite srce svoje duhom Kristovim, koji rješava čovjeka spona i veriga, da mu možete u životu svome prednjačiti i voditi ga pravoj sreći i boljitku njegovome vječitome i vremenitome. Navlastito budite spremni na svaku osobnu žrtvu i pregaranje kao što ono pjeva narodna pjesma o djakonu Stjepanu, koji je žrtvovao i pregorio najmilije na ovome svijetu, da bi mu u domu, što je bilo slijepo, progledalo i što nijemo progovorilo, Amen.

Na IV. nedjelju u korizmi.

Sv. Iv. VI. 1. — 15.

Na uspomenu dogadjaja u današnjem sv. Evangjelju, gdje nam se pripovijeda, kako je Galilejski puk, kad ga je Isus čudnovato nahranio, upoznao u Njemu obećanog Mesiju i htio Ga na silu da izabere za kralja, sv. Otac papa na današnju nedjelju običaje blagosloviti ružu od zlata, te ju poslije Uskrsa pokloni kojemu članu vladajućeg doma kao simbol uskrsnuća i vjere, da je Božanski Spasitelj kralj sviju kraljeva, te da kraljevi i vladari po uzoru Njegovom i u ime Njegovo vladaju i upravljaju povjerenim si pukom. U liturgijskom jeziku zove se današnja nedjelja „Dominica laetare“, jer tako počimlje uvod u sv. misu. Toliko o značenju današnje nedjelje.

Da u savez dovedemo evangjeosku zgodu, što nam je pripovijeda današnje sv. Evangjelje, moramo spomenuti, kako je Božanski Spasitelj, kad su mu dojavili mučeničku smrt Njegova preteče, sv. Ivana Krstitelja, i kad se pronio o Njemu glas u narodu, koji je čak do ušiju Iruda, ubojice sv. Ivana, dopro, da je On, o kom se tako čudnovata djela pripovijedaju, nitko drugi nego sam sv. Ivan, koji da je uskrsnuo od mrtvih (Luk. 9, 7. do 9.), pa mu stoga i sami protivnici Njegovi svjetovali, da se ukloni bijesu toga čovjeka, jer da i njega kani ubiti (Luk. 13, 31.), potraži samoću, te se sa svojima učenicima, kano što veli današnje sv. Evangjelje, prevezao iz Tiberijade, iz glavnog grada Irudova, koji je on i podigao na čast cara Tiberija, u Betsaidu Julijevu, na zemljište tetrarhe Filipa, brata Iruda Antipe i najmiroljubivijeg sina staroga Iruda (Luk. 9, 10.).

Istina, Božanski je Spasitelj znao, da mu još nije čas da pogine, zato je i rekao, kad su mu Farizeji kazali: „Otidji, jer te Irud kani ubiti“, — „Recite onoj lisici: evo izganjam duhove i liječim bolesne danas i sutra, a poslije toga istom mi je gi-

nuti; medjutim danas i sutra moram da hodim, jer se ne pristōji da prorok gine izvan Jerusolima“ (Luk. 13, 33.); ali da se zbilja ukloni bijesu toga čovjeka, jer je narod u tim krajevima i onaj nedavni poraz od Petrejskih Arapa pripisivao tomu zločinu Irudovom i jer obično tiranin kani novim zločinom da uguši crnu savjest svoju, ostavio je Isus taj kraj i potražio samoću. Medjutim mjesto samoće poslao mu nebeski Otac mnoštvo puka i naroda, koji Ga je i gladan i žedan slušao, koga je hranio i kome je sama sebe dao za hranu duše, koja vodi u život vječni (Iv. 6, 27.). Jer kako je bio blizu vazam, to je narod u karavanama putovao na vazmenu slavu u Jerusolim, pa kad ga je našao, nije ga pustio s vida, jer se o njemu pronio već glas po svoj Galileji, pa su možda i mislili s njime zajedno do Jerusolima putovati. Pa kad je učeći narod, produljio govor svoj sve do pred mrak i kad nije htio po savjetu učenika otpustiti narod, zapita Filipa, koji je baš bio rodom iz Betsaide (Iv. 1, 44.), otkale ćemo nahraniti toliki narod? Htio je samo da ga iskuša, a sam je znao, što će uraditi. Jer kad mu je Andrija dojavio, da ima tu neki dječak pet hljebova ječmenih i dvije ribe, čudnovatim načinom nahrani s tim toliko mnoštvo od pet hiljada i još im preteče dvanajst košarica. To je najpopularnije čudo, što je Isus učinio i kojim se pokazao gospodarom prirode u dokaz svoga božanstva. Već sam taj način pripovijedanja, sa svima onima istaknutima sitnicama, da su to bili ječmeni hljebovi, da su posadili na okupe po pedeset ljudi, svjedoči nam istinitost dogadjaja, kojega su se mogli još mnogi sjećati, kad je sv. Evangjelje bilo pisano. Sve je to mnoštvo smatralo to čudom, kao što primjećuje i sam sveti Evangjelista na retku 14., pa baš zato su i u svom oduševljenju onoj pomisli, da bi to mogao biti onaj obećani Mesija, i dali oduška time, što su Ga na silu htjeli odvesti u Jerusolim i proglasiti Ga kraljem. Prevarili su se eno, kad su se stali kupiti ono prije nekoliko godina oko Jude Zelota, koji ih je poveo u boj, gdje su ludo pogubili glave, pa su sada tu prevarenu nadu htjeli okruniti sigurnim uvjerenjem. Ali Božanski Spasitelj, koji nije došao zato na ovaj svijet, da obnovi sjaj Davidova kraljevstva, ni da Židije oslobodi od jarma rimskoga, nego da utemelji kraljevstvo nebesko na svijetu, kraljevstvo istine, pravde i mira, i da oslobodi cio rod ljudski od ropstva djavolskoga, nije htio da se puk tom mišlju zanaša, pa je zapovjedio

učenicima, da udju u ladju i da se odvezu na obalu kafarnaumsku, a on sam je ostao još tude, da miri i stišava narod (Mat. 14, 22.). A kad je stišao narod, uzidje na goru sam, da se pomoli Ocu nebeskome (ibid. 23.). Medjutim se na moru podigla bura i učenici se vidjeli u pogibelji; a oko četvrte straže ukaže im se Isus gdje hodi po vodi. Oni se uplašiše misleći, da je utvara. Isus im reče: Ne bojte se, ja sam. I tu se dogodilo, da je ono Petra k sebi pozvao, a ovaj, kako je podvojio, počeo je tonuti, a Isus ga pridrži i udje s njim u ladjicu i svi mu se pokloniše (ibid. 24.—33. i sv. Iv. 6, 15.—21.). Puk Ga je tražio najprije u Tiberijadi (Iv. 6, 23.), a onda u Kafarnaumu i kad Ga je tu našao, začudiše mu se i zapitaše Ga: Učitelju! Kako si amo došao? A Isus da im odmah presiječe svaki daljnji upit o kraljevstvu zemaljskom i hrani tjelesnoj, povede ih u više visine, te im reče: „Vi mene tražite, jer ste čudnovato nasićeni, ali išćite hljeb, od koga ne ćete ogladnjeti, i koji traje za život vječni“. A oni se stali ko s njime prepirati. To, što si ti jučer nama učinio, nije toliko čudo, kao ono, što oci naši jedoše u pustinji kruh iz neba kroz četrdeset godina! „Oci vaši jedoše manu i pomriješe, reče im Isus; nego starajte se za hljeb, koji ne prolazi, koji će vam dati sin čovječanski, jer ovoga je Otac Bog potvrdio“. Rekoše mu: Gospodine, daj nam svagda taj hljeb. A Isus im reče: „Ja sam hljeb živi, koji s neba snidjoh; koji jede od ovoga hljeba, živjet će na vijeke, a hljeb, koji ću ja dati, tijelo je moje za život svijeta“. Tu su ti Galilejci u svojoj nedotupavnosti prelomili vjerom u Njega, tu su Ga i mnogi od učenika ostavili, samo dvanajstorica izabranih ostadoše mu vjerni, jer kad se Isus obratio k njima i zapitao ih: Zar ćete me i vi zato ostaviti, reče mu Simon Petar: „Gospodine, kamo da se djenemo od Tebe, riječi vječnoga života imaš u sebi. Mi vjerovasmo i upoznasmo, da si Ti Krist, sin Božji“. (Iv. 6, 25.—72.). I Juda se zakrilio pod ovu izjavu Petrovu, ali Isus znajući, da će Ga ovaj izdati, izbio Ga iz srca svoga rekavši im: Nisam li ja vas dvanajstoricu izabrao, a ipak jedan izmedju vas neprijatelj je (ibid. 71.).

Taj neuspjeh Isusov medju tim nedotupavnim pukom Galilejskim imala je biti prva gorka čaša muke, koja Ga je čekala u Jerosalemu od predstavnika toga puka; ali pomisao na Oca nebeskoga i na svoj cilj, sokolila Ga, da tu čašu muke do dna

iskapi. Dvanajstorica izabranih, pa ma jedan medju njima i djavao bio, dosta mu je bilo, da Ga shvate i razumiju. Za to se oni nisu ni čudili, kad im je Isus na zadnjoj večeri rekao : „Uzmite i jedite, ovo je tijelo moje“ (Mat. 26, 26.), jer su bili ovom prilikom pripravljeni na to, i vjera Petrova, za koju se Isus napose molio Ocu nebeskome, da ne klone (Luk. 22, 32.), održala ih je na okupu.

* * *

Mladi moji prijatelji ! Ovo čudnovato nahranjenje puka, koji Isusa gladan i žedan sluša, koji u Njemu probudjuje sućut, ne smijemo nipošto osamljeno promatrat bez onoga vida i osvjedočenja, da je Isus i Božanski Spasitelj pravi i jedini hranitelj bijednog čovječanstva, kojemu prijeti svaki čas pogibelj, da ne skapa od duševne žedje i glada, a ne samo od tjelesne. Uz Njegov blagoslov i rad čovječji, koji i opet On posvećuje i olakšava i uz ljubav prama Njemu i bližnjemu ne će nikada ni jedne ni druge hrane više čovječanstvu ponestati, kao ni srdaca, koja ne bi osjećala sućut za onoga, koji te hrane nema, ni ruku, koje ju ne bi dijelile sa bližnjim u nevolji i potrebi. Pa kao što nije bez razloga, da je baš u tom čudu nahranio mnoštvo s kruhom i ribom, svojima simbolima, jer je sam o sebi rekao, da je On pravi hljeb živi, koji je sišao s neba, a iz povijesti znamo, da je u katakombama kršćanima riba — ἰχθύς — (Isus Krist, Božji sin, Spasitelj) bila znak i simbol Spasitelja, tako isto nije ni bez značenja i to, što je baš kruh i vino, ta dva najbolja ploda, kojima zemlja čovjeku rodi, izabrao za materiju presv. oltarskom otajstvu, otajstvu najveće ljubavi Božje. A o čijoj muci rodi pšenica i vino, nego li o muci seljaka i ratara ? S toga nikad s uma ne smetajte tu uzajamnost naroda, koji je u velikoj većini svojoj seljački i ratarski s kruhom i vinom, tom vječitom materijom vječitoga otajstva ljubavi Gospodnje napram rodu ljudskom, te i u toj uzajamnosti nazirite zalog ljubavi Božanskog Spasitelja naprama seljaku i rataru i zalog ljubavi ovoga napram Bogu i Spasitelju svome, i zalog ljubavi vaše naprama narodu svome i presv. oltarskom otajstvu, te u njemu nazirite pravi izvor ljubavi, radinosti, čestitosti i poštenja za čitav život svoj. Amen.

Na V. nedjelju u korizmi.

Sv. Ivan VIII. 46.—59.

Današnja nedjelja zove se „nedjelja muke“, jer Crkva želi, da odsele, čim se više približujemo onome svetome vremenu, u kojem slavimo uspomenu kako je Božanski Spasitelj na Kalvariji izmirio žrtvom svojom nebo sa zemljom i čovjeka k sebi gore privukao, što dublje zaronimo u promatranje otajstva križa; a zove se i gluha nedjelja, jer Crkva želi da zagluši svako bučno veselje i zabava, pa da tako sabrani bolje možemo duševne oči svoje uperiti na Kalvariju. Crkva zastire danas propela tamnom koprenom u znak, da je Isus svojom mukom i smrću na križu samo na čas kao sakrio svoje božanstvo i na uspomenu, što nam pripovijeda današnje sv. Evangjelje, da im se Isus ukloni, kad su se Židije stali kamenom na njega da nabacivaju i tako do dana današnjega i do pred konac svijeta u toj svojoj odlučnoj krizi poprimili i zadržali taj gest naprama Bogu i Spasitelju svome.

Svaki narod ima da proživi važan i odlučan čas u prosvjeti svojoj, pa ako ga dobro svati, sretan je, ako li ga promaši, za dugo je bačen unatrag a često i pogiba. Za narod izabrani bio je to baš najodlučniji čas, kad se Isus povratio iz Galileje o svetkovini sjenica u Jerusolim (Iv. 7, 2, 10.). Jedni su o njemu govorili, da je dobar, a drugi, da zavadja narod (ibd. 12.). A kad se Isus u polovici svetkovine upustio s njima u hramu u razgovor (ibd. 14.) i svjetinu predobio za se tako, da kad je sinedrij poslao sluge, da Ga ulove i iz hrama dovedu pred njih na sud, nisu ga se ovi usudili ni dotaći, a kamo li izvući ga iz hrama — — jer nikad nije čovjek tako govorio — — to je svijet onda na sav glas počeo govoriti o njemu : Zaista, to je prorok, a drugi još izrazitije su govorili o njemu : To je mesija (ibd. 20.). Sad da je taj narod imao prave vodje, a ne slijepe kod očiju, i što je još gorje, okorjela srca i pokvarene volje, kako

bi lijepo preturio tu krizu i ispunio svoju zadaću kao narod izabrani, jer bi bio ne samo sačuvao vjeru u jednoga Boga i živu podržao nadu u dolazak Spasitelja, nego bi Ga bio i sebi i svijetu na ruke dočekao i veselo svijetu objavio. Ovako, razdijelio je svijet u dva tabora, u tabor Kristov i tabor Njegovih protivnika. Pa kad se tako svidjelo i volji Božjoj, poklonimo joj se i mi, ali znajmo, da je sva snaga naša, i sva prošlost i budućnost naroda našega, što se nalazio uvijek u tom taboru, gdje se bojak bio za krst časni i s njim u savezu za slobodu zlatnu. Premetneli ga svijet u drugi tabor protivnika Isusovih i križa, hrani ga i napajaj ga šećerom i medom, obasipavaj ga i srebrom i zlatom, bio bi živi mrtvac i imena bi mu netragom nestalo.

Sjećajte se uvijek u teškim i iskušnim časovima po narod, ove istine i ove krize naroda izabranoga u današnjem svetom Evangjelju.

Čovjeka, koji djeluje u narodu svome, pa mu sve svoje sile posveti, ne boli toliko ni sam progon ni nikakva muka, što je mora podnijeti, koliko ga boli i žalosti, kad vidi propast inerarumijevanje kod onih, kojima je došao, da naviješta spas i pokazuje put tome spasu. Pa čim je čovjek plemenitiji, čim mu je djelovanje nesebičnije, tim mu je i veća ta tuga i bol. Isusova žalost, kad je vidio propast naroda izabranoga, njegovu nedotupanost i zaslijepljenost vodja njegovih, bila je neizmjerna. On je znao za taj svoj neuspjeh u tome narodu, višeput je to i naglasio (Mat. 16, 21. ; Mat. 20, 18.), pa mu je ta tuga i suze znala na oči natjerati (Luk. 19, 41.). Na njemu dakle ne leži krivnja za taj neuspjeh, nego samo na pokvarenosti naroda i na zaslijepljenosti i okorjelosti vodja njegovih.

Čim se Isus pojavio u hramu te svetkovine sjenica, ti slijepi vodje toga naroda izabranoga mjesto da su iskreno prisluškivali tome glasu u narodu, koji Ga je pronio Mesijom, i mjesto da su se dali na strogo ispitivanje njegovih djela i riječi, da uvide, da li se slaže s proročanstvima o Mesiji, oni su unapred gledali, da zabašure i silom uguše svako takovo govorenje o Njemu kao o možebitnom Mesiji, pa i sama pomisao na to kod naroda bila je u njihovim očima zločin i prokletstvo, pa su zbilja i govorili: „Prokleta ta svjetina, koja ništa ne zna zakona". (Iv. 7, 49.). Znala je ta svjetina i srcem i te kako bolje osjećala, nego li slijepi vodje naroda, ali se brzo i dala na zlo navesti i

za zlo upotrijebiti, pa se evo danas u sv. Evangjelju na njega kamenom nabacuje, kog je htjela eno u Evangjelju od prošle nedjelje proglasiti za kralja. Dokaz, da je na slijepim vodjama veća krivnja za propast naroda, nego li na neupućenom narodu samome.

Kad se Isus drugo jutro za vrijeme osmine te svetkovine sjenica pojavio u hramu nakon onoga dana, kad ga nisu htjeli niti se bili usudili, da Ga uhvate sluge i dovedu pred sinedrij — to vrhovno vijeće žudijsko — podmetnuli su mu ovi zamku, u koju su ga mislili uloviti i kojom su ga mislili omraziti narodu. Sveti Ivan Evangjelista pripovijeda nam na istom poglavlju današnjega sv. Evangjelja nekoliko redaka prije, kako su mu doveli u hram ženu preljubnicu, pa Ga zapitali, što On o njoj sudi i o onome, što Mojsijin zakon kaže, da se takova ima kamenovati (Lev. 20, 10.). Da je rekao da, neka se kamenuje, rekli bi narodu, gle, kako je bez srca, i tužili bi ga Pilatu, jer si on u ime carevine pridržao pravo osude na smrt, a da je rekao ne treba, onda bi ga predstavili narodu, da ruši Mojsijin zakon. Medjutim znamo, kako je Božanski Spasitelj spasio ženu i oprostio joj, ali joj i rekao: Idi i ne griješi više.

To je važna izjava Isusova. Osobito danas treba da se svijet u to zamisli, gdje se u lijepoj knjizi i na pozornici obradjuje ta tema, koja hoće silom da opravdava preljub i da ga prikaže, da baš ni nije tako veliki zločin, jer da „ni on, ni ona nisu tobože više bili, nego li samo ljudi"; a ne pita, kakovu je nepravdu nanio drugom suprugu, i kako je razoren mir i veselje u kući i obitelji za uvijek.

Poslije te epizode sa ženom preljubnicom Isus je još ostao u hramu i kad su se malo po malo stali vraćati natrag njegovi protivnici, reče im Isus ove riječi, kojima počimlje današnje sv. Evangjelje: „Tko će me od vas ukoriti za ijedan grijeh? Tko je od Boga, riječi Božje sluša, vi zato ne slušate, jer nijeste od Boga!" Ti si Samaritanac, ti imaš vraga ! reknu mu zaslijepljeni i puni mržnje vodje naroda, kao da su mu htjeli reći ; Ti si krivovjerac, Ti si poludio ! Taj izraz puke mržnje nije u nikakovom savezu s Isusovim govorom, jer mu zbilja ništa nisu mogli predbaciti, pa se zato ne čudimo ni danas, kad ljudi u svom bjesnilu i mržnji sa kletvom odgovaraju onima, koji ih na dobro svjetuju i upućuju i koji im istinu u brk govore. Pa kad je Bo-

žanski Spasitelj, obzirom na one, koji su u njega vjerovali svečano izjavio, da ih utješi i u vjeri učvrsti, da, koji u njega vjeruje i riječ njegovu sluša, ne će smrti vidjeti do vijeka, i još više, kad je Isus jedno sebe s Bogom Ocem izjavio i božanstvo svoje izričito naglasio veleći, da se i otac njihov Abraham veselio u duhu, što je vidjeti mogao dan porodjenja njegova, u malo da ga nisu kamenovali. Ali Isus znajući, da još nije prispjeo njegov čas izidje pun dostojanstva izmedju njih iz hrama, a njih u njihovom slijepilu i okorjelosti prepusti onome, koji će, kao što im je rekao, da sudi.

* * *

Mladi moji prijatelji! Ono kamenje, što je bilo naslagano tamo oko predvorja za popravak hrama, podigoše Židije, da se nabacuju njime na svoga Božanskoga Spasitelja. U mnogom smo slični i mi tima bijesnim i slijepim Židijama, kako dobra naravska i vrhunaravska, kojima nas je dobri Bog obdario, na zlo upotrebljavamo, te mjesto da si njima dogradjujemo spas svoj i sreću svoju, a ono često trujemo si zdravlje i život, dušu i srce, te tako više razgradjujemo spas svoj i sreću svoju, nego li što gradimo. Ali ne rušimo, nego gradimo, dok imamo dana i kućište svoje, jer doći će noć, u kojoj nitko ne će moći više ni graditi ni raditi, rekao je sam Božanski Spasitelj, komu bila hvala, slava i dika po sve vijeke vijeka, Amen.

Na Cvjetnicu.

Sv. Mat. XXI. 1.—9.

U ove svete dane velikoga tjedna, gdje se duša i srce kršćansko i samo rado zaliće na Kalvariju, gdje se ustubočio za vječita vremena križ Isusov, koji dijeli sav svijet i čovječanstvo na dvije pole i oko kojega se kao oko kakvog stožera vrti sva povijest roda ljudskoga i povijest spasenja njegova i vječitog posinaštva Božjega — stat crux dum volvitur orbis —; u ove svete dane velikoga tjedna pozivlje sveta mati Crkva svoju djecu, da se bacimo na koljena, pa da promatramo otajstvo svetoga Križa, na kojem se žrtvuje Bog i Spasitelj svijeta kao što to i nebo i zemlja i ljudi svjedoče (Mat. 27, 51—54.), po kojem se nebo sa zemljom izmirilo i o čije se podnožje razbijaju i talože i najžešći valovi strasti i nevolje, što ih ljudsko srce, to majušno more, i radja i valja; ali pozivlje ujedno i vjernike, da zaronimo u se, pa da u duhu prave pokore i kajanja razdiremo srca svoja, jer i zbog naših grijeha umire Bog i Spasitelj na Križu, jer bez kajanja nema oproštenja i bez križa i pokore nema ni uskrsnuća. Svi obredi velikoga tjedna dozivlju nam to u pamet. Hosana, Crucifige i Aleluja tako nam jasno predočuje povijet tih velikih i najvećih dogadjaja u životu roda ljudskoga, što ih Crkva slavi velikoga tjedna, da ih svako kršćansko srce dobro razumije i rado se njima zanaša i čeliči.

Današnji dan — 783. p. U. c. — bio je za Isusa dan slavlja. Sv. Ivan u svom Evangjelju pripovijeda (12, 1.), da je Isus 6 dana pred vazam, dakle u subotu (jer je te godine vazmena svetkovina bila u petak) bio u Betaniji na večeri kod Simona „gubavoga“ a sutradan, dakle u nedjelju, zbilo se ovo, što nam današnje sv. Evangjelje pripovijeda, kako je Isus sa slavljem bio dočekan u Jerusolimu.

Silan narod grne sa sviju strana na slavu. Učenici Isusovi

i Njegovi štovatelji pripovijedaju svakomu oduševljeno o Njemu. Osobito ono čudo, kako je nedavno uskrisio Lazara, bilo je predmetom sveopćeg oduševljenja.

Usprkos onom lanjskom otpadu mnogih Galilejaca i usprkos sve većem neprijateljstvu od strane Sinedrija, raste mu od dana u dan ugled u puku. On ga još drži za obećanog Mesiju i nada se, da će doskora ipak zavladati kraljevstvo Božje na svijetu. Oduševljeni više nego ikad, jedva su čekali ti Galilejci, da Ga pozdrave i proslave u samom Gradu. Evangjeliste sveti Mat. (21, 1.), sv. Marko (11, 1.), sv. Luka (19, 29.) i sv. Ivan (12, 12,) pripovijedaju nam to potanko. Oduševljenje učenika i puka naraslo je poput bujice, te su sva iskrena srca za sobom povukli i klicanju: Hosana! Blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodnje kralj Izrajelov, ne bijaše ni kraja ni konca.

Božanski Spasitelj, koji je prije odbijao svako slavljenje i stišavao zanos puka (Iv. 6, 15.; Mat. 8, 4,; Mat. 17, 9.), daje se sada kao pravi trinmfator slaviti i prima o sebi izjave i klicanje kao Mesiji. Treba istina da zasine i da se očituje, tim više, što je to slavlje već šest stotina godina prije navijestio bio (Zach. 9, 9.). Isus ispunjava tako i proročanstvo i volju Oca svoga, premda je znao, da će taj isti puk za koji dan pristat i na smrt njegovu. Pa kad su mu Farizeji u strahu, da ne bi imali okapanja s rimskom vladom, jer ga puk predstavlja i kao Mesiju i kao kralja, rekli, da ušutka učenike i puk, odgovorio im je ne bez neke boli: „Da ovi šute, kamenje bi govorilo!“ (Luk. 19, 40.). Pa kako je s oduševljenjem u puku rastao i strah u Farizeja, govorili bi ovi jedan drugomu: „Vidite, naše prijetnje ništa ne koriste, svi idu za njime“ (Iv. 12, 19.).

Taj puk, kojega su oni mrzili iz dna srca svoga, za koga nisui mali samilosne riječi, nego samo riječi prezira, a kog su ipak voljeli vidjeti do nogu svojih kao roba odana si, sad eto prešao je od njih tamo Onome, koga su se oni kao žive vatre bojali i koga su više, nego sotonu mrzili i koji bi mogao tu svjetinu oduševiti i osloboditi ropstva. Na tu pomisao osjetiše onu mržnju, koja znade sve obuhvatati, kada vide, da im vlast ispod nogu izmiče i koja se u takovom slučaju ne žaca ničega, pa i sam joj zločin izgleda kao svet.

Kad je Isus stigao do one tačke, gdje vodi put u dolinu Cedronsku, puče mu pred očima pogled na čitav Jerusolim. Taj

ga pogled ganu i proplaka i zajeca nad njim: „Kad bi ti znao, bar ovaj čas, što je za tvoj mir i spas, ali zastrto je to pred tvojima očima! Doživjet ćeš dane, gdje će te neprijatelji opkoliti odasvud, šopit će te o zemlju i tebe i djecu tvoju, ni kamen na kamenu ne će od tebe ostati, jer nisi spoznao dan pohodjenja tvoga“ (Luk. 19, 41,—44.).

To je rijetko, da je Isus plakao. Na sam dan taj, u koji mu je Otac slavlje priredio, Božanski Spasitelj plače nad narodom svojim i propašću grada svetoga. Zašto da to srce, ta glava puka — Jerusolim — poglavice njegovi, pisci ne upoznadu i ne mogu u njemu upoznat ono, što taj prosti puk spoznaje i vidi, „odabranika Božjega“. Ta ga misao tištila kao olovo, slegla mu se na srce. Još bi bilo vremena da progledaju i da se spase, ali on je znao, da ne će ni progledati niti se spasiti, pa to ga je i bolilo.

Te misli su ga zaokupile usred veselja i kraljevskog triumfa. Triumf je bio priprost, ali veličanstven. Haljine mu sterahu po putu, granjem i cvijećem mu trag opsipavaju, pjevahu one mesijanske psalme, Halel zvane (115.—118.), sto su djecu učili, da znadu, kad Mesija dodje. On sam doduše kao triumfator kao i njegova pratnja, bio je krotak, jašeći na mazgi, a ne na konju kao kakav osvajač, tako da se Rimljani, pa ni Pilat, koji je došao tih dana pred vazam iz Cesareje, gdje je obično stolovao, u Jerusolim, toga i takovog kralja ne bi ni bojati morali. E ali Farizeji i slijepi vodje naroda, oni su u svoj toj krotkosti vidjeli pravu snagu i moć kao i kraj svojoj vlasti.

Isus je ravno upravio prama hramu (Mat. 21, 10, 12.); (Mark. 11, 11.). Taj dan — bio je to 10. Nisan — kad je domaćina imao da izabere janje vazmeno (Exod. 12, 3.). On je evo — Jaganjče Božje —, koji ulazi u dom Oca svoga, da se žrtvuje za grijehe puka (I. Cor. 5, 7.). Hram je dakle Božanskom Spasitelju zadnje bojno polje, da se vidi, kako mu je rad čisto vjerski i kako mu njegovc mesijansko poslanje nema ništa političkoga. Ali kad je svrnuo okom naokolo (Mark. 11, 11.), pa vidio onaj vašar u domu molitve, zabolilo ga. Pa kako je to bilo već pred večer, otidje iz Jerusolima u Betaniju i prenoći ondje. Drugo jutro vraćajući se u Jerusolim prokune onu smokvu na putu, koja nije imala ploda do li samog lišća (Luk. 11, 14.),

pa kad je ušao u hram, protjera one vašardžije i mjenjače, što su od doma Oca njegova napravili špilju razbojničku.

Ta smokva jedini je stvor Božji, koji je osjetio ruku njegovu, a inače koliko je bio strog i neumoljiv proti zloći, toliko je blag i milosrdan naprama zabludjelima i bijednima. Pa i taj dan kad se pojavio u Jerusolimu, i djeca mu stadoše klicati Hosana i pjevati onaj psalam Halel; a kad su mu Farizeji predbacili, što se od djece daje slaviti, reče im: „Zar niste nikada čitali, da je to najljepša slava i hvala, što izlazi iz usta nevine dječice, koja istom tepaju!“ (Mat. 21, 16.). Svojom šutnjom samo su potvrdili istinu tih riječi u psalmu 8, 3.

* * *

Tertulijan, kršćanski crkveni pisac iz trećega vijeka, pripovijeda nam, kada su slavni triumfatori rimski na kapitolu s tolikom slavom okrunjeni slavili dan slave svoje, da je morao jedan od robova pratiti ga i neprestano mu dovikivati: Respice post te, memento te hominem! To je bilo tako barem do vremena Imperatora, koje su iz puzavosti ropske apoteozirali i tako rudom do kapije dotjerali, što no bi rekli. Mladi moji prijatelji! Što da kažemo o triumfu našeg Božanskoga Spasitelja? Ni traga triumfatorskim kolima i konjima, ni lovor-vijencima. liktorima, ni legijama zarobljenika i gotovih robova, ni sjajnoj pratnji, ali kada se zamistimo u otajstvo toga skromnoga triumfa, zar nam ne će duša kršćanska, mjesto one ropske duše. koja je podsjećala svoga triumfatora, da je smrtnik i on, klicati Božanskom triumfatoru našemu: Gospode i Bože naš, Gospodaru neba i zemlje, kralju života i smrti i kralju duša i srdaca naših, pred tobom evo bacam se na koljena ja rob i sluga tvoj, Tebi evo posvećujem život i misli svoje, Ti njima kraljuj, upravljaj i vladaj, a meni i narodu mome milome daj vazda tu milost, da se od Tebe nikad ne rastavi, Tebe uvijek na koljenima da slijedi u svoj poniznosti i čednosti svojoj, al s onim žarom i živom vjerom u srcu svome, kojim su te pozdravljale na dan slavlja tvoga one duše i srca tvojih pravih učenika i one nevine dječice i da taj žar i ta živa vjera nikada ne ugasne u srcima djece Tvoje na vijeke, Amen.

Na Veliki Petak.

Regnat a ligno Deus.

Križ Isusov pravo je prijestolje Boga i kralja. Da nam sveti Evangjelisti ništa drugo nijesu zabilježili o Isusu, nego samo one riječi, što ih je sa križa prozborio i onu izjavu rimskog vojnika: „Zaista, ovo je bio sin Božji“ (Mat. 27, 54.) dosta bi bilo za misaona čovjeka svjedočanstvo, da je Isus pravi Bog i Spasitelj svijeta. Svaka riječ, što je próizašla iz ustiju Isusovih na drvetu Križa, stvara vječiti zakon, kao da je sa najuzvišenijega prijestolja kakvoga izrečena.

Prva riječ, što se je čula sa križa, bila je ona: „Oče, oprosti jim, jer ne znadu, što čine“.

Svi mi moramo trpiti, koji više, koji manje. Ono, što veli sv. Pavao: foris pugnae, intus timores (II. Cor. 7, 5.), vječita je istina. Život je borba i zemlja ova nije raj, nego je dolina suza sa tri petine vodom optočena! Najveću bol čovjeku razuman stvor zadaje. Fizička zla još bi i kako tako podnijeo; al to boli, kad ljudi, koji su se rodili na svijet, da se kao braća ljube i pomažu, jedan drugog progoni i ždere. Al ma kako velika bol bila, makar nam srce kopljem probadala, treba da se nadvladamo, pa da reknemo sa Isusom: „Oče, oprosti jim, jer ne znaju, što čine“.

Isus je morao te riječi izreći, On, koji je učio: „Ljubite neprijatelje svoje, činite dobro onima, koji vas mrze, molite se za one, koji vas progone i kleveću“ (Mat. 5, 44.), On, koji nije ni htio niti je mogao biti drugom krunom krunjen, nego li trnovom; koji je htjeo kalež muke do dna da popije i koji je učio, da nije dosta sedam puta, nego sedamdeset i sedam puta bližnjemu da oprostimo. Čovjek nije tako zločest, da radi zlo zbog zla samoga. Tako rdjav je samo djavao. Ali kako je um ljudski ograničen, on često ne zna, što radi. Zato Isus i kaže: jer ne

znaju, što čine. Da su oni znali, što to rade i koga propinju, sigurno ne bi to uradili. Prije Isusa vrijedio je onaj zakon: Oko za oko, zub za zub, glava za glavu; od vremena pako, kako je Isus sa drveta križa kao sa svoga prijestolja izrekao taj zakon milosrdja, opraštanja i dobrote, nitko više ne smije da bude osvetljiv, nemilosrdan i neumoljiv, jer će se sukobiti sa tim božanskim sucem, koji je taj zakon milosrdja sa drveta križa proglasio. Pa ako bi si i mogli zamisliti čovjeka mekana srca, koji je kadar i najljućima neprijateljima oprostiti, ali stvoriti zakon u ljudskome srcu i u čovječanstvu o kategoričkom milosrdju i opraštanju, to je samo Bog kadar!

Ali oprostiti neprijatelju to je samo negativno djelo, t. j. ne vraćati zlo za zlo. To nije dosta za kršćanina čovjeka. Trebaš pozitivno pružiti ruku bližnjemu i pokazati mu put i povesti ga u raj. Taj zakon izrekao je Božanski Spasitelj onom drugom riječju, što ju je izustio na drvetu križa onome razbojniku, kad mu je rekao: „Još danas ćeš sa mnom biti u raju".

Bože sačuvaj, da bi se mi morali smatrati kakovima zločincima poput ovih na križu, koji su uz Isusa za što veću njegovu porugu propeti bili, da se ispuni ona: Et cum iniquis reputatus est, (Mark. 15, 28.), ali ipak i mi smo svi grješnici. Ne ubija se samo tijelo, nego i duša. Pred Bogom su to baš i najneviniji, koji iskreno najveće grijehe priznaju. Evo u zadnjem času taj se spasava. Od toga vremena nitko više ne smije da zdvaja. Milosrdje Božje je veće, nego li zloća ljudska. I vi neprijatelji križa, i vi hulitelji na Boga, i vi zločinci bilo u tajnosti savjesti vaše, bilo da je svemu svijetu poznat vaš zločin, ne zdvajajte, od kako je Božanski Spasitelj zdvojnost tima riječima na križu za uvijek od duše kršćanina čovjeka otjerao i stvorio zakon nade u spas i u zadnjem času ljudskoga životu.

Treći zakon, kojega je Božanski Spasitelj sa drveta križa proglasio, jest onaj: Ljubav spaja, a mržnja razdvaja.

Kad je Božanski Spasitelj ugledao majku svoju Bl. Djevicu Mariju i ljubimca učenika svoga, zaboravio je na svoju bol, pa ih spaja u ljubavi svojoj, te onom riječju: „Evo ti sina" i „Evo ti majke" stvara vječito duhovno materinstvo i sinovstvo, pa od toga vremena kršćanin čovjek, ma kako siroče bio na ovome svijetu, bez oca i majke, ima i majku na nebu i oca nebeskoga i brata u Isusu po naravi ljudskoj.

Četvrta riječ, koju je izustio Božanski Spasitelj sa drveta križa, jesu one početne riječi mesijanskog psalma (21.): Eloi, Eloi lama sabahtani — Bože moj, Bože, zašto si me ostavio?!

Psalmista meće Mesiji u usta te riječi pune boli, pa ih Isus sada izjavljuje, jer i ako je bio pravi Bog, ali je bio i pravi čovjek, pa je i bol bila neizreciva. Kud je fizična bol bila neopisiva, tu Ga je još više bolilo, kad su Ga onako prosto napadali: „Ako si sin Božji, sidji s križa!" Bilo je ljudi, koji su rekli: Isus je trebao u tom času skočiti i pokazati im, da je zbilja sin Božji. To je krivo shvaćanje. To je svejedno kao ono, kad Ga je djavao napastovao, da skoči dolje sa vrh hrama, pa da pokaže, da je sin Božji. Nije Bog u sili i u vihru, rečeno je ono bilo Iliji svetome, i ne znate čijega ste duha, rekao je Božanski Spasitelj onoj dvojici sinova Zebedejevih, kad su htjeli, da grom popali Samariju. (Luk. 9, 55.). Neka čovjeka muče, kako hoće, i neka ga zlostavljaju, progone i srce mu paraju, svijesti mu ne mogu ubiti, niti do nje doprijeti, ako u njoj vlada Bog. Ali kako i najsvetije duše mogu za čas izgubiti taj osjećaj Boga u svijesti svojoj, onda je zlo. Zato Božanski Spasitelj tima riječima psalmiste kao da stvara zakon sa prijestolja križa svoga, da ni u najvećim mukama fizičnima i moralnima ne gubimo te svijesti o Bogu u duši i srcu svome, pa smo nenadvladivi.

Najstrašnija muka propetoga i na kolac nataknutoga, kao što su naši stari pripovijedali, jest fizička žedja, koja ga mori. Turci su znali tako vješto na kolac naticati raju, da mu se utroba nije ništa oštetila, pa je takav na kolcu znao mučiti se po više dana, samo da ne skapa, od vremena do vremena bi mu po nekoliko kapi vode u usta ulijevali.

Rimski su vojnici Isusu najprije ponudili da pije „vinum myrhatum", kano što veli Evangjelista sveti Marko (15, 23.), koje je imalo da omami žrtvu, ali je Isus odbio. Htjeo je da u potpunoj prisutnosti duha i svijesti izrekne ove riječi vječitoga zkkona sa prijestolja svoga. Ali da se ispuni proročanstvo, kano što veli sveti Ivan (19, 28.) na temelju psalma 68, 22., reče Isus: „Žedan sam", i pružiše mu hisopovu trstiku namočenu u ocat, a Isus se usnama svojima svetima dotakne i tim je stvorio vječiti zakon duševne žedje u utrobi čovječanstva, za istinom, za pravdom, za duševnim životom, koju više nitko na svijetu zatomiti ne može, i koja odsele za uvijek izjeda duh pun osvjedočenja,

pun žara i žive vjere. Teško je to pojmiti u naše vrijeme slabokrvno, mlitavo, bez vjere, koje misli, da ako hoćeš biti pametan, moraš da zatomiš sve želje osim one za uživanjem; ali ono, što je izišlo iz ustiju Isusovih, više ne umire, ostaje na vijeke, pa i taj povik: „Žedan sam“, gori u utrobi čovječanstva i nitko više ne može da ugasi tu žedju plemenitih duša i srdaca, da zavlada svijetom istina, pravda i dobrota. Riječi Isusove riječi su duha i života, a ni duh ni život nitko ne može satrti i uništiti. Tko nema te žedje u srcu svome, nije vrijedan učenik Isusov. U času, kad je Isus te riječi na križu izrekao, sve je bilo proti njemu, i puk i poglavice; mislili su da umire od žedje, a nijesu znali jadni, da će se svijet od žedje, što ju je Isus ulio u dušu plemenitih ljudi, održati i ne će više nikad skapati, jer će si sve te plemenite duše pružiti ruke pod križem i tu se na tom vječitom izvoru pod njegovom sjenom krijepiti i žedju duševnu gasiti.

Šesta riječ, što je pala iz ustiju Božanskog Spasitelja na križu, bila je ona: *„Svršeno je.“* Tima je riječima Isus pokazao zakon za život. On je došao da ispuni volju Oca svoga nebeskoga. Došao je na ovaj svijet, da donese istinu, da dade primjer života i da svijetu dade život vječni i duha Božjega. Sve je On to savršeno ispunio, pa je i mogao mirne duše reći: Svršeno je. Koji hoće svjedočiti za istinu, mora puno trpjeti. Koji hoće nove puteve da prokrči, mora biti pripravan, da na krstopuću ne samo ostavi spomenik svoj nego i truplo svoje. Na to nas sjeća križ Isusov na našim krstopućima. Zato, kad je Isus izrekao riječi „svršeno je“, kano da je kazao: kraljevstvo istine, mira i pravde utemeljeno je medju vama, kraljevstvo sile poganskih božanstva i robovanja ljudskoga prestalo je, jer tko priznaje Boga za Oca, mora priznati i čovjeka za brata. Kalvarija nikad nije bila za ni jednu dušu, za ni jedan narod strašilo, nego samo mjesto pomirbe, jer je križ Isusov stablo mira, pod čijom sjenom svi ljudi mora da se sastanu i slože, hoće li da budu medjusobno braća.

Sa riječima: „Oče u ruke Tvoje predajem dušu svoju“ izrekao je Božanski Spasitelj zakon smrti. Kakav život, takva smrt. Tri su načina života i tri smrti. Jedni žive životinjskim životom, pa tako i svršavaju. Drugi žive i hoće da žive čovječanskim životom po svom razumu, po svojoj voljici, pa se izgube u samima sitnicama, zatvaraju oči, da ne vide smrt, boje se, utvaraju si da ostavljaju djela iza sebe, koja će im ime ovjekovječiti. Govornici na grobu to i naglašuju, ali kako ih brzo svijet zaboravlja! Treći žive božanskim životom. Duša im je i volja uvijek s Bogom, pa kad Bog pokuca, evo ih odmah pripravnih i nemaju drugo ništa, nego li samo duh svoj, koji je bio uvijek s Bogom, Njemu i predati i izručiti.

* * *

Mladi moji slušatelji! Nitko nas ne zna, kako će svršiti. Možda će nas koga pogoditi kugla na bojnoj poljani braneći milu domovinu, možda drugi od nas svršiti od koje kužne bolesti, treći će možda umrijeti naprasitom kojom smrću, jer sve se danas može dogoditi na svijetu; ali svi mi, imali umrijeti ma kakovom smrću, toliko ćemo vremena imati, da se sjetimo Kalvarije i ovih riječi Isusovih: „Oče, u ruke Tvoje predajem dušu svoju!“

I tako nas je Isus naučio i živjeti i umrijeti, pa zato, bili živi ili mrtvi, Gospodinovi smo, Amen.

Na Mladi Uskrs.

Sv. Iv. XX· 19.—31.

Sveti Križ Isusov i Njegovo sveto i slavno uskrsnuće u najužem su savezu. To je i sam Božanski Spasitelj izjavio, kad je ono drugi dan poslije svoga uskrsnuća u razgovoru sa onom dvojicom učenika, što su putovali u Emaus, rekao im: „Nije li trebalo, da Krist najprije trpi i onda istom da udje u slavu svoju?“ (Luk. 24, 26.). To je i prije svoje slavne smrti na križu i prije slavnog uskrsnuća očito bio u više zgoda naglasio (Luk. 9, 22.); a osobito je lijepo i uzvišeno o tom govorio, kad je ono kazao: „Zaista, zaista vam kažem, ako zrno pšenično, što pade u zemlju, ne umre na neki način, samo ostaje ; ali ako umre, onda istom mnogo ploda donese“. (Iv. 12, 24.).

I tim je Isus vječiti zakon kao proglasio, da nema uskrsnuća bez križa i smrti, nema pobjede bez borbe i pregaranja, ni slave bez pokore i požrtvovanja. I tako, što se god čovjek dublje zamisli u život i smrt i slavno uskrsnuće Isusovo, sve jasnije vidi u svemu tomu dodir sa vječnosti i neizmjernosti ; pa kao što mu sveto tijelo poslije uskrsnuća nije vezano bilo na prostor i vrijeme, jer se eno stvara pred apoštolima u zatvorenoj dvorani, sad na obali Galilejskoga mora, tako na svakom njegovom koraku, u svakoj njegovoj riječi i činu vidiš, da nije učinjen taj korak, ni izrečena ta riječ, ni izvršen taj čin samo za onu priliku i vrijeme, nego za sve odnošaje u ljudskome životu i za sve vijekove. U svakom tom Njegovom koraku, riječi i činu shvaćaš značenje one: „Evo, ja sam s vama sve do konca svijeta“, t. j. u svemu tomu vidiš jasno pečat vječnosti i neizmjernosti!

Pred rakom svršava se povijest ma kako velikog čovjeka. Ne vidimo ga više, ne slušamo ga više; preostaje nam samo još uspomena od njega i ono, što je namro potomstvu svojim naukom i djelima. Sa Božanskim Spasiteljem sasvim je drugčije.

Kao što Njegov život ne sliči našemu, ni Njegova smrt našoj, tako mu je i život preko groba i uspomena sasvim drugčija. Poslije smrti istom i stvara povijest čovječanstva sasvim novoga, sasvim drugačijega.

Subota je bila na izmaku, kad su ono Marija Magdalena, mati Jakoba i Salome, pohodile grob Spasiteljev (Mat. 28, 1.; Mark. 16, 1,), a u jutro rano prije zore zaputile se opet na grob i ponijele sobom miomirisne pomasti, da pomažu tijelo Isusovo. Putem su se još dogovarale, kako će odvaliti grobni kamen, a kad tamo već je grobni kamen bio odvaljen i Božanski Spasitelj već je bio uskrsnuo. Badava su Židijski poglavice zapečatili taj grobni kamen i stražu namjestili, angjeo s neba sišao je i otvorio grob, iz koga je Božanski Spasitelj uskrsnuo. (Mat. 28, 2.) Badava su podmitili vojnike, kad su ovi uplašeni dotrčali od groba sa straže i dojavili poglavicama, da razglase svijetu, dok su oni spavali, da su ge tobože ukrali učenici Njegovi (Mat.28, 13.), jer su zaboravili, da su se i sami uhvatili u laži, kad se pozivlju na svjedoke, što spavaju. Badava su i kasnije ti isti poglavice htjeli apoštolima da začepe usta i da im zabrane, da ne smiju ni pisnut ni spomenut ime Isusovo (Djela Ap. 4, 17.). Badava su apoštole i šibali i u tamnicu zatvarali, badava su ih ubijali i kamenovali, badava su razni Elimasi odvraćali od vjere u Isusa uskrsnulog (Dj. Ap. 13, 8.), badava su se Židije odonda poistovjetovali sa neprijateljima Isusa uskrsnulog, badava su neki Areopagite ismjehivali sv. Pavla, kad im je govorio o uskrsnuću od mrtvih (Dj, Apj 17, 3B.), badava je rimska carevina kroz tri sto godina mačem i ognjem htjela da uguši tu vjeru u uskrsnuće i uskrslog Spasitelja, badava se i danas racionalistička škola, koja niječe a priori mogućnost čuda i uskrsnuća, utječe smiješnoj hipotezi halucinacije i onoj, kano da bi Božanski Spasitelj bio samo obamro na križu i onako polumrtav pokopan i izašao iz groba. Sa žalošću se ovdje sjećam, kako je jedan baš slavenski slikar — Vareščagin, poznat sa svoje famozne slike o apoteozi rata, koji je i onako nesretno zaglavio u rusko-japanskom ratu skupa sa glavnim zapovjednikom ruske mornarice Makarovom — a možda je to i bila kazna Božja — ono god. 1889. izložio bio u Beču sliku, koja predstavlja Isusa, kako je prema toj hipotezi, kao da je bio samo obamro, onako polumrtav izlazio iz groba. Naš pok. biskup Štrossmajer u vrlo lijepom pismu pok.

kardinalu bečkome Ganglbaueru odsudio je taj bezbožni atentat toga slavenskog slikara na vjeru i sveto uskrsnuće i na Spasitelja našega.

Sve je to badava, tu vjeru u uskrsnuće Božanskog Spasitelja intko živ ne može iz milijuna duša i srdaca kršćanskog svijeta izbiti, nikoja himba, nikoja zloba, nikoja sila. Istina je i ostaje na vijeke, što je sv. Pavao rekao Korinćanima: „Ako vam propovijedamo, da je Isus uskrsnuo, kako to mogu neki da govore, da nema uskrsnuća od mrtvih? Jer ako nema uskrsnuća od mrtvih, onda nije ni Isus uskrsnuo, a ako Isus nije uskrsnuo, onda zabadava naše propovijedanje, zabadava i vaša vjera; a mi bi se našli kao lažni svjedoci Božji, i mi bi onda još bili u grijehu, pa ni mi nebi mogli očekivat uskrsnuća. Al ovako znajući, da je Isus uskrsnuo, svojim uskrsnućem ne samo da je dokazao, da je pravi Bog, nego je i nama dao jamstvo, da ćemo i mi uskrsnuti na život vječni".

Nisu ti svjedoci, koji su nam posvjedočili sveto i slavno uskrsnuće Isusovo, bili tako lahke vjere, i sami da to povjeruju. Nekima apoštolima izgledala je ta vijest pobožnih žena, koje su im to dojavile, kao tlapnja, veli Evangjelista sv. Luka (24, 11.).

Istom kad se je Isus, kano što to ćitamo u današnjem sv. Evangjelju, ukazao, povjerovali su, a Toma, koji nije bio s njima, kad su mu to rekli, da su vidjeli Gospodina, ni onda još nije htio vjerovati, dok nije njega napose o tome uvjerio. Isus je htio, da mu apoštoli budu jedinstveni u toj vjeri i da onda uvjere čitav svijet, da je zaista uskrsnuo, kao što je bio i sam prorekao onom zgodom, kad je rekao: „Kao što je Jona bio tri dana u utrobi morske nemani, tako će i sin čovječanski biti tri dana u utrobi zemlje, a treći će dan uskrsnuti" (Mat. 12, 40.), i onom zgodom, kad je rekao: „Razorite hram ovaj, i u tri dana ću ga opet sagraditi" (Iv. 2, 19.). Zato i veli sveti Evangjelista Ivan (ibid. 23.): „Kad je Isus uskrsnuo od mrtvih, sjetiše se učenici i vjerovaše i pismu i riječima Isusovima!"

* * *

Mladi moji prijatelji! Nikad nemojte zaboraviti ovaj uski savez izmedju križa i uskrsnuća, izmedju borbe i pobjede, izmedju pregaranja i uživanja, izmedju patnje i oslobodjenja: ali

taj križ vaš u životu vašemu i ta borba i to pregaranje i ta patnja mora biti u najužem savezu sa križem Isusovim prema onoj sv. Pavla: „Non coronabitur nisi qui legitime certaverit", t. j. ne slijedi pobjeda i uskrsnuće i sloboda iza svake ma kakve borbe, ma kakvog pregaranja i patnje, koja nema odjeka u srcu Božanskoga Spasitelja. Ima suza, ima borbe i škripanja zubi na svijetu, za koje ne može čovjek od Boga i Spasitelja pobjedu i nagradu očekivati, niti onaj duševni mir, koji je On svijetu i čovjeku donijeo i koji evo sada poslije svoga uskrsuuća kao najveće blago učenicima svojima donosi i daje, kako ga svijet čitav dati ne može. Sa poljana Betlehemskih naviješćuju angjeli rodu ljudskome taj duševni mir pri porodu Božanskog Spasitelja, a sada poslije uskrsnuća i po dovršenom djelu otkupljenja našega i spasa sam Božanski Spasitelj ulijeva taj mir u dušu svojih učenika i po njima i svima nama i pojedincima i cijelom kršćanskome svijetu, tako, da je istina ono, što kaže Montesquie u svom djelu: Esprit des lois XXIV. 3. „Čudnovato, kršćanska vjera kano da nema druge svrhe, nego da učini sretnim čovjeka na onome svijetu, usrećuje ga već i na ovome svijetu", Amen.

Na II. nedjelju po Uskrsu

Sv. Ivan X. 11.—16.

U cijelom predjašnjem poglavju pripovijeda nam isti evangjelista sv. Ivan potanko, kako je Božanski Spasitelj povratio vid rodjenome slijepcu, pa kako je ovaj u Njemu upoznao i Gospodina i Spasitelja svoga, te se pred njim bacio na koljena, te mu se tako otvorile i oči duševne, da ugleda svjetlo vjere, pa u tom opširnom pripovijedanju izmedju redaka kao da čitaš i povijest duša, koje su sretne te na svom trnovitom putu dolaze do žive vjere, i povijest onih okorjelih, što se sve više odaljuju od Boga. Taj rodjeni slijepac živa je slika i prilika onih prvih, a Farizeji ovih drugih. (Iv. 9, 1.—38.).

Čudesa Isusova jasna su kao sunce Božje. Puk ih vidi. pa im se divi i pada na koljena pred Isusom, Bogom i Gospodinom svojim; a Farizeji i protivnici Isusovi a priori niječu u ime tobožnje znanosti i svoje nepogrješive kritike, pa i one same, ako ustraju u svojoj vjeri i svome osvjedočenju, najprije u ime tobožnje znanosti, a onda u ime sile isključuju. Ali Božanski Spasitelj znade za njih, kupi ih oko sebe, te su izabranici Njegova kraljevstva: slijepi, ubogi, ništi i progonjeni; a onima nadrimudracima, koji su slijepi kod očiju, te nevjerni ostaju, i jest pravi kamen smutnje — „lapis offensionis et signum, cui contradicetur". (Luk. 2, 34.; Rim. 9, 33.).

„Ja sam došao na ovaj svijet, da oni, koji ne vide, progledaju, a oni, koji vide, obnevide", rekao je Božanski Spasitelj, poslije kako je toga rodjenoga slijepca izliječio, zaslijepljenima Farizejima (Iv. 9, 39.); a kad su Ga neki zapitali, pa zar da su i oni slijepi, uzdahnuo je Božanski Spasitelj: Ah! Kamo sreće, da ste slijepi, tražili bi svjetlosti i ne bi imali grijeha; al ovako kad velite: Mi vidimo, te odbijate svjetlo, koje vam donosim, ostajete u grijehu". (Iv. 9, 40. is.).

Uza svu zlobu i protivštinu Farizeja, tih nadriučenjaka i zaslijepljenih vodja naroda, vidio je Božanski Spasitelj, kako raste malo stado izabranih vjernih, pa On, kao pravi pastir toga stada, izreče one riječi današnjeg sv. Evangjelja, što nam je zabilježio sv. Ivan na poglavju 10.

Da je Isus samo naučavao nauku svoju, pustili bi Ga na miru ti njegovi protivnici Farizeji i veliki svećenici, ili bi ga smatrali kao kakovog očitnika i griješnika; ali kad On radi ovako čudnovato i kupi narod oko sebe kao novo stado, u tom su oni nazirali neoprostiv zločin,

Pa zbilja, sve je na Isusu smetalo tima predstavnicima službenoga Židovstva: i Njegovo galilejsko porijeklo i Njegov neznatan društveni položaj i Njegova odvažna inicijativa i Njegova bezobzirnost, pa i samo kudjenje tradicija Farizejskih, te originalnost Njegova nauka, koji se ne oslanja na nikakav ugled ljudski (Mat. 7, 29.). U svakoj Njegovoj riječi, u svakom Njegovom činu vidjeli su oni u Njemu svoga protivnika i tako Božanski Spasitelj zbilja priprosti puk i čiste duše prosvjetljuje, a druge zaslijepljuje (Mat. 13, 14.); poštena srca lete k Njemu, a druga se odbijaju od Njega. On je za one duše izabrane i za ona srca i vrata u kraljevstvo nebesko i pastir stada toga kraljevstva svoga. On je sam kadar ljude, kao zabludjele ovce privesti Bogu. Svi drugi, kojigod su to htjeli učiniti silom svoga ladnoga znanja ili svojih zakona, samo su još više ostavili njihove duše uznemirene i razočarane. Isus ih prispodablja s najamnicima. Duša pripada samo Bogu, pa kad Isus nazivlje samo sebe pravim pastirom, to On potvrdjuje time samo svoje božansko pravo.

Sveto Pismo, a i druge staroslavne knjige, nazivlju obično kralja pastirom naroda. Tako se eno kralj David nazivlje u ps. 77. r. 71. Tako Cyr kralj Medijanski — perzijski kod Isaije proroka na pogl. 44, 28. Tako se nazivlje i Agamemnon, vodja u trojanskom ratu, pastirom naroda. U tom smislu predstavljaju nam i proroci Mesiju, kralja sviju kraljeva, pastirom naroda, pa prema tome zove se i jedna od trostruke crkvene vlasti pastirskom u smislu patrijarhalnog vladanja i upravljanja pukom.

Nitko nije imao toliko pravo nazivati se pastirom naroda i vratima u ovčarnicu kao Božanski Spasitelj. Čitav Mojsijin zakon bio je kao ograda izabranog naroda, ali vrata, kojima se ulazilo u to stado, bila je vjera u Mesiju. Ta vjera bila je duša

čitavog starog zavjeta; svi oni lažni proroci, lažni mesije, rdjavi pastiri naroda toga, koji nisu na ta vrata ulazili medju to stado, bili su kradljivci i najamnici, kojima nije bilo do stada Gospodnjega, nego do sebe. Pa kad je taj tor postao previše tijesan i uzak, Božanski pastir stada svoga izveo je svojim milim glasom stado svoje na novu pašu u puninu života novoga, a sam zalaže život svoj za to stado svoje, koje je nepregledno i vječno, kao što je i Crkva Njegova, zamjenica na ovome svijetu, u koju imade Njegov Duh i riječ Njegovih apoštola da sakupi sve ovce po cijelome svijetu, jer se je za sve jednako žrtvovao i sve na vječni život pozvao.

Bože divni! Koli je neizmjerna ljubav Tvoja naprama rodu ljudskome. Ti si, Isuse, Božanski Spasitelju, rekao, da veće ljubavi nema od one, nego kad tko za prijatelja svoga život dade. A zar je rod ljudski, za koji si Ti život dao, prijatelj Tvoj bio? Nije li Te na najpodliji način izdao, na najnepravedniji način odsudio i najsramotnijim načinom pogubio? Nu Božansko srce Tvoje, prepuno ljubavi za rod ljudski, ni riječi osvete nije zavapilo, nego se i u času smrti moli Ocu svome nebeskome, da mu oprosti. Znao si, Božanski Spasitelju, da poleg sve Tvoje neizmjerne ljubavi ne ćeš naći zahvalnosti, pa ni same žive vjere (Luk. 18, 8.) u srcu roda ljudskoga, pa ipak si za njega Život dao. Iz ljubavi prama nezahvalnome rodu ljudskome ostavio si nebesko prijestolje i sišao u ovu dolinu suza, iz ljubavi prama rodu ljudskome dao si da podigne stvor Tvoj bijedni, kukavni čovjek, ruku na Tebe, Spasitelja svoga; iz ljubavi prama rodu ljudskome dozvolio si, da Te vode na smrt kano ovcu na klanje, iz ljubavi prama rodu ljudskome hraniš ga hranom nebeske istine, pojiš ga nepresahnjivim izvorom milosti svoje, žrtvuješ se danomice na oltarima po rukama svećeničkima; a mi rod ljudski, kada nedostojno žrtvujemo, kada Te nedostojno primamo u srce i dušu svoju, kada Te u privatnom i javnom životu zatajujemo i odričemo Te se pred svijetom, zar nismo drugi Jude i Farizeji, koji Te nanovo na križ propinjemo? Bože, velika je ljubav i milosrdje Tvoje! Zaista, boljeg pastira ne može si poželiti duša kršćanska! Svakoj rani imaš lijeka, svaki prekršaj i grijeh pere nepresahnjivi izvor milosti Tvoje, slabić ojača, bolestan ozdravljuje u tom mističnom jezeru Betsadi. Kako nježno ovcu, kada zabludi, privadjaš stadu svome, kako ju nježno vodiš po stazi

nade, koja se vječno zeleni, i po cvjetnim poljanama rajskoga veselja i blaženosti. U istinu, Gospode! Ti si pastir duša naših, Ti si dobar pastir puka svoga, a mi ovce stada Tvoga!

Znamen pravoga pastira jest, da je ljubak, krotak, blag, pa da u plemenitosti srca svoga vazda prianja uz one, koji krivicu trpe, a nikada uz one, što krivicu nanašaju; a rdjav pastir i najamnik nema lijepi riječi za stado svoje, pa se samo veseli, kada može dati oćutjeti ostan moći svoje.

* * *

Braćo moja mlada! I nas svaki i pojedini ima da bude pastir duše i srca svoga, koje treba da bude kao oltar Božji, na kojem valja vazda da njetimo plamen ljubavi naprama Bogu i narodu svome. Od mladosti svoje budite ponosni, što ste kršćani katolici, svagdje ispovijedajte oćito vjeru svoju, pasite dušu svoju i srce vječitom istinom Božanskog nauka, krijepite se tim izvorom milosti Božje, da danas sutra, kada budete pastiri i vodje u narodu, svaki u svom djelukrugu kršćanskim načelima i poštenim djelovanjem svojim budete uzmogli stado svoje i hraniti i braniti. Od mladosti svoje budite lavovi u obrani poštenja, istine i imena svoga, jer kada to izgubiš, nemaš više nikakove vrijednosti, jer nemaš više što da braniš! Istina je, slabi smo i nemoćni, te se poniziti moramo pred Bogom i svijetom. Istina je, sa strahom i trepetom imamo nastojati oko spasenja svoga; istina je, da sami po sebi nismo ništa kadri učiniti; ali istina je i to, da sve možemo po Onome, koji nam daje i da dobro zamislimo i volje i snage, i da to dobro u život provedemo, a to je Bog naš i Spasitelj naš, vodja i pastir duša naših. Pa doklegod bude taj vodja i pastir duša naših, Bog i Spasitelj naš, na prijestolju svome u presvetom oltarskom sakramentu kraljevao, i doklegod bude ljudih i pravih pastira u puku našem, koji se u svoj privrženosti i čistoći srca svoga te sa svetim žarom duše svoje približivali budu Spasitelju u oltaru Gospodnjem, dotle će i biti prave svetosti i izvrsnosti u svijetu našem.

Ljudi puteni ne svaćaju stvari duševne. Ali tko zna, što je sveta moć i providnost Božja, tko zna i vjeruje, što je otajstvo svetoga križa i otajstvo tijela Isusova, tko zna, da bi Bog nekoč propalim gradovima i narodima na molbu patrijarhe Abrahama pripravan bio da oprosti, da je u njima i samo sedćm pravednika se našlo, taj će lagano dokučiti, da su svakoj zemlji i svakome narodu najveća blagodat ljudi krijeposni, svjesni, izvrsni, koji molitvom i zaslugama svojima pred Bogom, bič srdžbe Božje od naroda odklanjaju, koji narod u nevolji tješe, od zla ga odvraćaju, na dobro bodre; nu to nisu najamnici ni plaćeni nadničari, koji kad vide vuka, sami rep podvuku, nego su to pastiri, dobri pastiri, kakove traži Božanski pastir u današnjem svetom Evangjelju, Amen.

Na III. nedjelju po Uskrsu.

Sv. Ivan XVI. 16.—22.

Počamši od današnje nedjelje pa sve do prve nedjelje poslije Duhova sveta mati Crkva daje nam u ovima nedjeljnim evangjeoskim perikopama čitati ulomak iz onoga govora, što no ga je Božanski Spasitelj držao, kada se je na zadnjoj večeri opraštao sa svojim učenicima i što nam ga je zabilježio evangjelista sveti Ivan na pogl. 13, 33. pa sve do konca pogl. 17. U tom je govoru Isus malo časova pred svoju slavnu smrt razgalio dušu i srce svoje Božansko pred jedanajstoricom, koji su mu ostali vjerni, koje je ljubio do kraja, kako veli sv. Ivan (13, 1.). U njemu je Božanski Spasitelj jasno označio odnošaj svoj prema Bogu Ocu i Duhu svetomu, te odnošaj duše krščanske prema presvetom Trojstvu, ljubav Boga prama svijetu, sreću i blaženost djece i sinova Božjih uza sav križ, suze i patnje na ovome svijetu, jer da će im se suze obratiti u radost i veselje, koje im nitko više oduzeti ne će.

Napose u današnjem sv. Evangjelju govori Božanski Spasitelj o tima suzama, pa ih u savez dovadja sa veseljem u taboru protivnika njegova kraljevstva na ovome svijetu, i tako kano da potvrdjuje time, da je zbilja sav svijet podijeljen u ta dva tabora, kojima je na medjašu On i njegov križ, kao signum, cui contradicetur. (Luk. 2, 34. I. Petr. 2, 7.), „U istinu, u istinu velim vam, vi ćete biti žalosni, ali će se vaša žalost obratiti u radost“, veli Isus u današnjem evangjelju, kao da nekom logičnom nuždom slijedi, da kada je u jednom taboru veselje, u drugom da vlada žalost i obratno. Od Setovih i Enosovih još vremena dijeli se svijet na djecu Božju i sinove ovoga svijeta, tu je razliku eno i Isus u više zgoda naglašivao (Luk. 16, 8.; Iv. 8, 23.; dalje se naglašuje ta razlika i u Dj. Ap. 2, 40.; Efez. 5, 8.; I. Sol. 5, 5.), gdje sveti Pavao javno tu nazivlje sljedbenike Isusove djecom

Božjom i sinovima svjetla za razliku od djece ovoga svijeta i sinova tmine.

Suze ovoga svijeta sasvim su različite od suza pravednika i po svome izvoru, po ozlijedjenoj oholosti, slavohlepju, lakomosti, nezasitnosti, srdžbi i po svojstvima, koja odaju nevjeru u providnost Božju, izgubljenu nadu, mržnju i okorjelost. Lije suze i pravednik, jer priznaje svoje ništavilo, ali s' njima uvijek kamen tuge sa srca odvaljuje, pa kroz suze uvijek i vedrije dane vidi. Plastično opisuje sv. Pismo u knjizi mudrosti 5, 8.—24. proklinjanje grješnika i suze radosnice pravednika.

Nijedna drúga nije čovjeku tako vjerna kao tuga i bol. To je čovječja baština, to je zrak, koji udiše, to je nepremostiva rijeka i neprohodna gora i klisura, o koju se uvijek sreća ljudska i Eudajmonija ogrebala i zube svoje skršila. Grčka filozofija htjela je tu klisuru ili sasvim odstraniti, ili joj otupiti oštre bridi, ali nije pogodila pravi način ni time, što su ju htjeli jedni svu utopiti u veselju i nasladi tjelesnoj kao Demokrit i Epikur, ni time, što su poletnije duše kao Sokrat, Plato i Aristotel preporučivale baš nasuprot suzdržljiv život, ali jer su previše jednostrano intelektualistički shvaćali mu svrhu, nije bilo izvedivo ni od ponajboljih, a kamo li od mase puka; a treći su ju htjeli odstraniti apatijom kao cinizmom i stojicizmom, ali brzo su i ti razbijene glave morali se povratiti, jer je takovo biće, bez želja, bez nade, bez veselja, bez tuge, bez osjećaja utvara, a u zbilji ga ni nema.

Rimski filozofi, koji se liječnici zvahu a koji su filozofiju smatrali liječništvom, liječili su eklektičnim receptima i mješavinom sviju tih grčkih eliksira svoje ljude, ali im boli nijesu mogli izliječiti do li onom zdvojnom Senekinom devizom: „Patet exitus; brevis ad libertatem via!“ — koja je otvorila širom vrata pesimizmu i samoubijstvu.

Na taj način nije sav poganski svijet bio kadar da riješi problem patnje i boli. Pa ni Jakovljevim Šeolom (I. knj. Mojs. 37, 35.), ni Jobovim proklinjanjem dana porodjenja svoga (Job. 3, 3.) nije se riješio, nego ga je riješio Isus Krist, Božanski Spasitelj naš, i živom naukom svojom i smrću svojom na križu, kad je sve naše nemoći i boli prikazao Ocu svome nebeskome i do dna iskapio kalež boli, tako da ni jedna čaša muke i patnje nije više za kršćanina čovjeka tako gorka, otkako su je

usne Božanskog Spasitelja iskapile i otkako su blaženima proglasile sve one, koji pate i trpe, gladuju i žedjaju i koji su progonjeni radi istine i pravde. Od toga časa duše kršćanske sa sv. Pavlom eno hvalospjeve pjevaju križu, patnji i boli (Filip. 3, 10.; Rim. 8, 17.) i zovu patnju „slatkom boli“ (la bonne souffance), jer je taloži ulje duševnog mira, koji Isus svojima dalje i čiju snagu ništa na svijetu umanjiti ne može.

Danas, gdje je čovječanstvo silno pokročilo u znanju i umjenju, bol se nije umanjila, nego samo povećala, jer je moderan čovjek puno osjetljivih živaca postao uslijed te silne buke i pogibelji od strojeva i po kopnu i po moru i po zraku, pa razni špekulanti, izrabljujuć tu osjetljivost ljudsku, nemilosrdnom svojom rukom samo povećavaju bol i ranu modernog ljudstva. Kršćanstvo je jedino kadro i pojedincu i društvu ljudskome pružiti zdravi lijek u njihovoj boli, pa je zločin, što ga te grube ruke odbijaju od njih nevoljnih i zapreke stavljaju, da im pomoć pruži.

* * *

Mladi moji prijatelji! Naš narod, koji se, što no bi mogli reći, i zato rodio, da se napati, do sada, hvala Bogu, u svoj toj svojoj nevolji i patnji tražio je i nalazio je u vjeri živoj pravu pomoć i okrjepu. Vjera ga je održala, njojzi hvala, možemo reći. Samo iz te patničke duše živom vjerom okrijepljene, mogle su niknuti one njegove poslovice: „Koga Bog miluje, onoga i kara“ i „Nevolja gola najbolja škola“ i samo iz nje mogle su niknuti one klasične (što je vrijedno, da se u klasi t. j. u školi poučava) pjesme, u kojima se problem patnje onako uzvišeno shvaća i riješava, kao u onoj: „Bog kuša Marka“ (Matica Hrvatska I. br. 8.), pa u onoj: „Djakon Stevan i dva angjela“ (Vukova zbirka II. br. 3.), zatim u onoj „Bog nikome dužan ne ostaje“ (Vuk. II. br. 5.). Zato bi vam ja ovom zgodom preporučio, da uz sv. Pismo rado čitate i naše narodne pjesme. Sv. Pismo rado da čitate zato, jer je evangjeoski zakon, općenit zakonik (Mat. 28, 19.), vječan (ibid. 20.) i savršen (Hebr. 7, 19.) za sve savjesti ljudske, a narodne pjesme zato, jer se u njima

zrcali duša naroda našega sa svima dobrima i zlima stranama njezinima i što će te u njima vidjeti ljepotu i bogatstvo našega jezika, kojim bi i angjeli na nebu Boga slaviti mogli, ali ćete vidjeti i to, da su baš one bolje žice njegove duše u tom općenitom, vječnom i savršenom ognju kršćanske objave prokaljene i očeličene.

Od maloći naučite se pregarati i s kršćanskog gledišta shvaćati bol i nevolju, pa će te svakoj nepravdi i svakome zlu smjelo u oči znati gledati, jer će vas krijepiti onaj, koji je i apoštolima svojima rekao, da ih čekaju patnje, nevolje, progonstva i smrt, i to ne samo od tudjina, nego i od svojih, i to baš od onih, kojima na dobro radimo, i jer će vas krijepiti one riječi sv. Pavla : „Si compatimur, ut et conglorificemur“ (Rim. 8, 17.), Amen.

Na IV. nedjelju po Uskrsu.

Sv. Ivan XVI. 5.—15.

I današnje sv. Evangjelje ulomak je onoga oprosnoga govora, što no ga je Božanski Spasitelj držao učenicima svojima na zadnjoj večeri prije gorke svoje muke i smrti. Pa kada je Isus vidio svoje učenike žalosne i znajući njihovu slaboću i nemoć, obećaje im božansku pomoć i utjehu, utješitelja Duha istine u njihovoj životnoj borbi i u njihovome apoštolskome radu. Taj Duh utješitelj i Duh istine i danas Njegovom Crkvom vlada i odolijeva svima burama i navalama protivnika. Što bi danas bilo od čovječanstva bez kršćanstva, bez crkve Isusove i bez toga Duha? Stari je svijet mislio, da je naobrazba samo za gornje slojeve (Plato: De republica V. 274.). Pa i ti gornji slojevi djecu su davali robovima na odgoj sve do efebeške dobe i po tom omalovažavali i naobrazbu i učitelja samoga. Eno kako se Aristofan ruga u svojima komedijama (Oblaci) i samome Sokratu, najuvaženijem učitelju. Pa i danas uza svu naobrazbu i demokratskih slojeva koliko neznanje, koliko praznovjerje, kolika slabost volje i značaja, koliki marazam savjesti, koliko beznadje i zdvojnost.

Badava ! Sav svijet, sav život, sva povijest roda ljudskoga, sve boli, sve patnje, sva bijeda, sva tuga, svaki i nesetni kucanj srca ljudskoga, sve je to samo u svjetlu vjere Isusove i pojmljivo i rastumačivo. Neizmjerna je tuga i bol, koja znade sapeti ljudsko srce, kao što su i neizmjerni valovi osjećaja toga majušnoga mora srca ljudskoga ; ali i ti neizmjerni valovi tuge i boli najuspješnije se razbijaju i talože o čvrstu hrid vjere, tako, da se i opet doskora o bistroj i mirnoj površini toga majušnoga mora zabliješti zraka nade u providnost Božju, koja čovjeku nove nade ulijeva, da ne klone, nego da ojačan razapne jadra veseloga i snažnoga života, te s pomladjenom snagom da mirno plovi i sigurno do božje volje. —

Da, braćo mlada! I mi ćemo do Božje volje na ovome svijetu živjeti i djelovati, ali prije ili poslije i nama je poći Ocu nebeskome, pa kako nije najveća nesreća trpjeti boli i umirati, nego ne znati zašto se radjaš, zašto trpiš, zašto umireš, što će biti s tobom poslije smrti, to treba da kao putnici na ovome svijetu što češće o tome razmišljamo. Ljudi ne vole na to misliti, a pogotovo mladi ljudi, što je i sasvim razumljivo, ali ja mislim da se neću ogriješiti o pedagoška načela, ako vam o tome, premda još vrlo mladima, što češće govorim, jer što se kaže nitko nas ne će ostati za sjeme niti itko od nas znade časa, kada će pokucati na vrata našega života Božanski sudac i Otac nebeski, pa evo i moderni psiholozi preporučuju, da se mladi čovjek od maloći nauči odvažno smrti u oči gledati, kano što to n. pr. preporučuje Montegazza u svom djelu „La Testa", gdje bodri nećaka svoga od četrnajst godina, da što češće o tome razmišlja, da mu je umrijeti i poći Ocu nebeskome. Nije kršćanstvo, da se u njega rekrutiraju samo nemoćni starci i oni, koje je dostigla sjena križa pred večer njihova života, nego je kršćanstvo kraljevstvo mišljenja, riječi i djelovanja po Božjoj volji, puno života, pa kada član toga kraljevstva o smrti razmišlja, nije to da omalovažuje život i življenje, nego da ga nasuprot cijeniti znade i pravu mu vrijednost u svjetlu vjere upoznati može.

Na svoje oči gledamo, kako svaki dan smrt kosi i staro i mlado, pa koliko je proredila i redove vaših drugova i vršnjaka do danas. Stari mora, a mladi svaki čas može, da se preseli u vječnost. Evo baš čitam ovih dana, kako je u Parizu u pol bijela dana ugrizla muha u usnicu na najelegantnijoj promenadi u Champs-elisejima mladog poručnika, pa je za pol sata izdahnuo; pa kako je ovih dana na Lidu, u toj glasovitoj morskoj kupelji kod Mletaka, grom udario u jednu dvoranu, gdje je veselo društvo plesalo i zabavljalo se, pa je baš ponajljepšu i ponajmladju djevojku istrgao iz naručja svoga suigrača. I tako nitko ne zna kad osvane, gdje će omrknuti; a sedmi, jedanajsti i dvanajsti članak vjere za sve je žive, da vjerujemo i da o njima razmišljamo, pa ta tri članka vjere ostaju u krijeposti i onda, ako općenito, kako to bezbožna struja hoće, uvedu spaljivanje mrtvaca mjesto da ga pokapaju, jer svejedno tim se vjera u uskrsnuće tijela, u život vječni i u pravedni sud Božji potkopati ne može.

Da se o tima posljednjima stvarima čovječjima, o smrti, sudu i vječnome životu više razmišlja, manje bi bilo zla na svijetu, a više bi se pazilo na milosrdje i pravdu. Tu ne vrijedi nikakav prigovor protivnika kršćanstva, počam od onih najstarijih kao što su Celzo i Lukijan Samozatenski, pa sve do najmodernijih eudajmonista, kano da bi kršćanstvo odviše sumorno bilo i kratilo čovjeku veselje za život. Obratno je istina. Slobodno je kršćaninu i sticati i uživati i veseliti se; ta Bog ti je dao i oko, da se nadiviš ljepoti, i uho, da se nasladjuješ i pijevom i romonom i žuborom i cvrkutom, i srce, da sve rajsko veselje osjećaš; pa i sveto Pismo veli, da uvijek veseli budemo, ali u Gospodu. Ako si veseo, a ti pjevaj, ako si tužan, a ti se moli. Nit možeš uvijek biti veseo niti možeš uvijek biti tužan, nego sve u svoje vrijeme.

Za kršćansku mladu dušu i pošteno srce, koje ljubi Boga nada sve, a bližnjega kano samoga sebe, ni nema smrti. Isus Bog, život i uskrsnuće, za uvijek je otupio ostan smrti, a nama putnicima na ovome svijetu dao je sigurno oružje vjere, nade i ljubavi, kojim možemo nakon časnoga života u ovoj zemaljskoj domovini, koju svim žarom srca i duše svoje ljubiti moramo, sigurno se domoći i vječite na drugome svijetu. Kao putnici na ovome svijetu imajmo uvijek pred očima cilj putovanja svoga i pazimo dobro, da ne sidjemo s pravoga puta, koji vodi u istinu i život, pa ne bojmo se onih, koji ubijaju tijelo, a duše ne mogu ubiti, nego se bojmo Onoga, koji može i dušu i tijelo pogubiti u pakao (Mat. 10, 28.).

* * *

FSSPX
Kapela svetog Josipa, Zagreb

Mlada moja kršćanska braćo! Da ova krhka kora, tijelo ljudsko, ne sadržaje u sebi neumrlu dušu, od slabe bi vrijednosti bila, rekao je jedan pametan učenjak (Laboulay). Bježite od onih, koji vam govore, da nema života preko groba i da je sa ovom

smrću na zemlji svemu kraj, jer vam ti hoće da ubiju svako veselje i za ovaj život i življenje. Uvijek imajte na umu onu slovenskog pjesnika Gregorčića: „Ne plaši se boja, ne plaši se znoja, saj moško delanje krepčoje moža, nij mož dolžan, kar veleva mu stan, kar more, to mož storiti je dolžan". Samo poštenim životom i radom stičeš na ovome svijetu vedro čelo, i samo time stičeš i krunu slave nebeske na drugome svijetu, jer što čovjek posije, to će i žeti, kano što veli sveti Pavao, bilo dobro ili zlo (II. Kor. 5, 10.). Nitko za se ne živi i nitko za se ne umire, nego bili živi ili mrtvi, Gospodnji smo, veli sv. Pavao (Rim. 14, 7.), pa za to tako živimo i tako umrimo, da smo Gospodnji i na ovome svijetu i na drugome u vječnosti, Amen.

Na V. nedjelju po Uskrsu

Sv. Iv. XVI. 23.—30.

Sve nas danas nuka, da govorimo o cvijetu kršćanske duše, o molitvi naime, i današnje sv. Evangjelja i današnja nedjelja u oči molitvenih dana. U današnjem nam sv. Evangjelju Božanski Spasitelj zajamčuje, da štogod zamolimo Oca nebeskoga u ime Njegovo, sve će nam dati, jer vjerujemo, da je On jedinorodjeni sin Njegov i Spasitelj svijeta, pa nas zato i ljubi i Njegovom je milosrdju neizmjerno obilje; pa kako ćemo i mi prisustvovati zajedničkoj molitvi i ophodu ova tri molitvena dana, to ću vam govoriti i o molitvi u opće i napose o molitvi crkve u ova tri molitvena dana.

Otkako se čula iz ustiju Božanskog Spasitelja ona riječ: „Dodjite k meni svi vi, koji ste trudni i umorni, i ja ću vas okrijepiti. Uzmite jaram moj na se i naučite se od mene, koji sam krotka i ponizna srca i vi ćete naći mira dušama vašima, jer je jaram moj lagan i breme moje nije teško" (Mat. 11, 11, 29.) i ona: „Hvala ti Oče, Gospodaru neba i zemlje što si te stvari (o kraljevstvu nebeskome) sakrio mudrima i pametnima, a otkrio malenima" (Mat. 11, 25.), odonda se u svakoj duši, do koje su doprle te riječi, i u savjesti svakoj, u koju su prodrle zrake vječne svjetlosti iz te svjetlosti rodio duh ljubavi, koji je prekrilio sve te savjesti tako, da su te duše i savjesti, do onda prazne i iscrpljene, osjetile takovu snagu umilnu i jaku, da nisu više osjećale nikakove klonulosti, nikakova tereta. Sve su im žrtve izgledale moguće, pa i za najveća junaštva, što ih Bog od svojih ponajmilijih traži, zatekla su ih spremnima da podju napred, a da se ni jedan put ne obazru natrag.

Takove duše i savjesti, prosvjetljene i duhom ljubavi Božanske napunjene, same od sebe odišu miomirisnim cvijetom molitve i poklonstvene i zahvalne i prosbene i pomirne, na usne njihove sama ta molitva navire i ruke se njihove same na molitvu sklapaju.

Molitvu zovu razgovor duše s Bogom; ali taj razgovor duše

kršćanske t. j. duše, koja je po svetom krstu i po milosti Božjoj postala članom kraljevstva nebeskoga, na ovome svijetu, mora biti ponizan t. j. temeljiti se na potpunom priznanju svoje ništavosti i u mjeri, u kojoj se duša kršćanska poništuje i žrtvuje, u toj mjeri je svjetlo Božje sve više prosvjetljuje. Toga svjetla bila je onako puna duša onoga prezrenoga carinara, kada se zajedno u hramu molio s onim oholim Farizejem, pa zato je i bila Bogu tako mila. (Luk. 18, 9—14.). Taj razgovor duše s Bogom mora biti pun pouzdanja tako, da će Bog uslišati sigurno svoje, koji ga mole dan i noć, onako kako je to pokazao Božanski Spasitelj u paraboli o nepravednom sucu (Luk. 18, 1.—8.) i u paraboli o prijatelju, koji je o polnoći došao moliti susjeda, da mu uzajmi tri hljeba (Luk. 11, 5.—13.). I čim se duša kršćanska više uznese, ponizi i zbaci sa sebe teret grijeha i strasti na zlo sklone naravi ljudske, tim joj je i razgovor s Bogom umilniji, pouzdaniji i sigurnija je, da joj se ne će Bog oglušiti, i jer je ne može stići onaj prikor, da Boga samo ustima slavi, a srce njezino da je daleko od Njega.

Ali kako duša kršćanska ne živi za se i kako smo svi članovi jednoga te istoga kraljevstva nebeskoga na zemlji i kako smo svi djeca jednoga nebeskoga Oca i kako dakle svi za jednoga, a jedan za sve treba da se molimo, kao što je to Božanski Spasitelj i pokazao naučivši učenike svoje onu divnu molitvu Gospodnju, to je osobito Bogu mila, a narodu i čovječanstvu korisna ona zajednička molitva, kad se više duša i srdaca u jednoj misli slože, pa u ime Isusovo zaišću od Oca nebeskoga. Takova je molitva, po jamstvu Božanskog Spasitelja, neodoljiva (Mark. 11, 24.; Mat. 18, 19.).

Kad je ono Božanski Spasitelj učio svoje učenike onu divnu molitvu: „Oče naš“ i pokazao im tako onaj umilni odnošaj izmedju kršćanina čovjeka i Boga dragoga kao izmedju djece i Oca nebeskoga, naglasio je time ujedno ne samo zajednicu našu, nego i potrebu zajedničke molitve. Nisu svi ljudi jednako sretni, da mogu i da znadu jednako i moliti. Onom, što se često čuje u narodu: „Nije mi ni duša na pameti“, odaje se teška briga i borba u životu, pa kako te duše nisu ni pred Bogom niti pred ljudima gorje od drugih, zar da nije dužnost onih, koji znadu i mogu, da se i za njih pomole Bogu? Pa kako ni jedan uzdah, što se vine nebu pred prijestolje Božje iz

poštene duše i pokajničkog srca, ne izgubi se u svemiru, a kamo li ne će više biti ugodna molitva Bogu i vapaj srca, koje bije i za drugoga i iz koga se zalijeće vruća molitva pred prijestolje Oca nebeskoga, bratu na korist namijenjena?

Sveta mati Crkva, kao majka sve djece svoje kršćanske, slijedeći nagon srca svoga i uvela je od vremena do vremena takove zajedničke molitve i pobožnosti i zajedničke ophode, da njima javno ispovijeda svoju vjeru, da njima javno slavi Božanskoga vodju i Njegovu zastavu križa i njima izmoli obilje blagoslova za sve i za pojedine.

Takovi ophodi su i ova tri molitvena dana, koje crkva već stoljeća i stoljeća u oči Spasova obdržava, koje je uveo najprije u Franceskoj biskup Mamerto u Vienni u petome stoljeću, a u njeg se ugledali i drugi francuski biskupi, dok nije sveti Otac papa Lav III. u devetom stoljeću propisao za čitavu crkvu. Sama ta okolnost, što kao sinovi sv. matere Crkve imamo stoljetnih tako živih tradicija i običaja, mora da nas svakoga napuni nekim svetim ponosom, pa da tim svetim osjećajem i prisustvujemo tima svečanima ophodima i zajedničkoj molitvi, jer ako je onda bilo zla i nevolje, ima je i danas u svijetu možda još više, pa nam se je vruće moliti, da, kako crkva u svojoj molitvi kaže, odvrati milostivi Bog bič pravedne srdžbe svoje od puka svoga, koji smo zbog naših grijeha i opačina zaslužili.

* *
*

Mlada braćo kršćanska! Na svoje oči vidite i sami, kako svakim danom sve više jenjava u svima slojevima pučanstva i naroda našega ona živa vjera i sveto oduševljenje za slavu Božju i zajednički pošteni rad, kako je neka sumornost i nedaća zaokupila sve duhove i sapinje nam svaki korak naš, jer nema

Božjeg blagoslova, pa zato neka vaše duše i poletna srca, koja još nisu zagrezla u zlo i opačinu, usrdno se Bogu mole, da ih Bog melemom svoje svete milosti i blagoslova okrijepi, očeliči i posveti, pa da za volju vaših pravedničkih molitava sunce Božje milosti i blagoslova ogrije i zamrzla srca i okorjele duše u narodu, da u svjetlu žive vjere i poštena rada vide i spas svoj i sreću svoju i snagu, koja svako breme olakšava i nadom u bolju budućnost ispunjava. S tom namjerom prisustvujte ophodima ova tri molitvena dana. Možda će na vaša ramena pasti sav teret, možda će ona morati podržati krov, koji se već dobrano nagnuo. Molite Boga, da vam budu jaka i da ne klonu, Amen.

Na VI. nedjelju po Uskrsu.

Sv. Ivan XV. 26 i 27.; XVI. 1.—4.

Današnja nedjelja jest nedjelja u osmini svetkovine, na koju sveta mati Crkva slavi uspomenu uzašašća Gospodnjega, a koju naš narod sasvim zgodno nazivlje Spasovom, jer je tim, kad je Božanski Spasitelj uzašao na nebo i dovršeno djelo spasenja našega, tako da, što no rekao sv. Petar (Dj. Ap. 4, 12.) ne ima pod nebom drugoga imena, u kojem bi se mogli spasiti. On je spasio i čovječanstvo i istinu i krijepost i pravdu i dostojanstvo i nadu i slobodu, jer sve je to bilo propalo.

Sveto evangjelje današnje i opet je ulomak onoga oprosnoga govora Isusova, iz kojega saznajemo sve, što čovjek može na ovome svijetu, (gdje, što no rekao sv. Pavao, samo kao kroz ogledalo vidjeti možemo kao u kakovoj zagoneci, a na drugom svijetu istom u blaženom gledanju bit će nam sve jasno) (I. Kor, 13. 12.) znati o Bogu, o Njegovom životu, o biću, o Njegovoj volji i odluci, o Onome, koga nazivlje Ocem svojim; sve što možemo znati o naravi Sina Božjega i o njegovom odnošaju prema Bogu Ocu i sve što možemo saznati o Duhu svetome, toj ljubavnoj vezi izmedju Boga Oca i Sina i sve što možemo saznati o djelu Božanskog Spasitelja, o kraljevstvu nebeskome naime, kao o zajednici izabranih Njegovih s Bogom Ocem i Sinom po Duhu istine i ljubavi. Sva kršćanska bogoslovija se u tom govoru sastoji. Tu nauku svoju ne dokazuje Božanski Spasitelj dokazima, definicijom, apstrakcijom, nego samo jednostavnom živom riječju izričući sve ono, što je osjećao, gledao, čuo i ljubio, tako da svako srce lako tu nauku primiti može, ako samo hoće da prisluškuje i čuje. Ona zaslijepljuje um oholice, a opčarava vrhunaravskim sjajem priprostu dušu, koja osjeća istinu i kuša slast njezinu na sebi samome, što no rekao Božanski Spasitelj (Iv. 7, 16.). Tu nauku da šire, povjereno

je bilo ljudima, čija se sva ženijalnost sastojala u tome, da vjeruju i da ljube! Njihovo neznanje što no bi rekli, baš i zajamčuje autenciju toga nauka evangjeoskoga, radi kojega su bili, kano što im je bio Isus rekao u današnjem sv. Evangjelju i gonjeni iz zbornica i ubijani.

Mnogo ima učitelja, mnogo ima otaca i mnogo ima izbavitelja na svijetu, ali kao što se Isus sam učiteljem per excellentiam, a Oca svoga nebeskoga Ocem nazivlje, tako isto u tom smislu i jedinim se Spasiteljem nazvati može. Pa taj Spasitelj naš živi, kraljuje i vlada i ostaje s nama sve do konca svijeta, po vlastitoj izjavi svojoj (Mat. 28, 20.), u crkvi svojoj, u kojoj se i ponavlja i nastavlja djelo spasenja našega. Ponavlja se u toliko, u koliko se u nedjeljnim evangjeoskim perikopama i svetkovinama u crkvenoj godini malo po malo u pamet dozivlje sve, što je Isus za nas djelovao, a nastavlja se u toliko. u koliko svaki i pojedini član crkve može dionikom postati te milosti djela spasenja našega po Božanskom Spasitelju.

Spasiti reći će izbaviti koga iz ropskoga stanja, u koje je nemilice zapao, postaviti ga u prvotnu slobodu i platiti pri tom otkupninu ili žrtvovati se sam za njega. Sa svojom čašću vrhovnog svećenika našega (Hebr. 9, 12.) žrtvovao se na križu, otkupio nas je od ropstva djavolskoga, povratio nam je slobodu sinova Božjih; sa svojom čašću vrhovnog Učitelja našega svjetlom svoga Božanskoga nauka prosvijetlio nam je tako um, ogrijao srce i očeličio volju, da i po priznanju protivnika kršćanstva savršenijeg nauka ne može si ni zamisliti um ljudski, a sa čašću vrhovnog kralja i pastira duša naših utemeljio je kraljevstvo nebesko na svijetu, kojemu je On nevidljiva glava, a koje je po svome vidljivom glavaru tako čvrsto i neoborivo, kao što je čvrsto i neoborivo prijestolje Božje. Podanici toga kraljevstva jesu duše kršćanske, a zemljište mu je sva zemlja, sav svemir i sve nebo. Pa ako i je naša planeta majušna naprama drugima u svemiru, ali je i najslavnija po tome, što je jedino rodjeni sin Božji na njoj baš okupio nebrojene legije izabranika toga kraljevstva nebeskoga. Njegova trnova kruna, njegov kraljevski plašt, vlastitom krvlju ožaren i ono njegovo žezlo u ruci sjajniji su emblemi njegova kraljevstva, nego li sve zlatne krune i žezla i grimizni plaštovi. Pogledajte malo otvorenim očima u svijet. O kojem se kraljevstvu više govori i kojeg je kralja ime

više u ustima sviju ljudi, bili prijatelji ili neprijatelji toga kraljevstva i toga našega kralja? Kršćanskoj duši uvijek je sveto ime to na pameti, u njemu i po njemu živi, za njega umire i njemu poslije groba teži, a protivniku toga svetog imena tō sveto ime ne da ni na čas da miruje, pa i na samrti ga još spominje, pa ma i bijesom Julijana odmetnika.

Badava, od vremena, kako je to kraljevstvo utemeljeno, ne može se nazvati sretnim, tko nije član njegov i to, što no bi rekli, najlojalnije odan mu bio. Sve je pusto i jalovo, i znanje i slava i prosvjeta, bez vječnoga savršenoga i općenitoga evangjeoskoga zakonika toga kraljevstva nebeskoga. Znanost je zemlju proro vala i u utrobu joj zavirila, u njezinim joj naslagama povijest joj čitala. Ona je vidljive predmete u počela njihova rastavila. Na nebu je protražila novih svijetova, izračunala na minutu zvijezdama put, izmjerila je dubinu mora i visinu gora, iz grobova je na život probudila čitava pokoljenja, iz njihovog je pepela razabrala i život im i rad, njihove misli, osjećaje i težnje. Ona je suzila granice prostora i vremena, parom i munjinom spojila ih. Pa ipak, makar kolika i kakova iznašašća na polju znanosti bila, ma koliki napredak sadašnji i bio, bez vjere čovječanstvo niti je bilo niti može da bude, jer se ta praznina ničim nadomjestiti ni ispuniti ne dade. Velika je nesreća ne upoznati Božanskog Spasitelja našega i njegov sveti nauk, koji se nepogrješivo čuva u njegovoj svetoj crkvi, a koji moderno bezvjerstvo još nigdje nije podrōvati moglo; ali koli je istom neoprostivo i rekao bi neshvatljivo upoznati Ga, pa Ga ne primiti i odnemariti, Njega, koji je put, istina uskrsnuće i život! — Molimo se Bogu, da se i tima nesretnima i tima površnima dušama i savjestima smiluje, a mi znamo, što je nama i čovječanstvu Bog i Spasitelj naš, znamo, kome vjerujemo i kojim nam je putem do istine, preporoda i života doći.

* * *

Mlada moja braćo kršćanska! U svoj poniznosti srca i duše kršćanske zahvalimo Bogu i Spasitelju našemu, što nam je dao tu milost, te smo se rodili u krilu prave i svete Njegove crkve, u kojoj je istina i spas i po kojoj smo pozvani u slobodu sinova Božjih i postali baštinici života vječnoga. Budimo skroz

prožeti svjetlom i istinama nauke Božanskog Spasitelja našega, pa ćemo se kroz život veselo laćati posla i dužnosti svoga zvanja. U svjetlu toga nauka vidjet će nam se trud i rad ne samo prirodan, nego upravo od Boga posvećen, upoznat ćemo dužnosti pravoga bratimstva medju čovječanstvom, koje bratimstvo ukrjepljuje Božanski Spasitelj trostrukim nerazdjelivim vezom, a taj je, što smo svi djeca jednoga nebeskoga Oca, što smo svi na isti cilj i život pozvani i što smo svi jednakom cijenom po Božanskom Spasitelju otkupljeni i spaseni. Jedan te isti stvoritelj, jedan te isti cilj, jedan te isti spasitelj, to je što ujedinjuje i bogataša i ubogoga, to ti je što osudjuje svaku sebičnost, učvršćuje pravicu, daje krila poletu i ljubavi, obuzdava strasti, podržaje krjepost, sokoli srca, klonule diže, a hrabri jake na požrtvovnost i junaštvo.

Ne zaboravite, da kao budući vodje naroda našega tim svjetlom gorjeti morate, budete li ga htjeli voditi u bolju budućnost, Amen.

Na Duhove.

Sv. Ivan XVI. 23.—31.

Današnja svetkovina jest jedna od onih triju svetkovina stožernih u crkvenoj godini, koje točno odgovaraju trostrukoj časti Božanskoga Spasitelja u djelu spasenja našega, časti vrhovnog učitelja, svećenika i kralja našega. Duhovi odgovaraju kraljevskoj njegovoj časti, jer je zapravo na dan Duhova kraljevstvo nebesko na zemlji, crkva Isusova u život stupila s onim prosvjetljenjem i snagom Duha svetoga, koju je Božanski Spasitelj apoštolima bio obećao i podijelio i bez kojeg prosvjetljenja i snage niti su apoštoli razumjeli duh i bivstvo toga kraljevstva, niti bi mu mogli proširiti medje do kraja svijeta.

Današnja poslanica (iz Djela Ap. pogl. 2.) opisuje nam samu činjenicu, kako su apoštoli primili Duha svetoga i kakovom su svetom vatrom i snagom gorili, kad su odbacili sa sebe okove straha i otvoreno počeli propovijedati, da je Onaj, koga su Judeji bili propeli i koga je Bog Otac uskrisio od mrtvih, bio pravi Bogom obećani Spasitelj svijeta. Što je iz njih Duh sveti učinio, vidi se najbolje otale, ako ih uočimo, kakovi su prije bili, a kakovi su sada. Prije eno, kadgod bi im Božanski Spasitelj govorio o muci svojoj i smrti, ništa od toga nijesu ni razumjeti mogli (Mat. 16, 22.; ibid. 17, 22,). Prije su eno o kraljevstvu njegovom sasvim karnalno svaćali i o prvenstvu se u njemu otimali (Mat. 20, 21.). Prije su htjeli, da Bog sve protivnike njihove ognjem popali (Luka 9, 51.—56.). Prije su ga eno svi sramotni odbjegli, jedan ga izdao, drugi ga zatajio. U samo njegovo uskrsnuće teško vjeruju tako, da ih je Božanski Spasitelj morao i ukoriti (Mark. 16, 14.), a jednome od njih i sam se opipati dati i uvjeriti ga (Iv. 20. 24.—29.). A gle sada! Kako odvažno govori sv. Petar i puku i poglavicama (Dj. Ap. 2, 14. i s.; ibid. 3, 12.; 4, 19, 31.). Kako su veselo i tamnice i

šibe podnijeli za svoje sveto uvjerenje (Dj. Ap. 5, 18. 41.), pa napokon i samu smrt smatrali samo najvećom blagodati i dobiti, kano što veli sv. Pavao (Filip. 1, 21.). Današnje sv. Evangjelje otkriva nam svu tu snagu Duha istine i utješitelja, kojega im Isus obećaje i koji nitko drugi nije, nego treća Božanska osoba, ona nevidljiva spona i sveta veza izmedju Sina Božjega i Oca nebeskoga, onaj nevidljivi sudionik u djelu našega spasenja. On će podržavati, krijepiti, tješiti i prosvjetljivati apoštole i njihove nasljednike i njegove učenike sve do konca svijeta. Svijet ga ne može primiti, jer ga ne zna ni ne vidi, ali njegovi ne samo da će ga upoznati, nego će i biti s njima, on će iz njih i govoriti i dapače će se u njima nastaniti (Iv. 14, 17.; Mat. 10, 20.).

Tko nije iskusio sam u svojoj savjesti te riječi života, taj ne će ni pojmiti ih, on je previše uz ovu koru zemaljsku prilijepljen, Duh mu je Isusov tudj, pa ga odbija od sebe; ali oni, koji žive od njegovih neizrecivih uzdisaja, što no veli sv. Pavao (Rim. 8, 26.), oni, koji žive u tom svjetlu njegovome i čije je srce spremno na svaki njegov poticaj, čuju ga i klanjaju mu se. Tima Isus govori kao onoj jedanajstorici u svoj intimnosti, iza kako ih je ostavio Juda izdajnik, ti razumiju ono, što veli sveti Pavao, da se kraljevstvo nebesko sastoji „u pravednosti, u miru i u veselju u Duhu svetome". To je taj mir, za koji veli Božanski Spasitelj u današnjem svetom Evangjelju, da ga svijet ne može dati, i to je to veselje, koje može osjetiti samo kršćanska duša puna Duha utješitelja i Duha istine, koga Bog svojima daje. I što se više toj duši kršćanskoj taj Duh Božji povjerava i osvaja ju, sve je i sam u njoj plodniji i svakoj joj želji udovoljava, zanaša je i preobrazuje jer osjeća, da, što vrijedi, samo po njemu vrijedi. Kano što je Stvoritelj metnuo klicu životnu u tvar neživiču i po toj je klici tvar živjeti počela i osjećati, i kano što je svjetlo razuma metnuo u biće, koje osjeća i živi i kano što se Riječ Božja sjedinila u Isusu Kristu s naravi ljudskom, tako i duh Božji, jednak Riječi Božjoj, napunjuje srca i duše izabranika Božjih kano što je ono napunio srca i duše apoštola Isusovih.

Svi oni znaci i pojave, koji su popratili dolazak Duha svetoga u srca i duše apoštola, živi su simboli, koje čovjek vjernik treba da s otvorenima očima otkrije i pronadje. Onaj silni šum i snaga, koja je podrmala kućom, u kojoj su se sakrili bili od straha pred Judejima, to kao da je simbol veličine i

snage djela toga nebeskoga poslanika, koji je sišao na zemlju. Jezici, koji izgledaju kano da gore, to ti je simbol jasnoće, vatre riječi, što je On užiže; a dar, da su apoštoli mogli govoriti svima, da ih svi oni razumiju, kao da je očiti znak, da taj jezik Duha Božjega sve one duše kršćanske jednako razumjeti mogu, bile one male ili velike, bogataša ili siromaha, naobraženih ili neukih i u svima narodima bez ikakve iznimke (Djela Apoštol. 10, 35, 47.).

Oni, koje vodi i napunjuje Duh sveti, to su sinovi Božji, veli sv. Pavao — qui Spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt. — To vrijedi još i danas i vrijedit će uvijek, upravo kao što je bilo i s apoštolima, kada su primili snagu obećanog Duha svetoga. Ništa im više odolijeti nije moglo kao sinovima Božjima. Nijedna ljudska mudrost, nijedna ljudska sila. A sveti Ivan Evangjelista odmah na početku svoga evangjelja veli, da je Isus dao svima onima, koji u njega vjeruju vlast nazvati se sinovima Božjima, pa kad je duša puna Duha svetoga i puna vjere u Božanskog Spasitelja, gdje je ta sila na svijetu, koja bi zaustaviti mogla pobjedu iz tolike moći i snage? Ljude ko ljude mogu ljudi savladati, ali ako je Bog s nama kao s djecom svojom, tko će proti nama?!

* * *

Mlada moja braćo kršćanska! Rekao je jedan od glasovitih pisaca: „Nema više vatre u očima današnjega naraštaja". Ako nema više vatre, to bi značilo, da ne uočuju više idejal, koji bi im grudi širio, svjetlio, njih preobrazio. Bez toga svjetla i vatre, kojom Duh Božji prosvjetljuje i grije srce i dušu mlada kršćanina čovjeka, svako drugo svjetlo samo ga zablištuje, i svaka druga vatra samo ga izgara; dočim svjetlo Duha Božjega i oganj njegov potiče na rad, na djelatnost, ne pušta da mu život bude jalov ni jednostran. Ono, što drži svijet, i neda da od naraštaja do naraštaja opet zapadne u barbarstvo, nije napredak u matematičkoj ili kemičkoj znanosti, ni u poznavanju povijesti čovječanstva, nego su to djelatne krjeposti, požrtvovnost čestitih ljudi, samozataja i pregor, što kršćanstvo kao zakon i pravilo nalaže. To svjetlo vjere i Duha svetoga prosvjetljuje mu ne samo um, nego mu i čeliči volju i srce grije i tako ga čini potpunim

čovjekom, jer da čovjek u potpunom smislu bude dobar i jak, treba da jasno vidi malo s višega obzorja, a ne samo u okviru svoje vlastite koristi i da vidi malo dalje od svoje vlastite sebičnosti. Od te dobrote njegove širit će mu se i vlastiti duh i oplemenjivat će mu se srce, a iz takova srca i niknu velike misli. Ladno svjetlo i zimsko sunce nikada ne će oploditi ništa, a zlatni plodovi ne sazrijevaju potpuno do li samo u toploj duši i u srcu. I samo takova topla duša i takovo toplo srce posjeduje od Boga dar, da i druge duše i druga srca razumije, samo ono posjeduje tajnu moć, da nadje riječi, koje elektriziraju druge duše i podržavaju svetu vatru u njima!

Mlada moja braćo! Kako je svijet nesretan, čiji naraštaj jedan za drugim izumire, a da nije ni došao ni pred konac svoga života do svijesti, koli je božanski sve ono, što je Isus naučavao i djelovao, kad mi svi još od toga evo živimo i bez toga ne bi ni nas bilo. Ono, što su priprosti apoštoli na svoje oči vidjeli i na svoje uši čuli, pa samo kao sjenku od toga zabilježili i nama namrijeli, dovoljno bi bilo, da čitav svijet preobrazi i zavlada njime evo već skoro dvadeset vjekova, a od onda do danas nije nitko ni iz daleka samo slično što učio i čovječanstvu za uzor podao! Kada ni danas još ljudi ne će i ne mogu da to uvide, onda je zaista slaba svjedodžba za kritičnost našega doba, a opravdana za površnost njegovu. Otvorenima očima gledajte u taj svijet i ne povedite se za naraštajem, koji i u grob ide, a da nije ni okusio slasti rajske, koje Duh sveti sinovima Božjima znade davati, Amen.

Na nedjelju Presv. Trojstva.

Sv. Mat. XXVIII. 18.—20.

Današnja nedjelja posvećena je presv. Trojstvu. Svi su dani srebrom okovani, a nedjelja i srebrom i zlatom, veli naša narodna, pa i mi možemo reći, sve su nedjelje dani Gospodnji i posvećene Bogu Trojedinome, ali sv. mati Crkva je htjela, da bude ova nedjelja iza Duhova posebnim načinom posvećena presv. Trojstvu.

Otajstvo presv. Trojstva čisto je kršćansko, novozavjetno otajstvo vjere. U starom zavjetu bilo je to otajstvo samo natuknuto, a u novom zavjetu objavljeno nam je jasno i prigodom kršćenja Isusova u Jordanu i izričitim govorima Isusovima, gdje nam objavljuje svoj odnošaj prama nebeskome Ocu i Duhu svetome i u današnjem sv. Evangjelju.

Nikakovo čudo, da u vjeri objavljenoj nalazimo i otajstva vjerskih t. j. istina umu našemu nedokučivih, uza sve to, što nam je samo otajstvo objavljeno. Ta na svakome koraku i u naravi nailaziš na tolike tajne i otajstva u prirodi, da ti nikad ne će poći za rukom, da prodreš u njihovu bitnost. Vidiš samo gotovu stvar i činjenice, a ni iz daleka ne znaš ni zašto ni kako. Vid ljudski, sluh, govor, da se jedno muško a drugo žensko radja, sve su to naravna otajstva; a u vjeri objavljenoj htjeti sve svojim ograničenim umom upoznati o Bogu nedokučivom i neizrecivom još je manje moguće. Hvala Bogu, pa su nam sva najveća otajstva vjere, a to je presv. Trojstvo, utjelovljenje druge Božanske osobe, presv. Oltarsko otajstvo i najviše zajamčena u izvorima objave Božje.

U otajstvu presv. Trojstva dvije su stožerne istine, prvo da je samo jedan Bog, jedno biće Božansko, jedna narav Božanska, ali da su tri osobe, koje imaju tu jednu te istu narav Božansku zajedničku i po vrsti i po broju. Da su tri Božanske

osobe, to nam je jasno objavljeno, a otajstvo leži upravo u tome, što ne možemo dokučiti, kako tri osobe imaju jednu te istu narav i po vrsti (božanstvu) i po broju.

O tima trima Božanskim osobama ovo imamo da vjerujemo, da je svaka od tih osoba prava osoba t. j. princip, koji djeluje, drugo, da je pravi Bog, a treće, da se medjusobno razlikuju. Pita se dakle, po čemu se razlikuju te tri Božanske osobe, kad nije nijedna od njih ni vječitija ni svemogućnija? Bogoslovi odgovaraju, da se razlikuju jedino osobnima svojstvima. Prvoj osobi, koja ne proizlazi od nijedne druge osobe, pripada svojstvo očevanja i za to se i zove Otac; drugoj osobi, koja proizlazi od prve osobe vječitim duhovnim rodjenjem (Hebr. 1, 5.) pripada svojstvo sinovanja, za to se i zove Sin, a trećoj osobi, koja proizlazi od prve i druge osobe duhovno, a sam način proizlaženja nije nam napose objavljen, kao za drugu osobu, to pošto je Bog duhovno biće pripada trećoj osobi duhovanje kao posebno svojstvo, za to se i zove Duh.

Evo kako si bogoslovi predstavljaju taj odnošaj triju Božanskih osoba naprama samome Božanskome biću. Bog je duh, a djelovanje duha je spoznaja i htijenje; to dakle Bog sebe od vijeka spoznaje, a ta spoznaja vječita samoga sebe kod Boga, pošto se ne razlikuje od njega samoga jest osobni Bog, i to je druga Božanska osoba. Pa pošto je princip proizlaženja za drugu Božansku osobu um Božji, za to se i zôve u sv. Pismu druga Božanska osoba Božanska Riječ Božja, Isus Mudrost Očeva, Istina Božanska (Iv. 1, 1.). Kao što Bog sebe od vijeka spoznaje i ta spoznaja je pravi osobni Bog, tako isto Bog sebe od vijeka i ljubi, a ta ljubav samoga sebe od vijeka kod Boga, pošto se ne razlikuje od bića njegova, jest opet osobni Bog, a to je treća Božanska osoba, Duh sveti, ljubavna veza izmedju Oca i Sina.

Toliko o samom otajstvu presv. Trojstva, u koje ni jedan duh ljudski nije mogao dublje zaroniti, nego što li je zaronio duh sv. Pavla, pa onako ushićen ipak priznati morao, kako su u tom neiscrpivom moru bića Božjega nedokučivi putevi Njegovi (Rimlj. 11. 33.).

Samo sv. Evangjelje današnje ono je kao zaključne riječi testamenta Božanskog Spasitelja prije, nego što će uzići na nebo Ocu nebeskome: „Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Idite naučavajte svijet krsteći ga u ime Oca i Sina i Duha

svetoga. Učite ga obdržavati sve, što sam vam zapovijedio; i evo ja sam s vama sve do konca svijeta".

Kada je Božanski Spasitelj izrekao te riječi svoga testamenta, znak je, da je dovršeno njegovo djelo. Utemeljio je kraljevstvo nebesko, crkvu svoju; poput zrna gorušićnog ima sve uvjete, da se brzo proširi. Ona ima u Njemu svoga nevidljivog poglavara, a u sv. Petru i apoštolima vidljivu svoju glavu i hijerarhiju. Ona ima svoju nauku i svoj zakon evangjeoski. Ona ima svoje bogoslužje i svoje svete sakramente. Pa kad čovjek pogleda sa ljudskoga gledišta tu dvanajstoru priprostih apoštola, tu nauku, umu ljudskom često i nedokučivu, taj zakon i zapovijedi, kojima se opire pokvarena narav ljudska i slaboća čovječja, onda bi mislio, da je to sve djelo u svijetu, gdje sve zub vremena izjeda, gdje narodi izumiru kao pojedinci, gdje strasti ljudske svakoj krijeposti i zanosu klipove pod noge bacaju, gdje bogoštovlje praznovjerje lako zamjenjuje, od kratkoga vijeka i da je unaprijed propast mu sigurna. Križ Njegov i Uskrsnuće, ta dva kamena smutnje, izgledju, da još povećavaju tu sigurnost, jer to je ono, što sv. Pavao kaže: Judaeis scandalum, gentibus autem stultitia — Žudijama sablazan, a poganima ludost (I. Kor. 1, 24.). Pa ipak gle čuda! Svidjelo se Bogu i Spasitelju, da ono, što je u očima svijeta ludo, izabere, da posrami premudre, i što je u očima svijeta slabo, nadvlada ono, što se vidi jako; i ono, što je neplemenito u očima svijeta i prezirno i ono, što se vidi da nije ništa, izabra Bog, da uništi ono, što se vidi, da jest nešto (ibid. 1, 27.).

Zametak i uspjeh takova djela najveće je pažnje vrijedna pojava u povijesti čovječanstva. Nevjernici su se izgubili u maštanju raznih hipoteza krhkih i teorija sagradjenih na predrasudama svijeta, pa jednostavno hoće da zanijekaju i čudesa i proroštva i otajstva i Boga, ali historijsku pojavu Isusovu ne mogu; a ipak gle, on je i čudesa tvorio i proricao i sav Njegov život potvrdjuje osobu Božansku, a sve Njegovo djelo iste znakove pokazuje. Pametan čovjek i vjernik vjeruje u Njega i Njegovo djelo, jer vidi, da taj utemeljitelj takova djela, koje veličinom svojom, krjepošću, snagom, ljepotom nadilazi sva ljudska djela, mora biti Bog sam, vidi i zna, da ta dvanajstorica priprostih ljudi nisu mogla sama od sebe izmisliti takav nauk, takav zakon, takova otajstva i takvo bogoslužje. Čovjek vjernik vidi i uvidja,

da kao što u Isusu, sinu čovječanskome, u svem Njegovom životu i djelovanju, u križu i uskrsnuću samo Sina Božjega u Njemu nazirati može, tako i to u tom Isusovom vidljivome, u Njegovoj crkvi, hijerarhiji, nauci, zakonu, širenju, samo djelo nevidljivoga Duha Božjega, nazirati smiju. On je onaj, koji je omogućio poleg obećanja Isusovog, da su se riječi Isusovog testamenta ispunile i izvršile (Mat. 19, 20.; Iv. 14, 16. 26.; Luk. 24, 49.) uza sav duh svijeta i vijeka, protivan Duhu Kristovome. Hramovi idola, prijestolja srušila se i pod ruševinama svojima pokopala za uvijek progonitelje, koji su se vidjeli na oko kao da su pobjeditelji, a ovamo unaprijed su bili pobijedjeni riječima toga testamenta Božanskog nam Spasitelja.

* * *

Mladi moji prijatelji! Znajte i vjerujte, da životom i djelom čovječanstva na ovome svijetu ne pokreće samo volja i snaga čovječanstva, nego da je tu i druga sila, malo jača od čovječje, a to je Božja. S tom voljom i snagom treba da računate svagda. U svakom narodu i u svako vrijeme treba to češće da se u pamet dozove. Pobjeda je uvijek na strani istine, pravde i krijeposti. Pobjeda je u vjeri, koju oživljuje Duh Božji, Duh Kristov. Prisluškujte umilnom šaputu toga Duha, zanašajte se njegovim nadahnućem, odazivajte se rado njegovom pozivu. On će vas osloboditi i straha i sramotnoga obzira ljudskoga, da ondje, gdje treba, ne bojite se reći istinu, dapače, po riječima Isusovima, On će sam u takovom slučaju govoriti iz vas. (Mat. 19, 20.), Amen.

Na II. nedjelju po Duhovima.

Sv. Luka, XIV, 16.—24.

Po općenitom tumačenju sv. otaca govori Božanski Spasitelj u ovoj evangjeoskoj paraboli o velikoj večeri slikovito o presvetom oltarskom otajstvu, a sveta mati Crkva potvrdjuje to tumačenje time, što nam čita ovo sveto Evangjelje baš druge nedjelje poslije Duhova, koja je uvijek u osmini Brašančeva, kada se crkva najsvečanijim načinom klanja Bogu i Spasitelju u presv. oltarskom otajstvu.

Isus je taj gospodar u toj paraboli, koji je priredio tu veliku gozbu i pozvao mnoštvo. Velika je to i sjajna gozba gledom na onoga, koji pozivlje, a to je sam Bog i Spasitelj i sve dobro naše, velika je gledom na hranu i pilo, tijelo je i krv Gospodina našega Isusa Krista, velika je gledom na broj gostiju, jer su pozvani svi narodi i svi ljudi; velika je gledom na prostor, jer je pripravljena po cijelom svijetu, velika je gledom na vrijeme, jer će trajati sve do konca svijeta, velika je gledom na kruh i vino, te najizvrsnije darove Božje prirode, kojim se čovječanstvo hrani, a koji nikad po obećanju Božjem na ovome svijetu uzmanjkati ne će (I. Mojz. 8, 22.); velika je gledom na nedokučivu ljubav, koja se u tom presvetom otajstvu krije, jer nas sa samim Bogom sjedinjuje i spaja čovječanstvo vezom prave jednakosti i ljubavi.

Ne pojme svi tu veliku ljubav Božju, pa se evo svi redom stali da izgovaraju da tobože ne mogu doći, drugi opet kao Juda ne žacaju se, da se sa žigom na čelu i izdajom u srcu redaju za stol Gospodnji, treći eno i ostavljaju i okreću ledja Božanskom Spasitelju, kada je govor o toj nebeskoj hrani, jer da je to tobože tvrd govor i nerazumiva nauka o blagovanju tijela i krvi Božanskog Spasitelja duši za hranu (Iv. 6, 61.), a četvrti dio eno jedva pada zapanjen na koljena i na usta sv. Petra

progovara: Gospodine, kamo da se djenemo od Tebe, riječi života vječnoga imadeš u sebi! (Iv. 6, 69.). I ti su sretni, jer znadu, komu vjeruju, jer znadu, da će i nebo i zemlja nestati prije, nego li će i jedna riječ Božanskog Spasitelja proći, a da se ne bi obistinila.

Ništa tako opširno ne pripovijedaju apoštoli i evangjelisti kao što baš o naredjenju presv. Oltarnog otajstva. Sv. Ivan na pogl. 6. opisuje nam opširno i prigodu i riječi, kojima je Isus obećao dati tijelo svoje za hranu duše naše i krv svoju za piło duševno. O samom naredjenju presv. oltarskog otajstva na zadnjoj večeri govore ostala tri sveta Evangjelista (Mat. 26, 26. i s.; Marko 14, 22. i s.; Luka 22, 19. i s. i sveti Pavao napose u I. Kor. 11, 23. i s.).

Zaista tkogod je iole proučavao i pratio korak po korak Božanskog Spasitelja u Njegovom javnom životu, vidi, kako je svaka riječ Isusova nauka vjerskoga i ćudorednoga, svaka najuzvišenija i najtajinstvenija istina kraljevstva Njegova i u pravo vrijeme izrečena i duboko i neizbrisivo u savjest ljudsku u sječena, tako da i jasno u tom moru svjetlosti i Božjega Duha, koji prosvjetljuje sve vjekove i sve prostore, vidi u Njemu Boga pravoga i u kome punina Božanstva prebiva, što no rekao sv. Pavao. U svjetlu toga Duha Božjega vidi čovjek, kakovo je otajstvo ljubavi Božanski Spasitelj u oči svoje gorke muke i smrti ustanovio. Evo što nam Duh sveti u sv. Pismu pripovijeda:

Bilo je to godine 782. p. U. c. 14. Nizana u četvrtak. To je bio dan beskvasnih hljebova. U jutro u četvrtak zapitaše učenici Isusa, gdje će da mu priprave vazam, a Božanski Spasitelj šalje apoštole Petra i Ivana, da prirede sve, što je bilo nužno za tu vazmenu večeru. I prirediše sve. Na večer sjede s dvanajstoricom, uze kruh u svoje ruke, blagoslovi ga, prelomi i dade učenicima govoreći: *Uzmite i jedite, ovo je tijelo moje;* zatim uze kalež s vinom, blagoslovi ga i reče: *Uzmite i pijte, ovo je krv moja novoga zavjeta, koja će biti prolivena za otpuštenje grijeha vaših. To činite meni na uspomenu.*

Na toj „zadnjoj večeri" Isus kao svećenik po redu Melhizedekovom očituje učenicima svojima i svemu svijetu svoju čast vrhovnog svećenika našega, koju će doskora i krvlju svojom na križu kao žrtva i žrtvovatelj zapečatiti.

Kod sviju naroda i u svima jezicima svećenik znači posrednik izmedju Boga i ljudi i što više zbližuje Boga ljudima i ljude Bogu, to je i veći svećenik. Isus i je zato najveći svećenik, jer je sam i pravi Bog i pravi čovjek, koji se žrtvovao za čovječanstvo. Pa kako svaka žrtva, prikazana Bogu u ime ljudi, mora na neki način da te ljude s njome poistovjetuje, to je i Božanski Spasitelj, jaganjče Božje žrtvovano za nas, tražio od ljudi, da budemo dionici Njegova tijela i krvi žrtvene (Iv. 6, 54.).

Presveto oltarno otajstvo najuzvišenije je djelo Božje ljubavi, te stožer i središte bogoštovlja u Novome zavjetu, ovjekovječujući tako žrtvu na Kalvariji. Njime su dokinute sve krvne i nekrvne žrtve Staroga zavjeta, koje su i onako bile samo slika te vječite žrtve Novoga zavjeta. Zakon ljubavi jedan je te isti na nebu kao i na zemlji. Kad se čovjek rastaje s ovoga svijeta, želi što trajniju uspomenu da ostavi, a Božanski Spasitelj budući pravi Bog i pravi čovjek morao je tako vječitu uspomenu punu ljubavi same ostaviti rodu ljudskome.

Sasvim je naravski, da je sveta mati crkva posvetila tome otajstvu posebnu svetkovinu i više svečanosti kao Brašančevo u četvrtak poslije presv. Trojstva i evo u novije vrijeme ove svečane euharističke sastanke i češću te svakidanju pričest vjernika. Sveta mati crkva najbolje znade kada treba i kako da otvori svojima ključevima duhovne vlasti vrata i izvor milosti Božje, koja je kadra u svako doba čovjeka i čovječanstvo, ma kako duboko palo i zalutalo, podići i na pravi put izvesti. Po ljudski govoreći, već dublje ne može da padne čovjek i čovječanstvo, nego što je palo bilo, pa hvala Bogu vide se već i dobrano znaci kao da će se pridići i osoviti, te slobodno i visoka čela prignuti glavu i koljena svoja pred vječitom tom ljubavi Božjom, tepajući ganuto one riječi euharističkog Doktora svetog Tome Akvinskoga u onom veličanstvenom himnu: „Praestet fides supplementum sensuum defectui".

* * *

Mlada moja braćo kršćanska! S tim svetim ganućem opetujte na koljenima pred svetim oltarnim otajstvom, za vrijeme sv. mise, kad se sami pričešćujete i kad vidite druge, gdje se pričešćuju, a i inače kadgod se sjetite toga otajstva Božanske

ljubavi te riječi, kojima sveta mati crkva živu pridržaje vjeru u bivstvenu prisutnost Božanskog Spasitelja u presv. Euharistiji pod prilikama kruha i vina.

Sjećam se, kad sam boravio u Parizu i prisustvovao onim konferencijama u cercle du Luxembourg — udruga katoličkih djaka sveučilištaraca — kako je jednom prilikom jedan od tih predavača s pohvalom govorio o mladome katoličkome pjesniku franceskome Louisu Mercieru, koji onako zanosno slavi seljački staleš kao onaj, o čijoj muci grozdovi vise i polja se klasjem lelijaju, pa u kruhu i vinu kao materija služe za to presveto otajstvo ljubavi Božanske.

Naš je narod pretežno seljački narod, pa kadgod o našem seljaku mislite i razmišljate, kako mu se jadnome mučiti i kako ga ne ubija toliko ni ta njegova muka, kolika njegova neukost, za ljubav Božju, kojoj se klanjate u presv. oltarnom otajstvu, odlučite svega života svoga biti mu pravi prijatelj, savjetnik, učitelj i prosvjetitelj i tako ćete ujedno i s vjerskoga razloga u neku ruku podkrijepiti naravsku ljubav prama narodu svome i domovini, a to i jest pravo, da vjeru i ljubav prama domovini i narodu uvijek u svojoj duši i srcu svome jednim i nerazdjelivim vezom ljubavi osjećate i spajate, Amen.

Na III. nedjelju po Duhovima.

Sv. Luka. XV. 1.—10.

Evangjelje od prošle nedjelje uzelo je u zaštitu slijepe i hrome, kljaste i bogalje, gole i bose, pa ih reda za stol Gospodnji, za koji su bili u prvom redu pozvani imućnici i sretnici ovoga svijeta, ali su se redom počeli da izgovaraju. Današnje sveto Evangjelje daje nadu i tima zaslijepljenima i okorjelima griješnicima, da ni oni još nisu propali, pa još veli, da je nad povratkom i spasom takove jedne propale duše veća radost na nebesima, nego li nad devedeset i devet pravednika, kojima ne treba pokore.

Utješljive su to i božanske riječi, koje poput melema kapaju na dušu. U njima se zrcali veliko milosrdje Božje kao i u onoj paraboli o rasipnom sinu. Kad se čovjek zadubi u te slike i riječi Isusove, onda lako pojmi ono, što znače riječi sv. Pisma: Misericordiam volo, et non sacrificium, da je veće pred Bogom milosrdje nego li i žrtva sama.

Sveta mati crkva sasvim zgodno čita ovo sveto Evangjelje o milosrdju Božjem baš na današnju nedjelju, u kojoj slavimo svetkovinu presv. Srca Isusova, koje je ljubav i milosrdje samo.

Od svih nevolja najveća je nevolja za čovjeka, kada Boga dragoga izbije iz srca svoga. Ta nevolja uključuje sve druge i povećava ih, jer je i sama neizmjerna. Pa kada i u toj nevolji Bog ne pušta s vida te bijednike, nego ih tješi, prikuplja oko sebe, i to mu licumjerni farizeji i oni, koji sebe samo smatraju pravednima, zamjeravaju. Bezdušno srce pretvrdo je, a da bi se ganulo i najnježnijom ljubavi. Oholica nikom ne da preda se. Nevjerniku je nepojmljivo ono, što nije sam vidio i osjetio. Zavidniku i zlobniku nema milijega, nego da se očeše o poštena ledja. Što je moglo biti plemenitijeg, nego kada se Božanski Spasitelj zauzimao i za te prezrene carinare i grješnike, pa ipak

su ti vječiti protivnici Isusovi, slijepi farizeji, stali mrmljati, što se s njima druži. Gdje bi se i sljubila ljubav i zloba, nebo i pakao? Gdje bi se i složila farizejska oholost i bezdušnost s Božanskom plemenitošću i milosrdjem? Pa gle čuda. I njima Božanski Spasitelj, mjesto da okrene ledja, blago odgovara i kao da im kaže u toj paraboli, da i oni nisu izgubljeni, još i njima samima ima spasa i za njih same još je u milosrdnom srcu Božjem mjesta i njih je On, Božanski pastir, kao zabludjelu ovcu na rame svoje pridići i veselit se njihovom spasu pripravan.

Oznaka plemenita srca uvijek je bila ljubav i milosrdnost s potlačenim, a bezdušnost uvijek se prilijepljuje uz tlačitelja. Ti farizeji na svakom koraku uvijek su pratili Božanskoga Spasitelja i omitali mu djelovanje i rad. Oni su živi predstavnici sektarskog rada, kakvog ima u svakom narodu, koji znadu tajnu, kako će uzvitlati prašinu, koja će zapriječiti vid i bistrijim glavama. Njihovo je obličje značajno. Oni su pretjerani domoljubi, ne podnašaju jaram tudjinski, preziru svakog stranca, nasilni proselitizam tjeraju, Boga isključivo samo za sebe svojataju, Mesiju si po svom kalapu zamišljaju, do svojih navika i predaja više drže, nego li do Božjih zapovijedi (Mar. 7, 2.; Mat. 23, 25.), do vanjštine im je više stalo, nego li do duha, licumjerstvo im je krijepost i formalizam. U takovoj duševnosti zločin im izgleda kao malenkost, a samo ubojstvo zakonito i sveto.

Što sve predbacuju oni Isusu? Sve, i ma što On radio, ma što On govorio, sve je to zlo u njihovim očima. Zlo je i to bilo evo u njihovim očima, što je primao grješnike, s njima drugova i njima govorio. Htjeli su time otudjit Isusa puku, da da ga ne drži za Mesiju, jer da tobože s njima u jedan rog puše.

Pogledajmo malo u oči samome tome problemu: Kojeg načela treba da se držimo u pogledu općenja s drugima, a napose sa zločestima? Prema onoj: Cum sancto sanctus eris, cum perverso perverteris, ako si slabe petlje, a ti se ne druži s opakima, jer što no veli naša: Tko se smole dotiče, ogaravi se. Ako se dakle ti daješ voditi ko na ularu od opakoga, naravski, da će te u zlo uvesti. Ali ako si ti sam siguran donekle za se i imaš poštenu namjeru općeći sa zločestima i njima koristiti, dizati ga i na pravi put pomoću Božjom dovesti, onda ne samo da možeš s njime općiti i ne obazirati se na prigovor malenih duša, nego držeći se one Božanskog Spasitelja, da ne trebaju

zdravi liječnika i da nije On došao da pravedne zove na pokoru, dužan si upravo po kršćanskom shvaćanju bližnjemu pomoćnicu ruku pružiti i spasiti ga od propasti. To je prava kršćanska ljubav, koja znade biti slijepome oko, hromome noga, sakatome ruka i koja znade ne samo sakatome darivati koji krajcarak, nego koja znade duševnu lemojzinu veselo i pripravno pružiti onome, koji je potreban. Ta više vrijedi, nego li ona materijalna. Srca treba imati, pa iz takove ruke i tvrda korica kruha sladja je od meda, iz kojeg još žalac proviruje.

Nisu farizeji ukora vrijedni samo za to, što su se kratili da opće s griješnicima i prezrenima carinarima, jer ne da bi se oni žacali samoga grijeha, ili da bi se bojali, da bi se i sami mogli pokvariti, nego su se oni kratili, da s njima opće, što su bili oholice, puni samih sebe, a sve druge prezirali. Onu poganskU: Odi profanum vulgus et arceo oni su još pokrivali s plaštem s velikim resama, tako da nisu u svom ekskluzivizmu sirotinju ni blizu k sebi pripuštali. Kad čovjek čita dvadeset i treće poglavlje u evangjelju svetog Mateja, onda ih vidi u dušu, kakovi su bili, i onda razumije sve, pa i ovo njihovo mrmljanje u današnjem evangjelju, što Isus grješnike i prezrene carinike kupi oko sebe.

* *
*

Mlada moja braćo kršćanska! Ne živite sami za sebe. Makar kakovo gorko iskustvo danas sutra steknete općeći s drugovima, ma kako crnu zahvalnost doživjeli od bivših prijatelja, ma kako crn vam se danas sutra svijet prikazivao, nemojte klonuti i izgubiti vjeru u poštenje samo. S tom vjerom i sa čvrstom odlukom, da drugima budete od koristi i na spas, moći

ćete i gaziti po samome zlu, a da se ne ogadite i da sami ne ugreznete u zlo. Isus je eno rekao svojim učenicima, da ako budu i po zmijama gazili i otrovno što popili, ne će im ništa nauditi (Marko 16, 18.). Ali zapamtite dobro, od takovih samih traži Božanski Spasitelj čvrstu vjeru (ibid. 17.), traži, da budu sami dovoljno jaki, da im to sve ne naudi. Ako nisi tim jakim oklopom sam sebe zaštitio, a ti se ne laćaj toga posla, da te ne bi bezbožan možebit sama u jaram upregao, jer mudrost Božja veli, da ne potežemo jaram s bezbošcima, pa ako si već i upregnut se dao, a ti prekini taj jaram, jer: Regnum coelorum vim patitur et violenti rapiunt illum. — Kraljevstvo se nebesko na silu otimlje i siledžije ga osvajaju, Amen.

Na IV. nedjelju po Duhovima.

Sv. Luka, V. 1.—11.

Bajno jezero Genezaretsko biser je galilejski- Nije to safir, koji bi se uvijek plavio, nego mu se površina prelijeva u sve moguće boje, već kako oni sniježni pa zeleni, goli, vrletni i mrki vrhunci gora odrazuju svjetlo. S juga se otvara vidik u dolinu Jordansku. Stari su Galilejci zvali od dragosti to svoje jezero Kinerot t. j. harfa, jer kad se površinom njegovom prelije mjesečina i zvijezde zatrepere, ljupko se lahor poigrava njegovim valovima i njihovo ljuljuškanje ugodni sklad umilno proizvodi. Oko njeg se bili nanizali kao galebovi dekapolski gradovi, kojima danas ni traga više nema, osim Tiberijadi s nekoliko beduinskih šatora i po kojom karavanskom devom. Kafarnaum, koji se do neba bio uzdigao, na dno mora survao se, kao što mu je Gospodin i prorekao bio. (Mat. 11. 23.).

Sve je pusto bez Boga, pusto je i ljudsko srce, to majušno more, ako se u njem ne odrazuju zrake vjere, ufanja i ljubavi, jalov je trud i posao, ako nema blagoslova Božjega, prokleto je i uživanje o tudjoj muci i nepravdi, a i narodno polje bez Božjeg blagoslova brzo se u pusto garište pretvara, koje samo crni gavrani oblijeću i traže svoj plijen.

Ovamo na obalu jezera Genezaretskog došao je Božanski Spasitelj tada iz Nazareta, gdje je ono bio nemilo primljen (Luk. 4, 15,—30.). Sveti evangjelista ništa nam ne spominje, da li se svratio u Kanu i dali je poveo sobom kojeg od učenika. Do sada nisu oni bili uvijek s njime. Kad su ga ono bili prvi put otpratili u Jerusalem na vazmenu slavu povratili su se bili kući svojoj. Sada, kad je Isus došao na obalu jezera Genezaretskoga u okolicu Betsaide, veli evangjelista sveti Luka u današnjem evangjelju, narod se počeo tiskati za njime, da čuje riječ Božju. Malo podalje bile su privezane dvije ribarske barčice. Jedna od

tih bila je Petrova. Isus udje u nju, reče, da malo otisnu od kraja i iz nje učaše narod. Kad je svršio, reče Petru: „Povezi na dubinu i baci mreže", a Petar će mu: Učitelju, svu smo noć lovili i ništa nismo ulovili, ali na Tvoju riječ bacit ću mrežu. I Bog blagoslovi njegov ribolov.

Očaj Petrov, kad je to čudo vidio i bacio se na koljena govoreći: „Idi od mene, Gospodine, jer sam ja grješnik", ublažio je Božanskog Spasitelja; jer kad je Petar priznao svoju griješnost i nevrijednost, narastao je u očima Božanskog Spasitelja, te je tako i zaslužio da bude opredijeljen za uzvišeno apoštolsko zvanje, te mu reče, da se ne boji, jer da će odsele ljude loviti.

Tim što je sveti Petar priznao sebe griješnikom, priznao je svetost Božanskog Spasitelja i tim, što je priznao svoju ništavost, pokazao je da ima prvu i glavnu vlastitost pravoga apoštola.

Kad je Isus pošao malo dalje, zateče Jakova i Ivana, sinove Zebedejeve, gdje ispiraju mreže, i njih pozove Isus i oni ostave sve svoje i podjoše za Njime. Kada ih je prvi puta na obali Jordana susreo, poveo ih je sa sobom, ali im nije odmah kazao, što će biti od njih. Sada im je istom evo jasno rekao, što od njih kani učiniti. Bajno to Galilejsko more, to je slika čitavoga svijeta, a ovi ribari Galilejski, to su prvijenci one čete apoštola, što će da bacaju svoju mrežu u tom čovječanstvu, da ga privedu nauci evangjeoskoj.

Narod se tiskao za Isusom, kaže sveti evangjelista odmah na početku današnjeg svetog evangjelja. Zašto se nije taj narod tiskao za svojima piscima i književnicima? Narod svagdje voli slušati pravu riječ Božju, nego li zapletene i lažne vratolomije bezbožnih nadriučenjaka. On osjeća, tko mu je prijatelj, tko li mu dobro misli.

Koliko puta je od nas koji taj pomislio, e da sam ja živio u vrijeme Isusovo, da je i meni bilo Isusa vidjeti i slušati, i ja bi mu bio učenikom i išao bi za njim, kuda god bi htio, pa i život bi za njega položio bio! — Doduše Isus je i sam rekao učenicima svojima: „Blažene oči vaše, koje vide, što vi vidite, i uši vaše, koje slušaju, što vi čujete, jer su mnogi proroci i pravednici željeli da vide, što vi vidite, i da čuju, što vi slušate" (Mat. 13, 16. i s.).

Istina je i to, u ona prva četiri stoljeća kršćanska svaki je kršćanin gotovo bio mučenik i pripravan u svaki čas život položiti za Isusa, jer su još svježim stopama Božanskoga Spasitelja hodali, a mi danas, što dalje amo, to moramo istom dobrano odgrtati zemlju i kamenje, da malo tragova Njegovih svetih nadjemo. Ali kao što je ono Božanski Spasitelj u onoj paraboli o siromašnom Lazaru i bogatome gavanu rekao, da ako ne slušaju Mojsije i proroka, sve da tko i iz mrtvih ustane, ne će vjerovati (Luka, 16, 31.); i kao što je ono Božanski Spasitelj izričito rekao, „Da nisam bio došao i svijetu govorio, ne bi on ni grijeha imao a ovako ne može se ispričati kao da nije saznao i da nisam djela počinjao, što sam ih počinjao, ne bi grijeha imali, a ovako i vidješe me i zamrziše na me i na Oca moga" (Iv, 15, 22. 24.); ne možemo ni mi, da se tim opravdamo, što nam je vjera slabija i srce manje gorljivo za sveti nauk Njegov i življenje po njemu. Zar nije i danas Božanski Spasitelj s nama u presv. oltarnom otajstvu, s nama u Duhu Njegovome, s nama u sv. evangjeoskom nauku njegovome, s nama u protivštini svijeta ovoga protiv Njemu i proti nama, koji hoćemo, da u njemu pobožno živimo, što no rekao sv. Pavao, s nama u sv. Crkvi Njegovoj, u kojoj živi, kraljuje i vlada ?!

Nisu svačije oči sretne, da su mogle vidjeti Isusa, nisu svačije uši blažene, da su mogle slušati Njega samoga, ne može ni svaki ribar tražiti, da i Njemu kao Petru svetome čudnovatim načinom blagoslovi ribolov, ali duševnima očima i mi možemo danas možda jasnije, negol i prije Isusa gledati i duševnima ušima slušati Njegov sveti evangjeoski nauk, u srce ga zasaditi; i nama je svima u sv. Petru znamo i rečeno, da je bez Božjega blagoslova i bez pomoći Božje uzaludan i jalov sav naš trud i posao. Gdje jednog vodi ropski duh, gdje drugog tjera lakomost i zavist na posao, gdje treći na pol puta klone, gdje se nadriučenjaci stide ime Božje izustiti samo, gdje mu u svojoj oholiji i nadutosti vlastodršci vrata pokazuju i na ista varta pravdu njegovu vječitu gone, gdje da tu i bude napretka i Božjega blagoslova ?! — Gdje da bude pomoći Božje danas i blagoslova kada ljudi Isusa i Boga danas ne priznaju, mjesto da sa sv. Petrom, i ako im se što vidi nemoguće, onako kako on to traži, kažu, da će na Njegovu riječ učiniti, a ono oni drže sebe i ribarima i državnicima i učenjacima od zanata, pa vele: ta stoput sam

na ovome mjestu bacio mrežu, u istoj toj dubini, po danu i po noći, pa ne ćeš Ti mene valjda učiti, kako i gdje treba da lovim, kako i gdje treba da upravljam i vladam, kako treba da vjerujem i učim! — E da, čovjek brzo sebi pripisuje sve, što ima, sve, što znade, i sve, što može, a ipak uvijek je bila istina ona: Ako Gospodin kuće ne gradi, uzalud je grade, koji je grade i ako Gospodin kuće ne straži, uzalud je straže, koji je straže (psalm. 126.) i ako Gospod uskrati svoj blagoslov, jalov je i pust sav trud i posao naš.

* * *

Mladi moji prijatelji! Osobito vi, koji ste na domaku školskoga praga, jedni za uvijek, a drugi za ovu školsku godinu, i sami ste se u svome djačkom životu uvjeriti mogli, da bez Božje pomoći i bez Božjega blagoslova nekako ne ide čovjeku posao od ruke. Ne može biti da onaj, koji se u Božje ime ozbiljno posla i knjige prihvatio, da mu ne bi bio trud i blagoslovljen i naplaćen, jer je Isus i sam rekao, da „kada ljudi umiju dobre dare darivati djeci svojoj, ako ih za to mole, kamo li više ne će Otac nebeski dati duha dobroga onima, koji ištu od Njega". (Luk. 11, 13.). Istina Bog, mnogo toga ostaje skriveno pred očima ljudskima, mnogi će možebit misliti, da mu se trud ni nije isplatio, ali neka se tješi time, da Bog sve znade i vidi, pa da je i kadar sve u svojoj svetoj pravdi nadoknaditi. U školskom je životu baš kao i u svakom drugom životu i stanju, jednome je povući veći dio tereta, drugome je život lakši, na jedna ledja padne triput toliko, koliko na druga, e pa tako je uvijek bilo i biti će, pa blažen onaj, koji ne klone pod nikakovim teretom, nego u srcu svome može opetovati one riječi sv. Pisma: „Učinismo, što nam je bila dužnost da učinimo (Luka, 17, 10.), i ne nama, ne nama, nego Imenu Tvome neka je hvala i slava do vijeka, Amen.

Na V. nedjelju po Duhovima.

(:Na svetkovinu sv. Petra i Pavla:)

Sv. Mat. V. 20.—25.

Sv. Mat. XVI. 13.—19.

Današnje sveto nedjeljno Evangjelje sadržaje ulomak onoga govora „na brdu" zvanoga, u kojem je Božanski Spasitelj proglasio svoj evangjeoski zakon i u kojem je kao pravi Božanski Učitelj riješio i teoretski i praktični problem ljudske sreće i blaženosti na ovome svijetu. U tom je govoru Božanski Spasitelj naučio sve i neuke i učene i priproste i mudrace, da se sreća ne sastoji ni u ladnom znanju ni u pukom htijenju, ni u moći, ni u osjećaju, ni u našoj naravi, ni u ičemu stvorenome, nego jedino u kraljevstvu nebeskome. Biti u tome kraljevstvu nebeskome znači živjeti životom vječnim, a taj život vječni sastoji se u tom, da živiš od Boga, da Ga upoznaš, Njega i jedinorodjenoga Sina, koga je poslao na ovaj svijet (Iv. 17, 3.), da ga uzljubiš, da ga na neki način za sve vjekove, kao što je i On vječit, posjeduješ. Pa kad nam je tako pokazao u sebi utjelovljen vječiti ideal, Božanski Učitelj pokazao nam je ujedno i put evangjeoskima zapovijedima i savjetima, kako da dodjemo do toga ideala savršenosti. (Mat. 5, 48.). Prvi uvjet je zato, da poslije Boga ljubimo bližnjega svoga kao samoga sebe. Sav svijet prije Isusa nije poznavao toga bližnjega svoga. Nije to čovjek jedne te iste obitelji, jednog te istog naroda, jedne te iste stranke, jedne te iste vjere. Ne, u tom kraljevstvu Isusovom nema više tudjina, nema neprijatelja, nema Žudija, ni Grka, ni barbara, svi su ljudi, svi su braća, jer svi imaju zajedničkog Oca na nebu. Tu ljubav medjusobnu traži Božanski Spasitelj od svojih učenika. Na prvom mjestu (Iv. 13, 34.) ta ljubav prama bližnjemu je upravo duša njegovoga evangjeoskoga zakona tako da, kano što Božanski Spasitelj u današnjem svetom nedjeljnom evangjelju kaže, ako mrziš na brata svoga, već ga u srcu ubijaš, i ako ga prezreš, pa mu kažeš, da nije vrijedan ni da se na

njega izrakneš, biti ćeš krivac pred skupštinom sviju, koji za to saznadu. Dapače ni žrtva iz tvojih ruku nije Bogu mila, ako je doprineseš, a ovamo u srcu svome nosiš još mržnju, ili osjećaš nemilosrdnost naprama bratu svome.

To je vidite nauka, kakva se nikada prije čula nije, pa hvala Bogu, da smo mi i naš narod dionici toga Božanskoga nauka kao članovi prave i svete Crkve Isusove, toga pravoga kraljevstva Njegova na zemlji, od kojega je ključeve dao poglavici apoštola sv. Petru, čiju svetkovinu Crkva danas ujedno i slavi.

Kao što je život Božanskoga Spasitelja prava i živa slika njegove sv. Crkve, tog kraljevstva njegova na ovome svijetu, tako je i život prvih apoštola svetog Petra i Pavla pravi i živi dokaz, da je to kraljevstvo na zemlji, Crkva njegova, djelo božansko, a nipošto djelo ljudsko, jer ne ovisi opstanak njezin o subjektivnoj dobrinji i slabosti njezinih poglavara, da je naime tako, davno bi je nestalo, kano što je ono već i Gamalijel rekao (Dj. Ap. 5, 38.).

Sve je u životu sv. Petra puno milosti Božje. I onaj prvi njegov sastanak s Isusom (Iv. 1, 42.) i ono tajinstveno obećanje, da će mu ime promijeniti (ibid.), i onaj njegov obilati ribolov (Luka 5, 5.), i ona njegova živa vjera, kojom je spasio sebe i drugove svoje od brodoloma u vjeri u Njegovo Božanstvo, kad su mu već ne samo nedotupavni Galilejci, nego i neki od učenika njegovih ledja počeli okretati (Iv. 6, 69.) rekavši: Gospodine! Kamo da se djenemo od Tebe, riječi vječnoga života imadeš u sebi! I ona njegova nadahnuta (Mat. 16, 17.) izjava u okolici Cesareje Filipove na upit, što oni drže o Isusu, i ono njegovo imenovanje za glavara kraljevstva nebeskoga na zemlji, tom prilikom, i ona oprečnost, koju je naglasio izmedju mnijenja puka i izjave Njegove, učinjene u ime apoštola, sve je to puno milosti Božje i puno značenja.

Što nisu vidjeli i što ne će da vide književnici i pisci u Njemu, to sv. Petar i priprosti ribari Galilejski vide i priznaju: „Ti si Krist, sin Boga živoga!“ (ibid.).

Priznati Isusa činom vjere kao obećanoga Spasitelja i Sina Božjega, zaista nije u moći čovjeka. Nikakav genij, nikakovo znanje, nikakova ljudska predaja ne uzdiže nas dotle. To je zaista samo Bog mogao čovjeku objaviti, a do čovjeka je, da primi tu objavu.

Kraljevstvo Božje tim je časom otpočelo na svijetu, čim je Isus priznan za Mesiju i za Sina Božjega. Isus to sam priznaje, kada tumači sv. Petru što znači njegovo novo ime i kada na njemu i na toj njegovoj ispovijedi udara temelje toga svoga kraljevstva i kada mu predaje ključeve toga svoga kraljevstva, koga ni sva paklena sila oboriti ne može. Ono će nadvladati i oholo znanje ljudsko, i svaku krivu vjeru, i puku materijalnu kulturu i svaku ljudsku nestalnost i pokvarenost. Duh mu je sva snaga, a Duha ne može nitko da prevlada. Isus ostaje nevidljiva glava crkvi svojoj, a vidljivi poglavar ostaje sveti Petar, za kog se napose Isus molio, da mu vjera ne klone, nego da okrijepljen njome učvrsti i braću svoju. (Luka 22. 32.).

Ništa na svijetu povijest sličnoga ne zna. Isusa Nazarećanina proglašuje ribar iz Betsaide Sinom Božjim, a On navješćuje, da će sagraditi kraljevstvo, kojemu nikakova moć na svijetu ne će moći odoljeti, gdje sve propada, gdje zub vremena sve izjeda, gdje nikoje djelo ljudsko, bilo to nova vjera, država, kultura, nauk, sistem, nije trajno, a to će njegovo djelo trajati do vijeka, a za temelj mu daje slabog čovjeka, na koje će djelo navaljivati i razum ljudski, koji sve izvraća, i sebičnost ljudska, koja sve ruši, i pokvarenost ljudska, koja sve potkapa. a ono će ispraznima naukama uma ljudskoga suprotstaviti vječnu istinu, sebičnosti, sili, pohoti ljudskoj vječitu pravdu, ljubav i svetost, a samovolji nepokolebiv ugled. Pa kada danas nakon devetnajst stotina godina vidimo ostvaren taj plan iz okolice Cesareje Filipove, onda ga nema, tko je iole pametan, a da ne bi u Isusu zbilja Spasitelja i Sina Božjega vidio, a u Petru i njegovim nasljednicima vidljivog glavara kraljevstva Njegova na svijetu. Njega odsele nazivlju i priznaju apoštoli prvim (Mat. 10, 2.), on se ponaša kao prvak, i kada rukovodi izbor novoga apoštola na mjesto Jude, koji se objesio (Djela Ap. 1, 15.) i kada vodi glavnu riječ na dan Duhova (ibid. 2, 14,) i kada prvi prima u krilo crkve poganina Kornelija (ibid. 10, 5.) i kada izjavljuje pred oblastima, da se više treba pokoravati Bogu, nego li ljudima (ibid. 4, 19.) i kada stvara zaključke na prvome saboru Jerusalemskome (ibid. 15, 7.). Njega priznaju i njegove nasljednike sva kršćanska stoljeća prvakom i njegovu rimsku stolicu „predstojnicom ljubavne veze“, kao što veli sv. Ignacije, biskup Antiohenski. Na usta Leonova Petar govori, kliču sveti oci na

saboru u Kalcedonu (451.). Roma locuta, causa finita, veli sveti Augustin u raspravi proti Pelagijancima, a sv. Ambrozije izjavljuje : Gdje je Petar, ondje je i crkva.

Nitko to više na svijetu niti promijeniti niti satarisati ne može. —

A što da kažemo o svetom Pavlu apoštolu, tome izabranomu orudju Gospodnjemu, da pronosi ime Njegovo pred kraljevima i narodima? (Dj. Ap. 9, 15.).

Ako je život sv. Petra sa svom njegovom živom vjerom i s onom ljagom, koju je suzama izbrisao, kada je Isusa zatajio, pun milosti Božje, to je život sv. Pavla i s onom mladenačkom gorljivosti za zakon otaca (Dj. Ap. 7. 57.; 8, 3.) i čudnovatim obraćenjem (ibid. 9.) i sa svojim apoštolskim putovanjem (Dj. Ap. 13, i s.) i sa svojim boravkom u Jerusolimu (Dj. Ap. 21.) i sa svojim obranbenim govorima pred Lizijem pukovnikom i pred Festom i pred Agripom i pred Feliksom u prisutnosti grčkog najprepredenijega fiškala, koga su Židije najmili, Tertula (Djela Ap. 23, 24, 25.) i sa svojom poniznošću, u kojoj se nazivlje nedonošćetom apoštola, i svojim stradanjem i sa svojim uznešenjem do u sedmo nebo i sa svojim divnima poslanicama, pravo djelo Božje u njemu i po njemu. Tkogod hoće iole da omjeri visinu i dubinu nauke kršćanske i otajstva Božjih, taj se mora zadubiti u njegov život i njegove poslanice i tkogod hoće da u neku ruku bude vodja kršćanskoga puka, taj mora ne samo da iz evangjelja znade, što bi Božanski Spasitelj u tom i tom slučaju učinio, nego i što bi sv. Pavao rekao. A da jedno i drugo uzmogne znati, mora dobro proučavati i znati sveto Pismo. Vječita šteta zato, što kaptol Vrhbosanski nije uz sveto Evangjelje i Djela Apoštolska objelodanio i te divne poslanice svetog Pavla.

* * *

Mladi moji prijatelji! Sveta mati crkva čuvarica je i nepogrješiva učiteljica sv. Pisma i nauke u njemu sadržane, a nasljednik svetog Petra je i danas čuvar vjere Isusove, koji kano budni stražar čuva i bdije, da se ljudski duh ne izgubi u svakovrsnoj tmini, laži i zabludi. On je i danas čuvar nauke moralne, kršćanske, jer pridržaje srce ljudsko, da se ne surva u

ponor i budi odasna uspavanu savjest ljudsku. On je čuvar načela, koja čuvaju kršćansku obitelj, da se ne raspadne, načela koja zaštićuju ugled ljudske oblasti proti svakom prevratu. On je odvjetnik potištenih naroda i traži za njih slobodu, na koju imaju pravo, on osudjuje zloporabu vlasti i samovolje, on je čuvar pravde, mira i bratstva medju narodima.

Čudnovato, ma koliko svijet mrzio Crkvu Isusovu i njegovog vidljivoga zamjenika na ovome svijetu, o ničem više ipak ne govori, nego baš o Crkvi i o sv. Ocu. I učeni svijet i neuki, i umjetnik i radnik, i prijatelj i neprijatelj o ničemu više ne govore, nego li o toj Božjoj ustanovi, koja je vidjela vjekove, gdje su prohujili, koja je preživjela sve ruševine, koja raste više u nevolji i progonstvu, nego li u obilju i prividnom miru, koja pokapa sve, koji nju napadaju, koja iz same smrti crpe izvor života, koji se ne iscrpljuje, nego je svakim danom pomladjuje. Mi smō sretni, da smo kao katolički narod vezom ljubavi i sinovske odanosti vezani s tom veličanstvenom i vrhunaravnom ustanovom, koja je na zemlji najveći prijatelj čovječanstva, i koja vodi čovječanstvo do samoga neba.

Osobito vi, mladi moji prijatelji, koji ćete sutrašnjim danom za uvijek ostaviti ovaj zavod i preći preko praga ove škole, pa poletjeti u široki svijet, iskreno ljubite i budite odani sinovi sv. matere crkve, pa ako vas koji u svijetu danas satra zabludi i po zlu prodje, poletite natrag u tu barku Noemovu kao onaj golub pušten iz nje, koji nije u svijetu mogao naći pristaništa za sebe, a ne budite kao onaj gavran, koji se zanijeo za prvom strvinom, Amen.

Na VI. nedjelju po Duhovima.

Sv. Marko, VIII. 1.—9.

I četvrte nedjelje korizmene čita sv. mati crkva slično evangjelje, u kojem nam se pripovijeda, kako je Božanski Spasitelj nahranio pet tisuća ljudi i kako je preostalo punih dvanajst košarica ostanaka. Današnje sveto Evangjelje pripovijeda nam, kako je Isus nahranio četiri hiljade ljudi sa sedam hljebova i nekoliko ribica, pa je preostalo još punih sedam košarica ostanaka.

Ta prevelika sličnost pripovijedanja evangjeoskoga zavela je racionalističko tumačenje sv. Pisma, te su počeli dvojiti o tomu, da su to dva razna dogadjaja, ali onome, koji pomnjivo čita pripovijedanje evangjeosko, ne će biti teško da uvidi, da su to zbilja dva razna dogadjaja.

Onaj prvi slučaj, gdje je Isus nahranio pet tisuća ljudi, pripovijedaju sva četiri evangjelista, i to sv. Mat. 14, 16.—21.; sv. Marko 6, 34.—44.; sv. Luka, 9, 12.—17.; sv. Ivan, 6, 5.—14.; a ovaj drugi slučaj, što no čitamo u današnjem sv. evangjelju, pripoviedaju samo dvojica, i to evo naš sv. evangjelista i sv. Matej na pog. 15, 32.—39. Nije dakle moguće, da bi tako brzo ova dvojica bili zaboravili, da su o tom već prije bili pisali, pa onda na drugom mjestu opet da to isto i to još iskrivljeno pripovijedaju. Drugi još bolji dokaz, da su to dva razna dogadjaja, pruža nam sv. evangjelista Metej na pogl. 16, 5.—12. i sv. Marko na pogl. 8, 13.—21., gdje nam se pripovijeda, kako je Božanski Spasitelj ukorio učenike svoje, kad su se ono bili zabrinuli, što nisu sobom ponijeli hljeba, kada su se prevažali bili sa jedne obale genezaretskoga jezera na drugu, pa im je dozvao u pamet čudnovato umnoženje hljeba, gdje su u jednom slučaju dvanajst a u drugom sedam košarica ostanaka nakupili.

Sv. mati crkva čita nam ova dva evangjeoska dogadjaja baš

u korizmeno vrijeme i sada u vrijeme žetve, kao da nam tim hoće da kaže, da i onda kad postimo i više se brinemo za duševnu hranu, sigurni budemo, da nam ne će pomanjkati ni tjelesne hrane i da sada u vrijeme žetve znamo i uvjereni budemo, da je Bog onaj, koji nam daje, što je potrebno za život, jer on, koji nas je stvorio i tolikom žrtvom otkupiti htio, te koji dušu tako božanskom hranom hrani, ne će ni dati, da od glada skapamo.

Otkako je Isus izustio ove riječi: „Žao mi je puka, koji nema šta da jede, pa ako ih otpustim gladne, poskapat će“ i otkako je Isus rekao one riječi: „Tko i čašu hladne vode dade siromahn (Mat. 10, 42.), ne će ga plaća mimoići“, ne bi smjelo na svijetu biti, da ljudi zbilja od glada umiru. Te riječi Isusove rješavaju čitav socijalni problem, kao nikoje druge riječi na svijetu. Nitko kao Isus nije imao srca ni smilovanja za bijedu i sirotinju, za gladna i žedna pravde. To je srce i smilovanje crkvi svojoj u baštinu ostavio i učenicima svojima, pa dok bude svijeta i vijeka, biti će u crkvi Kristovoj i medju Njegovima pravim učenicima i srca toga i osjećaja toga, koje izbija iz tih riječi Njegovih.

Istina je, ne odbija Bog i Božanski Spasitelj ni bogataša ovoga svijeta. I s njima se eno družio i sastajao kao ono u kući bogatoga Zakeja, poglavice carinara (Luk. 19, 1.—10.), u kući Levija carinara (Luk. 5, 27.—32.), u kući farizeja Simona (Luka, 7, 36.—50.), ali je uvijek u razgovoru s njima znao ganuti srce njihovo na milosrdje i ljubav prama sirotinji. Pa zato svaki onaj, koji u ovoj općoj bijedi i socijalnoj nevolji čupa i nastoji, da zatomi riječ Božju i vjeru u srcu bijednika i sirotinje ogrješuje se o ljubav prama bližnjemu, da ne može biti gorje, jer oduzimlje sirotinji i posljednji tračak nade, koja ga je podržavala u ovome životu, da ne zdvoji, da ne svisne. Da vam se duša nikada tim grijehom i zločinom okaljala nije!

Nego mlada moja braćo kršćanska, pofalio bi i u velike bi mi mogli zamjeriti, kada ne bi danas i na današnju sv. nedjelju, kada ujedno i slavimo uspomenu sv. apoštola slavenskih, svete braće Cirila i Metoda, nijednom riječju njihovu uspomenu proslavio i njihovim svetim žarom žive vjere i apoštolskog djelovanja okrijepio duše naše i udovoljio očekivanju vašemu.

Svi kršćanski europejski narodi imaju svoje apoštole i svece

koji su prvi medju njima sijali sjeme riječi Božje i palili luč vjere. Englezi imaju svoga svetog Augustina monaha, koga im je poslao sv. Grgur Veliki, biskup rimski, Irci imaju svoga apoštola i oca sv. Patrika, kojim se i zaklinjaju, Francuzi imaju svoga Dioniza Areopagitu, Magdalenu i Klotildu svetu, Nijemci svoga sv. Bonifacija, a nama Slavenima sveta su braća i apoštoli i prosvjetitelji. Bez ikakve poteškoće i s velikim veseljem primali su Slaveni iz ustiju svojih apoštola vjeru i nauku kršćansku. Ta ih je vjera proti svima neprijateljima i u svima nevoljama i patnjama održala i, ako je održe, održat će ih i nadalje.

Kolike su nepravde i progonstva zbog vjere žive i nepokolebive i zbog divnog i moćnoga govora slavenskoga i sami sv. apoštoli doživjeli i pretrpjeti morali! Koliko su i njihovi učenici toga prepatiti morali! Pa sve se to ne bi zlo ni zvalo, jer su ih uvijek nasljednici sv. Petra od napadaja štitili i zakrijivali, kao Nikola I., Hadrijan II. i Ivan VIII., da nije bilo onoga nesretnoga raskola grčkoga, koji je za sobom poveo i velik dio slavenstva, ni krivo ni dužno, od kojeg raskola evo pati i stradava još i danas, i Bog zna, kada će toj patnji i stradanju milost Božja učiniti kraj. Jer to je istina, dok ne bude medju Slavenima jedinstva u vjeri, pa recimo i jednoličnosti u bogoslužju, jer kad se slože u jedinstvenoj vjeri, koju ispovijeda sveta mati crkva katolička sa svojim vrhovnim glavarom, kao nasljednikom sv. Petra, od samoga Isusa „ključarom nebeskoga carstvija" postavljenim, onda će lako i jednoličnost u bogoslužju postići, — dotle nema ni govora pravoga o jedinstvu kulturnom, a kamo li etničkom.

Nikome na svijetu ne bi smjela biti zazorna ta čežnja i težnja za jedinstvom toli raskoljene i razdvojene braće, kome je iole na srcu i riječ evangjeoska, da bude jedan ovčinjak i jedan pastir i kome je iole na srcu napredak i boljitak velikoga dijela čovječanstva.

Danas možemo s povjesnima dokazima u ruci ustvrditi, da nije bilo toga nesretnoga bizantinskoga raskolništva, niti bi se bio Islam tako brzo po Europi raširio, niti bi bili naši pradjedovi tolike vjekove robovali Turčinu, niti bi nam bilo to robovanje zaustavilo naš napredak i sreću našu. Ovako štogod još patimo, i što ćemo još propatiti, sve je to u savezu s tim nesretnim raskolom i njegovim kobnima posljedicama, S poveljom velikoga svetog Oca pape Leona XIII. „Grande munus" od 1885., kojom je počastio naše svete apoštole i odlikovao narod Slavenski, novi nam se vidici otvorili i novo polje radu i životu za svetu vjeru i duševno jedinstvo. U tom svjetlu naše vjere i očinskom zakriljivanju nasljednika sv. Petra osobitog zaštitnika slavenskog puka, crpimo snagu i osvjedočenje za sretniju i bolju budućnost našu.

* * *

Mlada moja braćo kršćanska! Nikada nemojte kao sinovi siromašnog ali poštenog naroda hrvatskoga i kao sinovi svete matere crkve katoličke zaboraviti tu nama na utjehu povjesničku činjenicu, da su sv. braća slavenski apoštoli, koji su baš živjeli, kada je taj raskol pukao, bili svom živom svojom vjerom i osvjedočenjem naslonili se u svom radu i djelovanju, uz onu pećinu čvrstu, na kojoj je Isus, Božanski Spasitelj, htio da osnuje crkvu svoju, to kraljevstvo nebesko na ovome svijetu. Tu su pećinu i nama kao putokaz označili i kao sigurni temelj, na kojem ćemo moći i krov doma svoga i kulu vjerskoga spasa svoga proti svakoj nepogodi održati i očuvati. Iz te kule upravo danas u vijeku socijalne bijede i nevolje snažno odjekuju one riječi današnjega sv. Evangjelja: Žao mi je puka, koji trpi bijedu i koji gladuje i žedja za pravdom, pa ako svijet niti pravo ne mari, da vidi i čuje za tu bijedu niti znade kako bi joj se pomoglo, u toj kuli će se uvijek odnjihati ljudi, koji će i znati i htjeti i moći bijednom čovječanstvu i čitavim narodima pomoći.

Na koljenima zahvalimo Bogu za tu milost, što smo se rodili i odgojili pod okriljem svete matere crkve, te kule istine i spasa, Amen.

Na VII. nedjelju po Duhovima.

Sv. Mat. VII. 15.—21.

Današnje sv. Evangjelje sadržaje zaključne riječi onog divnog govora „na brdu blaženstva“, što nam ga je zabilježio sv. Matej na tri poglavja (V.—VII.) i sv. Luka na pogl. VI. Kako se je dojmio taj govor puka, razabiremo iz one primjetbe svetog evangjelista Mateja (7, 28.): „A kad je Isus dovršio riječi ove, zapanjilo se mnoštvo nad tim naukom, jer je naučavao kao onaj, koji ima vlast, a ne kao što naučavaju pisci njihovi i farizeji“.

Taj puk, koji se kupio oko Isusa, kano što veli sveti Matej na poglavju 4, 25., iz Galileje, Dekapole i Jerusalema, iz Judeje i iz preko Jordana, osjetio je ono, što su i oni izaslanici vrhovnog vijeća žudijskoga osjetili, kad ih je ovo poslalo, da ga uhvate i dovedu i nitko se od njih nije usudio da metne ruke na njega, pa kad ih zapitaše, zašto ga nisu doveli, odgovoriše: „Nikada čovjek nije tako govorio kao ovaj čovjek“. (Iv. 7, 46.).

Malo prije ovih riječi današnjeg svetog Evangjelja rekao je Božanski Spasitelj u tome govoru: „Udjite na uska vrata. jer su široka vrata i širok put, što vodi u propast i mnogo ih ima, koji na njih ulaze. Kako su uska vrata i tijesan put, što vodi u život i malo ih ima, koji ga nalaze“, (Mat. 7, 13. i 14.) pa sad ovima riječima današnjeg sv. Evangjelja kao da prstom pokazuje na one, koji zavadjaju ljude na onu stazu propasti, a kojih treba da se čuvaju, makar oni stoput dolazili u ovčjoj koži, jer su zapravo grabežljivi vuci.

Uvijek je tako u svijetu bilo i biti će. Od vremena, kako je sotona obasjeo zmiju i njom se poslužio, da zavede prve ljude, i od vremena, kako je djavao uzeo na se krinku onako laskava savjetnika, koji predlaže Isusu način, kako da se nasiti i kako da pokaže svijetu, da je pravi sin Božji, onda će uvijek isti taj zavodnik roda ljudskoga, što no veli sveti Pavao: „znati

se pretvoriti i u angjela svijetla“, da ljude zavara, i od onda će biti uvijek i medju ljudima krivih proroka i vodja, koji će biti pravi grabežljivi vuci, makar se sto puta u ovčjoj koži prikazivali. Istina pametan čovjek može ih po riječima i po djelima upoznati, svejedno kao što se po plodu razaznaje voćka i stablo ali to baš i nije u današnje vrijeme, za koje nema ni jednog tako nakaznog idola, koje ono ne bi znalo najljepše pofarbati i za koje nema tako velike laži, koju ono ne bi znalo kao suštu istinu ispeći i za koje nema tako nepoštena djela, koje ono ne bi znalo kao najveće dobročinstvo prikazati i za koje nema tako umišljena tla, na kojem ono ne bi kadro bilo kule posagradjivati, a kamo li da ne bi znalo neukost i siromaštvo u svoje svrhe izrabiti — tako lagan posao. Božanski Spasitelj posvjedočuje to sam, kad veli, da je velik broj onih, koji širokom stazom srtaju u propast. Potvrdio je to i onom prilikom, kada je drugom zgodom govorio o tima lažnima prorocima i vodjama, koji će zavesti mnoge, jer gdje se ugnijezdi pokvarenost i zloća tude malo po malo hladni ljubav i čestitih (Mat. 24, 12,), pa se samo oni, koji ustraju, mogu nazvati spasenima. (ibid. 13.).

Teško svijetu zbog sablazni i teško onome, koji drugoga zavede na zlo, i Bogu je takav mrzak i ljudima je oduran; ali uvijek je bilo takovih sablaznika i uvijek će biti takovih zavodnika, pa sretan i blažen onaj, koji se na svom putu s njima ne sastane, ili kojemu oni puteve križaju. Istina, Bog svakome daje dovoljno milosti, da se može odhrvati zavodniku i napasniku, ali što no je riječ, mnogi i sami skaču vragu u torbu; jedni bi rado, da im se oči otvore u drugom svjetlu, nego li je to svjetlo vjere i istine, drugi u svojoj prevelikoj oholosti ne će da slijede, svakome stvoru naravski zakon, pa da svome stvoritelju služe, trećima su djela opaka, pa ostaju radje u tmini, pa prema onoj, da nema i da ne može biti zajednice izmedju svjetla i tmine, uvijek će takovi gledati, da i druge zavedu i izopače. To je zakon u stanju pale naravi ljudske. Svatko gleda drugoga da po svom kalupu dotjera, a pošto je broj lažnih proroka i krivih učitelja velik, to nije ni čudo, da je ona staza, koja vodi u propast, tako široka. Pa zato blažen i sto put blažen onaj, kome je na svem putovanju Isus Krist zastavnik i vodja, te koga njegov duh zanosi i oduševljava, Izgleda, da je broj ovih manji nego li onih, koje zaslijepljuje mržnja i koji sebe i druge upro-

paščuju, ali pamtite dobro, čovjek, koji ima prilike, da upozna veličanstvenu pojavu Isusa Boga i čovjeka sa svim njegovim poniženjem, progonstvom i patnjom, i s ovakovom božanskom naukom, koja je kadra i od najveće zvijeri od čovjeka učiniti najplemenitijeg angjela ljubavi, požrtvovnosti i nesebičnosti, tome ne hasni više nikakav nauk, nikakva opomena, nikakov vodja, tome nema više nikakova spasa, jerbo nema drugoga imena ni drugoga vodje, koji bi ga spasiti mogao (Djela Ap. 4, 12.). Ali zapamtite i to, da sva mržnja na to ime svih tih lažnih proroka u ovčjoj koži i sav njihov bijes na to ime i sve njihovo progonstvo imena toga za misaona čovjeka najveći je dokaz istine, da za čovjeka nema drugoga imena ni drugoga vodje ni spasitelja. Samo prava istina može uzvitlati toliku mržnju na ovome svijetu, samo pravo sunce gledaju oblaci i magle da zastru. Od vremena, otkako svjetina zavedena od takovih krivih vodja i nahuckana nije smogla na upit Pilatov: „Pa kakovo je zlo učinio taj čovjek?“ (Mat. 27, 23.) ništa druga odgovoriti nego li i „Propni ga, propni!“ (ibid.) i „Mi ne ćemo da on vlada nad nama“, odonda u svijetu vlada zakon iste mržnje protiv istine: čuje se isti krik zavedene i podivljale mase, koja traži smrt njegovu i njegovog djela. Al sva sreća pa je Božanski Spasitelj, Istina božanska i vodja duša naših, nakon toga poniženja slavodobitno uskrsnuo i više ne umire na vijeke i sva sreća pa njegovo djelo, zato baš jer je božansko, nitko više satarisati ne može (Dj. Ap. 5, 39.), pa sva sreća i po nas, ako u svojoj duši i u svome srcu možemo za sebe sigurni biti, da nas nikakovi grabežljivi vuci, u ma kakovoj nam se ovčjoj koži pokazivali od Njega, vodje duša naših, odvratiti ne mogu.

* * *

Mladi moji prijatelji! I vi ćete u svom životu i na svom putu susretati dosta lažnih proroka i krivih učitelja u ovčjoj koži, pa otvorite dobro oči, da ih po plodovima njihovima razaberete, te da se ne date zavesti nikakovim obzirom ljudskim, da vas odvrate od vašega uvjerenja, da je Isus i pravi put i prava istina i pravi život naš. Za rana treba da vam je to uvjerenje očeličeno, jer kao što danas na veće mlazove prodire svjetlo i po našim stanovima i po našim ulicama, tako i zlo i prilike zla

u istom tom omjeru, ako ne još u većem, prodiru i u najzabitnija skrovišta i zaselke. A vaše godine još su godine Herkula na raskršću, pa dobro otvorite oči i gledajte da vam ih krivo svjetlo ne zablišti, da vam svijet ne podmetne rog za svijeću, da vas ne zaulari u svoj jaram, da ne dadete, da vam ugasne ovaj plamen, koji osjećate sada u mladjanom srcu svome, da od vas ne učini svijet lješinom, koju će moći nogom u prvu rupu da odgurne. Teško je vraćati se s krive staze na pravi put, a bogme ni ne dade svijet, da se natrag vraća. Vama neka bude slika današnjeg sv. Evangjelja uvijek pred očima i neka vam budu uvijek na pameti riječi Isusove: „Ako ostanete vjerni mome nauku, bit ćete pravi moji učenici, upoznat ćete istinu i istina oslobodit će vas“ (Iv. 8, 31.), jer „ako vas sin oslobodi, onda ste zaista slobodni“ (Iv. 8, 36.), to će reći: ako volja vaša klone, pa u svijetu ne ushtjednete slijediti nauk Isusov i po njemu živjeti, onda će vas zaokupiti svakojaki grabežljivi vuci i pritajeni i otvoreni i Bog zna, hoćete li im se moći ikada iz pandža oteti. Pa sad kao mladi Herakle na raskršću birajte u svojoj mašti sliku svoje budućnosti uz Isusa vodju na svim trnovitim ali časnim putem krjeposna i poštena života, ili uz lažne proroke na širokom putu, koji vodi uz časovito opojno veselje u propast sigurnu.

Ja mislim i čvrsto se nadam u Boga, da su vaše mlade duše izabrale život, a ne smrt, dobro, a ne zlo, krjepost, a ne opačinu, jer smrti zla i opačine ima dosta i u našem narodu, a vi treba da živite, da ste dobri i krjeposni, tako da Bog svemogući na vaš glas i samoga zamrlog Lazara iz groba na život voljan bude da pozove, Amen.

Na VIII. nedjelju po Duhovima.

Sv. Luka, XIV, 1.—9.

U svakoj paraboli i prispodobi, a naročito u ovoj o nepoštenom upravitelju, valja imati pred očima ono, što se zove u gramatici „tertium comparationis“ t. j. onu glavnu stvar, koja se s nečim prispodablja. Kad kažemo: bijel kao ovca, onda ne mislimo čovjeka prispodabljati sa ovcom, nego samo njegove sjedine t. j. bijelu kosu prispodabljamo sa bijelom vunom ovčjom. Tako i u ovoj paraboli o nepoštenom upravitelju, gdje gospodar pohvaljuje pamet upraviteljevu, kako si je znao u nevolji pomoći i izvući se iz gotove nužde i glada, Božanski Spasitelj traži, da i sinovi svjetla u svojima poslovima budu tako pametni kao što su sinovi ovoga svijeta pametni u svojima stvarima (Luk. 16, 8.).

Da ne može biti drugi smisao ovoj evangjeoskoj paraboli, vidi se iz čitave okolnosti, u kojoj je Isus izrekao tu parabolu. Isus je boravio s one strane Jordana u Pereji, pa tu kao u Galileji uz Njega se kupe i niži slojevi, priprosti ljudi i carinari. Farizeji i vlastodršci drže se po strani, pa ga samo zlobe. Tima obraćenima carinarima, koji su stekli svakakovim načinom blaga zemaljskoga Isus kao da hoće da kaže, da to svoje blago stečeno na dobro upotrijebe, da si njime steknu prijatelje, da u svoje vrijeme budu primljeni u vječite stanove.

Tko iole znade duh Isusova nauka i tko se sjeti, da je Božanski Spasitelj rekao: „Štogod ste učinili i najmanjemu od braće moje, meni ste učinili“, (Mat. 25, 40.), znati će odmah, kako si može čovjek i novcem sticati prijateljstvo Božje. Čovjek je samo upravitelj povjerenih si dobara, a Bog je pravi vlasnik svega. Onaj, koji ne zna dobro da upravlja ni s ovim blagom zemaljskim, kako da mu se povjeri uprava puno većih dobara? Vjernog slugu hvali gospodar u onoj paraboli o talentima (Mat. 25, 14.—30.), a od nevjernog oduzet će se i ono, što ima, jer

svakome, koji ima, dat će se i obilovat će, a od onoga, koji nema, i ono što misli da ima, oduzet će se. Prava, velika i istinita dobra to su ona dobra kraljevstva Božjega, to je krjepostan život, to je ono blago duha, koje je pravo vlasništvo sinova svjetla i djece Božje, koje im ni moljac ni rdja iskvariti niti lopov oduzeti može. To Isus preporučuje svojima učenicima, da si blago skupljaju, naprama nauci farizeja, koji su mislili i Bogu i mamonu nepravednome da se može zajedno služiti.

Biti učenik Isusov, to će reći Njega slobodnom svojom voljom izabrati i primiti za učitelja, Njemu podvrći drage volje svoj razum, da ga prosvjetljuje, savjest svoju, da je podržaje i bodri duhom svoji svetim, život svoj njemu povjeriti, da ga po svom uzoru složi. Sve ono, što je Isus učio i govorio, sve to njegov učenik prima i sluša kao vječitu istinu, sve što on zapovijeda, sve to učenik prima kao savršeni zakon, sve što je on djelovao, učenik nastoji u život sprovesti. Svaka riječ ljudska, protivna riječi Isusovoj, za učenika mu je zabluda, svaki zakon u protivštini sa zakonom njegovim, je zločest, svaki život u opreci sa življenjem njegovim pokvarenost mu izgleda. Isusov duh treba da i u vama prožene sve misli vaše, sve riječi i djela vaša i sav život vaš, ako kanite biti njegovi pravi učenici.

Nema ljepšega života ni blaženijega od života u duhu Isusovom sprovedenoga. Isus ostaje i jest za čitavo čovječanstvo put, istina i život. Onaj, koji ga ne upozna, ne zna ni kamo ide, on ne zna puta, luta u tmini i čami u sjeni smrtnoj, a onaj, koji ga je upoznao, pa ga ostavi, mora da zabludi, da propadne. Nikakovo znanje ljudsko ne može, da nam opredijeli vrhovni cilj i metu našega putovanja. a kamo li da nam može put prokrčiti. Nikakovo umovanje ne može, da nam otkrije istinu božansku, pa kako može da nam prosvijetli dušu žednu i gladnu božanstveue istine vječite? Nikakova sila ljudska nije nas kadra da uzdigne do Boga, do neizmjerne savršenosti, pa kako da nam i dade život, kome je jedino Bog vječita hrana. Čovjeka s duhom Kristovim nikada ne ostavlja, nikakav ga rad ni pregaranje ne obara, on zna cijeniti život i vrijednost življenja. Sve mu je milo, sve je oko njega veselo, usred boli, nevolja i patnja u njemu ključa život vječiti, koji je u duši njegovoj korjen zahvatio. A u kome takav život ključa, taj ne može da bude tudjina u svome vijeku. On će ga ljubiti, prosudjivat će ga, služit će mu kao

učenik onoga, koji je Spasitelj svijeta, za koga nije nikoja rana neizcjeljiva ni nikoji napredak nemoguć.

U ovoj neprestanoj borbi izmedju dobra i zla, učenik je Isusov proti samomu zlu nepomirljiv, pa ma ostao sam sa svojom zastavom, pa ma ga i zakopali s njom, ali čim je samo zlo nadvladano, on treba da bude čovjek mira, vjeran duhu Isusovom miroljubivome; on će raditii u skladu sa svjetlom, koje dolazi od istoga sunca istine. Svjetlo se ne može protiviti svjetlu. Sve zrake dolaze od istoga sunca. Pa učenik Isusov, i ako je otvorio dušu svoju riječi Božanske vječite istine, znati će u njoj, kao u kakovoj leći sabirati i zrake sunca naravske istine i naravskog iskustva i vjeru si i dušu si tima naravskima zrakama krijepiti i čeličiti. S takovom prizmom duše svoje okrijepljene i očeličene moći će otvorenima očima i u svijetu živjeti i sve u njemu pojimati i razaznavati.

Božanski Spasitelj sam je upozoravao učenike svoje na sigurne znakove u ovome svijetu, pa da po njima motre i razabiru ovaj svijet (Mat. 24, 32. 33.; Luka 21, 25. 29. 30.), a tim im je ujedno i rekao, da će oni u svijetu duha Njegova i kadri biti, da razabiru sigurno, pa im je to još kao i zajamčio, kada je rekao: „Ne boj se, maleno stado, jer se je svidjelo tako Ocu mome, da vama dade kraljevstvo". „Hvala Ti, Oče, Gospodaru neba i zemlje, jer si to sakrio od mudrih, a otkrio malenima. Da, Oče, jer tako bi povoljno Tebi". (Luk. 10, 21.; Mat. 11, 25.).

*

* *

Mladi moji prijatelji! Rad, pravda, ljubav, to je mirovni zakonik novoga poretka u društvu ljudskome. Čovjek dok živi, treba da se uči, da radi, da razabire znakove ovoga svijeta, da luči dobro od zla, pravdu od nepravde i da ljubi, jer samo ljubav stvara, a mržnja razara. Nikada nemojte pristajat uz zlo i nepravdu. Ne slušajte one, koji vam pripovijedaju život u samom uživanju. Mlado srce, koje ne začepi uši zavodljivom glasu Circeje, pada u bezdno putenosti. Takovi nisu za veliku borbu, za istinu i pravdu. Takovi rasiplju svoju snagu i brzo im presuši izvor oduševljenja za životnu borbu.

Ne zaboravite, da je i u ovome svijetu zakon taj, da konačno istina, pravda i dobro pobjeduje. Uza sve borbe i časomične nedaće ipak je pobjeda konačna na strani onih, koji znadu za čim idu, koji imaju čvrste volje, da to dobro poluče, koji ljube i umiru za svoje ideale.

Nama, učenicima Isusovima, ne manjka ni svjetla, ni znanja ni volje, ni ljubavi, ni odvažnosti ni duha, pa molimo samo Boga, da nam tim svojim duhom prožene sve naše misli, sve naše riječi i djela, pa da nam život i rad bude na što veću slavu Njegovu, na korist i spas naš i naroda našega, Amen.

Na IX. nedjelju po Duhovima.

Sv. Luka, 19, 41.—46.

Isti dan, kada je Isus doživio ono slavlje u Jerusolimu, da su mu klicali: Blagoslovljen, koji dolazi u ime Gospodnje, kao što to pripovijeda isti evangjelista sv. Luka nekoliko redaka prije današnjeg sv. Evangjelja (Luka 19, 38.), ronio je ove svete suze nad propašću svetoga grada, kada ga je ugledao s brda Olivetskoga, što nije u ovaj posljednji čas razumio ni svatio ono, što mu je potrebno za njegov mir i što nije razumio dan pohodjenja ovoga.

Jerusolim, ta glava i to srce naroda, sijelo oblasti, personifikacija samoga Izraela, zašto je tako zaslijepljen i okorjeo, zašto da mu veliki svećenici, starješine i učitelji zakona ne razumiju i ne shvaćaju ono, što priprosti puk, sirotinja i prezreni svim srcem osjećaju i shvaćaju?

Te su misli Isusa zaokupile, pa još je evo časak vremena, da im spadne s očiju mrena, da progledaju, i sve bi bilo spašeno! Nije Isusu na pameti ni njegova muka ni smrt, nego ga boli sudbina naroda i propast grada, koja će ga neminovno zadesiti.

To su bile suze ljubavi božanskog srca Spasiteljeva. „Vidite, kako ga je ljubio", govorili su Židije, kada su vidjeli Isusa, gdje na grobu Lazarevu plače (Iv. 11, 36.). Ove suze protekle su iz još većega izvora ljubavi, jer ne oplakuje pojedinoga prijatelja, nego čitav narod i grad sveti, koje je On božanskom ljubavlju ljubio, al su te suze bile ujedno i preteča sigurne pravde Božje, jer i pravedno je, da suze na očima ljubavi pravednost na svoj način utire!

Tima svojima suzama Božanski je Spasitelj u ovoj suznoj dolini, kako se zove naša zemlja, koju oplakuje većim dijelom more, kao privilegirao suze i bol u svom kraljevstvu. Pa ako

stojik Zeno niječe bol, a Epikur je ugušit htio, Isus ju je ne samo jedno od osam blaženstva uzvisio (Mat. 5, 5.). Naše suze, pa ma kako gorke bile, ako ih lijemo pred Bogom i svojom savješću, pretvaraju se u rijeku uzdisaja i utjeha, kojima nas tješi Duh sveti. Sveti ljudi nazivlju suze krvlju duše, jer kao što krv prolivena iz ljubavi prema Bogu i narodu i samo nebo otvara, tako isto i suze imaju istu tu moć. Pa zato i sveta mati crkva znade cijeniti suze pokornice Magdalene, suze rasipnoga sina, suze, što ih lijevao sv. Petar, kad mu se ono pogled sukobio s Isusovim pogledom nakon što ga je zatajio bio, pa suze onih pobožnih žena, što su pratile Isusa na Kalvariju i kraj Križa stajale. A štuje ona i suze bezbrojnih djevica i mučenica, koje angjeli Božji u ruže znadu pretvarati. A i one suze znade cijeniti crkva i povijest, što ih je lijevao Bogomir Buljonski, kada je ugledao sveti grad i grob Spasiteljev. Pa nisu se baš posušile ni one suze, što ih je lio naš narod u stoljetnoj borbi za krst časni i slobodu zlatnu. Ona naša: „Vidi Bog, ljudi ne vjeruju" najbolji je dokaz, da naš narod vjeruje u Boga i pravdu Božju. Pa baš zato danas na dogledu propasti tolikih naših gradova, mjesta i sela i nad moralnom iskvarenošću na mjesto nekadanje krjeposti, poštenja i gradjanske požrtvovnosti, mnogo pošteno hrvatsko srce zaplakat bi moglo, kada vidi, kako neka tajna ruka crna proračunano potkapa u tom narodu vjeru otaca i okužuje ga vjerskim nehajem, te ga uči, da je sebičnost krijepost i da pravo jačega u borbi za opstankom neomedjena prava i sva sredstva na raspolaganje ima, da njemu slabijemu vratom zakrene, i da se unapred izmiri s tom svojom sudbinom kao slabijega. Ali sva sreća pa evo Božanski Spasitelj i njegova crkva uči, da nije uvijek onaj, koji pati i suze lije, ujedno i slabiji i da Bog sam utire suze na očima pravednika, koji nevolju trpe. Pa i sva sreća te još nije crna ruka i ako je dosta zla nanijela i toliko pustih garišta od nekadanjih sretnih krovova učinila, potpuno i korjen vjere žive i uzdanje u Boga pravednoga, koji i bije i kara, ali ne zatariva one, koji se u njega pouzdavaju, u našemu narodu, pa ni u njegovom cvijetu omladine satarisala ni uništila. Hvala Bogu, još ima u našemu narodu ljudi, koji shvaćaju i uvidjaju, da kao što je čovjeku za tjelesni život nuždan zrak, koji i ako ga ne hrani, ali bez kojega mu nema ni života, da je isto tako i za duševni život po-

treban duševni uzduh, vjerski. vrhunaravski, za kojim mu duša čezne i koji ga uzdiže nad ovu koru zemaljsku, uz koju mu ne će srce sasvim da se prilijepi, jer osjeća, da je rodjeno za malo više stvari i vrijednije od onoga zlata i srebra, za volju čega znadu puteni ljudi prodavati i sebe i savjest svoju i poštenje i lice svoje, te obezčastiti i nasvetije stvari, osjećaje i mjesta, tako, da ih pravedan bič srdžbe Božje, a često i ljudi oplesti moraju, da uvide, kako su nisko pali i stid pod noge bacili.

Istina Bog, čovjek ne smije nikoga da osudjuje (Mat. 7, 1.), istina, možebit bi u istim prilikama i sam dublje još pao, ali o tom se baš i radi, da čovjek, koji je prožet duhom Kristova nauka danas nakon dvadeset stoljeća istine kršanske vjere bude malo jače petlje od one nemoći, što se krila u onoj poganskoga svijeta: Video meliora proboque, deteriora sequor — vidim, što je dobro i odobravam, ali ipak slijedim ono, što je gorje.

Na nikoga se nije Božanski Spasitelj žešće oborio u svom životu na ovoj zemlji, nego li na one, koji su od doma Oca njegova napravili špilju hajdučku i trgovinu u njoj otvorili, kao što nam to i današnje sv. evangjelje spominje. Pa ipak kolike bi ljude i na visokom mjestu idanas taj prikor i pravedan bič srdžbe Božje stići mogao! Crkva se nikada nema bojati bure ni oluje neprijateljstva ni samoga pakla, ona stoji na čvrstoj pećini sagradjena, ali kada u njoj samoj vašare ljudi i trguju s najsvetijima stvarima i osjećajima, onda se u njoj stupovi njezini sami malo po malo naheruju. Divnim je to bojama i pravom vještinom prikazao umjetnik na onoj slici u velebnoj stolnoj crkvi u Djakovu, gdje nam prikazuje taj prizor, kako iz Hrama tjera Isus one, koji ga obeščašćuju i kako se stupovi crkve samo s takove rabote naheruju. Isusove suze u današnjem sv. evangjelju, kad je ugledao taj sveti grad i hram kao da su za to i curkom curile, što je znao, da ni pravedan bič srdžbe njegove ne će opametiti sve te vašardžije u svetom gradu i domu Oca njegova.

* * *

Mladi moji prijatelji! Pripovijeda se, da je sv. Franjo Saleški, kada je slušao ispovijest nekoga okorjeloga grješnika udario najedanput u plač, pa kada ga u čudu zapitao ovaj zašto plače, odgovorio mu. da plače, jer on ne plače i ne zgraža se

nad tolikima opačinama svojima. Ne stidite se nikada ni vi poštenih suza. Suze odvaljuju kamen sa srca, koji je plemenita tuga i bol navalila, suze su biser, što se runi sa cvijeta žive vjere, žarke ljubavi prama Bogu i sućuti za nevolju. Srce, koje i jedan takov biser natruni u kalež, koji angjeli Bogu prikazuju, ne može da bude zločesto, kao što ne može po izjavi svetog Pisma jedan te isti izvor da navire slatkom i trpkom vodom (Jak. 3, 11.).

Da, ne stidite se poštenih suza! Lijte suze žalostinke, kada uzvidite, gdje se zlo bani, a opačina se uvriježila, pa hara i pustoši i po vinogradu Gospodnjem i po narodnom polju, pa će vam srce znati i metati suze radosnice od milja i dragosti, kada i sami rukave zasučete, pa u složnom i požrtvovnom radu ugledate, kako nestaje korova nevjere iz tog vinograda i polja, kako o muci grozdovi vise, kako se zlati narodno polje, kako plodno klasje vašega rada svetim ponosom prigiblje glavu svoju Bogu i Spasitelju u počast i slavu. Oči vam ne će od tih suza podbule biti, nego će se u njima ljeskati i odrazivati radost i veselje sa dna srca i duše vaše zadovoljne, sretne i blažene, a u tom zadovoljstvu, sreći i blaženosti ne će vam srce zablištivati blištavilo srebra i zlata, časti i bogatstva, jer ćete biti za dosta bogati u Bogu, Amen.

Na X. nedjelju po Duhovima.

Sv. Luka XVIII. 9. 14.

Bilo je to, kada se Božanski Spasitelj po zadnji puta približavao Jerusolimu na putu izmedju Efrema i Betfage. Usput se sve više kupilo svijeta oko njega. Pa kako su i protivnici Isusovi, farizeji, svaki korak njegov pratili, bilo ih je i tude. Ovaj put kano da su zadovoljni sa samim sobom s tobožnjega Isusovog neuspjeha, jer evo već treću godinu javno djeluje, a oni još ne vide kraljevstva njegova, za koje je govorio da je došao, da ga utemelji.

Sv. Evangjelista Luka na predjašnjem poglavlju (17, 20.) izričito nam spominje, da su ga farizeji tom prilikom — ne bez pritajene zloradosti i ironije — zapitali: „Kada će doći kraljevstvo Božje?“ I oni su sve iščekivali to novo razdoblje po Izrael — ali po svom shvaćanju — pa ga ne mogu da dočekaju. Taj „Galilejac“ kupi oko sebe samo grješnike, slabe i to je sve. Oni se u sebi vesele nad tom njegovom „nemoći“ i počeli se sada kao malo s njime šaliti i izrugavati. A Isus im reče: „Kraljevstvo Božje ne dolazi s bukom“ — „Kraljevstvo Božje je u vama“. (ibid. 21.).

U skrovitosti savjesti tvoje tu počima i korjena ima da uhvati kraljevstvo ono, kojemu je Isus Mesija. Savjesti ljudskoj Isus govori i od nje traži pokajanje i vjeru. I čim ona posluša taj glas, prima Duha Božjega i kraljevstvo od onoga časa počimlje. Farizeji, puki formaliste u svojoj tjesnogrudnosti nijesu htjeli da to shvate, ali sjeme, koje je Isus posijao, raste i bez njih i proti njihovom shvaćanju. Istina, ono je još kao gorušično sjeme maleno, ali krije u sebi unatoč slabosti i nevrijednosti onih njegovih učenika, grješnika i očitnika, sigurnu snagu i moć. U ostalom, odmah je nadodao Isus, znajte, drugi dan moj, drugi dolazak moj, bit će sjajan kao munja (ibid. 24.). Ta dva dana

Isusova, dan poniznosti i proslave, jesu ona dva razmaka, koja dijele čovječanstvo od dolaska Isusova na ovaj svijet, pa sve do njegova kraja i konca. Pa da njegovi učenici ne klone u očekivanju onoga drugoga njegova dana u molitvi i pregaranju, u poniznosti i u pokori, u žedjanju za istinom i za pravdom, a obzirom na ove ohole farizeje, pune samodopadnosti i umišljene krjeposti, izrekao je Božanski Spasitelj ovu u današnjem svetom evangjelju parabolu.

Kako krivo rade oni, koji misle obnovit, preporodit društvo ljudsko vanjskima naredbama i propisima! Društvo je organizam, pa i bolesti društvene najprije su individualne, a onda istom socijalne. Evo kako je Božanski Spasitelj radio i govorio. Nije se zadovoljavao sa slovom zakona, nego duhom. Slovo ubija, a duh je, koji daje života. Korio je farizeje, što su naoko i iz puke formalnosti i na dlaku zakon izvršivali i od kopra i od peršina desetinu davali, a što je pretežnijega bilo u zakonu, kao pravda, milosrdje i vjernost nogama gazili (Mat. 23, 23.). Isus je u savjest pojedinca zadro. To je ono, što je rekao: „U vama je kraljevstvo Božje“. U tom smislu rekao je i ono: „Neka ne zna ljevica, što daje desnica“, a ne samo da dobro činiš, da te ljudi vide i hvale, kao što to rade farizeji (Mat. 6, 3.).

Badava, Božanski Spasitelj i tu se pokazao kao pravi obnovitelj i preporoditelj društva ljudskoga. Svi ovi moderni obnovitelji društva ljudskoga i socijalistički vodje, koji s vida puštaju nauk Isusov i podmiču poodlogu kršćansku svojima naukama, na krivom su putu. Društvo ljudsko ne preporadja se niti zakonima pukima niti silom, niti namjerno prouzročenima potresima. Dok se čovjek bude radjao ovakav, kakav se u stanju pale naravi ljudske radja, sebičan i više na zlo sklon, tude ne hasne vanjski propisi, on se ne će promijeniti, a bogme ni ljudsko društvo. Istina je nepobitna, da su oni narodi manje ili više kulturni, koje je nauka Isusova vjerska i ćudoredna manje ili više prožela. Nakon ovo dvadeset stoljeća kršćanstva štogod ima u društvu ljudskome više ljubavi, mira, napretka, pravde, to je ono dužno Isusovoj nauci da zahvali, jer tko i malo baci oko na one krajeve, gdje nije svjetlo evangjeoskog nauka doprlo, taj ne će moći poricati tu tvrdnju. Evangjelje je pravi zakonik za savjesti i za društvo ljudsko, za sva vremena i za sve narode. Stoljeća i ljudi prolaze i mijenjaju se, ali njegove riječi evangje-

oske od vječite su vrijednosti za pojedinca i za društvo ljudsko. Zašto je kršćanstvo tako jako podrmalo starim svijetom? Zato, jer je ono promijenilo čovjeka u srcu i savjesti, promijenilo ga u njegovom vjerovanju i osjećajima, pretvorilo ga u čovjeka misaona i moralna. Isus je učitelj i pojedinca i društva ljudskoga. On je obnovio svijet tim, što je pojedinca pridigao i prosvijetlio, a obnovljeno i preporodjeno društvo opet lahko pomaže i pojedincu, da se dotjeruje i usavršuje. To je, što no bi rekli, zakon uzajamnosti. Tako dakle evangjeoski nauk moramo da shvaćamo i kao duboko individualan i kao strogo socijalan.

Nauk Isusov ne smatra čovjeka kao samca u svijetu, on mu u pamet dozivlje na svakom koraku tolike veze, koje ga vežu s Bogom, stvoriteljem i vrhovnim ciljem svojim, gospodarom neba i zemlje (Mat. 11, 25.), koji je naš „Otac na nebu" (Mat. 6, 4. 6. 8.), koji se brine za svoje i nesetne stvorove (Mat. 6, 26.) i koji će svakome pravedno suditi (Iv. 12. 48.). On mu u pamet dozivlje tolike veze, koje ga vežu s roditeljima (Mat. 15, 4.), s djecom (Luk. 15. 11.), sa siromasima (Luk. 16, 19.), s bližnjim i s neprijateljima (Luk, 10, 25.), s prijateljima (Mat. 5, 23.), sa ženom (Mat. 19, 9.), s ubogima (Mat. 10, 42.), s oblastima (Mat. 22, 21.). Nema odnošaja u životu ljudskome, u komu ne bi mogao čovjek za sebe crpsti nauku i pravilo iz evangjelja. Ali sva ta djela i riječi naše, bile ma kako izvana sjajne i blištave, ako nisu takove i pred vlastitom savjesti, od male su vrijednosti i skoro nikakove cijene. Vrijednost njihova je već ustanovljena i prije, nego li se iz vana očituje. Vlastita savjest, ona je, koja u ruci drži to nepromjenljivo mjerilo za dobrinju ili zloću naših riječi i djela (Mat. 23, 27.). Zato je i našlo skrušeno priznanje svoje ništetnosti i nevrijednosti u ispovijesti onoga skrušenoga i prezrenoga carinara i griješnika u današnjem svetom Evangjelju onoliko oproštenje i opravdanje u očima sveznajućeg Boga, a nadutost i oholost farizejska onoliku osudu.

Ne mjeri Bog kao ljudi istim aršinom naša djela. U očima Božjima eno više je dala ona sirota udovica, koja je u milostinjak metnula dva novčića, od ōnih farizeja, koji su bacali novce, da je sve zveketalo (Marko, 12, 43.),

* * *

Mladi moji prijatelji! U dnu duše naše i srca našega zahvalimo Bogu, što smo kao članovi sv. matere crkve, kojoj je Božanski Spasitelj povjerio tu svoju nauku, da je nepogrješivo čuva i navješćuje svakom i pojedinom stvoru, dionici te vječite istine, ali ne zaboravimo, da nije dosta, da samo slušamo tu nauku i da uvidjamo ljepotu njezinu i uzvišenost, nego treba da nam ona prožene sve naše misli, riječi i djela kao kvasac kakov; jer Isus sam kaže, da ne će unići u kraljevstvo nebesko oni, koji govore: Gospodine, Gospodine, nego koji čine volju Oca njegova (Mat. 7, 21.).

I sol je dobra i kvasac je koristan, ali ako sol obljutavi, rekao je slikovito Isus, i ako kvasac ne uskisne i ne prožene tijesto, od slabe je vrijednosti. Ako i od nas sol mudrosti nauka Isusova ne učini boljima i ako kvasac njegove vječite istine ne prožene sve naše biće, život i djelovanje od slabe su subjetivne vrijednosti po nas. Pa ovako, kako jesmo uvjereni o objektivnoj vrijednosti toga božanskoga nauka i te vječite istine, gledajmo i sebe i druge da boljima učinimo, držeći se naputka Božanskoga Učitelja našega, da težimo za sve većom savršenošću u životu našemu (Mat. 5, 48.).

Upravo koliko nam je oduran taj farizej u današnjem sv. evangjelju baš zato, jer je u srcu svome bio gorji, nego što se pred svijetom pokazivao, za toliko budimo u srcu svome i pred vlastitom savjesti bolji, nego što i želimo, da do nas svijet drži ili da u nama to vidi, Amen.

Na XI. nedjelju po Duhovima.

Sv. Marko, VII. 31.—37.

U današnjem evangjelju vidimo Božanskog Spasitelja gdje dolazi iz krajeva Tyra i Sidona, napučenih stanovništvom syrofeničkim, ali te je krajeve Izrael smatrao kao i svoje, pa Izraelac, koji bi se tamo nastanio, smatrao se i smatran je bio kao dionik vjerskih povlastica, koje je inače užiyao samo stanovnik svete zemlje. Onaj, koji bi tamo stanovao u tim krajevima, govorahu naučitelji u Izraelu, taj ima Boga u sebi, a koji bi tamo pokopan bio, oprošteni su mu grijesi, to je svejedno kano da bi pokopan bio pod žrtvenikom. Tako čitamo u jednoj zbirci rabinističkih tumačenja.

Tom se prilikom dogodilo ono, što nam isti sveti Evangjelista Marko nekoliko redaka prije današnjeg sv. Evangjelja pripovijeda, kako je Božanski Spasitelj uslišao molbu one syrofeničanke, koja ga je molila, da joj izliječi kćerku, koju djavao muči. Pa kada se Isus kratio, da joj udovolji molbi, rekao joj: „Nije dobro da uzmeš kruh od djece, pa da ga baciš psima", a ona će: „Da, Gospodine! Ali i štenad jede od mrvica, što spadaju sa stola djece", onda joj je Božanski Spasitelj odgovorio: „Za tu tvoju riječ izišao je djavao iz kćeri tvoje". I dogodi se tako (Marko, 7, 24.—30.). Toj skladnoj, lijepoj i duhovitoj riječi, kojom je istaknula onaj veliki razmak, što nju tudjinku dijeli od Njega i njezinu kćer od sinova izabranoga naroda, nije mogao ni sam Božanski Spasitelj da odoli i da joj molbu odbije. Pokojnomu našemu biskupu Strossmajeru ta se evanjeoska slika tako usjekla u pamet, da ju je često i u govoru i u pismu spominjao. Kao da je htio govoriti: Vidiš moj rode i narode, kad te je dragi Bog obdario tako milim, lijepim skladnim i mogućnim jezikom, da bi i angjeli na nebu njime mogli slaviti Boga, uči se odatle, da štogod izadje iz tvojih

ustiju, štogod uzrekneš ili uznapišeš tim tvojim divotnim jezikom neka bude i njega dostojno i znaj, da mu nijedno srce odoliti ne može ili njime grmio ili tetošio, ili njime darivao il srcu pripijevao, ili njime molio il mladjemu zapovijedao, ili njime karao il prijatelju srce otvarao! —

Ja sam i sam o tome razmišljao, pa kada vidim, kako se naša „lijepa knjiga" sve manje i piše i čita, a i ono, što se piše. ne piše se skladno, lijepo i našega jezika dostojno, to sam došao do uvjerenja, da kao što sveto evangjelje, ako i ne sadržaje doduše propise o plaći radnika i koliko sati treba na dan da radi, ali i slijepac može i o tom, da čita tamo, gdje se veli, da je dostojan poslenik svoje plaće (Luka, 10, 7.), i tamo gdje se veli, da onaj koji kupi plodove i prvi jede od njih, i tamo, gdje se veli, da je gospodar pripravan vjernoga slugu i za stol posaditi i sam ga dvoriti, drugima riječima: i ako nije sv. evangjelje zakonik društveni po kalupu modernih vodja socijalističkih, al je svakako vječiti zakonik za sve savjesti, koji sadržaje u sebi načela za rješavanje sviju društvenih pitanja; tako isto i ako ne sadržaje sv. evangjelje kakovu antologiju lijepe književnosti, ali nedostižive sadržajem i oblikom one parabole i ove epizode i svaka riječ Isusova svakome kano na dlanu da pokazuje u kakovo ruho treba da zaodjevamo misli svoje koje za javnost govorimo ili pišemo.

Kao da smo još daleko od toga, da to uvidimo. Nekako kao da nam je srce odrvenilo. Kao da se uvriježilo mnijenje i medju našim ljudima, da se sva vještina sastoji u pukom kopiranju slike, koju su svojim očima ili ušima kao kakovom fotografskom spravom uhvatili, a ni su je u srcu svome i duši svojoj oprali, nego je onako poganu i krmeljivu na papir stavili, pa je u svijet otpremili. I tako piju naši ljudi i traže napitka po kojekakovim kaljužinama, a izvor svakoga zdravog napitka zametnuše, zaboraviše i prezreše, jer pred njim treba da poklekneš i da čistom rukom dohvatiš, a ne istom kakovim žvalavim hrgom, štono ga pogana cigančad od kore bundevske otkinula i o vrbovu granu objesila.

Kao što je riječ Isusova: Misereor turbae — žao mi je puka, urodila kršćanskom naukom o društvu ljudskome, tako ta njegova pripravnost, da ispuni svaku molbu za tako lijepu riječ, kao

što se čula iz ustiju te syrofeničanke, treba da podigne i lijepu knjigu i vrijednost i zadaću njezinu. —

Odatle, iz tih krajeva Tyra i Sydona, zaputio se Božanski Spasitelj u Dekapolske gradove oko mora galilejskoga i tu se dogodilo ovo, da je izliječio toga gluho-nijemoga u današnjem sv, evangjelju. Kada je taj puk to čudo na svoje oči vidio, navrjelo mu srce i usta tolikom hvalom i slavom, da je Isus morao, da stišava, ali on još više stao da viče : „Svako dobro čini i gluhima vraća sluh i nijemima govor."

Tu se eto obistinuje ono : Glas puka glas je Božji, — vox populi, vox Dei. Duša puka i naroda osjeća, tko mu je prijatelj tko nije, osjeća, na kojoj je strani istina i pravo, pa kada se zanese tom spoznajom, nitko joj ne može zaustaviti oduševljenja. Zato je Božanski Spasitelj i volio taj puk i to njegovo oduševljenje, bilo mu je kao naknada za ono farizejsko rovarenje i zlobu. „Prokleti taj puk, koji ne zna zakona," govorili su farizeji i zaslijepljeni vodje naroda, kada su vidjeli, kako pristaje uz Isusa (Iv. 7, 49.) i tim su odavali svoju mržnju na tu svjetinu, koju nijesu mogli uvijek da svojima uzdama bijesa i samovolje zauzdavaju.

Tako je uvijek bilo i bit će, da zaslijepljeni silnici puk samo dotle maze i tetoše, dok mu je voljan, da služi kao podnožje nogama njihovima i dok si dade vezati oči, da ne vidi svjetla Božjega, al čim se usudi i malo da progleda ili da se osovi, onda je i proklet i smet. Isusova nauka za uvijek je oslobodila savjest ljudsku i proglasila lično dostojanstvo svake slike i prilike Božje.

Ti Dekapolski gradovi, u kojima je Božanski Spasitelj tako rado boravio, osobito u onome „svome" gradu Kafarnaumu, da su mu već druga mjesta upravo i zamjeravala, kao što to vidimo iz one izjave u Nazaretu : „Što smo čuli, da si počinjao u Kafarnaumu, učini i ovdje na domaji svojoj" (Luka, 4, 23.), kako li su se teško ogriješili o svoju savjest i dušu, kada su dali, da u njima zamre ono oduševljene, u kom su mu klicali negda kao kralju i vodji svome (Iv. 6, 15.). Ali kakova ih je teška sudbina zadesila za to njihovo odmetnuće — na dno mora survala se ta dika galilejskog mora (Mat. 11, 23.), a Tyru i Sidonu lakše će biti na sudnjemu danu, nego li Korozajimu i Betsaidi (ibid. 22.). A ti pusto galilejsko more, čiji su se i valovi pokoravali riječi Božanskoga Spasitelja i čije su riječi onako sklaono žuborile

dubravnoj obali tvojoj, i komu su se i sami onako umilno podavali i kao na krilima ga nosili, kako si mi danas bijedno, kad moras da kriješ svoje valove, da ti ne slušaju one glasove nekrštena čeljad, koja ni ne zna, a kamo li da mari za nekadanju slavu tvoju.—

* * *

Mladi moji prijatelji ! Svaka zabluda, svako odmetnuće od istine, a osobito od istine vječite, od Boga samoga, teško se osvećuje i pojedincu i narodo i svijetu. Ovo prokletstvo, koje je stiglo te Dekapolske gradove, i to sinje galilejsko more, živa je opomena svima krajevima i narodima. Naš narod, hvala Bogu, nije se odmetnuo od vjere otaca svojih, još diše duhom Božanskoga Spasitelja, ali koliko u njem još ima gluhih, koliko nijemih, koliko slijepih kod očiju, i kako mu je to disanje od vremena do vremena bolno i slabo i naporno. Pa vi, ako mislite, da mu danas sutra budete vodjom i da življe diše tim duhom Kristovim i da u njemu progovori, što je nijemo, i što je gluho, da pročuje, što je slijepo, da progleda, a to vi i sami gledajte da vas taj duh prožene i da vam vid ne potamni, da vam govor ne zamre, da vam srce ne odrveni, već da se spremni na svaku žrtvu predate u svetu volju Božju, pa da se veselo posla latite i svaki u svom djelokrugu, koji mu bude namijenila providnost Božja, radite, prosvjetljujete i dižete narod svoj i tim dičite Boga i dom svoj, da tako odvratite od njega onu prokletinju, koja neminovno stiže svaki kraj i svaki narod, kada mu se narodno polje i kućište obrati u garište, na koje naljeze tudjina, koja ni ne zna, a kamo li da mari za prošlost i slavu tih polja i dubrava, tih sela i gradova i onih duša. kojima je sveta bila svaka ona stopa, po kojoj ona sada gazi, a ne vidi i ne mari da vidi, kako joj se i trava pod nogama opire, Amen.

Na XII. nedjelju po Duhovima.

Sv. Luka X. 23.—37.

Ovaj se dogadjaj evangjeoski zbio, kada je Božanski Spasitelj ostavljao Galileju, pa se uputio u Jerusolim, gdje ga je čekala konačna borba s protivnicima i smrt na križu. Galileja i Jerusolim dva su razna područja djelovanja Božanskog Spasitelja. Tamo je Isus proglasio svoj evangjeoski zakon, tamo je Isus puk, koji je čamio u tmini i u sjeni smrtnoj, u krajevima Zabulona i Neftalije, kano što je bilo prorečeno (Mat. 4, 14.), svjetlom i toplinom svoga toga božanskoga nauka pridizavao iz tog potištenog stanja, tamo je svoje učenike i vjernike vezom žive vjere i ljubavi sebi za uvijek priljubio, pa ga je taj puk i za kralja na silu htio izabrati (Iv. 6, 15.); tamo se i preobrazio na gori Taboru, pa je odande i mogao ravno Ocu svome nebeskome uzići, jer bi dovoljno bio učinio za naše objektivno spasenje; ali je u providnosti Božjoj bilo zaključeno, da Božanski Spasitelj, taj pravi Sin čovječanski, kako se Isus sam rado nazivlje (Mat. 12, 32.; 17, 9.: Nikome ne kazujte, što ste vidjeli, dok Sin čovječanski ne uskrsne od mrtvih), do dna iskapi kalež muke i to baš u srcu Judeje, u Jerusolimu, — quia non capit Prophetam perire extra Jerusalem — jer to ne ide, da prorok pogiba izvan Jerusolima (Luk. 13, 33.).

Šest ga je samo mjeseci dijelilo od toga časa, al mu je na tom povratku sada iz Galileje sva misao na to i na Jerusolim bila upravljena. kano što veli sv. Luka (9, 51.), pa bi od vremena do vremena tu misao o smrti, što ga čeka u Jerusolimu, i apoštolima priopćivao (Mat. 16, 21.; 17, 21.), ali ga oni ni iz daleka ne razumješe.

Na tom putu je Isus sa svojima učenicima imao da prodje Sihemom, glavnim gradom Samarije, pa jer je naumio da ide u Jerusolim, nisu ga ni na konak htjeli primiti; pa kad su ono Jakob i Ivan, Sinovi Zebedejevi, htjeli da ih za to grom satare, ukorio ih je Isus i rekao im: „Ne znate, čijeg ste duha; Sin čovječanski nije došao na svijet, da ga uništi, nego da ga spasi.“ (Luka, 9, 52.—56.).

Odande se Isus i njegovi učenici spustiše u dolinu Jordansku na put, koji vodi preko Jerihona u Jerusolim, i tu se dogodilo ono na tom putu, da ga je saletio neki književnik, pa mu se ponudio, da će ga slijediti kudgod ushtjedne, a Isus rekao one riječi; „Lisice imaju duplja svoja, ptice nebeske gnijezda svoja, a Sin čovječji nema ni glave kamo da sklone“ (Luka 9, 58.). To mu se eto dogodilo te noći, da nije imamo ni glave kamo da sklone, a Bog zna, što ga čeka u Jerusolimu: pa zato, kako su ljudi uvijek isti i svagdje jednaki, kako će i njegove učenike čekati ista pogibelj i patnja, kako im treba i nastojanje da je isto kao i njegovo, treba da im je ista i blagost i strpljivost i pregaranje i mir duševni, pa da se ne osvećuju onima, koji im pred nosom vrata zatvaraju i da im ne bude srce prilijepljeno za ovu koru zemaljsku, nego imadu u pregaranju da žive provode i da drugima olakšaju breme životno.

Kada je Isus stigao u Jerihon, tu se dogodilo ono, što nam današnje evangjelje pripovijeda, kako je pristupio Isusu neki zakonoznanac, da ga kuša, pa Ga zapitao: Učitelju! Što imam da radim, da postignem život vječni? Kako čitaš u zakonu, što tamo piše? reče mu Isus, pokazujući na njegove zapise, što ih je nosio, u kojima je medju inim vjerojatno i ta izreka iz zakona bila zapisana, kao što to i propisuje zakon Mojsijin: (Deuteron 6, 4. do 8.) „Čuj Izraele! Gospod Bog naš, Gospod je jedini. Ljubi Gospodina Boga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom. „O toj zapovijedi kao da je taj zakonoznanac bio na čistu, ali znajući za Isusa, da je on „prijatelj carinara i grješnika“ (Mat. 11, 19.), pa da bude i o tom na čistu, ko bajage, i da ga malo smete, zapita Ga: A tko je moj bližnji?

U toj paraboli o milosrdnom Samaritancu pokazao je Isus tomu piscu, kako nije ni jedna vjera, kako nije ni jedno umovanje ljudsko, kako nije nikada nitko jasno pokazao, da smo svi djeca jednoga nebeskoga Oca, da smo svi medjusobno braća, da u tom nikakovih granica ni razlike nema, da kada je čovjek u nevolji i potrebi da ne pitaš, je li ti prijatelj ili neprijatelj, nego da mu pomogneš, kano što bi i ti želio od njega, da i on tebi

pomogne. Ovaj konstrast izmedju svećenika, koji bi najviše srca morao imati za nevoljnoga i izmedju Samaritanca, koji bi imao najmanje razloga, da mu se smiluje, jer ga je onaj mrzio i prezirao upravo vjerskim nekim fanatizmom (Luka 9, 53.; Iv. 4, 9.), podaje svu snagu toj evangjeoskoj slici. Uzmi ovu samu sliku za se, pa ćeš priznati morati, da je od vječite vrijednosti, a uzmeš li je samo kao jedan snimak u duhu tolikih Isusovih slika, na koljena moraš pasti pred Božanskim majstorom. Rasipni sin (Luka 15, 11—32.), Marija Magdalena (Luka 7, 36.—50.), Zahej (Luka 19, 1—10.) i mnoge druge kao i ova slika o milosrdnom Samaritancu nenadmašive su i božanske. Pa upravo za to, jer su vječitim bojama i božanskom istinitošću naslikane, živi su izvor i nepresahnjivi za svakoga umjetnika, pjesnika i književnika, tako da svaka umjetnost i lijepa knjiga iz toga uzajamnoga odnošaja s vjerskim prijeklom svojim u toliko i je blagoslovna, ili puna prokletinje, u koliko se sjeća i obazire, ili u koliko zaboravlja ili prezire tu svoju uzajamnost i porijeklo. Samo shvaćena umjetnost i lijepa knjiga imade svoju pravu i evangjeosku zadaću. Ako nisu u službi te vječite ljepote i istine, od male su cijene i vrijednosti, a djelovanje im mora biti razorno i štetno. Ne razumijeva se tude, da svaka umjetnina, pjesma i lijepo štivo mora izravno vjerski koji predmet obradjivati, da poluči svoj sklad s vječitom ljepotom i istinom i da blagoslovno djeluje, nego u tolikoj raznolikosti duha, dara i djela, ma koji im neposredni predmet stvaranja bio, nikada ni umjetnik ni pjesnik ne bi smio s uma smetnuti taj božanski izvor nadahnuća i stvaranja. Bez vjere niti možeš shvatiti milordje Samaritanca, niti radost Zahejevu, niti blaženost rasipnog sina, niti ljubav pokornice Magdalene niti ikoji drugi ljudski plemeniti osjećaj ili pregaranje, kano što ne možeš ni zamjetiti bez toga onu uzvišenu crtu na licu, s kojega prosijevaju ti osjećaji, što ju je pravi umjetnik i pjesnik utisnuo.

* * *

Mladi moji prijatelji! I iz ovo nekolike riječi i misli. što nam je nadala ova evangjeoska slika, rado bi da crpite uvjerenje, koliko je potrebno za čovjeka, koji se knjigom bavi, pribaviti si vjerskoga znanja i duha, da ne tumara po toj stazi života,

punoj zapreka i svakovrsne opasnosti, bez pravoga svjetla i vodje. Rado bi da ste prožeti uvjerenjem, da nije škola i nauka, koju u školi učite, samo za to, da vam danas sutra pribavlja vaš svakidanji kruh i službu, nego da vam u svjetlu evangjeoske istine na toj stazi životnoj i otvara vidike, s kojih ćete biti i oduševljeni i ojačani, da i najteže životno breme podnositi možete i umjetničkim okom shvaćate i dobre i zle strane bića i srca ljudskoga, pa da tim oduševljenjem, tom snagom i tim okom i ushtjednete i uzmognete i uzvidite, gdje, kada, i kako treba i njetiti dobre strane srca i svoga i bližnjega svoga, i vidat mu rane, koje su mu nanijele one zle strane srca i nagnuća njegova.

Nikada od tebe milosrdna Samaritanca, ni sebi ni narodu, a kamo li bližnjemu u opće. ako ne crpiš snage i volje za milosrdno djelovanje u živoj vjeri i u zapovijedi onoga, koji je rekao tome književniku u današnjem sv. evangjelju: „Idi i ti čini tako," Amen.

Na XIII. nedjelju po Duhovima.

Sv. Luka XVII. 11.—19.

Dogadjaj, što nam ga današnje sv. Evangjelje pripovijeda, zbio se, kada je ono Božanski Spasitelj po zadnji puta putovao u Jerusolim. Otkale je pošao, to nam ne spominje sv. Luka, nego on samo opisuje put, kojim je Isus udario, te kaže, da je išao kroz Samariju, pa Galileju i spustio se u dolinu Jordansku, te došao do Betfage (Luk. 19, 29.), odakle je poslao dvojicu učenika, da mu dovedu mladu mazgu, na kojoj je ušao slavno u Jerusolim. Pa kada je na tom putu prolazio nekim selom, stadoše za njim desetorica gubavaca da viču: Isuse, Učitelju! Smiluj se nama! A Isusa gane ta njihova nevolja i toliko njihovo povjerenje u Njega, te im reče: „Idite i pokažite se svećenicima". I ozdraviše na putu svi, ali samo jedan od njih potražio je Isusa, da mu se zahvali, i to je bio tudjina Samaritanac. Isus ga ukrijepi u vjeri, a onu devetoricu prekori za njihovu nezahvalnost.

Sv. evangjelista Luka, koji nam opisuje taj dogadjaj, svakim danom je imao prilike da se u pratnji svetog Pavla, „apoštola naroda", na svoje oči uvjeri, kako je bila istinita ona: „Vama je najprije trebalo, da se govori riječ Božja, ali kada je odbacujete i pokazujete, da niste dostojni vječitoga života, evo obraćamo se poganima", (Dj. ap. 13, 46.), pa zato se ni ne čudimo, što je i ovdje u svom evangjelju s tolikom emfazom naglasio ovu izjavu Isusovu: „Nije li ih desetorica izliječeno, pa gdje su ostala devetorica?" te onda nadodaje: „I nijedan se nije od njih našao, koji bi Bogu zahvalio, nego samo ovaj tudjina".

Kako je nemila i gadna crna nezahvalnost, ali kako je nemila i osudna riječ: tudjina. Ja bi, da mogu, za uvijek odstranio, ako i ne iz riječnika našeg divotnog jezika, te dvije riječi, a ono bi odstranio rado te dvije riječi za uvijek od našega naroda, da nikada ne bude nezahvalan Bogu i Spasitelju svome, ako ne

misli biti tudjina i na domu svome, a kamo li kad zbilja tudje pragove mora obijati. Te dvije riječi kobne, nezahvalnost i tudjina, u povijesti su izabrana naroda zbilja u uzročnom savezu. Nezahvalnost Izraela prema Bogu i Spasitelju svome i urodila je tim, da je bez doma svoga kao tudjina u svemu svijetu. „Idite najprije izgubljenima ovcama doma Izraela i pripovijedajte, da se je približilo kraljevstvo nebesko", glasila je zapovijed Isusova apoštolima, ali za crnu nezahvalnost njihovu ispunilo se ono na njima, da će kano pljeva, što je vjetar nosi, na svè četir strane svijeta rasijani biti bez doma svoga. Sve, što su propatili, sve što pate i što će propatiti, sve je to zbog te crne nezahvalnosti, kojom su navukli na se prokletinju (Mat. 27, 22.). Oj nevjero, nigda te ne bilo! I ti crna aveti od nezahvalnosti, nigda se ne udomila na domu našemu. Bez doma biti, bez rodjena oca, bez rodjene majke, bez rodjena brata, bez rodjene seje, što si onda na tom svijetu nego potucalo. Beskućniku pojedincu ma i kako crn je mrak u mraku, ma i kako je tvrda zemlja tvrda, ma i kako još tvrdja bila srca tvrda, ali Bog, koji se brine i za volove (Dj. ap. 9, 9.) i za ptice nebeske (Mat. 6, 26.), naći će srce, koje će se i njemu smilovati, ali beskućniku narodu, bezdomcu čovjeku, koji se najedanput prene pa vidi, da nema domovine, zemlja pod nogama da mu se provali i da ga proguta, ne bi mu teže bilo, nego li, da ga crna nosi, a da se njome ne može da ponosi. O brijegovi, rušite se na nas, a oblaci, zastrite nas, bio bi govor takova bezdomca, osobito ako bi osjećao, da i na njega pada dio krivnje za tu najveću nesreću na ovome svijetu. Bez doma i domovine svoje, bez naroda i narodnosti svoje, bez jezika svoga, bez mila i draga nije vrijedno ni živjeti na ovome svijetu; nemaš ni za koga da radiš, nemaš ni kome da stičeš, nemaš ni kome da namireš, nemaš kome da se izjadaš ni s kime da se proveseliš, ni kome da se povjeriš.

Sveta naša vjera posvećuje to čuvstvo prirodno, pa tko pogazi vjeru, pogazio je i svetost toga osjećaja, koji se onda brzo izrodi ili u ono, što se zove šovinizam ili u kozmopolitizam, a ni jedno ni drugo nije više krijepost domoljublja. Hrvatski narod nije se pokazao nezahvalnim naprama Bogu i Spasitelju svome, naprama vjeri otaca, koja ga je i održala u svima nevoljama, pa na vama je, da se nikad ni ne pokaže nezahvalnim i da si ne sataríše to živo vrelo svakoga poleta i krijeposti

rodoljubne, Nikada nemojte živu vjeru, majku svega blaga, dijeliti od ljubavi prama domovini. Usporedno uz visoku pritku gojite te dvije krjeposti i ne dajte, da im crv nezahvalnosti naprama Bogu dragome, kome jedno i drugo imamo zahvaliti, zajednički korjen podgrize. Služiti Bogu i domovini, neka vam bude geslo za sav život vaš.

Mladi moji prijatelji! Kada bi vas tko zapitao, u čemu leži vaša snaga, rado bi, da mu s uvjerenjem možete odgovoriti, da vam snaga leži u živoj vjeri vašoj i ljubavi naprama svetoj materi crkvi katoličkoj, majci prave kulture i naobrazbe europejske, koju baš zato neprijatelji i napadaju, jer je istinita i prava crkva Kristova svejedno kao što i pravo sunce, koje guste oblačine i magle nastoje zastrti, a drugo, da vam snaga leži u tome, što ste ogranak onoga moćnoga stabla slavenskoga, koji nije nikada bio ni Europi ni kulturi na zator i odmet, a treće u ljepoti i milinju našega divotnoga jezika, kome nema ni u bogatstvu ni u snagi premca.

Ne pokažite se nezahvalnima naprama nijednome od tih Božjih darova i ne ćete se nikada osjećati tudjinom ni u svijetu, a kamo li na domu svome. Kano zjenicu oka svoga i kano život svoj čuvajte ta tri dara Božje milosti, s njima ste jači, nego što i mislite sada, pa ako su drugi narodi i s manje darova Božje milosti Bogu zahvalni i mogućni, grjehota bi prava bila, da narod takovih darova Bogu bude nezahvalan i da ga ta nezahvalnost tudjinom učini na tom Božjem svijetu u kolu kršćanskih naroda.

Ne odajite svakomu te snage svoje, ne dičite se odviše tima darovima Božjima, pa prekrštenih ruku samo da se od njih pomoći i spasu nadate, nego uz te darove uložite i svoj trud i rad, pa će vam onda i korjen i plod blagoslovan, a dom i rod sretan biti, Amen.

Na XIV. po nedjelju Duhovima.

Sv. Mat. VI. 24.—33.

Tražite najprije kraljevstvo nebesko i pravdu njegovu, a ostalo će vam se nadodati", te riječi, kojima završuje današnje sveto Evangjelje, kako lahko odzuje u ušima svijeta, koji ima oči, da ne vidi, ima uši, da ne čuje.

Da čovjek uzmogne te riječi Božanskog Spasitelja razumjeti, da uzmogne razumjeti cio taj govor, „na brdu blaženstva" zvani, da uzmogne razumjeti i onaj povjerljivi razgovor Isusa sa svojima učenicima, da uzmogne razumjeti sve one zapovijedi i evangjeoske savjete, koje se udostojao čovječanstvu povjeriti, treba da u svjetlu onoga duha, kojim odišu sve te riječi, nauci, zapovijedi i savjeti i sluša ih i prima ih. Samo onaj, koji se sprijateljio sa zakonom toga duha, taj se može i zadubiti u otajstvo evangjeoskih istina, njemu je zakon evangjeoski jasan kao na dlanu.

Tri zakona vladaju stvorovima: Zakon naravski, zakon pozitivni i zakon Božji. Prvi zakon prirodjen je i bitan svakome stvoru. Čovjek je tako sretan, pa si je i svjestan toga zakona, koji si on nije sam dao, koji on može i svojevoljno da krši, ali koji ne može ni mijenjati, niti ga uništiti. Drugi zakon pristaje samo razumnom stvorenju, koji ga veže samo iz vana, ma koji i ma kakov to bio ugled onoga, koji mu ga proglašuje i obvezuje ga u savjesti, da ga se drži. Taj zakon pokazuje put volji, pokazuje ga razumu, ali ma kako bile njegove zapovijedi opravdane, ipak sam taj zakon nije nutarnja nikakova slika, koja čovjeka prinukava na dobro i krjeposno djelovanje. Krjepost je puno dubljeg korjena, ona niče samo na živom dašku Duha svetoga, koji potiče od Boga samoga. I zaista, postoji još jedan zakon, koji nije pisan ni na kamenitim pločama, ni ikojom ljudskom rukom, nego je u duši i u srcu čovjeka ne kao mrtvo

slovo, nego je to duh osobni, živi, koji govori srcu glasom tako povjerljivim kao što je i glas naše savjesti, koji nam tako snažno prisvjetljuje razumu. Taj zakon nam volju našu svu zaokupljuje, njom upravlja, nju čeliči i zaodjeva je takovom neodoljivom snagom, da je kadra svemu i svakome odolijevati i sve polučiti, pa i ono, šlo se vidi čovjeku nemoguće.

Takav je zakon Duha pravi zakon Isusov i Njegova kraljevstva. On ga je sam mogao dati, jer je istovjetan s Duhom Božjim. Nijedan čovjek osim „Sina čovječanskoga", kako Isusa zove sv. Pismo, nema toga duha u pravome smislu kao vlasništvo. On ga dobiva samo kao na dar od Božanskoga Spasitelja, koji ga daje po volji, kada hoće i kome ushtjedne. Mi možemo priopćiti drugome čovjeku naše znanje, naše umovanje, naše osvjedočenje i naše namisli i naše osjećaje, ali duha ne možemo nikomu predati. Jedino to što možemo biti: orudje Duha svetoga, pa krčiti put i govoriti savjestima Božjih izabranika, da otvore srce svoje ljubavi toga duha Božjega. Istom, kada je On to srce pohodio, može čovjek taj da razumije i blaženstva i pravdu toga kraljevstva nebeskoga i samo to kraljevstvo, da glavnu svoju brigu samo u to uloži, a da se ne brine odviše ni što će jesti ni što će piti, ni u što će se odjenuti.

Srce ljudsko teži za trajnom srećom, samo što mu se ova izmiče. Božanski je Spasitelj pokazao u tom govoru svome u čemu je pravo blaženstvo i u čem se zapravo sastoji pravda kraljevstva nebeskoga, što ga je On na svijetu utemeljio. On je riješio taj problem i teoretski i praktično. On je porušio one tijesne zidove, u kojima je čovjek tražio svoje blaženstvo i nije ga mogao da nadje, jer ga je tražio samo medju stvorovima, a ipak izvan tih zidova je ono biće, od kojega i mi potičemo i kojemu težimo, jer je naš cilj i predmet našega blaženstva. Pa Božanski Spasitelj, budući pravi Bog i pravi čovjek, On nam je jedini i mogao pokazati pravi put do toga blaženstva.

Do toga blaženstva vodi ponajprije duh poniznosti i osjećaj ništavila svoga. Ali poniziti se i poništiti se, kolikogod to i izgledalo da znači isto, što i odreći se sreće i blaženstva, ipak taj božanski paradokson krije na dnu svome uzvišenu istinu. U onoj mjeri, u koliko se čovjek sam ponizuje, žrtvuje, pregara i poništava, u toliko ga biće božansko prosvjetljuje i ispunjava.

Pa pun duha toga božanskog bića, štogod mislio, štogod govorio, štogod činio, sve je to čisto, sveto, plemenito, sve to odiše onom blaženošću, kojom mu je sve biće prožeto.

Do toga blaženstva vodi krotkost i umiljatost i sama umiljata kćerka evangjeoskog kršćanskog zakona. Tu je jedinu krjepost u Božanskog Spasitelja i preteča Njegov istaknuo, kad je o njemu rekao, da ne će trsku, koja je već prelomita lamati i dalje, niti stijenja, što se puši, ići trniti i gasiti (Mat. 12, 20.); a tu je krjepost jedinu o sebi i sam Božanski Spasitelj naglasio, kad je rekao, da se uče od Njega, jer da je krotka i ponizna srca. S munjom i gromom (Luka, 9, 55.) niti se zemlja postizava niti se kraljevstva Božje proširuje, munje i gromovi mogu samo upaliti i uništiti, a samo duh ljubavi kadar je da spasava. Samo tim duhom je i Božanski Spasitelj sa svojima apoštolima od mačeva salio plugove i od tigrova krotke jaganjce učinio.

Dalnji putevi do blaženstva jesu suze, glad i žedja za pravdom, jer suze zaslužuju, da ih Bog na svoj način briše, a glad i žedja za pravdom, da ih pravednost sama nasićuje.

Otkako je Božanski Spasitelj naučio svoje učenike, da mole i govore: „Otpusti nam duge naše kao što i mi otpuštamo dužnicima našima" (Mat. 6, 12.) i otkako je izrekao onu parabolu o nemilosrdnom slugi (Mat. 18. 21.—35.), odonda nek se ni ne nada oproštenju i milosrdju, koji srca nema da drugomu oprosti i da mu se smiluje, a kamo li da bi taj na ovome svijetu sretan ili čak blažen bio.

Najsigurniji su blaženstva na ovome svijetu duše čiste i srca, koja i samo zraka istine i ljepote preobražava. Tima dušama je Božanski Spasitelj angjele za pratnju dao (Mat. 18, 10.) i traži od svojih učenika, da budu kao oni (Mat. 18. 3.).

Bez nutarnjeg duševnog mira nema ni blaženosti ni sreće. Izabranici kraljevstva Božjega na ovome svijetu imati će ga usred bura i ratova, te će ga i širiti medju druge otupljujuć žalac mržnje, izmirujuć neprijatelje, ujedinujuć i okupljajuć one, što su borbom odijeljeni.

Učenik ne bi bio dostojan učitelja svoga, kad ne bi onu krjepost, koja se na Njemu odražavala i on posjedovao (Mat. 10, 24.). „Kada mene progone, progonit će i vas," govorio je

Božanski Spasitelj učenicima svojima, pa učenik Isusov ne bi bio potpuno blažen, kada ne bi mogao i u tome sličan da bude Božanskome svome Učitelju.

* * *

Mladi moji prijatelji ! Nije nikakovo čudo, što je to Božanski Spasitelj u ovome govoru svome, „na brdu blaženstva“ zvanom, u času, kada je htio da pridigne srce i dušu palog čovječanstva samom snagom Duha Božjega, tražio i od učenika svojih neku savršenost i potpunost i dao im zapovijedi i savjeta, kakovih nijedan učitelj na svijetu nije davao. Budući da ste vi djeca Božja, govorio je učenicima svojima, nasljedujte Oca svoga nebeskoga i budite savršeni kao što je On (Mat. 5, 48.). I zaista, pošto mi poznamo Boga i po Njegovim djelima i po nauku Božanskog Spasitelja, nama i mora nebo i Bog sam da bude uzorom i da tražimo najprije kraljevstvo nebesko i pravdu Njegovu.

Nikada ne zaboravimo, da je sama ruka Božanskog Spasitelja zamanila srca naša i duše naše do nedokučive nebeske vedrine, Amen.

Na XV. nedjelju po Duhovima.

Sv. Luka, VII. 11.—17.

Isus u povijesti evangjeoskoj nije samo Božanski Učitelj, koji je naučavao spasonosni nauk, nego je On svemogući čudotvorac, u kome je punina Božanstva. Kao Učitelj govori On mudrošću, kojoj se ni jedan učitelj ne može ni približiti, a tu svoju nauku potvrdjuje On čudesima, koja dokazuju osobnu intervenciju Boga živoga, koji je u Njemu. Govor i čudesa jesu dvije niti nerazdružive, koje spajaju ujedno povijest života Boga i Spasitelja na zemlji. Sv. Pavao nazivlje te dvije nerazdružive niti u povijesti života Isusova Božjom snagom i Božjom mudrošću (I. Cor. 1, 24.).

Čudesa Isusova bila su uvijek za materijalistu, panteistu, fatalistu i bezbožnjaka kamen smutnje pa su stali da niječu i samu mogućnost čuda u opće, ili su te učinke pripisivali nekoj sili, za koju mi ne znamo. Ali niti mogu nijekati sam čudnovat dogadjaj, koji je uglavljen tolikima živima svjedocima, niti mogu solidnima dokazima oprovrći mogućnost čuda.

Bez vjere u dvije naravi u Isusu, božansku i čovječansku, ne možeš zaista protumačiti si povjesnog Isusa. I Njegovo začeće djevičansko pravo je čudo i Njegovo sveto i slavno porodjenje, koje nebesa navješćuju, i Njegov sav život pun je čudesa. Njegovo sveto krštenje, Njegovo napastovanje u pustinji, jednom riječju utišava vjetrove, zapovijeda buri, liječi bolne, uskrišuje mrtve i sam slavno ustaje iz groba. Njegova čudotvorna moć nije pozajmljena, ona leži u Njemu, u Njegovoj božanskoj naravi i osobi Božanskoj. Djelo ruku naših ne može da nam se opire, zašto da ne bi slušalo djelo ruku Božjih, glas Njegov svemogući?! Vjerovati u čudesa Isusova znači vjerovati u mudrost Božju, a nijekati čudesa znači nijekati i mudrost suverenu, koja niti može prevariti niti prevarena biti. Po onoj karakteri-

stičnoj crti čudesa Isusovih, što sva ta čudesa, što ih je počinio, stavlja u službu milosrdja naprama bijednom čovječanstvu, možeš u Njemu upoznati po njima Boga pravoga i istinitoga.

Ovo čudo, što nam ga današnje sv. Evangjelje pripovijeda, kako je uskrisio mladića u Naimu, jedinca sina udovice, odaje osobito milosrdje i sućut. To se zbilo, kada je ono Isus ostavio Kafarnaum, gdje je izliječio slugu onoga stotnika kafarnaumskog (Mat. 8,5.—15.; Luk. 7, 1.—10.), pa dolinom Jizreelskom stigao pred vrata gradića, koji se zbog svoga čarobnoga položaja izmedju brijega Tabora i maloga Hermona zvao Najim t. j. Lijepi, i u taj su čas baš na gradska vrata iznijeli mrtvaca, jedinca u majke, u pratnji velikoga mnoštva.

Kud će veće žalosti, nego što je smrt jedinca sina majke udovice. Sva hrana i njezina obrana kano da je legla s njime u grob. Pa čovjek, ako je iole slabije vjere, teško da ne će u takovom času podvojiti i o samoj providnosti Božjoj. Ali putevi su Božji nedokučivi, pa kršćanin i vjernik, koji ima jamstvo iz ustiju samoga Boga, da ni vlas s glave ne može pasti bez volje Božje, nipošto ne može misliti, da je smrt, ili sličan udarac u životu ljudskome puki sluga slijepoga slučaja. Kada je Božanski Spasitelj ugledao toliku žalost i tugu, bio je ganut i reče majci: Ne plači! To je za sve, koji nevolju trpe, utješljivo. Ma sav svijet ne mario za nju. On znade i mari i osjeća sućut za onoga, koji trpi. Ma sva ljudska srca otupila, Njegovo Božansko srce otupiti ne će. Sućut je za cinike i za one, koji ne poznaju smilovanja, dokaz slabosti ljudske, ali primjer Isusov pokazuje nam, da nije tako. Sućut je kćerka ljubavi, pa ako je ta ljubav vjerom začinjena, božanskog je upravo porijekla. Sućut je od same providnosti Božje satkani i kroz sva ljudska srca propleteni vez, koji čini, da udarac zadan jednome srcu, zatitra kroz sva ostala srca. Sućut je majka mnogima divnima i požrtvovnim djelima, koja je samo ona roditi mogla. Kako je uzvišena ta kršćanska sućut, koju je evo i Isus osjetio i namro učenicima svojima u baštinu. Kako kao melem djeluje na srce bolno i puno tuge i na srce sviju malenih i nejakih! Kako je oduran onaj nauk materijalistički, da veliki i jaki moraju, da progutaju malene i slabe, i da „paloga nije ni vrijedno da dižeš!“ što no reko oholi Rooswelt.

Dok je srdaca, bit će i suza. Tko bi htio zabraniti suze,

morao bi izvor njihov začepiti, jer one iz ranjena srca kao krv iz rane i same teku. Pa kada je Božanski Spasitelj u svojoj sućuti za nevolju te bolne majke rekao, da ne plače, On je odmah i začepio izvor tim suzama i obradovao srce te majke povrativ joj na život sina jedinca. „Mladiću, ja ti velim, ustani“, mogao je samo Bog reći, koji je gospodar života i smrti. Te riječi Božanskog Spasitelja u potpunoj su sili i značenju s onim riječima Božanskog Spasitelja: Budi svjetlo! i sa onima riječima, kojima je stvorio nebo i zemlju.

Kudagod Božanski Spasitelj stupi, tude izmiče smrt i bijeda. Tako je bilo i tu u Najimu, tako je bilo uvijek i biti će. Došao je eno u kuću Jairovu i kćer mu oživljuje, došao je u kuću Lazarovu i on ustaje iz groba, došao je u kuću Zakeja i on se budi na novi duševni život. Sve nam to posvjedočuje i povijest kršćanskih vjekova. Kamogod i medju kojigod narod stupi duh Božanskog Spasitelja, tu prestaje duševno mrtvilo, sve se miče i oživljuje, sve se preporadja. A gotova je propast i smrt i za pojedince i za narode, kada taj duh iz srca izbiju. Mjesto života obuzimlje ih sjena smrtna, mjesto po svjetlu tumaraju po tmini, a u toj tmini i sjeni smrtnoj navaljuju divlje strasti, a mir, sreća i zadovoljstvo kano da bježi od njih. Srce im opustilo, opustilo im i narodno polje, narod roblje, svuda samo groblje, garište, gdje viju samo gladni vuci, hijene i crni gavrani, dok ih ne pokrije sve tamna noć, iz koje barem ostatke jedino je sunce Božje kadro opet da spasi i pridigne na život.

U toj majci udovici nazrijevaju sveti oci simbol majke Crkve. Koliko joj sinova dan da dan umire duševno, ali ih on ne napušta, nego molitvama i suzama prosi milost Božju, da im pomogne i da ne umru na vijeke. Budimo stoga vrijedni i zahvalni sinovi sv. majke Crkve, slušajmo njezine zapovijedi i nauk, jer je to nauk Onoga, koji nas je stvorio, otkupio i koji nas je jedini kadar spasiti za vijeke.

* * *

Mladi moji prijatelji! Siguran sam, da mi s lica čitate misao, koju vam kanim u ime nauka iz ovoga današnjeg svetog evangjelja za život dati. I vaš mladi život slika je ovoga mladića, što ga je Isus na život probudio. I vi ste sinovi tužne majke do-

movine, koja je ganula suzama svojima patničkima na milost, da vas Bog i Spasitelj na životu uzdrži, da joj budete hrana i obrana. Vaš mladi život dijelak je žive one omladine naše, jedine uzdanice u majke, koja ne smije više da zamre, probudjena na život, koja ima da utire suzu s očiju majke domovine i da joj bude na radost i na diku. Svaki vas ima da se smatra sinom domovine na život probudjenim i da mu srce više nikad ne zamre, nego da živo kuca za svim onim, što je lijepo, što je plemenito, što je krjeposno, što je pošteno i časno po majku domovinu. Probudili se sinovi i ostalih katoličkih naroda, pa bi dosta zlo bilo, da ta ista majka jedne vjere i jedne ljubavi ne bi bila kadra i u našem narodu na život probuditi i u životu uzdržati i vas sinove onih otaca, koji su za tu vjeru i za slobodu svoju i drugih tolike žrtve doprinijeli. Presveto srce Božanskog Spasitelja, kojemu ste i vi kao dijelak katoličke omladine posvećeni, ima sućuti i za vas, na život je probudilo i vas, pa do vas je da riječju i djelom poradite, da nam omladina više nikad ne zamre, nego da ostane puna života, mara i pregaranja za slavu Božju i sreću majke domovine, pa sretna i majka, koja vas je porodila, pa sretni i vi i od mene blagoslovljeni bili, Amen.

TISAK
KRALJEVIĆ I DR. DJAKOVO.